

ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ: Σ.Δ.Ο.
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ
ΧΩΡΟ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: Κ. ΜΕΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΥΝΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΓΑΡΔΟΥΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	Σελ. 5
----------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 Η Ένταξη Του Τραπεζικού Συστήματος Στην Οικονομία.....	Σελ. 8
1.2 Έννοια Του Τραπεζικού Συστήματος	Σελ. 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

2.1. Το Τραπεζικό Σύστημα Στην Ελλάδα	Σελ. 15
2.2. Οργάνωση Εμπορικών Τραπεζών.....	Σελ. 19
2.2.1. Ανεξάρτητη Τραπεζική Μονάδα	Σελ. 19
2.2.2. Τράπεζα Υποκαταστημάτων.....	Σελ. 19
2.2.3. Ομάδα Τραπεζών	Σελ. 19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

3.1. Προοίμιο	Σελ. 22
3.2. Ορισμοί.....	Σελ. 23
3.3. Γενικές αρχές	Σελ. 26
3.4. Βασικές Τραπεζικές Εργασίες.....	Σελ. 33
3.5. Σχέσεις Τραπεζών Μεταξύ Τους Και Με Τρίτους Φορείς.....	Σελ. 47
3.6. Προώθηση Τραπεζικών Προϊόντων Από Τρίτους.....	Σελ. 48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

4.1 Παθητικές Τραπεζικές Εργασίες.....	Σελ. 53
--	---------

4.1.1	Καταθέσεις Ταμιευτηρίου.....	Σελ. 53
4.1.2	Καταθέσεις Όψεως	Σελ. 55
4.1.2.1.	Πλεονεκτήματα Για Τις Επιχειρήσεις.....	Σελ. 55
4.1.2.2.	Πλεονεκτήματα Για Τις Τράπεζες	Σελ. 56
4.1.3	Τρεχούμενος Λογαριασμός Κατάθεσης	Σελ. 56
4.1.4	Καταθέσεις Με Προειδοποίηση.....	Σελ. 57
4.1.5	Καταθέσεις Προθεσμίας	Σελ. 57
4.1.6	Καταθέσεις Σε Κοινό Λογαριασμό.....	Σελ. 58
4.1.7	Καταθέσεις Δεσμευμένες.....	Σελ. 59
4.1.8	Καταθέσεις Σε Συνάλλαγμα.....	Σελ. 59
4.2.	Ενεργητικές Τραπεζικές Εργασίες.....	Σελ. 59
4.2.1.	Προεξόφληση Τίτλου Χαρτοφυλακίου Της Επιχειρήσεις.....	Σελ. 60
4.2.2.	Προκαταβολές Έναντι Φορτωτικών Έγγραφων	Σελ. 60
4.2.3.	Τραπεζική Ενέγγυος Πίστωση.....	Σελ. 61
4.2.3.1.	Κατηγορίες Ενέγγυων Πιστώσεων	Σελ. 62
4.2.4.	Δάνεια	Σελ. 62
4.2.4.1.	Δάνεια Με Προσωπική Ασφάλεια	Σελ. 63
4.2.4.2.	Δάνεια (Πίστωσης) Με Ανοικτό Λογαριασμό	Σελ. 64
4.2.4.3.	Δάνεια Ενυπόθηκα.....	Σελ. 65
4.2.4.4.	Δάνεια Με Ενέχυρο Χρεόγραφα	Σελ. 65
4.2.4.5.	Δάνεια Με Ενέχυρο Εμπορευμάτων.....	Σελ. 66
4.2.4.6.	Δάνειο Με Τα Χειρόγραφα Γενικών Αποθηκών	Σελ. 67
4.2.4.7.	Δάνεια Με Ενέχυρο Τιμαλή.....	Σελ. 67
4.3.	Βοηθητικές Τραπεζικές Εργασίες.....	Σελ. 67
4.3.1.	Έκδοση Εγγυητικών Επιστολών.....	Σελ. 68
4.3.2.	Έκδοση Επιταγών Και Εντολών.....	Σελ. 69
4.3.3.	Έκδοση Πιστωτικών Επιστολών	Σελ. 70
4.3.4.	Είσπραξη Αξιών Για Λογαριασμό Τρίτων	Σελ. 71
4.3.5.	Αγορά Χρεογράφων Για Λογαριασμό Τρίτων	Σελ. 71
4.3.6.	Έκδοση Και Διάθεση Τίτλων Για Λογαριασμό Τρίτων	Σελ. 71
4.3.7.	Φύλαξη Κινητών Πραγμάτων.....	Σελ. 71
4.3.8.	Ενοκίαση Τραπεζικών Θυρίδων	Σελ. 72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΤΑ ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

5.1.	Χρηματοδοτική Μίσθωση (FINANCIAL LEASING)	Σελ 75
5.1.1.	Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.....	Σελ 77
5.1.2.	Κατηγορίες Leasing	Σελ 79
5.1.3.	Ειδικότερες Μορφές Χρηματοδοτικής Μίσθωσης	Σελ 80
5.1.4.	Ο Θεσμός Της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης Στην Ελλάδα.....	Σελ 83
5.2.	FACTORING.....	Σελ 84
5.2.1.	Υπηρεσίες Που Προσφέρει Το Factoring	Σελ 85
5.2.2.	Κατηγορίες Factoring	Σελ 86
5.2.3.	Μορφές Εμφάνισης	Σελ 87
5.2.4.	Πλεονεκτήματα Και Μειονεκτήματα Του Θεσμού	Σελ 88
5.2.5.	Το Factoring Στην Ελλάδα.....	Σελ 89
5.3.	FORFAITING.....	Σελ 91
5.3.1.	Εμφάνιση Και Εξέλιξη.....	Σελ 91
5.3.2.	Διαδικασία Της Forfaiting Χρηματοδότησης	Σελ 92
5.3.3.	Πλεονεκτήματα Του Θεσμού Forfaiting.....	Σελ 93
5.3.4.	Σύγκριση Factoring – Forfaiting.....	Σελ 93
5.4.	Κεφάλαια Υψηλού Επιχειρηματικού Κινδύνου	Σελ 94
5.4.1.	Η Εφαρμογή Του Θεσμού Στην Ελλάδα	Σελ 98
5.5.	Βραχυπρόθεσμοι Τίτλοι(COMMERCIAL PAPER).....	Σελ 99
5.5.1.	Τα Πλεονεκτήματα Του Θεσμού	Σελ 100
5.6.	FRANCHISING: Το Εννοιολογικό Περιεχόμενο Του FRANCHISING	Σελ 101
5.6.1.	Βασικά Χαρακτηριστικά Του Θεσμού	Σελ 101
5.6.2.	Προέλευση Και Ανάπτυξη Του FRANCHISING	Σελ 102
5.6.3.	Πλεονεκτήματα Και Μειονεκτήματα Για Τον Δικαιοπάροχο.....	Σελ 102
5.6.4.	Πλεονεκτήματα Και Μειονεκτήματα Για Τον Δικαιοδόχο	Σελ 103
5.6.5.	Χρηματοδότηση Των Δικαιοδόχων Μέσω Τραπεζών.....	Σελ 104
5.7.	Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Προϊόντα.....	Σελ 104
5.7.1.	OPTIONS (Συμφωνίες Προθεσμιακών Δικαιωμάτων)	Σελ 105
5.7.2.	FORWARDS	Σελ 105
5.7.3.	FUTURES (Προθεσμιακές Συμφωνίες)	Σελ 106
5.7.4.	SWAPS (Ανταλλαγές)	Σελ 109
5.8.	Πλαστικό Χρήμα.....	Σελ 110
5.8.1.	Κατηγορίες Πλαστικών Καρτών	Σελ 111

5.8.2. Πλεονεκτήματα Και Μειονεκτήματα Πλαστικών Καρτών	Σελ 113
---	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΝΕΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

6.1. Τεχνολογική Επανάσταση	Σελ 115
6.2. Τεχνολογία Και Τράπεζες.....	Σελ 115
6.3. Εξέλιξη Της Πληροφορικής.....	Σελ 116
6.4. Ηλεκτρονική Τραπεζική (ELECTRONIC BANKING)	Σελ 117
6.5. Διαδίκτυο (INTERNET) Και Ηλεκτρονική Τραπεζική (e-banking).....	Σελ 121
6.6. Συναλλαγές Με Την Ηλεκτρονική Τραπεζική	Σελ 123
6.7. Προϊόντα Ηλεκτρονικής Τραπεζικής.....	Σελ 124
6.7.1. Τυποποιημένες Ηλεκτρονικές Διατραπεζικές Συναλλαγές	Σελ 124
6.7.2. Εικονική Τράπεζα (VIRTUAL BANKING)	Σελ 125
6.7.3. Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (A.T.M.)	Σελ 126
6.7.4. Telephone Mobile Banking.....	Σελ 127
6.7.5. Το Σύστημα Target	Σελ 128
6.8. Το e-banking Στην Ελλάδα.....	Σελ 129
6.8.1. Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (A.T.M.)	Σελ 135
6.8.2. Phone Banking	Σελ 135
6.8.3. Home Banking	Σελ 136
6.8.4. Internet Banking.....	Σελ 137
6.9. E-banking Και Ελληνικές Τράπεζες	Σελ 138
6.10. Αποτίμηση Του e-banking	Σελ 139

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

7.1. Εισαγωγή	Σελ 143
7.2. Τραπεζικά Επιτόκια	Σελ 144

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	Σελ 149
---------------	---------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	Σελ 153
--------------------	---------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νομισματοπιστωτικό σύστημα μιας οικονομίας αποτελείται από ένα σύνολο θεσμών ,οργανισμών και αγορών , που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι μεταξύ των πλεονασματικών και ελλειμματικών οικονομικών δραστηριοτήτων και μονάδων. Αυτή η διαμεσολάβηση έγκειται σε μια διπλή λειτουργία , η οποία απευθύνεται αφενός μεν προς τις πλεονασματικές μονάδες με στόχο τη συγκέντρωση των περισσευμάτων (αποταμιεύσεων) τους και αφετέρου προς τις ελλειμματικές μονάδες με στόχο τη συγκέντρωση των χρηματοδοτικών τους αναγκών . Στο πλαίσιο αυτής της λειτουργίας όλοι αυτοί οι ενδιάμεσοι χρηματοδοτικοί θεσμοί και οργανισμοί , μαζί τις χρηματοοικονομικές αγορές προσφέρουν μια εξειδικευμένοι και απαραίτητη υπηρεσία στο οικονομικό σύστημα : συλλέγουν τις αποταμιεύσεις και τα ταμειακά περισσεύματα από ένα μεγάλο αριθμό νοικοκυριών και επιχειρήσεων και τις μετασχηματίζουν σε μορφές και ποσότητες τέτοιες ώστε να αρμόζουν στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των ελλειμματικών νοικοκυριών και επιχειρήσεων .

Σε γενικές γραμμές αυτή η εξειδικευμένη υπηρεσία συνίσταται στα εξής :

Στη δυνατότητα προσέλκυσης η κινητοποίησης αποταμιευτικών κεφαλαίων , έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η συγκέντρωση επαρκών αποταμιευτικών πόρων.

Στην ικανότητα μετασχηματισμού των συγκεντρωθέντων κεφαλαίων έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι χρηματοδοτικές ανάγκες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

Το τραπεζικό σύστημα και η κεφαλαιαγορά αποτελούν τα δυο κυριότερα τμήματα του συνόλου των ενδιάμεσων χρηματοδοτικών οργανισμών και αγορών που συνθέτουν το νομισματοπιστωτικό σύστημα της οικονομίας . Από αυτά τα δυο τμήματα το τραπεζικό σύστημα έχει τη μεγαλύτερη σημασία ,με την έννοια ότι συγκεντρώνει το μεγαλύτερο τμήμα των εγχωρίων αποταμιεύσεων και ταυτόχρονα καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα των δανειακών αναγκών του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα . Η διαμεσολάβηση του ανάμεσα στη πρόσφορα και στη ζήτηση αγοραστικής δύναμης επιτελείται με δυο βασικές λειτουργίες οι οποίες είναι :

- 1.Η αποδοχή υπό τη μορφή καταθέσεων και έναντι αμοιβής (επιτοκίου), που καταβάλλει της αγοραστικής δύναμης ,που κάθε φορά οι κάτοχοι της την

αποσύρουν από τη τρέχουσα κατανάλωση ,προσδοκώντας να απολαύσουν υψηλότερη στο μέλλον και παράλληλα

2.Η χορήγηση υπό τη μορφή δανείων και πάλι έναντι αμοιβής (επιτοκίου)που εισπράττει-μέρος της αγοραστικής δύναμης που συγκεντρώνει , τόσο προς τις παραγωγικές όσο και προς τις καταναλωτικές μονάδες της οικονομίας .Η παραδοσιακή πηγή κέρδους για τους φορείς άσκησης τραπεζικής δραστηριότητας είναι η θετική διάφορα ανάμεσα στα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1. Η ένταξη του τραπεζικού συστήματος στην οικονομία και η σχέση του με την οικονομική ανάπτυξη

Ο απλούστερος τρόπος με τον οποίο μια τράπεζα εντάσσεται στην οικονομία και ειδικότερα στο εισοδηματικό Οίησ κύκλωμα απεικονίζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 1: Εισοδηματικό κύκλωμα και τραπεζικά ιδρύματα

Το παραπάνω διάγραμμα αποδίδει την ένταξη ενός τραπεζικού ιδρύματος σε μικροοικονομικό επίπεδο. Παρατηρείται ότι :

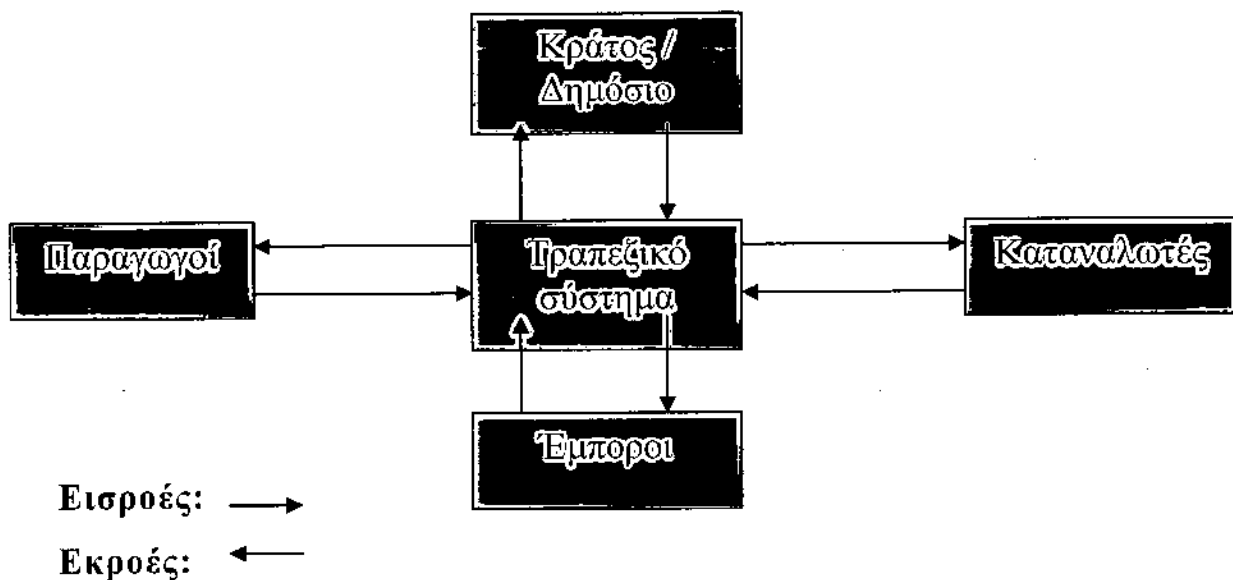
- Στο επάνω μέρος , το συνεχές βέλος απεικονίζει τη ροή αγαθών από την παραγωγή προς την κατανάλωση , ενώ το διακεκομμένο βέλος τη ροή χρήματος από την κατανάλωση προς την παραγωγή.
- Στο κάτω μέρος , το συνεχές βέλος αποδίδει τη ροή παραγωγικών συντελεστών (π.χ.εργασία) από τις καταναλωτικές μονάδες (π.χ. νοικοκυριά)προς την παραγωγή , ενώ το διακεκομμένο βέλος τη χρηματική ροή ή ροή εισοδήματος (π.χ. αμοιβή εργασίας) από την παραγωγή προς τις καταναλωτικές μονάδες.
- Τέλος στο κέντρο του διαγράμματος βρίσκεται το υποθετικό τραπεζικό ίδρυμα.

Τα βέλη ροές από την παραγωγή και την κατανάλωση προς το τραπεζικό ίδρυμα , αντιπροσωπεύουν τις εισροές του . Σημαντικό τμήμα των εισροών αυτών(οι καταθέσεις)δημιουργούν τις αποταμιεύσεις . Τέλος τα βέλη-ροές από το τραπεζικό ίδρυμα προς τις καταναλωτικές μονάδες και τις επιχειρήσεις είναι οι εκροές του , δηλαδή τα δάνεια , που απευθύνονται στην κατανάλωση και την παραγωγή , αντίστοιχα. Από το παραπάνω διάγραμμα γίνεται αντιληπτός ο μεσολαβητικός ρόλος της τράπεζας ανάμεσα στη πρόσφορα και τη ζήτηση αγοραστικής δύναμης ή κίνησης κεφαλαίου.

Η ένταξη και ο ρόλος του συνόλου των τραπεζών , που λειτουργούν σε μια χώρα , δηλαδή του τραπεζικού της συστήματος είναι δυνατών να αποδοθούν με το διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 2

Ένταξη του τραπεζικού συστήματος στο μακροοικονομικό επίπεδο

Στο διάγραμμα αυτό , για λόγους απλοποίησης έχουν παραληφθεί οι ροές που υφίστανται μεταξύ των υπόλοιπων φορέων οικονομικής δραστηριότητας της συγκεκριμένης χώρας . Παρά ταύτα , ο μεσολαβητικός ρόλος του τραπεζικού συστήματος μέσα σε μια οικονομία προκύπτει μέσα από το σύνολο των εισροών και εκροών του , που δημιουργούνται καθώς αυτό συναλλάσσεται με όλους ανεξαιρέτως τους επιμέρους φορείς άσκησης οικονομικής δραστηριότητας .

Το τραπεζικό σύστημα μίας χώρας , κατέχοντας εξέχουσα θέση στην οικονομία της , επιτελεί μια βασική λειτουργία : βελτιώνει την κατανομή των πόρων στο

χώρο και το χρόνο , μέσα στο αβέβαιο περιβάλλον που ζούμε. Αυτή η βασική λειτουργία μπορεί να διακριθεί στις πέντε βασικές λειτουργίες του τραπεζικού συστήματος ως εξής :

- Να προωθεί τη διάχυση , την αντιμετώπιση , την αποφυγή του κίνδυνου
- Να αριστοποιεί την κατανομή των πόρων
- Να παρακολουθεί τη διοίκηση των εταιρειών και να ελέγχει τις επιχειρήσεις
- Να κινητοποιεί τις αποταμιεύσεις
- Να διευκολύνει την ανταλλαγή Αγαθών και υπηρεσιών

Στη συνέχεια διερευνείται η σχέση που υπάρχει του τραπεζικού συστήματος με την οικονομική ανάπτυξη . Το τραπεζικό σύστημα και οι τράπεζες κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας οικονομίας , τόσο λόγω παράδοσης επειδή αποτελούν το πιο παραδοσιακό , αλλά και το πιο χαρακτηριστικό τύπο ενδιάμεσου χρηματοδοτικού οργανισμού , όσο και από πλευράς όγκου διακινουμένων κεφαλαίων . Το τραπεζικό σύστημα ασχολείται με τη διοχέτευση αγοραστικής δύναμης από τις μονάδες εκείνες της οικονομίας που παρουσιάζουν πιστωτικό υπόλοιπο προς τις μονάδες που η θέση τους είναι ελλειμματικοί . Ιδιαίτερα οι εμπορικές τράπεζες που κατέχουν την πρωτεύουσα θέση στο νομισματοπιστωτικό σύστημα της οικονομίας , λόγω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων το οποίο διαθέτουν , κατορθώνουν να ελκύουν ένα μεγάλο μέρος της ιδιωτικής αποταμίευσης και έτσι να διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομική ζωή μιας χώρας .

Οι δυο βασικές υπηρεσίες που παρέχουν οι τράπεζες στην οικονομία αφορούν :

- Στη δυνατότητα προσέλκυσης ή κινητοποίησης αποταμιευτικών κεφαλαίων , έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η συγκέντρωση επαρκών αποταμιευτικών πόρων
- Στην ικανότητα μετασχηματισμού των συγκεντρωθέντων κεφαλαίων , έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι χρηματοδοτικές ανάγκες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα

Αναφορικά με τη σχέση τραπεζικού συστήματος και οικονομικής ανάπτυξης , πράγματι , έχει επιβεβαιωθεί από την ιστορική πορεία όλων των οικονομιών ότι η διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης συνδέεται και με την ποσοτική αύξηση και την ποιοτική βελτίωση των υπηρεσιών του τραπεζικού συστήματος . Οι τράπεζες υπεισέρχονται ως αποφασιστικός παράγοντας στη μακροχρόνια διαδικασία οικονομικής ανόδου και οικονομικής ανάπτυξης όπως αναλύεται και εμπειριστатуνεται στα πλαίσια χωριστής ογκώδους βιβλιογραφίας . Για

παράδειγμα , παλινδρομήσεις σε δείγματα συνδυασμένων χρονολογικών σειρών και διαστρωματικών δεδομένων για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες , καταδεικνύουν την στενή εξάρτηση του ρυθμού ανόδου του Α.Ε.Π. , του ρυθμού επενδύσεων από δείκτες του μεγέθους του τραπεζικού συστήματος ή και σπανιότερα ανάλογη επίδραση του βαθμού ανάπτυξης των λοιπών χρηματοδοτικών αγορών.

Η ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος με την προαναφερθείσα ποσοτική και την ποιοτική έννοια , συμβάλλει στην ενισχύσει της αποταμιευτικής νοοτροπίας του κοινού και κινητοποιώντας έτσι περισσότερα κεφαλαία , στην αύξηση της εγχώριας αποταμίευσης . Επιπλέον η συγκέντρωση χρηματοδοτικών πόρων επιτρέπει την εξυπηρέτηση χρηματοδοτικών αναγκών .Επομένως παρατηρούμαι ότι το τραπεζικό σύστημα ενισχύει τόσο την επένδυση όσο και την αποταμίευση και συνεπώς συμβάλλει αποφασίσθηκα στη διαδικασία συσσώρευσης κεφαλαίου , η οποία ήδη από τον Adam Smith θεωρείται βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της οικονομίας . Ενισχύοντας τις επενδύσεις και κατ' επέκταση την οικονομική ανάπτυξη , το τραπεζικό σύστημα συμβάλλει στη δημιουργία αποδόσεων , οι οποίες θα ήταν ανέφικτες ή απραγματοποίητες , εάν δεν υπήρχε η επενδυτική ώθηση. Δημιουργώντας όμως τέτοιες ικανοποιητικές αποδόσεις οι τράπεζες μπορούν να προσελκύουν ένα επαρκές διευρυνόμενο μέγεθος αποταμιευτικών κεφαλαίων , το οποίο με τη σειρά του χρηματοδοτεί τις επενδύσεις .Με το τρόπο αυτό σχηματίζεται ο γνωστός ενάρετος κύκλος της ανάπτυξης : οι αποταμιεύσεις διευκολύνουν τις επενδύσεις και οι επενδύσεις - μέσω των αποδόσεων και της οικονομικής ανάπτυξης που προκαλούν - διευρύνουν την αποταμιευτική ικανότητα κ.ο.κ. Στα πλαίσια αυτού του ενάρετου κύκλου η σημασία και ο ρόλος του τραπεζικού συστήματος είναι προφανείς και καθοριστικός για την ανάπτυξη .

1.2. Έννοια του τραπεζικού συστήματος

Το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων , που αποτελεί τον πυρήνα του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας , αποτελεί ένα «τραπεζικό σύστημα». Η χρησιμοποίηση του όρου σύστημα υποδηλώνει ότι ο τραπεζικός κλάδος έχει μια ουσιώδη διάφορα έναντι των άλλων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας , των οποίων η λειτουργία διέπεται από τους κανόνες της

ελεύθερης ανταγωνιστικής αγοράς . Το κύριο χαρακτηριστικό του τραπεζικού κλάδου είναι ότι είναι ελεγχόμενος και ότι αυτός ο έλεγχος ασκείται από τις Νομισματικές αρχές , τις αρμοδιότητες των οποίων έχει η κεντρική τράπεζα (εδώ η Τράπεζα Της Ελλάδος).

Το τραπεζικό σύστημα κάθε χώρας αποτελείται από την Κεντρική Τράπεζα , τις εμπορικές τράπεζες και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς . Τα τραπεζικά ιδρύματα αντλούν κεφαλαία από τις διάφορες μορφές καταθέσεων , που τηρούν σε αυτά , νοικοκυριά επιχειρήσεις και κυβερνήσεις και τα διαθέτουν στην αγορά μέσω των χρηματοδοτικών τους δραστηριοτήτων . Εκτός από τις καταθέσεις και τις χρηματοδοτήσεις , οι τράπεζες ανάλογα με τη κατηγορία την οποία ανήκουν , παρέχουν και ένα ευρύ φάσμα άλλων υπηρεσιών και μεσολαβούν σε πολλές εργασίες οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε μια οικονομία . Οι δραστηριότητες μιας τράπεζας σύμφωνα με τη Δεύτερη τραπεζική οδηγία της κοινότητας όπως αυτή τελικά διαμορφώθηκε και έγινε αποδεκτή από δώδεκα κράτη – μέλη της Ε.Ε. είναι σχεδόν στο σύνολο της η εξής :

- Αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων
- Χορήγηση πιστώσεων , στις οποίες μεταξύ άλλων : η καταναλωτική πίστη , η ενυπόθηκη πίστη , οι πράξεις αποδοχής εισπράξεως απαιτήσεων (factoring με ή χωρίς δικαίωμα ανάγωγης) , η χρηματοδότηση των εμπορικών συναλλαγών (συμπεριλαμβανόμενου και του forfeiting).
- Χρηματοδοτικοί μίσθωση
- Πράξεις πληρωμής
- Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής (πιστωτικών καρτών , ταξιδιωτικών επιταγών και πιστωτικών επιστολών)
- Εγγυήσεις και ανάληψη υποχρεώσεων
- Συναλλαγές για λογαριασμό του ίδιου του ιδρύματος ή πελατείας του σε :
  - A) Μέσα της χρηματαγοράς
  - B) Αγορές συναλλάγματος
  - Γ) Χρηματοδοτικούς τίτλους επί προθεσμία ή με δικαίωμα επιλογής (option)
  - Δ) Μέσα σχετικά με συνάλλαγμα και επιτόκια
  - E) Κινητές αξίες
- Συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών
- Παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις , όσον αφορά στη διάρθρωση του κεφαλαίου τους , τη βιομηχανική στρατηγικοί και συναφή θέματα

συμβουλών , καθώς και υπηρεσιών στο τομέα των συγχωνεύσεων και της εξαγοράς επιχειρήσεων

- Μεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου ή παροχή συμβουλών για τη διαχείριση χαρτοφυλακίου
- Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών
- Εμπορικές πληροφορίες
- Εκμίσθωση θυρίδων

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ**

ΓΕΝΙΚΑ

Το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας βρίσκεται κάτω από την επίβλεψη του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, εκτός από την αγροτική τράπεζα, την ΕΤΒΑ, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων που βρίσκονται κάτω από την επίβλεψη του υπουργείου Γεωργίας του υπουργείου Βιομηχανίας Ερευνάς και τεχνολογίας, του υπουργείου μεταφορών και του υπουργείου οικονομικών αντίστοιχα. Αναλυτικότερα:

2.1. Το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα αποτελείται από :

- α) Από τη Κεντρική Τράπεζα της χώρας που είναι η Τράπεζα της Ελλάδας.
- β) Από 3 αναπτυξιακές τράπεζες (ΕΤΒΑ, ΕΤΕΒΑ και τράπεζα Επενδύσεων
- γ) Από 3 τράπεζες με ειδίκευση στη κτηματική πίστη (εθνική κτηματική, εθνική στεγαστική και aspis bank)
- δ) Από 2 ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς (ταχυδρομικό ταμιευτήριο και ταμείο παρακαταθηκών και δανείων)
- ε) Από 37 εμπορικές τράπεζες από τις οποίες οι 18 είναι ελληνικές και οι 19 υποκαταστήματα ξένων τραπεζών

α) Η τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1928 και είναι ανώνυμη εταιρεία. Το μεγαλύτερο μέρος των μετοχών της κρατείται από νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου κιμονό ένα σχετικά μικρό μέρος από ιδιώτες.

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η κεντρική τράπεζα της χώρας και κατά συνέπεια έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να εκδίδει χαρτονομίσματα και κέρματα. Επιπλέον είναι η τράπεζα του κράτους, η τράπεζα των εμπορικών τραπεζών και των άλλων ειδικών πιστωτικών οργανισμών και ο υπευθύνως φορέας για την γενική εποπτεία και τον έλεγχο του τραπεζικού συστήματος, καθώς και για τη διαμόρφωση και την άσκηση της νομισματικής, της πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Η τράπεζα της Ελλάδος δε δέχεται καταθέσεις από το κοινό και χορηγεί πιστώσεις κύριος προς τους δημόσιους οργανισμούς, τις δημόσιες επιχειρήσεις, τις τράπεζες και τα ειδικά πιστωτικά ιδρύματα. Η τράπεζα της Ελλάδας έχει τη δυνατότητα να ρυθμίζει τα διαθέσιμα των εμπορικών τραπεζών με το να, μεταβάλλει την ευχέρεια τους να αναπροεξοφλούν μέρος από το χαρτοφυλάκιο τους και να κάνουν υπεραναλύσεις από αυτήν. Γενικά η τράπεζα της Ελλάδος έχει τη δυνατότητα να ελέγχει τις

εμπορικές τράπεζες και να επηρεάζει την ικανότητα τους να παρέχουν πιστώσεις . Μέχρι πρόσφατα είχε την αρμοδιότητα να προσδιορίζει και το είδος των πιστώσεων που παρείχαν οι διάφορες τράπεζες και τα άλλα ιδρύματα . Με τη φιλελευθεροποίηση όμως του τραπεζικού συστήματος η αρμοδιότητα της αυτή έχει περιοριστεί σημαντικά .

Στη τράπεζα Ελλάδος τηρούνται οι λογαριασμοί του δημόσιου και κατατίθενται τα πλεονάσματα των δημόσιων οργανισμών που μπορεί να τα διαθέτει κατά τη κρίση της . Επίσης χορηγεί προκαταβολές στο δημόσιο για την εκτέλεση του προϋπολογισμού του και μπορεί να παρέχει πιστώσεις για την κάλυψη μέρους του ελλείμματος του . Επιπλέον έχει τον έλεγχο των συναλλαγών σε ξένο συνάλλαγμα και κρατάει τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας .

Η τράπεζα της Ελλάδος διοικείται από εντεκαμελες Γενικό Συμβούλιο , το οποίο εκλέγεται από τη γενική συνέλευση των μετοχών στην ουσία επιλέγεται από την εκάστοτε κυβέρνηση . Επίσης κι ο διοικητής και οι υποδιοικητές της τράπεζας επιλέγονται από την κυβέρνηση.

β1) Η Ε.Τ.Β.Α. (Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης)ιδρύθηκε το 1964. κύριος σκοπός της Ε.Τ.Β.Α είναι η υποστηρίζει βιομηχανικών , ναυτιλιακών και τουριστικών επενδυτικών προγραμμάτων . Επίσης η Ε.Τ.Β.Α ασχολείται και με δραστηριότητες επέκτασης , συγχώνευσης και ίδρυσης νέων επιχειρήσεων που αναφέρονται στους πιο πάνω τομείς . Η Ε.Τ.Β.Α είναι δημόσια επιχείρηση που ενική στο κράτος . Σύμφωνα με το ΝΔ.4366/1964 η Ε.Τ.Β.Α αποτελεί ταυτόχρονα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου , συναλλάσσεται σαν εμπορική τράπεζα και λειτουργεί με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας .

Στις βασικές δραστηριότητες της Ε.Τ.Β.Α είναι επίσης :

Η χορήγηση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων δανείων με ευνοϊκούς όρους για την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας.

Η δημιουργία νέων βιομηχανικών μονάδων.

Η προσέλευση νέων κεφαλαίων για επένδυση στη χώρα μας .

Ιδρύει επιχειρήσεις εκεί που δεν προσελκύεται το ενδιαφέρον της ιδιωτικής πρωτοβουλίας

β2) Η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.Β.Α) ιδρύθηκε το 1963 από την Ε.Τ.Ε και από 14 ξένες τράπεζες . Κύριος σκοπός της

ήταν η προώθηση βιομηχανικών και άλλων συναφών δραστηριοτήτων , καθώς και η ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς στη χώρα μας .

Ειδικότερα , κύριες εργασίες της Ε.Τ.Ε.Β.Α είναι :

- 1) Η ίδρυση βιομηχανικών επιχειρήσεων με συμμετοχή φυσικών ή και νομικών προσώπων
- 2) Η συμμετοχή στο κεφαλαίο ήδη υπαρχουσων επιχειρήσεων
- 3) Η χρηματοδότηση παραγωγικών επιχειρήσεων με μακροπρόθεσμα δάνεια
- 4) Η μεσολάβηση για τη σύναψη δανείων με διεθνείς οργανισμούς
- 5) Η αποδοχή καταθέσεων με ειδικούς όρους

β3) Η Τράπεζα Επενδύσεων ιδρύθηκε το 1962 με συμμετοχή της Εμπορικής Τράπεζας , της Ιονικής - λαϊκής και 10 ακόμη ξένων τραπεζών . Κυριότεροι σκοποί της τράπεζας επενδύσεων , που δεν διαφέρουν από αυτούς της ΕΤΕΒΑ , είναι :

- 1) Η χορήγηση μακροπρόθεσμων δανείων για τη χρηματοδότηση παραγωγικών ενισχύσεων
- 2) Η συμμετοχή της τράπεζας στο κεφαλαίο υφισταμένων εταιρειών
- 3) Η ανάληψη έκδοσης μετοχών ανώνυμων εταιρειών και ομολογιακών δανείων Ν.Π.Δ.Δ και ιδιωτικού δικαίου
- 4) Καθώς και η αποδοχή καταθέσεων υπό ορισμένους όρους

γ1) Η Εθνική Κτηματική Τράπεζα ιδρύθηκε τη 1^η Ιουνίου από την Εθνική Τράπεζα η οποία της παραχώρησε το τομέα της στεγαστικής πίστης

Οι κυριότερες εργασίες της Κτηματικής Τράπεζας συνίστανται

1. στη χορήγηση δανείων με υποθήκη ακίνητων
2. στην κτήση και μεταβίβαση ενυπόθηκων απαιτήσεων
3. τη χορήγηση μακροπρόθεσμων δανείων για πάγιες εγκαταστάσεις την παροχή δανείων σε δήμους κοινότητες και νομικά πρόσωπα με εκχώρηση των προσόδων τους

Η Εθνική Κτηματική Τράπεζα δέχεται Καταθέσεις όψεως , ταμειυτηρίου , προθεσμίας καθώς και καταθέσεις σε συνάλλαγμα .

Τα δάνεια που χορηγεί η Κτηματική Τράπεζα τα παίρνει κυρίως από τη τράπεζα της Ελλάδος

γ2) Η Στεγαστική Τράπεζα είναι θυγατρική της Εθνικής Τράπεζας και έχει τις ίδιες αρμοδιότητες με την Εθνική Κτηματική Τράπεζα

δ1) Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ιδρύθηκε το 1914 και λειτουργεί σαν αυτόνομη κρατική υπηρεσία υπό την εποπτεία του υπουργείου Συγκοινωνιών .

Κύρια λειτουργία του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου είναι η προσέλευση καταθέσεων ταμιευτηρίου . Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο για την προσέλευση καταθέσεων , δίνει συνήθως μεγαλύτερο περίπου 0,5% ανώτερο από το επιτόκιο των άλλων εμπορικών τραπεζών . Το ταχυδρομικό Ταμιευτήριο είναι κρατικός οργανισμός .

δ2) Το ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ιδρύθηκε το 1918 και βρίσκεται υπό την εποπτεία του υπουργείου Οικονομικών . Το ταμείο αυτό αποτελεί οργανισμό αποδοχών καταθέσεων , παρακαταθηκών και τράπεζα του οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοικήσεις.

Χορηγεί δάνεια μέσης και μακράς προθεσμίας , κυρίως προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεις .Επίσης χορηγοί στεγαστικά δάνεια στους δημόσιους υπάλληλους και στους υπάλληλους Νομικών Προσώπων Δημόσιου Δικαίου καθώς επίσης και σε ιδιώτες για τη δημιουργία τουριστικών μονάδων.

ε) Οι εμπορικές αποτελούν τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά ιδρύματα , καθώς κυριαρχούν στο χρηματοδοτικό σύστημα κάθε χώρας και ιδιαίτερα αναπτυσσόμενης . Οι εμπορικές τράπεζες διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομία . Βρίσκονται στο κέντρο του νομισματικού συστήματος αφού έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την πρόσφορα χρήματος μιας χώρας και έτσι να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη του κοινού . Το χαρακτηριστικό αυτό κάνει τις τράπεζες να ξεχωρίζουν από τα άλλα χρηματοδοτικά ιδρύματα . Επιπρόσθετος με το να δέχονται καταθέσεις , να δανείζουν και να επενδύονται κεφαλαία , κάνουν δυνατή τη πλήρη χρήση των πόρων μιας χώρας . Αν και οι εμπορικές τράπεζες δεν δημιουργούν νέο πλούτο-χρήμα (αυτό άλλωστε είναι προνόμιο μόνο της κεντρικής τράπεζας) , οι δραστηριότητες που αναλαμβάνουν , οι οποίες σχετίζονται με το δανεισμό και τις επενδύσεις , διευκολύνουν την οικονομική διαδικασία της παραγωγής , της διανομής και της κατανάλωσης. Οι εμπορικές τράπεζες παρέχουν μια ευρεία σειρά χρηματοδοτικών υπηρεσιών. Επιπρόσθετα στην αποδοχή καταθέσεων , στο δανεισμό και στην επένδυση ,

παρέχουν ποικιλία υπηρεσιών συμπεριλαμβανόμενων των τραπεζικών επιταγών , χρηματικών εντολών πώλησης χρεογράφων της κυβέρνησης ή άλλων οργανισμών , αγοράς και πώλησης χρεογράφων για τους πελάτες τους , έκδοσης πιστωτικών επιστολών και άλλων.

2.2 Οργάνωση εμπορικών Τραπεζών

Σχετικά με την οργάνωση των εμπορικών τραπεζών θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε :

- α) ανεξάρτητες τραπεζικές μονάδες
- β) τράπεζες με υποκαταστήματα
- γ) ομάδες τραπεζών και
- δ) αλυσίδες τραπεζών

2.2.1 α) Ανεξάρτητη τραπεζική μονάδα (unit banking) υπάρχει όταν οι τραπεζικές υπηρεσίες προσφέρονται από μια και μοναδική τραπεζική επιχείρηση . Λειτουργεί με ένα μόνο γραφείο ή τοποθεσία δραστηριότητας . Έχει το δικό της διοικητικό συμβούλιο και μέτοχους . Δεν ελέγχεται από άλλη τράπεζα ή επιχειρήσει . Είναι τελείως ανεξάρτητη από τις άλλες τράπεζες , πέρα από τις συνήθεις διατραπεζικές σχέσεις .

2.2.2 β) Τράπεζα υποκαταστημάτων (branch banking) υπάρχει όταν μια μόνο τραπεζική επιχείρηση λειτουργεί σε δυο ή περισσότερα μέρη . Τα υποκαταστήματα ελέγχονται από ένα μέρος που συνήθως αναφέρεται σαν κεντρικό γραφείο . Τα υποκαταστήματα μπορεί να βρίσκονται στην ίδια πόλη , περιοχή , χώρα , ακόμη αν επιτρέπεται και σε άλλες χώρες . Το κεντρικό γραφείο και όλα τα υποκαταστήματα ελέγχονται από το ίδιο διοικητικό συμβούλιο και ανήκουν στους ίδιους μέτοχους .

2.2.3 γ) Ομάδα τραπεζών (group banking) υπάρχει όταν ένα σημαντικό μέρος του κεφαλαίου δυο ή περισσότερων τραπεζών διακρατείται από μια εταιρεία η οποία διακρατεί μεγάλο αριθμό μετοχών άλλων εταιρειών (holding company). Κάτω από το συνδυασμό αυτό οι τράπεζες μπορούν να είναι είτε στη μορφή των ανεξάρτητων μονάδων είτε σε αυτή των υποκαταστημάτων , ή να αποτελούν ένα συνδυασμό και των δυο . Μια τράπεζα που ελέγχεται κατά αυτό το τρόπο διατηρεί το δικό της διοικητικό συμβούλιο , το οποίο είναι υπεύθυνο ως προς τις νομισματικές αρχές , τους καταθέτες και τους μέτοχους για την ορθή λειτουργία της τράπεζας . Όταν δυο ή περισσότερες τράπεζες ελέγχονται από έναν ή

περισσότερους ιδιώτες παρά από μια holding company η κατάσταση αυτή αναφέρεται σαν αλυσίδα τραπεζών (chain banking).

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ												
ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31.12.2003												
ΣΥΝΟΛΟ	Αθηνών		Πειραιώς		Θεσσαλονίκη		Λοιπής Χώρας		Σύνολο		Σύνολο Προσωπικού	
	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες		
Α. ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	1047	3	194	2	329	1	1681	30	3261	36	63611	
Β. Π. με τη μορφή Π.ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	3		193	2	338	1	1383	14	3167	20	59864	
Γ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1		1		1		26		28		3080	
Α. ΔΙΚΤΥΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ Π.Ι. & ΥΠΟΚΙΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΔΩΝ Π.Ι. ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ												
ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31.12.2003												
Α1. ΕΛΛΗΝΙΚΑ Π.Ι.	Αθηνών		Πειραιώς		Θεσσαλονίκη		Λοιπής Χώρας		Σύνολο		Σύνολο Προσωπικού	
	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες	Καθα	Θυρίδες		
1. Εθνική Τράπεζα	152		32		46		358		588		14181	
2. Alpha Bank	145		21		40		163		369		7277	
3. Εμπορική	104		29		35		205		373		6827	
4. EFG Eurobank - Ergasias	123		22		42		114		301		6809	
5. Πειραιώς	72		9		39		98		218		3873	
6. Γενική	39	1	6	1	7		51	4	103	6	2046	
7. Εγνατία	20		6		14		21		61		1275	
8. Αγροτική Τράπεζα	68		12		30		339		449		6071	
9. Τράπεζα Αττικής	18	1	7		8		23	1	56	2	1102	
10. Λοιπή Τράπεζα	18	1	1		4		18		41	1	645	
11. Nova Bank	69		7		20		13		108		960	
12. Ομόγ.	10		1		1		3		15		316	
13. Probank	19		2		9		8		32		464	
14. Πανελλήνια Τράπεζα	2		1	1	2	1	8		13	2	116	
15. First Business Bank	3		1		1		3		8		146	
16. Marfin Bank	2		1		1		2		6		126	
17. ΑΣΠΙΣ	34		4		6		21		65		907	
18. Τράπεζα Επενδύσεων	2				1				3		131	
19. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	23		13		16		83		135		1258	
20. Γ. Παρακαταβλητών & Δανείων	1		1		1		1	9	4	9	456	
21. Praton Επενδυτική Τράπεζα	1								1		19	
22. Επενδυτική Τράπεζα	1								1		40	
23. Aegean Baltic Bank	1								1		27	
Α2. ΥΠΟΚΙΤΑ ΑΛΛΟΔΑΔΩΝ Π.Ι.	117		17		21		51		206		4801	
Α2α. Μέλη της Ε.Ε.												
24. Bayerische HVB	2		1						3		65	
25. HSBC Bank	17		2		2		1		22		477	
26. Societe Generale	2				1				3		113	
27. BNP Paribas (Hellas)	5						1		6		197	
28. ABN AMRO	1		1						2		96	
29. Credit Commercial de France	1								1		36	
30. CETELEM	1				1				1		58	
31. Royal Bank of Scotland			1						1		72	
32. SANPAOLO IMI S.p.A.	1								1		24	
33. CITIBANK	31		8		6		10		55		1173	
34. F.C.E. Bank P/c	1								1		25	
35. GMAC Bank	1								1		25	
36. FIDIS BANK	1								1		11	
Α2β. Μη μέλη της Ε.Ε.												
37. Τράπεζα Κύπρου	34		2		9		38		83		1840	
38. Ελληνική Τράπεζα	14		1		3		1		19		337	
39. Bank of America									1		29	
40. Arab Bank	1								1		55	
41. Bank Saderat Iran	1								1		18	
42. American Express	2		1						3		151	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ

Στο κεφαλαίο αυτό παρουσιάζεται η λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων , ο κώδικας τραπεζικής δεοντολογίας όπως αυτός εκπονήθηκε από την ένωση ελληνικών τραπεζών είναι ικανός να καλύψει το κεφαλαίο αυτό της εργασίας μας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

3.1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ο Κώδικας Τραπεζικής Δεοντολογίας αποτελεί προϊόν διατραπεζικής συνεργασίας υπό την αιγίδα της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, η οποία είχε την πρωτοβουλία και το συντονισμό της εκπόνησής του.

Η προοδευτική απελευθέρωση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος από διοικητικές ρυθμίσεις υπαγόρευσε την ανάγκη κατάγραφής κανόνων δεοντολογίας οι οποίοι διέπουν τις σχέσεις των τραπεζών με την πελατεία τους καθώς και μεταξύ τους και έναντι τρίτων.

Με τη θέσπιση των κανόνων δεοντολογίας επιδιώκεται ο καθορισμός προτύπων καλής τραπεζικής πρακτικής, όπως αυτά διαμορφώνονται από τα συναλλακτικά ήθη, το εθνικό δίκαιο και τις διεθνώς παραδεδεγμένες αρχές δεοντολογίας, στα πλαίσια των κοινοτικών ρυθμίσεων, νομοθετικών διατάξεων και αποφάσεων των εποπτικών αρχών, και εκ παραλλήλου με τους εκάστοτε ισχύοντες κώδικες δεοντολογίας στον ευρύτερο χρηματοοικονομικό τομέα (π.χ. Κώδικας Δεοντολογίας Ε.Π.Ε.Υ.).

Βασικός στόχος του Κώδικα είναι η ενίσχυση της διαφάνειας και ειλικρίνειας κατά τις συναλλαγές και κυρίως, η εδραίωση πνεύματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης στις σχέσεις των τραπεζών μεταξύ τους καθώς και με τους συναλλασσόμενους με αυτές.

Οι κανόνες αυτοί ευνοούν και προωθούν την ανάπτυξη του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς, ώστε να επιτυγχάνεται η βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και προϊόντων προς όφελος των πελατών.

Ο Κώδικας τίθεται σε ισχύ κατόπιν εγκρίσεως από τη Γενική Συνέλευση της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

3.2 ΟΡΙΣΜΟΙ

Για τους σκοπούς του Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας νοούνται ως:

Τράπεζα

ή πιστωτικό ίδρυμα: Επιχείρηση η οποία δέχεται καταθέσεις από το κοινό, χορηγεί πιστώσεις και παρέχει όσες άλλες υπηρεσίες προβλέπονται από την άδεια λειτουργία της.

Συναλλασσόμενος

ή πελάτης: Φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων που πραγματοποιεί εφάπαξ συναλλαγές ή συνάπτει συμβατικές σχέσεις διάρκειας με τράπεζα. Η ιδιότητα του συναλλασσομένου θεωρείται ότι υπάρχει όχι μόνο κατά το συμβατικό αλλά και κατά το προσυμβατικό στάδιο της διερευνητικής επικοινωνίας ή/και διαπραγμάτευσης με την τράπεζα, καθώς και μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής ή τη λήξη της συναλλακτικής σχέσης.

Κατάθεση: Κάθε μορφή τοποθέτησης κεφαλαίων σε πιστωτικό ίδρυμα για αποταμιευτικούς, διαχειριστικούς ή επενδυτικούς σκοπούς, ανεξάρτητα από το αν η επιδιωκόμενη ωφέλεια είναι συγκεκριμένη και διασφαλίζεται από την τράπεζα ή μη προσδιορισμένη και εξαρτάται από την μεταβολή ορισμένων στοιχείων, όπως του ύψους των επιτοκίων, της ισοτιμίας των νομισμάτων κ.ά..

Δικαιούχος κατάθεσης: Συναλλασσόμενος ο οποίος έχει δικαίωμα επί υπολοίπου κατάθεσης.

Συνδικαιούχος

Κατάθεση: Συναλλασσόμενος ο οποίος, μαζί με άλλους, είτε από κοινού είτε διαζευκτικά, έχει δικαίωμα επί υπολοίπου κατάθεσης.

Πιστοδότηση: Παροχή οποιασδήποτε μορφής πίστωσης ή εγγύησης.

Κίνηση κεφαλαίων: Μεταφορά κεφαλαίων κατ' εντολή και για λογαριασμό του συναλλασσομένου.

Valeur τοκοφορίας: Ημερομηνία από την οποία ένα χρηματικό ποσό καθίσταται τοκοφόρο.

Valeur διαθεσιμότητας: Ημερομηνία από την οποία ένα χρηματικό ποσό τίθεται στη διάθεση του δικαιούχου.

Επενδυτική υπηρεσία: Κάθε υπηρεσία που σχετίζεται με χρηματιστηριακές πράξεις ή με κινητές αξίες που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου (μετοχές, ομολογίες, παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα κ.λπ.).

Κινητές αξίες: Οι μετοχές και οι λοιπές αξίες με χαρακτηριστικά μετοχών, οι ομολογίες και οι λοιποί χρεωστικοί τίτλοι που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στην κεφαλαιαγορά, κάθε άλλος τίτλος ο οποίος αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης και ο οποίος παρέχει απόκτησης άλλης κινητής αξίας, μέσω εγγραφής ή ανταλλαγής, ή που παρέχει δικαίωμα εκκαθάρισης τοις μετρητοίς. Τα μέσα πληρωμής δεν περιλαμβάνονται.

Τίτλοι χρηματαγοράς: Τα χρηματοπιστωτικά μέσα που συνήθως αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στη χρηματαγορά.

Πρωτογενές χρηματο-Οικονομικό προϊόν: Κάθε χρηματοοικονομικό εργαλείο ή μέσο που πρωτογενώς έχει τιμή ή αξία.

Παράγωγο χρηματο-

Οικονομικό προϊόν: Κάθε χρηματοοικονομικό προϊόν ή μέσο, η τιμή και η αξία του οποίου εξαρτάται από ένα υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο, χρηματιστηριακή αξία, χρηματοοικονομικό δείκτη κ.λπ..

Κάρτα: Πλαστικό δελτίο που χορηγείται από τον εκδότη του και παρέχει στον κάτοχο τη δυνατότητα να πραγματοποιεί τις συναλλαγές που προκαθορίζονται στη σύμβαση βάσει της οποίας του παρέχεται η κάρτα.

Εκδότης κάρτας: Πιστωτικό ή χρηματοδοτικό ίδρυμα το οποίο, κατά την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, θέτει στη διάθεση της πελατείας του, βάσει ειδικής σύμβασης, κάρτα η οποία ανήκει κατά κυριότητα σε αυτό.

Αποδέκτης καρτών: Φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο, κατά την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, αποδέχεται μία ή περισσότερες κάρτες για την πραγματοποίηση συναλλαγών με την πελατεία του ή διατηρεί δίκτυο σημείων αποδοχής καρτών.

Πιστωτική κάρτα: Κάρτα που παρέχει στον κάτοχό της τη δυνατότητα διενέργειας των συναλλαγών που προκαθορίζονται στη σύμβαση (αγορών, ανάληψης μετρητών κ.λπ.) στην Ελλάδα ή και στο εξωτερικό, τα ποσά των οποίων χρεώνονται σε λογαριασμό προκαθορισμένου ανωτάτου ύψους. Ο λογαριασμός αυτός πιστώνεται με τις έναντι των ως άνω χρεώσεων καταβολές του κατόχου ο οποίος έχει την ευχέρεια τμηματικής ή ολοσχερούς εφάπαξ εξόφλησης του χρεωθέντος ποσού.

Κάρτα διευκόλυνσης

πληρωμών: Κάρτα που παρέχει στο κάτοχό της τη δυνατότητα πραγματοποίησης αγορών ή/και ανάληψης μετρητών στην Ελλάδα και το εξωτερικό, το σύνολο της αξίας των οποίων καλείται ο κάτοχος να εξοφλήσει εφάπαξ, μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα από την έκδοση του σχετικού αντιγράφου λογαριασμού.

Χρεωστική κάρτα: Κάρτα που εκδίδεται από πιστωτικό ίδρυμα υπέρ κατόχου ο οποίος διατηρεί σ' αυτό λογαριασμό καταθέσεων και παρέχει στον κάτοχο το δικαίωμα να πραγματοποιεί συναλλαγές, η αξία των οποίων χρεώνεται ταυτόχρονα στο λογαριασμό του και πιστώνεται αντίστοιχα στο λογαριασμό του αποδέκτη που επίσης τηρείται στο πιστωτικό αυτό ίδρυμα.

Τραπεζική διαφήμιση: Κάθε ανακοίνωση, στα πλαίσια της δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων, που έχει ως σκοπό την προώθηση της επωνυμίας, του σήματος, της φήμης, των τραπεζικώς προϊόντων ή υπηρεσιών του, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο για το σκοπό αυτό μέσο. Ως ανακοίνωση νοείται

ολόκληρο το περιεχόμενο αυτής, όπως εκφράσεις, αριθμοί, οπτικές και γραφικές παραστάσεις, ήχος και μουσική, δηλαδή το μήνυμα ως σύνολο σε οποιαδήποτε, απλή ή σύνθετη, μορφή.

3.3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Ενημέρωση συναλλασσομένων-Διαφάνεια συναλλαγών

Οι κανόνες του Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας που ακολουθούν αναφέρονται στις σχέσεις τραπεζών και συναλλασσομένων. Με την θέσπισή τους επιδιώκεται η διασφάλιση των συμφερόντων των πελατών και των τραπεζών στα πλαίσια της κείμενης νομοθεσίας, των κοινοτικών διατάξεων, των σχετικών πιστωτικών και νομισματικών κανόνων της Τράπεζας της Ελλάδος και των συναλλακτικών ηθών.

Οι συναλλαγές κάθε τράπεζας με τους πελάτες της διέπονται από πνεύμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, και για το λόγο αυτό επιδιώκεται πάντα, και από τα δύο μέρη, η ειλικρινής και συστηματική αλληλοενημέρωση για όλα τα θέματα που αφορούν τη μεταξύ τους σχέση.

Οι τράπεζες, κατά τη διεξαγωγή των συναλλαγών, επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια, διαθέτουν στους χώρους των συναλλαγών ενημερωτικά φυλλάδια για τις προσφερόμενες βασικές τραπεζικές υπηρεσίες, και παρέχουν, κατά περίπτωση, τις απαραίτητες πληροφορίες με σαφήνεια, απλότητα και πληρότητα.

Με την επιφύλαξη των παραγράφων του Κώδικα για ειδικότερες πληροφορίες που παρέχονται για συγκεκριμένες υπηρεσίες, η σχετική πληροφόρηση πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον:

- α.Τη φύση και τα χαρακτηριστικά της παρεχομένης υπηρεσίας ή του προϊόντος
- β.Τα δικαιώματα ή τις ευχέρειες που παρέχει η υπηρεσία ή το προϊόν
- γ.Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του συναλλασσομένου
- δ.Τις προϋποθέσεις παροχής μιας υπηρεσίας και τους τυχόν κινδύνους που συνδέονται με αυτή
- ε.Την ακολουθούμενη διαδικασία

στ.Το κόστος παροχής της υπηρεσίας, που περιλαμβάνει την αμοιβή της τράπεζας, τα τυχόν έξοδα και φόρους, τις εισφορές ή άλλα τέλη και επιβαρύνσεις

ζ.Τις τυχόν εναλλακτικές διαδικασίες και το αντίστοιχο κόστος, και

η.Τις τυχόν επιπτώσεις από την υπαναχώρηση ή την αντισυμβατική συμπεριφορά του συναλλασσομένου.

Οι τράπεζες θα πρέπει να χρησιμοποιούν ομοιόμορφη ορολογία με κοινό και γενικά αποδεκτό εννοιολογικό περιεχόμενο.

Οι τράπεζες, σε περίπτωση μονομερούς τροποποίησης οποιουδήποτε όρου συνεργασίας με τον συναλλασσόμενο εφόσον έχουν αυτό το δικαίωμα, θα πρέπει να τον ενημερώνουν με τον ενδεικνυόμενο κατά περίπτωση τρόπο, συλλογικά ή ατομικά, έτσι ώστε να του παρέχεται έγκαιρα η ευχέρεια, εφόσον δεν συμφωνεί με τους νέους όρους, να διακόπτει τη συνεργασία του με αυτές.

Εχεμύθεια – Τραπεζικό και επαγγελματικό απόρρητο

Οι τράπεζες και οι εργαζόμενοι σε αυτές υπόκεινται στο τραπεζικό απόρρητο όσον αφορά στην ύπαρξη λογαριασμού καταθέσεων ή στο υπόλοιπο αυτού ή στις τυχόν κινήσεις επί λογαριασμών καταθέσεων, και στο επαγγελματικό απόρρητο όσον αφορά στις λοιπές πληροφορίες και στοιχεία που περιέρχονται σε γνώση τους λόγω της άσκησης του τραπεζικού επαγγέλματος.

Οι τράπεζες, εξαιρουμένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ή υπάρχει η συναίνεση του συναλλασσόμενου για την παροχή σε τρίτους πληροφοριών που τον αφορούν, οφείλουν να επιδεικνύουν άκρα διακριτικότητα και εχεμύθεια κατά τη χρήση των ανωτέρω πληροφοριών που περιέρχονται σε γνώση τους σε οποιοδήποτε στάδιο παροχής των υπηρεσιών τους, (πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη της συμβατικής σχέσης) και να λαμβάνουν κάθε εύλογο και εφικτό μέτρο εκπλήρωσης της υποχρέωσής τους αυτής.

Δεν αποτελεί παραβίαση της εχεμύθειας η μεταξύ των τραπεζών ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν συγκεντρωτικά στοιχεία ομάδων συναλλασσομένων,

στα πλαίσια ηλεκτρονικής διακίνησης ποσοτικών στοιχείων συναλλαγών ή/και για στατιστικούς λόγους.

Συλλογή και τήρηση πληροφοριών συναλλασσομένων

Οι τράπεζες μπορούν να ζητούν, συλλέγουν και τηρούν κατ' εξοχήν οικονομικής φύσεως πληροφορίες για τους συναλλασσομένους, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες προκειμένου να κρίνουν αν συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την παροχή και την εξακολούθηση ή τη διακοπή παροχής τραπεζικών υπηρεσιών. Οι τράπεζες υποχρεούνται σε νόμιμη χρήση και ασφαλή τήρηση των παραπάνω πληροφοριών, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Οι τράπεζες ζητούν υποχρεωτικά από τους πελάτες τους, κατά το άνοιγμα λογαριασμού καταθέσεων ή τη σύναψη οποιασδήποτε άλλης τραπεζικής σύμβασης παροχής υπηρεσιών, να τους γνωστοποιούν τα στοιχεία της ταυτότητάς τους τα οποία και ελέγχουν μέσω των νομίμων αποδεικτικών εγγράφων.

Σε περίπτωση κατά την οποία ο συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό τρίτου προσώπου, έχει υποχρέωση να αποκαλύψει στην τράπεζα και τα στοιχεία του τρίτου. Οι τράπεζες υποχρεούνται να εξακριβώσουν την αλήθεια και των δηλουμένων στοιχείων του τρίτου. Επίσης οι τράπεζες πρέπει να αναζητούν και εξακριβώνουν τα στοιχεία του τρίτου όταν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι ο συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό τρίτου, ακόμη και αν ο συναλλασσόμενος δεν το δηλώσει.

Υποπτες συναλλαγές

Οι τράπεζες πρέπει να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή και να αποφεύγουν τη διενέργεια συναλλαγών για τις οποίες γνωρίζουν ή βάσιμα υποπτεύονται ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Οι τράπεζες, κατά την τήρηση των υποχρεώσεών τους, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την αποτροπή και καταστολή της νομιμοποίησης

εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες («ξέπλυμα» παράνομου χρήματος), πρέπει να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή και να λαμβάνουν τα κατάλληλα οργανωτικά και διοικητικά μέτρα ώστε να τηρείται ο Νόμος, να αποτρέπεται το ενδεχόμενο προσβολής χωρίς λόγο της προσωπικότητας των συναλλασσομένων και να παρέχεται στους εργαζόμενους σε αυτές η απαραίτητη κάθε φορά διοικητική και νομική στήριξη.

Προβολή τραπεζικών υπηρεσιών – Διαφήμιση

Οι βασικοί κανόνες που διέπουν την προβολή και προώθηση τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών είναι οι ακόλουθοι:

α.Κάθε τραπεζική διαφήμιση πρέπει να είναι:

-**νόμιμη**, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις,

-**ευπρεπής**, στα πλαίσια της κρατούσας αντίληψης περί ηθικής, και αποκλεισμένης της εκμετάλλευσης ιερών κειμένων, θρησκευτικών δοξασιών και εθνικών συμβόλων,

-**αληθής**, να προσδιορίζει με σαφήνεια και χωρίς υπερβολές την προτεινόμενη συναλλαγή, να μην περιλαμβάνει ανακριβείς ή παραπλανητικές πληροφορίες ή προβάλλει υπερβολικά ή προσπαθεί να αποκρύψει τα χαρακτηριστικά των παρεχομένων προϊόντων και υπηρεσιών, και να μην εκμεταλλεύεται την άγνοια ή τους φόβους του κοινού,

-**στα πλαίσια του θεμιτού ανταγωνισμού**, με σεβασμό στην εμπιστοσύνη των συναλλασσομένων προς τις τράπεζες και την καλή φήμη του τραπεζικού συστήματος, χωρίς να προκαλεί ανησυχία στο κοινό για οποιοδήποτε πιστωτικό ίδρυμα και χωρίς να αναφέρεται υποτιμητικά ή δυσφημιστικά, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, σε προϊόντα άλλων τραπεζών.

β.Κατά τη διαφήμιση των τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να τηρείται κατά το δυνατόν ομοιόμορφη τραπεζική ορολογία, ώστε οι συναλλασσόμενοι να μπορούν να συγκρίνουν όμοια προϊόντα ή υπηρεσίες που προέρχονται από διαφορετικές τράπεζες. Τα στοιχεία σύγκρισης πρέπει να βασίζονται σε ακριβή δεδομένα τα οποία μπορούν να αποδειχθούν, και να έχουν την επιβαλλόμενη από την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη πληρότητα, με γνώμονα την ορθή, επαρκή και αντικειμενική πληροφόρηση του κοινού στο οποίο απευθύνονται οι διαφημίσεις.

γ. Δεν επιτρέπεται η αθέμιτη απομίμηση του περιεχομένου των διαφημίσεων που ήδη χρησιμοποιούνται ή έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν από άλλο πιστωτικό ίδρυμα για κάποιο τραπεζικό προϊόν ή υπηρεσία, σε εθνικό ή σε διεθνές επίπεδο.

δ. Δεν επιτρέπεται η απευθείας προώθηση διαφημιστικών μηνυμάτων σε πελάτες που έχουν δηλώσει την αντίθεσή τους σ' αυτό με έγγραφη αίτησή τους κατά την έναρξη της συνεργασίας τους με την τράπεζα ή μεταγενέστερα.

Εξυπηρέτηση συναλλασσομένων

Οι τράπεζες παρέχουν τις υπηρεσίες τους προς όλους τους συναλλασσομένους με την ίδια πληρότητα, ποιότητα και σωστή συμπεριφορά και αποφεύγουν, κατά την εξυπηρέτησή τους, κάθε διακριτική μεταχείριση σε σχέση με την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, την οικονομική κατάσταση ή την επαγγελματική τους ιδιότητα.

Δεν συνιστούν πάντως διάκριση ή κατηγοριοποίηση των πελατών και διαφοροποίηση εξυπηρέτησης ιδίως:

α. Η άρνηση παροχής υπηρεσιών ή η παροχή τους κατά τρόπο διαφορετικό από τον κανονιστικά προβλεπόμενο ή εθμικά καθιερωμένο όταν αυτό επιβάλλεται από νομικούς και οικονομικούς λόγους που αφορούν στο συγκεκριμένο πελάτη,

β. Η διαφορετική τιμολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών με κριτήριο τον πραγματικό ή προσδοκώμενο όγκο συναλλαγών με τον συγκεκριμένο πελάτη ή τον αναλαμβανόμενο από την τράπεζα κίνδυνο,

γ. Η προσφορά διαφορετικών λειτουργικών εξυπηρέτησης για λόγους που ανάγονται είτε στη φύση των πραγματοποιούμενων συναλλαγών, είτε και στην εύλογη ανάγκη ταχύτερης διενέργειάς τους,

δ. Ο σχεδιασμός, η επιλεκτική ενημέρωση και προσφορά χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή παραλλαγών τους σε ομάδες ή κατηγορίες πελατών ή υποψηφίων πελατών με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά ή ιδιότητες που οριοθετούν τις ομάδες ή κατηγορίες αυτές, με στόχο την ανταπόκριση στα προϊόντα αυτά.

Οι τράπεζες μεριμνούν συνεχώς για τον εκσυγχρονισμό και την τεχνολογική βελτίωση των προσφερομένων υπηρεσιών και προϊόντων τους και φροντίζουν ώστε η παρεχόμενη εξυπηρέτηση με ηλεκτρονικά μέσα να γίνεται με συστήματα

εφαρμογών ευρείας διασποράς, δηλαδή συστήματα που είναι εύκολα στη χρήση τους από τον μέσο συναλλασσόμενο. Επιπλέον, διασφαλίζουν, κατά το δυνατό, την συμβατότητα των συστημάτων τους τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο.

Οι τράπεζες φροντίζουν ώστε οι τεχνικοί και λοιποί λειτουργικοί όροι για την προσφορά υπηρεσιών με χρήση νέας τεχνολογίας να είναι σαφείς και κατανοητοί από το ευρύ κοινό που έχει περιορισμένη εξοικείωση με τη χρήση εξελιγμένης τεχνολογίας κατά τις τραπεζικές συναλλαγές.

Οι τράπεζες, πριν από τη σύναψη των συμβάσεων που προϋποθέτουν τη χρήση εξελιγμένης τεχνολογίας σε σχέση με συγκεκριμένα προϊόντα, υπηρεσίες ή συστήματα συναλλαγών, πρέπει να ενημερώνουν τους συναλλασσόμενους για τις ενδεχόμενες αδυναμίες κατά τη χρήση αυτών και τον τρόπο αντιμετώπισής τους, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών.

Οι τράπεζες πρέπει να επεξηγούν στους πελάτες τους τα, κατά την εκτίμησή τους, οικονομικά ή λειτουργικά πλεονεκτήματα της πραγματοποίησης συναλλαγών με χρήση νέας τεχνολογίας, καθώς και τις τυχόν συνέπειες από τη διακοπή από αυτούς της πραγματοποίησης των συναλλαγών αυτών.

Οι τράπεζες διασφαλίζουν ότι οι συναλλαγές με τη χρήση νέων τεχνολογιών και συστημάτων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους συμβατικούς και νομικούς κανόνες που τις διέπουν, ιδίως όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των συμβαλλομένων.

Οι τράπεζες μεριμνούν για την ασφάλεια των συναλλαγών που διενεργούνται με τη χρήση νέας τεχνολογίας και για την ορθή καταγραφή, απεικόνιση και τήρηση στα αρχεία τους των σχετικών πράξεων. Η υποχρέωση αυτή των τραπεζών δεν απαλλάσσει τον συναλλασσόμενο από την ευθύνη συμμόρφωσής του με τους κανόνες λειτουργίας και ασφαλούς φύλαξης του τεχνικού μέσου, το οποίο αμέσως ή εμμέσως, εν όλω ή εν μέρει, καθιστά δυνατή τη χρήση της σχετικής τεχνολογίας, για την επικοινωνία με την τράπεζα ή/και την πραγματοποίηση συναλλαγών από μη νομιμοποιημένους τρίτους. Οι τράπεζες δεν φέρουν ευθύνη για την προ της ειδοποίησής τους αθέμιτη χρήση του τεχνικού μέσου και

τις οικονομικές και λοιπές επιπτώσεις που συνεπάγεται αυτή για το νόμιμο χρήστη.

Οι τράπεζες δεν πρέπει να συνομολογούν με τους συναλλασσομένους όρους οι οποίοι απαγορεύουν την παράλληλη συνεργασία με άλλα πιστωτικά ιδρύματα και τη χρήση των τεχνολογικών δυνατοτήτων που αυτά του προσφέρουν.

Παράπονα συναλλασσομένων

Οι τράπεζες οφείλουν να αντιμετωπίζουν με προσήνεια και να διερευνούν με επιμέλεια και χωρίς προκατάληψη τα παράπονα και τις καταγγελίες των πελατών που αφορούν τις μεταξύ τους συναλλαγές.

α. Να διαθέτουν ειδική υπηρεσία διερεύνησης των παραπόνων ή καταγγελιών, ανεξάρτητη από τις υπηρεσίες συναλλαγών,

β. Να διασφαλίζουν ότι το προσωπικό τους γνωρίζει την ακολουθούμενη διαδικασία υποβολής, διερεύνησης και αξιολόγησης των παραπόνων ή καταγγελιών, και είναι σε θέση να παρέχει σαφή σχετική πληροφόρηση στους πελάτες, και

γ. Να απαντούν εγγράφως στους συναλλασσομένους και σε εύλογο χρονικό διάστημα από την υποβολή των παραπόνων ή καταγγελιών τους.

Τήρηση του Κώδικα

Κάθε τράπεζα οφείλει να ενημερώσει το προσωπικό της σχετικά με το περιεχόμενο του παρόντος Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας και να θεσπίσει τα κατ' αυτήν πρόσφορα μέτρα και διαδικασίες για την τήρηση των διατάξεών του.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών είναι αρμόδια για την ερμηνεία, τροποποίηση ή συμπλήρωση του Κώδικα, καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής του.

Οι τράπεζες υποχρεούνται να παρέχουν στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών κάθε συνδρομή στο έργο της αυτό.

3.4 ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Καταθέσεις

Οι τράπεζες οφείλουν να έχουν πάντοτε άμεσα διαθέσιμο στους συναλλασσομένους πληροφοριακό υλικό σχετικό με τους γενικούς και ειδικούς όρους που διέπουν τις διάφορες μορφές καταθέσεων και τα τυχόν απαιτούμενα δικαιολογητικά για το άνοιγμα του αντίστοιχου λογαριασμού. Οποιαδήποτε αλλαγή των ως άνω όρων και προϋποθέσεων πρέπει να γνωστοποιείται έγκαιρα στους συναλλασσομένους με τα προσφορότερα, κατά την κρίση της τράπεζας, μέσα (π.χ. έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος, ανακοινώσεις στους χώρους των τραπεζικών καταστημάτων κ.λπ.).

Ειδικότερα, οι τράπεζες οφείλουν, για κάθε είδος λογαριασμού καταθέσεων, να παρέχουν στους συναλλασσομένους πληροφόρηση σχετικά με τα εξής τουλάχιστον θέματα:

- α. Το εκάστοτε ισχύον ύψος του επιτοκίου ή των επιτοκίων, ανάλογα με τη μορφή, τη διάρκεια ή το ποσό της κατάθεσης,
- β. Τους τυχόν φόρους επί των τόκων,
- γ. Το χρόνο έναρξης και λήξης της τοκοφορίας και διαθεσιμότητας των κατατιθεμένων ποσών (valeurs),
- δ. Τη χρονική βάση υπολογισμού των τόκων (αριθμός ημερών έτους και μήνα),
- ε. Τις ημερομηνίες λογισμού και απόδοσης των τόκων (με κεφαλαιοποίησή τους ή μη) και την αντίστοιχη ετήσια απόδοση (annual effective yield),
- στ. Τις τυχόν προμήθειες ή άλλα έξοδα για την τήρηση και χρήση των λογαριασμών (έκδοση επιταγών, πάγιες εντολές, μεταφορές ποσών μεταξύ λογαριασμών κ.λπ.),
- ζ. Τους τυχόν πρόσθετους όρους (ελάχιστο αρχικό ποσό κατάθεσης, ελάχιστο υπόλοιπο υπό το οποίο δεν λογίζονται τόκοι, όρους πρόωρης απόδοσης των υπό προθεσμία καταθέσεων κ.ά.),
- η. Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συναλλασσομένων, καθώς και τις τυχόν συνέπειες από την απώλεια των μέσων που παρέχει η τράπεζα για την κίνηση των λογαριασμών ή των παραστατικών της κίνησής τους (π.χ. βιβλιάριο καταθέσεων, μπλοκ επιταγών, κάρτα ανάληψης μετρητών κ.λπ.),

θ.Τις προϋποθέσεις για τυχόν ειδική διαπραγμάτευση προκειμένου να διαφοροποιηθούν τα ανωτέρω στοιχεία.

Οι τράπεζες ανοίγουν λογαριασμούς καταθέσεων μετά από αίτημα του συναλλασσομένου που υποβάλλεται εγγράφως, με τη συμπλήρωση των ειδικών κατά περίπτωση εντύπων της τράπεζας, και μετά από εξακρίβωση των αναγραφόμενων στοιχείων ταυτότητας του συναλλασσομένου. Η τελική απόφαση για το άνοιγμα ή μη του λογαριασμού καταθέσεων επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια της τράπεζας.

Σε περίπτωση ομαδικού ανοίγματος λογαριασμών καταθέσεων για ειδικούς λόγους (π.χ. εξυπηρέτηση της μισθοδοσίας προσωπικού νομικών προσώπων), το ενδιαφέρον των επιμέρους δικαιούχων για το άνοιγμα λογαριασμών τεκμαίρεται. Η συμπλήρωση των ειδικών κατά περίπτωση εντύπων γίνεται εκ των υστέρων.

Κατά το άνοιγμα κοινού λογαριασμού, οι τράπεζες ενημερώνουν τους συνδικαιούχους, πέραν των προαναφερομένων θεμάτων (ανωτέρω παράγραφος 28), και για τα ειδικότερα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη λειτουργία του κοινού λογαριασμού.

Σε περίπτωση κατά την οποία οι τράπεζες χορηγούν βιβλιάριο (καρνέ) επιταγών, οφείλουν να επισημαίνουν στον συναλλασσόμενο τη βασική λειτουργία της επιταγής, τις συνέπειες από την έκδοση ακάλυπτων επιταγών και την υποχρέωση ασφαλούς φύλαξης του βιβλιαρίου και των μη χρησιμοποιηθέντων εντύπων επιταγών.

Σε περίπτωση κατά την οποία η κίνηση του λογαριασμού δεν καταχωρείται σε βιβλιάριο που παραδίδεται στο δικαιούχο κατά το άνοιγμα του λογαριασμού, οι τράπεζες πρέπει να αποστέλλουν ή να θέτουν στη διάθεση του δικαιούχου, περιοδικά, σχετικό αντίγραφο κίνησης του λογαριασμού.

Ο συναλλασσόμενος οφείλει να ειδοποιεί αμέσως της τράπεζα για την τυχόν απώλεια του βιβλιαρίου του καταθέσεων ή του βιβλιαρίου (καρνέ) επιταγών, όπως επίσης και για κάθε τυχόν λάθος ή παρατυπία κατά την τήρηση του λογαριασμού του.

Πιστοδοτήσεις (χρηματοδοτήσεις – εγγυητικές επιστολές)

Οι πληροφορίες που παρέχονται στους συναλλασσόμενους ή τίθενται στη διάθεσή τους σχετικά με τις χορηγούμενες από τις τράπεζες πιστοδοτήσεις, θα πρέπει να είναι σαφείς, ώστε να μη δημιουργούνται εσφαλμένες εντυπώσεις για

τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης και αποπληρωμής τους. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να περιέχουν τουλάχιστον τα εξής στοιχεία:

- α. Το εκάστοτε ύψος του επιτοκίου κατά μορφή πιστοδότησης,
- β. Το ποσό ή ποσοστό των προμηθειών και εξόδων καθώς και των τυχόν άλλων πρόσθετων επιβαρύνσεων,
- γ. Το είδος και τα ποσά ή ποσοστά των τυχόν εισφορών, φόρων και τελών,
- δ. Την περίοδο εκτοκισμού,
- ε. Τη χρονική βάση υπολογισμού των τόκων (αριθμός ημερών έτους και μήνα),
- στ. Τη μέθοδο υπολογισμού του τόκου επί του εκάστοτε οφειλομένου ποσού (απλός τόκος, τοκοχρεωλύσιο κ.λπ.) και το εξ αυτής συνολικό ετήσιο κόστος για τον πιστοδοτούμενο,
- ζ. Το επιτόκιο υπερημερίας, τον τρόπο και την περιοδικότητα υπολογισμού του, καθώς και τους όρους του τυχόν ανατοκισμού,
- η. Τους όρους και τις σχετικές επιβαρύνσεις στις περιπτώσεις υπέρβασης από τον πιστούχο των συμβατικών ορίων χρηματοδότησης,
- θ. Τη δυνατότητα πρόωρης εξόφλησης, το χρόνο, τις τυχόν επιβαρύνσεις και τον τρόπο υπολογισμού τους,
- ι. Σε περίπτωση πιστοδοτήσεων σε συνάλλαγμα, την έννοια του αναλαμβανομένου συναλλαγματικού κινδύνου και το εξ αυτού ενδεχόμενο μεταβολής του συνολικού κόστους της πίστωσης,
- ια. Τη δυνατότητα και το κόστος κάλυψης του κινδύνου από τη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας ή/και των επιτοκίων,
- ιβ. Σε περιπτώσεις πιστοδοτικών συμβάσεων με κυμαινόμενο επιτόκιο: το αρχικό επιτόκιο, τους παράγοντες διακύμανσής του, την περιοδικότητα της τυχόν διακύμανσης, του τρόπο υπολογισμού του, τον τρόπο γνωστοποίησης των διακυμάνσεων του επιτοκίου στον πιστοδοτούμενο, καθώς και τους τυχόν λοιπούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν το συνολικό κόστος της πίστωσης,
- ιγ. Προκειμένου περί δανείων για την παρακολούθηση ή εξόφληση των οποίων εκδίδονται περιοδικοί λογαριασμοί: το επιτόκιο, το κεφάλαιο επί του οποίου υπολογίσθηκαν τόκοι, καθώς και το χρονικό διάστημα που αφορά ο υπολογισμός των τόκων, οι τυχόν μεταβολές του επιτοκίου, η τυχόν χρέωση τόκων υπερημερίας ή ανατοκισμού, το ποσό επί του οποίου αυτού υπολογίσθηκαν και η περίοδος υπολογισμού τους, το ποσό της προς εξόφληση

δότης και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου πρέπει αυτή να εξοφληθεί, καθώς και αναλυτικά κάθε επιβάρυνση λόγω φόρων, τελών και εξόδων, ιδ. Προκειμένου περί δανείων τα οποία εξοφλούνται σε ίσες επαναλαμβανόμενες δόσεις, πρέπει, κατά την σύναψη του δανείου, να γνωστοποιούνται στον δανειολήπτη, πέραν των προαναφερθέντων, το ύψος κάθε δόσης καθώς και η χρονική περιοδικότητα κατά την οποία οι δόσεις καθίστανται ληξιπρόθεσμες και απαιτητές, και κατά τη διάρκεια λειτουργίας της δανειακής σύμβασης, κάθε τυχόν μεταβολή των όρων αυτών μέχρι την ολοσχερή εξόφληση του δανείου.

Οι τράπεζες, κατά την εξέταση οποιουδήποτε αιτήματος πιστοδότησης, μπορούν να ζητούν από τον συναλλασσόμενο κάθε απαραίτητη, κατά την κρίση τους, πληροφορία σχετικά με:

- α. Την ηλικία, το επάγγελμα, την οικογενειακή κατάσταση των αιτούντων και των εγγυητών,
- β. Την οικονομική και περιουσιακή κατάσταση των ανωτέρω και
- γ. Τη δυνατότητα να ανταποκριθούν έγκαιρα στις υποχρεώσεις που πρόκειται να αναλάβουν έναντι της τράπεζας.

Πηγές άντλησης των σχετικών πληροφοριών αποτελούν κυρίως η αίτηση και τα λοιπά έντυπα που συμπληρώνει και υπογράφει ο αιτών, τα δικαιολογητικά που ζητά η τράπεζα (ισολογισμοί, ισοζύγια, φορολογικές δηλώσεις, συμβόλαια, ταμιακά προγράμματα κ.λπ.), τα στοιχεία που τηρεί η τράπεζα σχετικά με τον αιτούντα και τη συνέπεια που έχει επιδείξει κατά τις συναλλαγές του με αυτή, το πληροφοριακό αρχείο διατραπεζικών συστημάτων πληροφοριών (όπως της διατραπεζικής εταιρείας ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ»), καθώς και τυχόν πληροφορίες από άλλες τράπεζες ή χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή βάσεις πληροφοριών.

Οι τράπεζες οφείλουν να ενημερώνουν τους συναλλασσόμενους για το ενδεχόμενο να διαβιβασθούν ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους, κυρίως όσον αφορά την οικονομική κατάσταση και τη συναλλακτική συμπεριφορά των συναλλασσόμενων (στοιχεία ισολογισμών, περιουσιακής καταστάσεως, όρια δανεισμού κ.λπ.), σε άλλες τράπεζες ή χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή σε διατραπεζικά συστήματα πληροφοριών

(όπως τα ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ») και να ζητούν τη σχετική έγγραφη εξουσιοδότησή τους, όπου αυτή απαιτείται.

Οι συναλλασσόμενοι έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν την παροχή της εν λόγω εξουσιοδότησης. Στην περίπτωση αυτή επισημαίνονται στον συναλλασσόμενο οι τυχόν δυσμενείς επιπτώσεις που ενδέχεται να δημιουργηθούν γι' αυτόν από την άρνησή του.

Εξυπακούεται ότι δεν απαιτείται έγγραφη συγκατάθεση των συναλλασσομένων για πληροφορίες οι οποίες περιέχονται σε δημόσια έγγραφα ή όπου ο νόμος ορίζει.

Οι τράπεζες έχουν την ευχέρεια να καθορίζουν, κατά την κρίση τους, ειδικούς όρους (κυρίως σχετικά με προμήθειες και έξοδα) για ορισμένους συναλλασσομένους, λόγω του εύρους των εργασιών τους ή άλλων ιδιαιτεροτήτων. Οι ειδικοί αυτοί όροι, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στις σχετικές συμβάσεις, συμφωνούνται και γνωστοποιούνται με ιδιαίτερη επιστολή προς τους συναλλασσομένους. Η ενημέρωση περιλαμβάνει και τα ακόλουθα: το χρονικό διάστημα ισχύος των ειδικών όρων, τις τυχόν προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η σύναψή τους (όπως π.χ. ανάθεση στην τράπεζα εργασιών ορισμένου ύψους, τήρηση καταθέσεων ορισμένου ελαχίστου μέσου υπολοίπου κ.λπ.) καθώς και τις συνέπειες της μη τήρησης των προϋποθέσεων αυτών.

Η παράταση της ισχύος ή η τροποποίηση των ειδικών αυτών όρων, ανάγεται στην ελεύθερη κρίση των τραπεζών.

Πριν από την υπογραφή της πιστωτικής σύμβασης επισημαίνεται στους συναλλασσομένους η ανάγκη να αναγνώσουν προσεκτικά τους όρους που περιέχονται σ' αυτήν και στις τυχόν πρόσθετες πράξεις, είτε αυτοί αφορούν τη χορήγηση της πίστωσης είτε την παροχή στην τράπεζα των εξασφαλίσεων που έχουν συμφωνηθεί. Οι πιστούχοι πρέπει να ενθαρρύνονται να ζητούν από τους αρμόδιους υπαλλήλους των τραπεζών την παροχή κάθε πρόσθετης πληροφορίας ή διευκρίνισης.

Οι τράπεζες οφείλουν να ενημερώνουν τους συναλλασσομένους σχετικά με το κόστος και τον αναγκαίο χρόνο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας χορήγησης των πιστώσεων, στον οποίο περιλαμβάνεται και ο συνήθως απαιτούμενος χρόνος λήψης των εξασφαλίσεων που κατά περίπτωση έχουν συμφωνηθεί.

Οι τράπεζες οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως τους συναλλασσομένους, εάν το ζητήσουν, για την έγκριση ή απόρριψη αιτήματός τους. Δεν υποχρεούνται όμως να τους γνωστοποιούν τους λόγους της έγκρισης ή απόρριψης, και ιδίως τις απόψεις, γνώμες και εκτιμήσεις των υπηρεσιακών τους οργάνων.

Σε περίπτωση κατά την οποία οι πιστοδοτήσεις καλύπτονται με εγγύηση τρίτου συμβαλλομένου προσώπου, οι τράπεζες οφείλουν να πληροφορούν τον εγγυητή σχετικά με τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών, και να παρέχουν στον εγγυητή όλη τη σχετική πληροφόρηση και ενημέρωση που δίνουν και στον πιστοδοτούμενο.

Στα πλαίσια της πληροφόρησης αυτής πρέπει να επισημαίνεται σαφώς στον εγγυητή η φύση και η έκταση των υποχρεώσεων ή κινδύνων που αναλαμβάνει, και να του γνωστοποιείται η τυχόν επέλευση στο μέλλον των κινδύνων αυτών.

Εισαγωγές – Εξαγωγές

Οι τράπεζες θα πρέπει να είναι σε θέση να ενημερώνουν τους συναλλασσομένους, εάν το ζητήσουν, για την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία και τους διεθνείς τραπεζικούς κανόνες που διέπουν τις συγκεκριμένες εργασίες τους και να παρέχουν συμβουλευτικά και μόνο τη συνδρομή τους για την καλύτερη διενέργεια της συναλλαγής.

Οι τράπεζες οφείλουν να επισημαίνουν στους πελάτες τους ότι οι γλωσσικές εκφράσεις και οι όροι που αφορούν διεθνείς εμπορικές συναλλαγές θα πρέπει να είναι σαφείς και να μην αφήνουν περιθώρια για παρανοήσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Εάν διαπιστωθούν λανθασμένες οδηγίες, στοιχεία ή παρανοήσεις, οι τράπεζες θα υποδεικνύουν στον συναλλασσόμενο να επικοινωνήσει άμεσα με τον αντισυμβαλλόμενο του για την άρση αυτών. Οι τράπεζες οφείλουν να γνωστοποιούν αμέσως, με τον ενδεικνυόμενο κατά

περίπτωση τρόπο, τη λήψη αξιών προς είσπραξη ή λοιπών φορτωτικών εγγράφων, και να ενημερώνουν σχετικά τους ενδιαφερομένους εισαγωγείς.

Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να παρακρατούν και αποδίδουν στο Δημόσιο τους επιβαλλόμενους φόρους ή άλλες επιβαρύνσεις, και να ενημερώνουν σχετικά τους συναλλασσομένους.

Μεταφορά κεφαλαίων (σε δραχμές ή συνάλλαγμα)

Οι τράπεζες οφείλουν να ενημερώνουν τους συναλλασσομένους για τους υφιστάμενους τρόπους μεταφοράς κεφαλαίων στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, το κατά περίπτωση κόστος και απαιτούμενο χρόνο, και να τους προτείνουν τον, κατά την κρίση τους, προσφορότερο, από πλευράς διαδικασίας και κόστους, τρόπο για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

Οι τράπεζες οφείλουν να πληροφορούν τον εντολέα τους για την τυχόν μείωση του μεταφερομένου κεφαλαίου λόγω εισπραττομένων προμηθειών, εξόδων ή άλλων επιβαρύνσεων από την παραλήπτρια τράπεζα.

Οι τράπεζες οφείλουν να ενημερώνουν τους πελάτες τους για τυχόν όρους που αφορούν τη διαθεσιμότητα σε ορισμένο χρόνο (valeur) του προϊόντος του εμβάσματος, είτε αυτό πρόκειται να καταβληθεί στον παραλήπτη είτε να πιστωθεί σε λογαριασμό του.

Οι τράπεζες οφείλουν να λαμβάνουν έγγραφη εντολή προκειμένου για πράξεις στο fixing της ημέρας και να ενημερώνουν τους πελάτες για τη συγκεκριμένη ώρα μέχρι την οποία δέχονται τις παραπάνω εντολές.

Θυρίδες θησαυροφυλακίου

Οι τράπεζες πρέπει να λαμβάνουν και να εξακριβώνουν τα στοιχεία ταυτότητας των μισθωτών θυρίδων καθώς και των αντικλήτων τους.

Οι τράπεζες οφείλουν να αποφεύγουν την εκμίσθωση θυρίδων σε άτομα για τα οποία υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι ενέχονται σε παράνομες, οικονομικής φύσεως, δραστηριότητες.

Κάθε θυρίδα θησαυροφυλακίου αποτελεί προσωπικό χώρο του μισθωτή της και είναι απαραβίαστη τόσο από την τράπεζα, όσο και από κάθε τρίτο. Απόντος του μισθωτή (π.χ. λόγω θανάτου, εγκατάλειψης της θυρίδας κ.λπ.) η θυρίδα μπορεί να ανοιχθεί μόνο αν συντρέχουν οι νόμιμες προς τούτου προϋποθέσεις και εφόσον τηρηθούν οι προβλεπόμενες από τον νόμο διαδικασίες.

Οι τράπεζες, προκειμένου να εξασφαλίσουν την προστασία των θυρίδων, των συναλλασσομένων και του προσωπικού τους, καθορίζουν, πέραν των όσων προβλέπονται στη νομοθεσία, τα είδη τα οποία απαγορεύεται να φυλάσσονται στις θυρίδες (όπως π.χ. εκρηκτικές ύλες, οξέα, μολυσματικά αντικείμενα), και ενημερώνουν σχετικά τον πελάτη πριν από τη μίσθωση της θυρίδας.

Οι τράπεζες δεν μπορούν να δεσμεύουν το περιεχόμενο των θυρίδων ή να απαγορεύουν το άνοιγμά τους από το μισθωτή, παρά μόνο σε περιπτώσεις εκτέλεσης αποφάσεων της δικαιοσύνης ή άλλων αρχών, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις.

Οι τράπεζες ενημερώνουν το μισθωτή της θυρίδας, πριν την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, για τις εισπραττόμενες προμήθειες, τα έξοδα, το ετήσιο μίσθωμα καθώς και την είσπραξη πάγιας εγγύησης καλής χρήσης της θυρίδας. Η εγγύηση αυτή επιστρέφεται στο μισθωτή μετά τη λήξη της μίσθωσης και παράδοσης της θυρίδας και των κλειδιών σε καλή κατάσταση.

Οι τράπεζες οφείλουν να γνωστοποιούν έγκαιρα στους πελάτες τους κάθε αύξηση του μισθώματος των θυρίδων, με τοιχοκόλληση ανακοίνωσης σε εμφανές σημείο των καταστημάτων και του χώρου των θυρίδων ή με άλλο πρόσφορο, κατά τη κρίση τους, μέσο.

Οι όροι μίσθωσης θυρίδας, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειας ισχύος της και των τυχόν παρατάσεων της, πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια και πληρότητα στο έγγραφο μισθωτήριο το οποίο καταρτίζεται μεταξύ τράπεζας και πελάτη – μισθωτή.

Επενδυτικές υπηρεσίες

Οι τράπεζες που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες για λογαριασμό πελατών τους σε κινητές αξίες, τίτλους χρηματαγοράς και κεφαλαιαγοράς και παράγωγα

χρηματοοικονομικά προϊόντα, οφείλουν, πριν από την παροχή των υπηρεσιών αυτών, να:

α. Ενημερώνονται σχετικά με την ταυτότητα, την επαγγελματική ιδιότητα, την οικονομική κατάσταση, τους στόχους και την εμπειρία του συναλλασσομένου στον τομέα των επενδύσεων, ούτως ώστε να παρέχουν τις κατάλληλες επενδυτικές συμβουλές,

β. Παρέχουν στον συναλλασσόμενο τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση της φύσης του αντικειμένου της κύριας ή παρεπόμενης επενδυτικής συναλλαγής,

γ. Αναλύουν τους ενδεχόμενους επενδυτικούς κινδύνους των συναλλαγών σε πρωτογενή και παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα καθώς και τις πιθανές ζημιές που συνδέονται με αυτές είτε ως μεμονωμένες πράξεις (π.χ. μείωση της αξίας των σχετικών δικαιωμάτων) είτε σε συνδυασμό με άλλες (π.χ. χορήγηση πίστωσης για την εκπλήρωση σχετικών υποχρεώσεων).

Οι τράπεζες οφείλουν να μη παρέχουν υποσχέσεις σχετικά με μελλοντικές αποδόσεις οι οποίες εξαρτώνται από αβέβαιες καταστάσεις ή γεγονότα και να μη καλλιεργούν προσδοκίες στους επενδυτές, εκτός εάν παρέχουν νομικά ισχυρή εγγύηση για την υποσχόμενη απόδοση.

Οι τράπεζες θα πρέπει να παρέχουν επαρκή πληροφόρηση για τις επενδυτικές υπηρεσίες που προσφέρουν, ώστε να είναι σε θέση ο συμβαλλόμενος να προβεί στην κατάλληλη γι' αυτόν επιλογή. Ενδεικτικά, οι τράπεζες οφείλουν να εξηγούν στο συναλλασσόμενο με πληρότητα και σαφήνεια τον τρόπο υπολογισμού της απόδοσης της επένδυσης και την ακριβή διάρκειά της, εφόσον αυτή είναι προκαθορισμένη, και να τον ενημερώνουν αναλυτικά για όλες τις προμήθειες, έξοδα, φόρους, τέλη κ.λπ. που τον βαρύνουν.

Τα πιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν κύριες επενδυτικές υπηρεσίες, οφείλουν, ως Εταιρείες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.), να τηρούν επιπροσθέτως και τις ειδικότερες σχετικές διατάξεις που περιέχονται στον Κώδικα Δεοντολογίας Ε.Π.Ε.Υ.

Συναλλαγές με κάρτες

Ο εκδότης κάρτας οφείλει να θέτει στη διάθεση των συναλλασσομένων έντυπα τα οποία περιλαμβάνουν το σύνολο των όρων και προϋποθέσεων που διέπουν τη

σύμβαση έκδοσης και χρησιμοποίησης κάρτας. Οι όροι αυτοί πρέπει να διασφαλίζουν κατά τρόπο δίκαιο και ισότιμο τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμβαλλομένων μερών.

Η κάρτα χορηγείται στον πελάτη μόνο μετά από έγγραφο αίτημά του. Η αποδοχή του αιτήματος τελεί υπό την διακριτική ευχέρεια του εκδότη, ο οποίος, σε περίπτωση απόρριψης, δεν υποχρεούται να ανακοινώσει τους λόγους αυτής. Μετά την υποβολή ή διαβίβαση του αιτήματος και την αποδοχή του, καταρτίζεται έγγραφη σύμβαση. Η σύμβαση μεταξύ του εκδότη και του κατόχου θεωρείται ότι έχει συναφθεί τη στιγμή κατά την οποία ο αιτών παραλαμβάνει την κάρτα. Ο τρόπος ανανέωσης ή τυχόν επανέκδοσης της κάρτας, διέπεται από τους όρους της σύμβασης.

Οι όροι της σύμβασης πρέπει να είναι διατυπωμένοι στην ελληνική γλώσσα κατά τρόπο ευανάγνωστο και εύκολα κατανοητό.

Ο εκδότης της κάρτας πρέπει να παρέχει εκ των προτέρων εγγράφως στον πελάτη τουλάχιστον τα ακόλουθα πληροφοριακά στοιχεία:

α. Περιγραφή των δυνατοτήτων για τη χρησιμοποίηση της κάρτας που παρέχονται στον κάτοχό της, συμπεριλαμβανομένων και των πιστωτικών ορίων στις περιπτώσεις που αυτά έχουν εφαρμογή (π.χ. το όριο μηνιαίων συναλλαγών),

β. Το είδος των επιβαρύνσεων που συνθέτουν τη συνολική ετήσια πραγματική επιβάρυνση. Ειδικότερα:

- το ποσό της ετήσιας συνδρομής,
- το ύψος του επιτοκίου,
- τα έξοδα και τις τυχόν επιβαρύνσεις που έχουν εφαρμογή σε συγκεκριμένους τύπους πράξεων (π.χ. ανάληψη μετρητών),
- οποιαδήποτε έξοδα και δαπάνες που χρεώνονται για την εκτέλεση πράξεων σε συνάλλαγμα,
- τη valeur τοκοφορίας,

γ. Ειδική, ρητή αναφορά στην τιμή συναλλάγματος που χρησιμοποιείται κατά την μετατροπή πράξεων σε συνάλλαγμα (π.χ. αν η συναλλαγματική ισοτιμία που χρησιμοποιείται είναι η τιμή fixing ή η τρέχουσα τιμή συναλλάγματος που εφαρμόζεται ειδικά στα συστήματα καρτών),

δ. Ειδική αναφορά στην διαδικασία που ακολουθείται για τη διατύπωση παραπόνων εκ μέρους του κατόχου και τη διερεύνηση αυτών.

Οι όροι της σύμβασης μπορούν να τροποποιηθούν οποτεδήποτε μονομερώς από τον εκδότη της κάρτας. Ο κάτοχος όμως της κάρτας πρέπει να ειδοποιείται εγκαίρως και οπωσδήποτε πριν από την έναρξη εφαρμογής των τροποποιημένων όρων, ώστε να του παρέχεται η δυνατότητα να καταγγείλει τη σύμβαση, αν το επιθυμεί. Η χρήση της κάρτας μετά τη γνωστοποίηση της ανωτέρω μεταβολής των όρων της σχετικής σύμβασης αποτελεί έμπρακτη αποδοχή αυτής.

Κάθε μεταβολή στο επιτόκιο τίθεται σε εφαρμογή από την ημερομηνία που προσδιορίζεται στη σχετική δημοσίευση ή στη γνωστοποίηση της μεταβολής με άλλο μέσο.

Ο κάτοχος κάρτας υποχρεούται:

α. Να υπογράφει, εφόσον αυτό προβλέπεται, στην κατάλληλη θέση της κάρτας αμέσως μόλις την παραλάβει,

β. Να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να φυλάττει και διατηρεί σε καλή κατάσταση την κάρτα του και τα λοιπά μέσα που του επιτρέπουν να τη χρησιμοποιεί,

γ. Να απομνημονεύει τον Προσωπικό του Αριθμό Αναγνώρισης (PIN) ή άλλο κωδικό πρόσβασης στα ηλεκτρονικά μέσα συναλλαγών και να μη τον αναγράφει πάνω στην κάρτα ή σε αντικείμενα που συνήθως έχει ή μεταφέρει μαζί με την κάρτα,

δ. Να μην επιτρέπει τη χρήση της κάρτας από άλλους,

ε. Να επιδεικνύει ή και να επιστρέφει αμέσως τη κάρτα του στον εκδότη, όταν του ζητηθεί,

στ. Να μην ανακαλεί εντολή που έδωσε με την κάρτα του, εκτός αν ρητά του παρέχεται το δικαίωμα αυτό από το είδος της συναλλαγής,

ζ. Να ελέγχει την κίνηση του λογαριασμού της κάρτας του.

Σε περίπτωση κατά την οποία ο κάτοχος κάρτας αντιληφθεί ότι συντρέχει κάποια από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α. Κλοπή ή απώλεια της κάρτας του ή διαρροή του Προσωπικού του Αριθμού Αναγνώρισης («PIN») ή άλλου κωδικού πρόσβασης στο σύστημα,

β. Εγγραφή στο λογαριασμό της κάρτας οποιασδήποτε συναλλαγής που δεν έχει πραγματοποιηθεί από τον ίδιο,

γ. Λάθος ή άλλη παρατυπία του εκδότη κατά την τήρηση του λογαριασμού του, υποχρεούται να ενημερώσει αμέσως τον εκδότη ή τις αρμόδιες υπηρεσίες του, κατ' αρχάς τηλεφωνικά και στη συνέχεια με έγγραφο το οποίο θα φέρει την υπογραφή του, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβασή του με τον εκδότη της κάρτας.

Σε περίπτωση δήλωσης απώλειας ή κλοπής κάρτας ή PIN, καθώς και αν προκύπτει χρήση παραχαραγμένων καρτών, ο εκδότης δικαιούται, ακόμη και χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση του κατόχου, για την προστασία αυτού και του συστήματος, να παρακρατήσει την κάρτα από τα μηχανήματα ή τα σημεία αποδοχής της ή/και να προχωρήσει σε αλλαγή του PIN ή άλλου κωδικού πρόσβασης στο σύστημα.

Ο κάτοχος, εφόσον τηρεί τις από τη σύμβαση υποχρεώσεις του και δεν ενεργεί καθ' οιονδήποτε τρόπο με δόλο κατά τη χρησιμοποίηση της κάρτας του ή και του PIN, δεν υπέχει ευθύνη για ζημιές που προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση της κάρτας του ή και του PIN από άλλο πρόσωπο, μετά την ειδοποίηση του εκδότη είτε για την απώλεια ή την κλοπή της κάρτας είτε και για την περιέλευση σε γνώση τρίτων του PIN ή άλλου ανάλογου κωδικού πρόσβασης στο σύστημα. Υποχρεούται όμως να παρέχει στον εκδότη κάθε δυνατή πληροφόρηση και συνδρομή για την αποτροπή χρήσης της κάρτας από μη δικαιούμενους προς τούτου.

Ο εκδότης υποχρεούται να τηρεί απόρρητο τον Προσωπικό Αριθμό Αναγνώρισης (PIN), τον κωδικό πρόσβασης στο σύστημα ή παρόμοια, εμπιστευτικού χαρακτήρα στοιχεία αναγνώρισης του κατόχου τα οποία γνωστοποιούνται αποκλειστικά και μόνο στον κάτοχο.

Ο εκδότης θα πρέπει να προσδιορίζει σημεία επικοινωνίας σε όλο το γεωγραφικό χώρο στον οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί η κάρτα, στα οποία ο κάτοχος θα μπορεί να του γνωστοποιεί την κλοπή, απώλεια ή παράνομη αναπαραγωγή της κάρτας του, του PIN κ.λπ. Οι ημέρες και ώρες λειτουργίας των σημείων επικοινωνίας καθορίζονται από τον εκδότη και γνωστοποιούνται στον κάτοχο.

Ο εκδότης μπορεί να επιλέξει, με δική του ευθύνη, να μην παρέχει στον κάτοχο της κάρτας δυνατότητα επικοινωνίας μαζί του σε 24ωρη βάση. Στην περίπτωση αυτή ο εκδότης υποχρεούται να θεσπίσει ειδικές διαδικασίες για τη διεκπεραίωση των καθυστερημένων γνωστοποιήσεων απώλειας, κλοπής ή παράνομης αναπαραγωγής της κάρτας, ώστε να διασφαλίζεται η απαλλαγή του κατόχου από κάθε ευθύνη από τον ακριβή χρόνο ειδοποίησης και εντεύθεν.

Κάθε φορά που χρησιμοποιείται η κάρτα, αμέσως ή μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, εκδίδεται υποχρεωτικά από τον αποδέκτη της κάρτας και τίθεται στη διάθεση του κατόχου απόδειξη της συναλλαγής που διενήργησε, στην οποία αναγράφονται κατ' ελάχιστον τα στοιχεία με τα οποία εξειδικεύεται και αναγνωρίζεται η κάρτα που χρησιμοποιήθηκε, το σημείο αποδοχής της, καθώς και η ημερομηνία και το ποσό της συναλλαγής.

Σε τακτικά χρονικά διαστήματα ο κάτοχος οποιουδήποτε είδους κάρτας (πιστωτικής, χρεωστικής ή διευκόλυνσης πληρωμών), πρέπει να λαμβάνει εκκαθαριστικό σημείωμα και να ενημερώνεται για τις συναλλαγές που πραγματοποίησε με αυτή κατά το χρονικό διάστημα που καλύπτει το εκκαθαριστικό σημείωμα, την τυχόν οφειλή του και το ποσό που πρέπει να καταβάλει εντός συγκεκριμένου χρόνου. Στο εκκαθαριστικό σημείωμα για συναλλαγές με πιστωτικές κάρτες πρέπει να περιέχονται και τα εξής πρόσθετα στοιχεία, εφόσον συντρέχει περίπτωση:

- α. Το επιτόκιο που εφαρμόστηκε, το κεφάλαιο επί του οποίου υπολογίστηκαν τόκοι και το χρονικό διάστημα στο οποίο αφορά ο υπολογισμός,
- β. Κάθε άλλη επιβάρυνση που προκύπτει από φόρους, τέλη και λοιπά έξοδα, και
- γ. Κάθε μεταβολή του επιτοκίου κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από τον υπολογισμό των τόκων μέχρι την έκδοση του εκκαθαριστικού σημειώματος.

Ο εκδότης οφείλει να τηρεί, για εύλογο χρονικό διάστημα, εσωτερικά αρχεία σχετικά με το σύνολο των συναλλαγών με κάρτες. Τα αρχεία αυτά του επιτρέπουν την ανίχνευση των διαφόρων πράξεων και τη διόρθωση των τυχόν σφαλμάτων.

Το βάρος της απόδειξης για οποιαδήποτε διαφορά που ανακύπτει με τον κάτοχο κάρτας ως προς την ακριβή αποτύπωση συναλλαγής που σχετίζεται με

ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων φέρει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, ο εκδότης.

Σε περίπτωση κατά την οποία ο κάτοχος της κάρτας αρνείται ότι η κάρτα του, ο Προσωπικός Αριθμός Αναγνώρισης (PIN) ή άλλος κωδικός πρόσβασης στο σύστημα χρησιμοποιήθηκαν για τη διενέργεια της πράξης ή ισχυρίζεται ότι μία τέτοια πράξη καταχωρήθηκε εσφαλμένα στο λογαριασμό της κάρτας του, ο εκδότης της κάρτας αρκεί να αποδείξει, με την εκτύπωση αντιγράφου από τα εσωτερικά του αρχεία, ότι η πράξη καταχωρήθηκε σωστά, ενημερώθηκε ορθά ο λογαριασμός και δεν υπήρξε τεχνική βλάβη ή άλλη ανωμαλία του συστήματος. Η ορθή καταχώρηση προηγούμενων και επομένων παρόμοιων πράξεων συνιστά τεκμήριο ότι το σύστημα λειτουργούσε κανονικά.

Ο εκδότης της κάρτας ευθύνεται έναντι του κατόχου της:

α. Για τις άμεσες ζημιές που υπέστη ο κάτοχος της κάρτας εξαιτίας της κακής λειτουργίας του συστήματος το οποίο βρίσκεται υπό τον άμεσο έλεγχο του. Στην περίπτωση αυτή ο όρος «άμεσες ζημιές» περιλαμβάνει το αρχικό κεφάλαιο της πράξης που χρεώθηκε στο λογαριασμό του κατόχου προσαυξημένο με τους τόκους που αναλογούν σε αυτό. Ο όρος «άμεσος έλεγχος του συστήματος» καλύπτει όλα τα μηχανήματα που έχουν εγκατασταθεί και ελέγχονται από τον εκδότη. Ο εκδότης δεν ευθύνεται για τις ζημιές που προκλήθηκαν από τεχνική βλάβη του συστήματος πληρωμών, αν η βλάβη αυτή ήταν αναγνωρίσιμη από τον κάτοχο της κάρτας με μήνυμα στην οθόνη τους μηχανήματος ή με κάποιο άλλο εμφανή τρόπο.

β. Για τυχόν μερική εκτέλεση πράξεων. Στην περίπτωση αυτή το ύψος της ευθύνης περιορίζεται στο ποσό της πράξης που εκτελέσθηκε μερικά, ακόμη και εάν η πράξη πραγματοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα που δεν είναι κάτω από τον άμεσο έλεγχο του εκδότη.

γ. Για πράξεις που δεν έχουν εγκριθεί από τον κάτοχο. Στην περίπτωση αυτή η ευθύνη το εκδότη εκτείνεται μέχρι του ποσού που απαιτείται για την επαναφορά του λογαριασμού το κατόχου στην κατάσταση που υπήρξε πριν λάβει χώρα η μη εγκεκριμένη από αυτόν πράξη.

Οι περαιτέρω οικονομικές επιπτώσεις και τα ιδιαίτερα ζητήματα που αφορούν την έκταση της ζημίας, για την οποία ενδέχεται να καταβληθεί αποζημίωση, διέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

Ο κάτοχος της κάρτας ευθύνεται για τις συναλλαγές που έγιναν με την κάρτα του μέχρι τη στιγμή που γνωστοποιεί στον εκδότη την κλοπή ή την απώλεια αυτής. Το ύψος της ευθύνης που καθορίζεται κάθε φορά από τον εκδότη της κάρτας, εκτός εάν ο κάτοχος ενήργησε με δόλο, βαρεία αμέλεια ή δεν συμμορφώθηκε με τις υποχρεώσεις που αναγράφονται στις παραγράφους 69 και 70 του παρόντος, οπότε το ύψος της ευθύνης του έναντι του εκδότη προσδιορίζεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Σε περίπτωση παράνομης αναπαραγωγής της κάρτας, ο κάτοχος της νόμιμα εκδοθείσας και χορηγηθείσας κάρτας οφείλει να γνωστοποιήσει στον εκδότη κάθε περιστατικό από το οποίο προκύπτει ή το οποίο δημιουργεί βάσιμες υπόνοιες παράνομης αναπαραγωγής της κάρτας, αμέσως μόλις αυτό περιέλθει σε γνώση του. Ο κάτοχος της κάρτας σε περίπτωση κλοπής, απώλειας ή παράνομης αναπαραγωγής της οφείλει να παρέχει στον εκδότη συνδρομή για τον περιορισμό του εκ του γεγονότος αυτού δυσμενών συνεπειών.

3.5. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΡΙΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Οι τράπεζες πρέπει να αναπτύσσουν τις δραστηριότητες με γνώμονα την εμπέδωση υγιούς και εποικοδομητικού ανταγωνισμού και τη βελτίωση του κύρους και της αξιοπιστίας των κατ' ιδίαν τραπεζών αλλά και του τραπεζικού συστήματος γενικότερα. Στα πλαίσια αυτά η προσέγγιση προσωπικού από άλλες τράπεζες πρέπει να γίνεται πάντα με καλή πίστη και σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη.

Οι τράπεζες, κατά την προσπάθεια προσέλκυσης πελατείας, οφείλουν να επικαλούνται τα πλεονεκτήματα των προσφερομένων από αυτές υπηρεσίες και όχι τα τυχόν μειονεκτήματα άλλων τραπεζών και να αποφεύγουν τη χρήση, προβολή ή εκμετάλλευση ατυχών περιστατικών που αφορούν συγκεκριμένες τράπεζες, με σκοπό την προσέλκυση πελατείας ή την πρόκληση αμφιβολίας στο συναλλακτικό κοινό.

Οι τράπεζες μπορούν να ανταλλάσσουν στοιχεία (δημοσιεύματα, απολογιστικά μεγέθη κ.λπ.), τα οποία βοηθούν στην εκτίμηση των συνθηκών της αγοράς. Οι τράπεζες μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες ή άλλα χρήσιμα στοιχεία που

αφορούν περιπτώσεις αντισυμβατικής ή ασυνεπούς συναλλακτικής συμπεριφοράς που επηρεάζουν δυσμενώς τη πίστη του συναλλασσομένου, όποτε κρίνουν τούτου απαραίτητο για το συμφέρον συγκεκριμένων τραπεζών, του τραπεζικού συστήματος και των συναλλαγών γενικότερα.

Οι τράπεζες αποφεύγουν τη σύναψη ή εκτέλεση συμφωνιών, στις οποίες εμπλέκονται και άλλες τράπεζες, χωρίς αυτές να έχουν λάβει σχετική γνώση απευθείας ή μέσω της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Οι τράπεζες συνεργάζονται με δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμούς και επιχειρήσεις, με σκοπό την από κοινού ανάπτυξη συστημάτων παροχής υπηρεσιών τόσο προς το προσωπικό αυτών των φορέων, όσο και προς το ευρύ κοινό.

Οι τράπεζες οφείλουν, κατά τη διεκπεραίωση τραπεζικών εργασιών, καθώς και στις σχέσεις μεταξύ τους άλλα και με τους τρίτους, να εναρμονίζουν τις δραστηριότητες και ενέργειές τους με τις οδηγίες και συστάσεις της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου ή άλλων διατραπεζικών οργανισμών του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

3.6. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΡΙΤΟΥΣ.

Οι τράπεζες μπορούν να συνεργάζονται με φυσικά ή νομικά πρόσωπα (πράκτορες) για την μέσω αυτών προώθηση τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών. Τα πρόσωπα αυτά, χωρίς να έχουν το δικαίωμα να συμβληθούν ή να αναλάβουν οποιαδήποτε υποχρέωση για λογαριασμό της τράπεζας με την οποία συνεργάζονται, παρουσιάζουν και προτείνουν τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες και παρέχουν διευκρινήσεις για την συμπλήρωση των σχετικών αιτήσεων από τους ενδιαφερομένους, τις οποίες και παραλαμβάνουν για λογαριασμό της τράπεζας.

Τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου απαγορεύεται:

α. Να υπογράφουν για λογαριασμό τράπεζας οποιοδήποτε έγγραφο, τυχόν δε υπογραφή του δεν παράγει δεσμευτικά για τον πελάτη έννομα αποτελέσματα,

β. Να εισπράττουν χρήματα ή να αποδέχονται άλλα μέσα πληρωμής για λογαριασμό τράπεζας.

Το φυσικό πρόσωπο το οποίο ασκεί τη δραστηριότητα της παραγράφου 91 του παρόντος Κώδικα ως ανεξάρτητος επαγγελματίας, ως υπάλληλος ή ως εκπρόσωπος προσώπου που έχει ως σκοπό την άσκηση της δραστηριότητας αυτής, πρέπει να συγκεντρώνει τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Να μπορεί να εργάζεται νόμιμα στην χώρα, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις,

β. Να είναι απόλυτα ικανός προς δικαιοπραξία,

γ. Να έχει ολοκληρώσει τις σπουδές της μέσης εκπαίδευσης ή αντίστοιχες σπουδές στην αλλοδαπή,

δ. Να μην έχει καταδικασθεί με απόφαση ημεδαπού ή αλλοδαπού δικαστηρίου πρώτου βαθμού για οικονομικό αδίκημα όπως κλοπή, υπεξαίρεση, τοκογλυφία, αισχροκέρδεια, απάτη, έκδοση ακάλυπτης επιταγής, δωροδοκία, δόλια χρεοκοπία ή λαθρεμπόριο,

ε. Να μην εκτίει διοικητική ποινή για έκδοση ακάλυπτης επιταγής,

στ. Να μη τελεί σε κατάσταση πτωχεύσεως,

ζ. Να μην είναι εν ενεργεία υπάλληλος εγκατεστημένης στην Ελλάδα τράπεζας, υποκαταστήματος ή γραφείου αντιπροσώπευσης τράπεζας της αλλοδαπής.

Κατά τη συνεργασία των τραπεζών με τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (πράκτορες) της παραγράφου 91 ανωτέρω, ισχύουν περαιτέρω τα ακόλουθα:

α. Οι πράκτορες μπορούν να παρέχουν τις υπηρεσίες που περιγράφονται στην παράγραφο 91 σε μία ή περισσότερες τράπεζες, εφόσον έχουν συμβληθεί εγγράφως με αυτές.

β. Κατά την κατάρτιση σύμβασης του προηγούμενου εδαφίου με φυσικό πρόσωπο, η αντισυμβαλλόμενη τράπεζα ελέγχει τη συνδρομή όλων των προϋποθέσεων της παραγράφου 93 και τηρεί τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα σε ειδικό αρχείο καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας της με το φυσικό πρόσωπο και για δώδεκα τουλάχιστον μήνες μετά τη λύση αυτής.

γ. Σε περίπτωση κατάρτισης σύμβασης του εδαφίου α ανωτέρω με νομικό πρόσωπο, η αντισυμβαλλόμενη τράπεζα πρέπει να εξασφαλίσει, με σχετικό ρητό όρο στην σύμβαση, ότι το νομικό πρόσωπο θα χρησιμοποιήσει υπαλλήλους και προσηθέντες οι οποίοι συγκεντρώνουν όλες τις προϋποθέσεις της παραγράφου

93 και θα τηρεί τα σχετικά αποδεικτικά των προϋποθέσεων αυτών έγγραφα σε ειδικό αρχείο καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης και για δώδεκα τουλάχιστον μήνες μετά τη λύση αυτής. Η τράπεζα πρέπει να διατηρεί το συμβατικό δικαίωμα να ζητά αντίγραφο αυτών των εγγράφων από το νομικό πρόσωπο οποτεδήποτε κατά την προαναφερθείσα χρονική διάρκεια και το νομικό πρόσωπο πρέπει να υποχρεούται συμβατικά να τα χορηγεί.

δ.Κάθε τράπεζα, πριν από την έναρξη συνεργασίας με πρόσωπα της παραγράφου 91, υποχρεούται να ανακοινώσει εγγράφως στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών τους ουσιώδεις όρους που θα περιέχονται στις συμβάσεις των εδαφίων β και γ ανωτέρω, στους οποίους πρέπει να περιλαμβάνονται και τα περί τροποποίησης των όρων αυτών καθώς και ο τρόπος υπολογισμού της εκάστοτε αμοιβής του αντισυμβαλλομένου.

ε.Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να καλέσει την τράπεζα να υποβάλει αντίγραφο συγκεκριμένης σύμβασης και των τροποποιήσεών της, καθώς επίσης και αντίγραφο των εγγράφων που αποδεικνύουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παραγράφου 93. Σε περίπτωση κατά την οποία οι αποδείξεις αυτές κριθούν ανεπαρκείς, η τράπεζα υποχρεούται να σταματήσει άμεσα κάθε συνεργασία με το συγκεκριμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αθέτησε τις αντίστοιχες συμβατικές του υποχρεώσεις, τουλάχιστον μέχρις ότου συμπληρωθούν οι αποδείξεις για τη συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων.

στ.Το αρχείο των συμβάσεων των πρακτόρων τραπεζικών προϊόντων είναι απόρρητο και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών ουδέποτε παρέχει αντίγραφα των συμβατικών κειμένων που τηρεί, ή άλλες σχετικές με αυτό πληροφορίες, σε τρίτους.

Τα προς προώθηση τραπεζικά προϊόντα και οι υπηρεσίες καθορίζονται εκάστοτε από κάθε τράπεζα κατά την κρίση της. Η τράπεζα δικαιούται να λύσει αζημίως οποτεδήποτε τις συμβάσεις προώθησης προϊόντος ή προϊόντων που έχει συνάψει με το σύνολο ή μέρος των συνεργαζόμενων με αυτή φυσικών ή νομικών προσώπων.

Έναντι των προσώπων της παραγράφου 91 του παρόντος Κώδικα ισχύει σε κάθε περίπτωση το επαγγελματικό απόρρητο των τραπεζοϋπαλλήλων και το τραπεζικό απόρρητο. Περαιτέρω, τα πρόσωπα της παραγράφου 91 σε γνώση των

ιδίων, των υπαλλήλων ή των προστιθέντων τους κατά την άσκηση της δραστηριότητας η οποία περιγράφεται στο παρόν κεφάλαιο του Κώδικα, υπόκεινται δε στις διατάξεις του άρθρου 371 παράγραφος Ι του Ποινικού Κώδικα.

Οι τράπεζες υποχρεούνται να εκπαιδεύουν κατάλληλα και σύμφωνα με το κύρος που προσδιορίζει στη φύση και τον ρόλο των τραπεζών, τα φυσικά πρόσωπα στα οποία αναθέτουν άμεσα ή έμμεσα την προώθηση των προϊόντων τους και γενικότερα την άσκηση της δραστηριότητας που αναφέρεται στο παρόν κεφάλαιο του Κώδικα.

Οι τράπεζες οι οποίες συνεργάζονται με φυσικά ή νομικά πρόσωπα για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών τους, οφείλουν να καθιερώσουν τους ενδεδειγμένους εσωτερικούς διοικητικούς ελέγχους, προκειμένου να διασφαλίσουν την τήρηση των αρχών και κανόνων που περιγράφονται στο παρόν κεφάλαιο του Κώδικα.

Οι τράπεζες οφείλουν να αναθέσουν σε ανώτατο στέλεχός τους ή ειδική υπηρεσία της τράπεζας, ανακοινώνοντας τα σχετικά στοιχεία τους στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, την τήρηση του αρχείου των συμβάσεων της παραγράφου 94 ανωτέρω και των σχετικών αποδεικτικών εγγράφων καθώς και την άσκηση των αναφερομένων στην παράγραφο 98 διοικητικών ελέγχων.

Η κατάρτιση των συμβάσεων παροχής τραπεζικών προϊόντων ή υπηρεσιών, όπως περιγράφονται στο άρθρο 24 του Ν. 2076/92, και η πραγματοποίηση των αντιστοίχων τραπεζικών συναλλαγών γίνεται πάντα εντός τραπεζικού καταστήματος.

Οι τράπεζες υποχρεούνται να λαμβάνουν κάθε πρόσφορο ή αναγκαίο μέτρο για την πιστή και ανεξάρτητη εφαρμογή της διάταξης αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στην Τραπεζική Τεχνική , στις βασικές Τραπεζικές Εργασίες και συγκεκριμένα:

Τις Παθητικές Τραπεζικές Εργασίες

- Καταθέσεις ταμιευτηρίου
- Καταθέσεις όψεως
- Τρεχούμενος λογαριασμός καταθέσεων
- Καταθέσεις με προειδοποίηση
- Καταθέσεις με προθεσμία
- Καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό
- Καταθέσεις δεσμευμένες
- Καταθέσεις σε συνάλλαγμα

Τις Ενεργητικές Τραπεζικές Εργασίες

- Προεξόφληση τίτλων χαρτοφυλακίου επιχείρησης
- Προκαταβολές έναντι φορτωτικών εγγράφων
- Τραπεζική ενέγγυος πίστωση
- Δάνεια διάφορων μορφών

Τις βοηθητικές Τραπεζικές Εργασίες

- Έκδοση εγγυητικών επιστολών
- Έκδοση επιταγών και εντολών
- Έκδοση πιστωτικών επιστολών
- Είσπραξη άξιων για λογαριασμό τρίτων
- Αγορά χρεογράφων για λογαριασμό τρίτων
-

Τις άλλες Τραπεζικές Εργασίες

- Έκδοση και διάθεση τίτλων για λογαριασμό τρίτων
- Φύλαξη κινητών πραγμάτων
- Ενοικίαση τραπεζικών θυρίδων

4.1. ΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Παθητικές είναι οι εργασίες εκείνες με τις οποίες οι τράπεζες λαμβάνουν χρήματα από φυσικά ή νομικά πρόσωπα , τα οποία στη συνέχεια χρησιμοποιούν

για ανάπτυξη των πιστωτικών εργασιών τους . Καλούνται παθητικές γιατί με τις εργασίες αυτές οι τράπεζες λειτουργούν ως οφειλέτες στους «καταθέτες» πελάτες τους .

Οι παθητικές εργασίες είναι κυρίως οι διάφορες μορφές καταθέσεων .Οι καταθέσεις αποτελούν την σπουδαιότερη λειτουργία των τραπεζών γιατί με το μηχανισμό των καταθέσεων πραγματοποιείται η συγκέντρωση ενός σημαντικού μέρους των αποταμιεύσεων του κοινού καθώς επίσης των ρευστών πλεονασμάτων των επιχειρήσεων. Ένα ποσοστό από τις καταθέσεις , καθορίζεται από την κεντρική τράπεζα , διατηρείται υποχρεωτικά στο θησαυροφυλάκιο της τράπεζας .

Οι καταθέσεις από νομικής πλευράς είναι δάνεια που χορηγούν οι αποταμιευτές που διενεργούν καταθέσεις στις τράπεζες . Οι καταθέσεις αποφέρουν ένα εισόδημα - τόκο - που προσδιορίζεται βάση επιτοκίου που το ύψος του εξαρτάται από το είδος των κατάθεσης. Είναι ενδεχόμενο στη διάρκεια που τα χρήματα βρίσκονται στην τράπεζα να γίνει μείωση των επιτοκίων . Στην περίπτωση αυτή (και εφόσον το επιτρέπει το είδος της κατάθεσης) αν ο καταθέτης δεν αποσύρει τα χρήματα της κατάθεσης του από την τράπεζα , σημαίνει ότι δέχεται τη νέα ρύθμιση .με κριτήριο το χρόνο διάρκειας τους οι καταθέσεις διακρίνονται σε διάφορα είδη τα οποία αναφέρουμε παρακάτω και τα οποία εξετάζουμε με συντομία παρακάτω.

4.1.1. Α) Καταθέσεις ταμειυτηρίου

Αποτελούν ένα πολύ σημαντικό τμήμα του συνόλου των καταθέσεων που πραγματοποιούνται στις τράπεζες και γίνονται κυρίως , από φυσικά πρόσωπα (νοικοκυριά) τα οποία θέλουν να διατηρούν διαθέσιμες αποταμιεύσεις που να αποθέτουν κάποιο εισόδημα (τόκοι) και που μπορούν να αναληφθούν σε πρώτη ζήτηση .

Σκοπός των καταθέσεων είναι η τόνωση πνεύματος της αποταμίευσης στις πλατειές λεκές τάξεις και η συγκέντρωση ακόμη και πολύ μικρών ποσών για τη διοχέτευση τους στις παραγωγικές δραστηριότητες της οικονομίας . Σε κάθε καταθέτη , με τη κατάθεση ενός πολύ μικρού ποσού και την επιδείξει της ταυτότητας του , χορηγείται από την τράπεζα βιβλιάριο ταμειυτηρίου στο οποίο καταχωρούνται κάθε κατάθεση και κάθε ανάληψη και το υπόλοιπο που προκύπτει κάθε φορά .

Ο τόκος στους λογαριασμούς αυτούς στις περισσότερες τράπεζες υπολογίζεται ανά εξάμηνο (στις 30 Ιουνίου και 31 Δεκεμβρίου) ο οποίος ανατοκίζεται από τις ημερομηνίες αυτές . Ορισμένες τράπεζες δε πληρώνουν τόκους σε μικρά ποσά καταθέσεων.

Σημειώνουμε ότι με τα επιτόκια να μειώνονται οι λογαριασμοί ταμειυτηρίου δε προσφέρονται για κατάθεση σημαντικών ποσών. Οι παραδοσιακοί λογαριασμοί ταμειυτηρίου χρησιμεύουν σήμερα για να έχει κανείς χρήματα σε πρώτη ζήτηση . Τα χρήματα δηλαδή που τα χρειάζονται για να αντιμετωπίσει τα τρέχοντα έξοδα ή κάποια έκτακτα έξοδα.

4.1.2. Β. Καταθέσεις όψεως

Οι καταθέσεις όψεως συνήθως γίνονται από επιχείρησης . Οι καταθέσεις αυτές μοιάζουν με τις καταθέσεις ταμειυτηρίου γιατί όπως και εκείνες είναι αποδεκτές σε πρώτη ζήτηση . Στο καταθέτη όψεως χορηγείται από την τράπεζα βιβλιάριο (στέλεχος) επιταγών με έντυπες επιταγές , τις οποίες συμπληρώνει ο καταθέτης είτε στο όνομα του , είτε στο όνομα τρίτων και αποσύρει μετρητά ή δίνει επιταγές σε τρίτους έναντι μετρητών. Οι τόκοι υπολογίζονται κάθε εξάμηνο και προστίθενται στο κεφαλαίο και ανατοκίζονται.

Το επιτόκιο είναι χαμηλό και αρκετά χαμηλότερο του ταμειυτηρίου, λόγω του φόρτου εργασίας που δημιουργείται σε βάρος της τράπεζας , καθ' ότι μέσω των λογαριασμών όψεως με την έκδοση επιταγών διενεργούνται καθημερινά πολλές χρεοπιστώσεις με αποτέλεσμα το κόστος για τις τράπεζες να είναι σημαντικά αυξημένο.

Οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως παρέχουν ορισμένα πλεονεκτήματα τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στις τράπεζες .

4.1.2.1. Β1. Πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις

Το σημαντικότερο πλεονέκτημα που παρέχουν οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως στις επιχειρήσεις είναι ότι μέσω αυτών κινούν διάφορα χρηματικά ποσά με την έκδοση επιταγών . Έτσι αποφεύγετε η μεταφορά χρημάτων από τις επιχειρήσεις για την εξόφληση των προμηθευτών τους , αφού η πληρωμή μπορεί να γίνει , αντί μετρητών με την έκδοση και αποστολή επιταγών , τις οποίες οι προμηθευτές θα τις παρουσιάσουν στις τράπεζες για ρευστοποίηση ή θα τις μεταβιβάσουν σε τρίτους με μια απλή οπισθογράφηση

Ένα άλλο πλεονέκτημα που παρέχουν οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως στις επιχειρήσεις είναι ότι μέσω αυτών κινούνται οι μεταχρονολογούμενες επιταγές . Συγκεκριμένα , όταν γίνεται μια συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων , οι αγοράστριες επιχειρήσεις αντί να καταβάλουν μετρητά ή να αποδεχθούν μια συναλλαγματική ή να εκδώσουν ένα γραμμάτιο σε διαταγή σε διαταγή , για τη πληρωμή του αντίτιμου της αγοράς , εκδίδουν επιταγές , οι οποίες αναγράφουν μεταγενέστερη ημερομηνία από εκείνη που έγινε η συναλλαγή . Έτσι οι μεταχρονολογημένες επιταγές διευκολύνουν σε μεγάλο βαθμό τις συναλλαγές επειδή επιτρέπουν στους έκδοτες τους , μέχρις ότου προσκομισθούν στη τράπεζα για είσπραξη , να πραγματοποιήσουν την πώληση των εμπορευμάτων που αγόρασαν και να καταθέσουν μετρητά στο λογαριασμό όψεως .

Τέλος ένα άλλο πλεονέκτημα που έχουν οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως για τις επιχειρήσεις είναι ότι πολλές τράπεζες επιτρέπουν στους πελάτες τους να εκδίδουν επιταγές μέχρι ενός ορισμένου συνολικού ποσού, ακόμα και όταν προσωρινά δεν υπάρχει κάποιο υπόλοιπο στο λογαριασμό κατάθεσης όψεως . Έτσι οι επιχειρήσεις που έχουν προσωρινά ταμειακή στενότητα , διευκολύνονται σημαντικά για την πληρωμή έκτακτων και μεγάλων σε ύψος πληρωμών με την έκδοση επιταγών , παρόλο που δεν υπάρχει προς στιγμή κάποιο υπόλοιπο στο λογαριασμό . Το επιτόκιο με το οποίο βαρύνονται οι επιχειρήσεις σε αυτή την περίπτωση είναι αρκετά υψηλό.

Οι τράπεζες για να περιορίσουν τις πιθανότητες έκδοσης «ακάλυπτων επιταγών» παίρνουν διάφορα μέτρα ασφάλειας και περιορίζουν το άνοιγμα «λογαριασμών κατάθεσης όψεως» μόνο σε φερέγγυες επιχειρήσεις .

4.1.2.2. Β2. Πλεονεκτήματα για τις τράπεζες

Οι λογαριασμοί καταθέσεις όψεως έχουν σημαντική σημασία για τις τράπεζες , διότι τους παρέχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν το «λογιστικό χρήμα» .

Για κάθε μονάδα χρήματος που κατατίθεται σε λογαριασμό όψεως σε μια τράπεζα , δημιουργείται ένα πολλαπλάσιο σε αξία λογιστικό χρήμα , το οποίο οι τράπεζες δανείζουν σε επιχειρήσεις με σημαντικά υψηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο που ισχύει για τις καταθέσεις λογαριασμών όψεως . Έτσι οι τράπεζες , με τη διαδικασία δημιουργίας λογιστικού χρήματος μέσω των λογαριασμών κατάθεσης όψεως , κερδίζουν σημαντικά κέρδη που προέρχονται από τη διάφορα μεταξύ των δυο πιο πάνω αναφερθέντων επιτοκίων.

4.1.3. Γ . Τρεχούμενος λογαριασμός κατάθεσης

Ο λογαριασμός αυτός είναι παραλλαγή του λογαριασμού κατάθεσης ταμειυτηρίου . Οι τράπεζες ανοίγουν τέτοιους λογαριασμούς μόνο για Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα του έμπορου (αυστηρή προϋπόθεση) για τη διενέργεια των τρεχουσών συναλλαγών με επιταγές αντί μετρητών .Για αυτό το σκοπό οι τράπεζες χορηγούν στους καταθέτες πελάτες τους «στέλεχος επιταγών» και με την έκδοση επιταγών σε βάρος του λογαριασμού της κατάθεσης μπορούν να πραγματοποιήσουν πληρωμές σε τρίτους .

Το επιτόκιο για τους λογαριασμούς αυτούς είναι πολύ χαμηλότερο από αυτό του ταμειυτηρίου , λόγω της παρεχόμενης διευκόλυνσης .

4.1.4. Δ. Καταθέσεις με προειδοποίηση

Είναι ειδική κατηγορία κατάθεσης στην οποία ο καταθέτης υποχρεώνεται να ειδοποιήσει έγκαιρα την τράπεζα πρώτου προβεί σε ανάληψη ενός ποσού που συνήθως είναι σημαντικό .

Συγκεκριμένα είναι κατάθεση υπό τους παρακάτω όρους :

1. Η αρχική κατάθεση δεν μπορεί να είναι χαμηλότερη από ένα συγκεκριμένο πόσο
2. Το ύψος της καταθέσεις δεν μπορεί να ξεπεράσει ένα συγκεκριμένο όριο κατάθεσης .
3. Για την κατάθεση κάποιου ποσού ο καταθέτης αναλαμβάνει την υποχρέωση να ειδοποιεί την τράπεζα έγγραφος , τουλάχιστον, τρεις μήνες πριν την ημερομηνία ανάληψης.
4. Η ανάληψη πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός δέκα ημερών από την ημερομηνία της έγγραφης προειδοποίησης , διαφορετικά ο καταθέτης χάνει το δικαίωμα ανάληψης και πρέπει να κάνει νέα προειδοποίηση.

Με την υποχρέωση αυτή καταθέτων η τράπεζα μπορεί να προσδιορίσει το ύψος των αναλήψεων που θα πραγματοποιηθούν τις επόμενες ημέρες και έτσι περιορίζονται οι πιθανότητες να βρεθεί το ταμείο χωρίς μετρητά , που θα επέφερε κάποια προσωρινή αναστάτωση στους πελάτες.

Η κατηγορία αυτή των καταθέσεων έγινε με την απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής αριθμός 1248/1/2-10-1961, που ρύθμιζε τότε τα πιστωτικά θέματα.

4.1.5. Ε. Καταθέσεις Προθεσμίας

Στις καταθέσεις αυτές συμφωνείται μεταξύ του καταθέτη και της τράπεζας ότι η ανάληψη δεν θα γίνει πριν της παρέλευσης ορισμένου χρονικού διαστήματος τριών ,έξι μηνών , ενός έτους ή και περισσότερο . Κατ' εξαίρεση σε περιπτώσεις

ανάγκης των καταθέτων οι τράπεζες μπορούν κατ' απόλυτη κρίση τους να αποδώσουν ένα μέρος ή και όλου του ποσού της κατάθεσης με την επιβολή χρηματικής ποινής, που είναι ανάλογη με το χρόνο που υπολείπεται μέχρι την κανονική λήξη τους.

Για τις καταθέσεις αυτές οι τράπεζες εκδίδουν και παραδίνουν στον καταθέτη μια απόδειξη, η οποία καλείται ομόλογο. Στο ομόλογο αυτό αναγράφονται τα εξής: το ονοματεπώνυμο του καταθέτη, το πόσο, το επιτόκιο, το χρονικό διάστημα της κατάθεσης και η ημερομηνία λήξης της.

Το επιτόκιο των καταθέσεων αυτών είναι αρκετά υψηλότερο έναντι των επιτοκίων για καταθέσεις ταμειυτηρίου και κλιμακώνεται ανάλογα με τη χρονική διάρκεια και ανάλογα με το πόσο που κατατίθεται. Κάθε εξάμηνο υπολογίζεται τόκος, ο οποίος παραμένει, σε έντοκο λογαριασμό στη διάθεση του καταθέτη.

Στις χώρες που υπάρχει μεγάλη αύξηση του δημόσιου χρέους, οι τράπεζες αναγκάζονται να αυξήσουν τα επιτόκια των καταθέσεων αυτών σε σημαντικό επίπεδο, λόγω του ανταγωνισμού που υπάρχει από την έκδοση κρατικών ομολογιών.

Οι καταθέσεις αυτές για να είναι πραγματικά αποδοτικές θα πρέπει το ύψος του επιτοκίου για αυτές να είναι πολύ υψηλότερο του ρυθμού αύξησης του πληθωρισμού. Αλλιώς οι αποταμιεύσεις θα στραφούν να επενδύσουν τα διαθέσιμα τους σε ακίνητα που η αξία τους δεν επηρεάζεται από τη μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος.

Για τις τράπεζες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποτελούν πηγή σημαντικών κερδών επειδή δεσμεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα και μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση μακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων, για τα οποία συνήθως υπάρχει μεγάλη ζήτηση και τα επιτόκια δανεισμού διαμορφώνονται σε υψηλά επίπεδα.

4.1.6. Στ. Καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό

Καλούνται οι καταθέσεις εκείνες, οι οποίες γίνονται σε λογαριασμό στο όνομα δυο ή περισσότερων προσώπων από κοινού και μπορεί να συμφωνηθεί ότι για οποιαδήποτε ανάληψη απαιτείται η υπογραφή όλων των δικαιούχων ή αρκεί η υπογραφή μερικών ή ενός δικαιούχου.

Ο λογαριασμός αυτός λειτουργεί με τη μορφή λογαριασμού κατάθεσης όψεως ή ταμειυτηρίου.

Οι καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό έχουν το εξής βασικό πλεονέκτημα : Σε περιπτώσεις που οι καταθέτες είναι δυο συζυγή , με το θάνατο του ενός μπορεί ο άλλος να αποσύρει τα χρήματα χωρίς άλλες διαδικασίες ,κληρονομητηρια , δηλώσεις σε οικονομική εφορία κληρονομιών ,απαλλαγή από το φόρο κληρονομιάς κ.λ.π..

4.1.7. Ζ. Καταθέσεις δεσμευμένες

Καλούνται εκείνες οι οποίες δεσμεύονται για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα με τη βούληση του καταθέτη (εκούσια) ή με διάταξη νόμου (ακούσια).

Ακούσια δέσμευσης της κατάθεσης υπάρχει π.χ για αξιόποινες πράξεις του καταθέτη (κατάχρηση δημόσιου χρήματος) . Ακούσια δέσμευσης υπάρχει , επίσης όταν πεθάνει ο καταθέτης ή κηρυχθεί σε πτώχευση . Η δέσμευση αυτή επιβάλλεται για να αποδοθούν οι καταθέσεις όπως ορίζουν οι συγκεκριμένες διατάξεις του νόμου.

Εκούσια δέσμευσης της κατάθεσης είναι η περίπτωση που ο ίδιος ο καταθέτης παραχωρεί την κατάθεση ως κάλυμμα για τη χορήγηση εγγυητικής επιστολής . Η δέσμευση μπορεί να αφορά ένα μέρος μόνο της κατάθεσης ανάλογα με το ύψος του ποσού της χορηγούμενης εγγυητικής επιστολής. Η διάρκεια δέσμευσης διαρκεί μέχρι την επιστροφή της εγγυητικής επιστολής στη τράπεζα.

4.1.8. Η. Καταθέσεις σε συνάλλαγμα

Οι τράπεζες δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν «καταθέσεις σε συνάλλαγμα» (ταμιευτήριου , προθεσμιακές και όψεως για επιχειρήσεις ή και για ιδιώτες).

Με το λογαριασμό αυτό οι καταθέτες έχουν πάντοτε διαθέσιμο συνάλλαγμα για κάθε τους ανάγκη και επιπλέον έχουν σημαντικά πλεονεκτήματα , τα εξής :

- Απόδοση τόκων σε συνάλλαγμα
- Αφορολόγητοι Τόκοι
- Δυνατότητα καταθέσεις ξένων χαρτονομισμάτων
- Δυνατότητα μετατροπής της κατάθεσης σε άλλο νόμισμα
- Έκδοση εγγυητικής επιστολής για το εσωτερικό ή εξωτερικό

4.2. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι ενεργητικές τραπεζικές εργασίες είναι οι εργασίες εκείνες με τις οποίες οι τράπεζες διοχετεύουν χρηματικά διαθέσιμα που αποκτήθηκαν από τις καταθέσεις στις διάφορες παραγωγικές δραστηριότητες της οικονομίας.Οι ενεργητικές

εργασίες περιλαμβάνουν κυρίως τις χορηγήσεις πιστώσεως με διάφορες μορφές , όπως :

- A) Προεξόφληση τίτλων του χαρτοφυλακίου της επιχειρήσεις
- B) Προκαταβολές έναντι φορτωτικών έγγραφων
- Γ) Τραπεζική ενέγγυος πίστωση
- Δ) Δάνεια διάφορων μορφών

4.2.1. Α. Προεξόφληση τίτλου του χαρτοφυλακίου της επιχείρησης

Προεξόφληση καλείται η πληρωμή τίτλων πριν από την ημερομηνία λήξης τους. Τέτοιοι τίτλοι είναι κυρίως : η συναλλαγματική , το γραμμάτιο σε διαταγή , αλλά και το ενεχυρογραφο κ.α..

Η επιχείρηση που έχει ανάγκη από μετρητά μεταβιβάζει σε διαταγή της τράπεζας με οπισθογράφηση τις συναλλαγματικές ή και το γραμμάτιο σε διαταγή , και συντάσσει το «πινάκιο προεξόφλησης».

Η τράπεζα αφού αφαιρέσει τον τόκο προεξόφλησης που αναλογεί στο χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας προεξόφλησης και λήξης τους , την προμήθεια της και τα έξοδα της από το άθροισμα των ονομαστικών αξιών των συναλλαγματικών και γραμματειών , το υπόλοιπο το καταβάλει στην επιχείρηση (κομιστή).

Για να προεξοφληθεί μια συναλλαγματική από την τράπεζα πρέπει η λήξη της να μην απέχει περισσότερο από πέντε (5) μήνες από την έκδοση της και να συνοδεύεται από αντίγραφο τιμολογίου πώλησης , για να αποδεικνύεται ότι η έκδοση της προέρχεται από την πώληση εμπορευμάτων της επιχείρησης .

Η τράπεζα εξετάζει όχι μόνο τη φερεγγυότητα του τελευταίου κομιστή , αλλά και την φερεγγυότητα και την κανονικότητα των υπογράφων όλων των άλλων οπισθόγραφων και του έκδοτη.

Σημειώνεται ότι η προεξόφληση αποτελεί τη βασικότερη και σπουδαιότερη τραπεζική εργασία των τραπεζών .

4.2.2. Β. Προκαταβολές έναντι φορτωτικών έγγραφων

«Φορτωτικά έγγραφα» λέγονται τα έγγραφα που συνοδεύουν τη φορτωτική , όπως το εμπορικό τιμολόγιο , το ασφαλιστήριο συμβόλαιο , το πιστοποιητικό προέλευσης και όσα αλλά προσθετά δικαιολογητικά επιβάλλονται σε ειδικές διατάξεις και από τις επικρατούσες εμπορικές συνήθειες ή συμφωνήθηκαν από τους συμβαλλόμενους να σταλούν. Η φορτωτική είναι το σημαντικότερο από

όλα τα φορτωτικά έγγραφα . Πρόκειται για έγγραφο που εκδίδεται για μεταφορά με κόμιστρο εμπορευμάτων και αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο της φόρτωσης. Η φορτωτική έχει τριπλή ιδιότητα εκτός του ότι αποτελεί απόδειξη παραλαβής και φόρτωσης των εμπορευμάτων είναι και ένας παραστατικά τίτλος με τη μεταβίβαση του οποίου μεταβιβάζεται και η κυριότητα του μεταφερομένου εμπορεύματος, ενώ ακόμα είναι και ένα αξιόγραφο (πιστωτικός τίτλος) .

Η φορτωτική διακρίνεται σύμφωνα με το μέσο μεταφοράς. Η φορτωτική σε θαλάσσια μεταφορά εκδίδεται από τον πλοίαρχο του πλοίου που κάνει τη μεταφορά. Η μεταφορά με φορτηγό αυτοκίνητο εκδίδεται από τον μεταφορέα ή από το μεταφορικό γραφείο και φορτωτική σε μεταφορά με τρένο προϋποθέτει τη κατάθεση "δήλωση αποστολής" .Στα φορτωτικά έγγραφα αναφέρονται το είδος η ποσότητα η ποιότητα και τα χαρακτηριστικά του εμπορεύματος. Τα φορτωτικά έγγραφα ελέγχονται από την Τράπεζα για τη διαπίστωση της ακρίβειας τους και γίνονται αποδεκτά μετά από αυτόν των έλεγχο.

Αν η φορτωτική παρουσιάζει ατέλειες η οποιαδήποτε ελαττώματα δεν γίνεται δεκτή από την Τράπεζα. Η φορτωτική μεταβιβάζεται με οπισθογράφηση στην Τράπεζα και αυτή χορηγεί προκαταβολή έναντι της αξίας των εμπορευμάτων. Οι προκαταβολές αυτές συνήθως ανέρχονται στο εξήντα έως ογδόντα τοις εκατό της αξίας των φορτωτικών.

4.2.3. Γ. Τραπεζική ενέγγυος πίστωση

Ενέγγυος πίστωση λέγεται η τραπεζική πίστωση εγγυημένη με εμπορεύματα που συνοδεύονται με φορτωτικά έγγραφα. Στη σύμβαση αυτή η Τράπεζα συμφωνεί με ένα πελάτη της να ανοίξει πίστωση υπέρ ενός τρίτου, δεχόμενη να καταβάλει σε αυτόν μέσω της ανταποκρίτριας Τράπεζας το ποσό της πίστωσης με την παράδοση του φορτωτικών εγγράφων ή εκείνων των φορτωτικών εγγράφων που αναγράφονται ρητώς στη σύμβαση της ενέγγυος πιστώσεις. Η ενέγγυος πίστωση εξυπηρετεί σημαντικά τις συναλλαγές με ξένες χώρες και παρουσιάζει ιδιαίτερη ασφάλεια για τον πολίτη ο οποίος γνωρίζει ότι μόλις καταθέσει στην ανταποκρίτρια τράπεζα τα φορτωτικά έγγραφα για τα εμπορεύματα που πούλησε θα εισπράξει την αξία τους.

Η ενέγγυος πίστωση εξασφαλίζει και τον αγοραστή ο οποίος καταβάλλει το τίμημα αφού πρώτα πραγματοποιηθεί η φόρτωση των εμπορευμάτων και γράφουν τα σχετικά φορτωτικά έγγραφα.Σημειώνουμε ότι η μεσολάβηση της Τράπεζας δεν παρέχει καμία εγγύηση για την καλή εκτέλεση της σύμβασης

αγοραπωλησίας που έγινε μεταξύ του αγοραστή και πωλητή όσο αφορά την ποσότητα και ποιότητα των εμπορευμάτων που φορτώθηκαν.

4.2.3.1. Γ1. Κατηγορίες ενέγγυων πιστώσεων

Η ενέγγυες πιστώσεις διακρίνονται ως εξής

α) ανακλητές είναι αυτές που μπορούν να ανακληθούν , να τροποποιηθούν , ακυρωθούν είτε από τον εντολέα είτε από την Τράπεζα χωρίς ειδοποίηση του δικαιούχου. Η ανάκληση αυτή μπορεί να γίνει μέχρι την παράδοση των φορτωτικών γραφών .

β) ανέκκλητες. Η πίστωση αυτή δεν μπορεί να ανακληθεί ή να ακυρωθεί από τον εντολέα (αγοραστή) και την Τράπεζα μέχρι τη λήξη της, εκτός αν συμφωνούν τα συμβαλλόμενα μέρη.

Συνήθως για την εξασφάλιση των πωλητών που βρίσκονται σε ξένες χώρες συμφωνείτε οι ενέγγυες πιστώσεις να είναι ανέκκλητες.

γ) βεβαιωμένες είναι εκείνες κατά τις οποίες η Τράπεζα αναλαμβάνει τη διαβεβαίωση, την υποχρέωση της πληρωμής των δικαιούχων εισπράττοντας μια "ειδική προμήθεια βεβαιώσεις" . Η βεβαίωση γίνεται με επιστολή η οποία αναφέρει το χρόνο κατά τον οποίο η πίστωση είναι ανέκκλητη και τα έγγραφα που ο δικαιούχος πρέπει να παραδώσει.

Ο όρος "ανέκκλητη" μόνο δεν συνεπάγεται υποχρέωση βεβαίωσης. Ο συνδυασμός ανέκκλητη και βεβαιούμενη είναι όρος που επικρατεί στο εξωτερικό εμπόριο και την τραπεζική πράξη γιατί αυτός μόνο εξυπηρετεί και διασφαλίζει τα συμβαλλόμενα μέρη και έτσι αποφεύγονται αμφισβητήσεις και περίπλοκες.

δ) Προθεσμιακή, πρόκειται για πιστώσεις που εκτελούνται μέσα σε μια χρονική περίοδο που τίθεται ως ανώτατο όριο (προθεσμία) παραδείγματος χάριν η εξόφληση της αξίας της φορτωτικής στον πολίτη γίνεται σε προθεσμία ενός μηνός από τη κατάθεσή της.

Προθεσμιακές πιστώσεις χρησιμοποιούνται και σε τμηματικές φορτώσεις.

4.2.4. Δ. Δάνεια

Τα δάνεια διακρίνονται στις εξής βασικές κατηγορίες

- δάνεια με προσωπική ασφάλεια (δανειακά καταναλωτικής πίστης)
- δάνεια με ανοικτό λογαριασμό
- δάνεια ενυπόθηκα και

- δάνεια με ενέχυρο κινητών πραγμάτων
- δάνεια με ενέχυρο χρεογράφων
- δάνειο με ενέχυρο εμπορευμάτων
- δάνεια με ενεχειρόγραφα Γενικών Αποθηκών
- δάνεια με ενέχυρο τιμαλφή

4.2.4.1. Δ1. Δάνεια με προσωπική ασφάλεια (δάνεια καταναλωτικής πίστης)

Είναι δάνεια που χορηγούν οι τράπεζες στους πελάτες τους με προσωπική ασφάλεια. Η προσωπική ασφάλεια εξαρτάται από το χαρακτήρα του δανειζομένου προσώπου και από τον τρόπο με τον οποίο συναλλάσσεται δηλαδή αν είναι έντιμος, ειλικρινής, εργατικός, και συνεπείς στις συναλλαγές του. Παλαιότερα η χορήγηση δανείων με προσωπική ασφάλεια γινόταν σε περιορισμένη κλίμακα. Σήμερα η χορήγηση τέτοιων δανείων που συνήθως καλούνται καταναλωτικά δάνεια είναι πιο συχνή κύριους στους μισθωτούς.

Βασικές κατηγορίες των τόκων δανείων

Οι βασικές κατηγορίες καταναλωτικών δανείων είναι οι εξής:

- Τα καταναλωτικά για την αγορά ειδών διαρκείας και υπηρεσιών τα οποία κυμαίνονται από 3000 έως 8000 ευρώ. Η εξόφληση γίνεται συνήθως μέχρι εξήντα μήνες, με μηνιαίες δόσεις
- Δάνεια για δίδακτρα σπουδών που κυμαίνονται από 3000 έως 12000 ευρώ και αφορούν την κάλυψη διδάκτρων-σπουδών όλων των βαθμίδων και σχολών του εσωτερικού η εξωτερικού η διάρκεια τους είναι μέχρι 48 μήνες και η εξόφλησή τους γίνεται μηνιαίες δόσεις
- Τα προσωπικά δάνεια (χωρίς δικαιολογητικά) και η εξοφλήσει τους γίνεται με μηνιαίες δόσεις μέσα σε 12-24 μήνες.

Ειδικότερα οι κατηγορίες καταναλωτικών δανείων για διαρκεί καταναλωτικά αγαθά είναι οι εξής:

- δάνεια για αγορά αυτοκινήτων μοτοσικλετών και τροχόσπιτα
- δάνεια για την αγορά οικιακού εξοπλισμού και επίπλωσης
- δάνεια για την αγορά συστήματα κλιματισμού θέρμανσης και λοιπά
- δάνεια για αγορά σκαφών αναψυχής και εξωλέμβιων μηχανών
- δάνεια για την αγορά επαγγελματικού εξοπλισμού (γραφείων, εργαστηρίων, καταστημάτων και λοιπά)

Σε όλα τα δάνεια δίνεται δωρεάν ασφαλιστική κάλυψη του δανειολήπτη για αποπληρωμή του δανείου σε περίπτωση σοβαρού ατυχήματος . Τα επιτόκια είναι μεταβλητά ανάλογα με τη κατηγορία δανείων .

4.2.4.2. Δ2. Δάνεια (Πίστωσης) με ανοικτό λογαριασμό

Το δάνειο αυτό χορηγείται από την τράπεζα σε ένα πελάτη βάση μιας σύμβασης. Με τη σύμβαση αυτή η Τράπεζα ορίζει ένα ανώτατο όριο πίστωσης μέσα στο οποίο ο πελάτης πιστούχος μπορεί να κάνει ανάληψη ολόκληρου του ποσού εφάπαξ ή τμηματικά και αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποδώσει το ποσό του δανείου, οποιαδήποτε στιγμή συνολικά ή τμηματικά.

Ο πελάτης αποσύρει και καταθέτει χρηματικά ποσά με αντίστοιχη χρέωση και πίστωση του λογαριασμού του ,γι' αυτό το λόγο λογαριασμός αυτός καλείται και ανοιχτός αλληλόχρεος λογαριασμός.

Οι καταθέσεις στο λογαριασμό γίνονται συνήθως με μετρητά και μεταβίβαση στην τράπεζα συναλλαγματικών γραμμάτων σε διαταγή καθώς και άλλων αξιών και με τα αντίστοιχα αυτά ποσά πιστώνεται ο λογαριασμός του πελάτη. Οι αναλήψεις γίνονται με επιταγές που εκδίδει ο πελάτης από στέλεχος επιταγών που του δίνει η τράπεζα και με το ποσό τα οποία χρεώνεται ο λογαριασμός του πελάτη.

Η τράπεζα παρακολουθεί την κίνηση του λογαριασμού κάθε πελάτη και φροντίζει πάντα το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού (δηλαδή οι αναλήψεις) να μην ξεπερνά το ανώτατο όριο της πιστώσεως που έχει συμφωνηθεί.

Το ανώτερο όριο τις πιστώσεις που μπορεί να αντλήσει μέσω του ανοικτού λογαριασμού καθορίζεται ανάλογα με τη φερεγγυότητα του πελάτη το ύψος των πωλήσεων και κερδών που πραγματοποιούνται κ.λ.π σύμφωνα πάντα με τους κανόνες που έχουν θεσπίσει οι νομισματικές αρχές .

Ο λογαριασμός αυτός είναι τοκοφόρος οι τόκοι που υπολογίζονται κάθε φορά στα χρεωστικά υπόλοιπα του λογαριασμού του πελάτη.

Οι χρηματοδοτήσεις με σύμβαση ανοικτού λογαριασμού διευκολύνουν τις επιχειρήσεις καθ'ότι έχουν πάντοτε στη διάθεσή τους ένα χρηματικό ποσό για την αντιμετώπιση κυρίως έκτακτων αναγκών τους .

4.2.4.3. Δ3. Δάνεια ενυπόθηκα

Ενυπόθηκα δάνεια είναι εκείνα που χορηγούνται από την Τράπεζα μετά από εγγραφή υποθήκης στα ακίνητα πράγματα αυτό που δανείζεται (σπίτια οικόπεδα κτίρια κ.λ.π) η χρησιμοποίηση των δανείων αυτών αφορά τη διενέργεια επενδύσεων όπως είναι η ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων η επέκτασή τους και προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού.

Τα δάνεια αυτά είναι μεσομακροπρόθεσμα συνήθως μεταξύ πέντε και δέκα ετών .Η συνηθέστερη μορφή είναι του τοκοχρεολυτικού δανείου. Η χορήγηση γίνεται σταδιακά και με την πρόοδο της επένδυσης.

Είναι ενδεχόμενο να δοθεί μια περίοδος χάριτος κατά την οποία δεν καταβάλλονται δόσεις .

Η εξυπηρέτηση γίνεται με τοκοχρεολυτικές δόσεις δηλαδή με καταβολή των τόκων και μέρους του κεφάλαιο του δανείου (χρεολυσίων).

Ο τόκος υπολογίζεται με βάση τα επιτόκια δανεισμού οι δόσεις των τοκοχρεολυσίων είναι σταθερές .Οι τόκοι μειώνονται με την πάροδο του χρόνου ενώ το χρεολύσιο (ποσό που αντιστοιχεί στην επιστροφή του κεφαλαίου) αυξάνεται.

Σημειώνεται ότι σήμερα είναι δυνατή η δανειοδότηση επιχειρήσεων από τράπεζες εσωτερικού και εξωτερικού σε συνάλλαγμα .

Δάνεια με ενέχυρο (κινητό πραγμάτων).

Τα δάνεια αυτά όπως αναφέραμε παραπάνω διακρίνονται στις εξής βασικές κατηγορίες:

- Δάνεια με ενέχυρο χρεογράφων
- Δανεικά με ενέχυρο εμπορευμάτων
- Δάνεια με ενεχειρόγραφα γενικών αποθηκών και
- Δάνεια με ενέχυρο τιμαλφή

4.2.4.4. Δ4. Δάνεια με ενέχυρο χρεόγραφα

Πρόκειται για δάνεια που χορηγούνται από τις τράπεζες ενέχυρο χρεογράφων(Έντοκα γραμμάτια του δημόσιου ,ομόλογα ,ομολογίες μετοχές κ.λ.π.). Ακόμη χορηγούνται δάνεια με ενέχυρο συναλλαγματικές και γραμματεία σε διαταγή. Οι τράπεζες καταρτίζουν πίνακες εγκεκριμένων χρεογράφων τα οποία θα δέχονται προς ενεχυρίασει. Συνήθως το ενέχυρο δίνεται σε τίτλους

που είναι διαπραγματεύσιμοι στο χρηματιστήριο αξιών, ώστε η εξασφάλιση να είναι μεγαλύτερη και η ρευστοποίηση ευκολότερη.

Ο δανειολήπτης παραμένει κύριος των χρεογράφων που ενεχυριάζονται και επωφελείται από τη χρηματιστηριακή ανατίμηση τους, ενώ εισπράττει τις προσόδους από αυτούς (τόκους από ομόλογα και ομολογίες και μερίσματα από μετοχές).

Η αξία του δανείου δεν μπορεί υπερβεί τα 60-70% της αξίας του χρεογράφου και η λήξη του το τρίμηνο. Έχει όμως τη δυνατότητα να παραταθεί εφόσον καταβληθούν οι τόκοι και μέρος του δανείου.

Αν υπάρξουν έντονα υποτιμητικές τάσεις και η χρηματιστηριακή αξία των ενεχυριασμών τίτλων μειωθεί με κίνδυνο να καλύπτει το πόσο της οφειλής του ενεχυριαστή, η τράπεζα από τη σχετική σύμβαση έχει το δικαίωμα να κηρύξει το δάνειο ληξιπρόθεσμο και απαιτείτο πριν τη λήξη του, εκτός αν ο δανειστής κάνει αύξηση των ενεχειριασμένων τίτλων ώστε να καλύπτει την τράπεζα.

Αν κατά τη λήξη του δανείου δεν γίνει ανανεώση αυτού, ούτε εξόφληση, η τράπεζα μπει αν μεν πρόκειται για χρεόγραφα διαπραγματευόμενα στο χρηματιστήριο, να προβεί στην εκποίηση τους δια του χρηματιστηρίου, αν όχι, να προκαλέσει την αναγκαστική εκποίηση τους και να ικανοποιηθεί.

4.2.4.5. Δ5. Δάνεια με ενέχυρο Εμπορευμάτων

Δάνεια με ενέχυρο εμπορευμάτων που χορηγούνται με ενεχυρίαση ορισμένων ειδών εμπορευμάτων, τα οποία δεν υπόκεινται εύκολα σε φθορά, μπορούν να εκποιηθούν εύκολα σε πλειστηριασμό και αναγράφονται στον κανονισμό της Τράπεζας. Τέτοια είδη εμπορευμάτων είναι βιομηχανικά προϊόντα, πρώτες ύλες, γεωργικά προϊόντα. Το ποσό του δανείου δεν μπορεί να υπερβεί τα 70% της τρέχουσας αξίας των εμπορευμάτων.

Το δάνεια με ενέχυρο είναι συνήθως τρίμηνης λήξης μπορεί όμως να παραταθεί σιωπηρά, όταν καταβληθούν οι τόκοι και το μέρος του δανείου. Η ενεχυρίαση γίνεται ως εξής:

Αν η Τράπεζα διαθέτει δικές τις αποθήκες, τα εμπορεύματα παραδίδονται σε αυτές και φυλάσσονται μέχρι να εξοφληθεί η οφειλή από το δάνειο. Σε πολλές περιπτώσεις, οι τράπεζες δέχονται, ιδίως για βιομηχανικές επιχειρήσεις τα εμπορεύματα να παραμένουν ενεχυριασμένα σε αποθήκη της κάθε επιχείρησης που σφραγίζεται και η φύλαξη γίνεται με τη φροντίδα και ευθύνη της επιχείρησης.

Είναι δυνατή η ενεχυρίαση εμπορευμάτων με κοινή συναίνεση οφειλέτη και τράπεζας σε τρίτο πρόσωπο που λέγεται «θεματοφύλακας» ή «μεσεγγυούχος». Όταν τα εμπορεύματα βρίσκονται στις αποθήκες του τελωνείου, τότε υποβάλλεται η αίτηση αναγνώρισης υπέρ της Τράπεζας.

4.2.4.6. Δ6. Δάνειο με τα χειρόγραφα γενικών αποθηκών.

Η ασφαλέστερη και προτιμότερη για την Τράπεζα περίπτωση είναι η εναπόθεση εμπορευμάτων στις αποθήκες της «προνομιούχου ανώνυμης εταιρείας γενικών αποθηκών Ελλάδος». Στα εξής θα καλείται «γενική αποθήκη». Αυτή είναι θυγατρική εταιρεία της Εθνικής Τράπεζας και διαθέτει εκτεταμένους αποθηκευτικούς χώρους, στους οποίους δέχεται για αποθήκευση για ορισμένο χρονικό διάστημα εμπορεύματα, έναντι καταβολής ενός δικαιώματος κι έχει το νομοθετικό κατοχυρωμένο προνόμιο έκδοσης «αποθετηρίων» και «ενεχειρογράφων».

Αποθετήριο είναι τίτλος σε διαταγή με το οποίο η «γενική αποθήκη» βεβαιώνει ότι ορισμένη ποσότητα αγαθών βρίσκεται στις αποθήκες της και υπόσχεται να την παραδώσει στον νόμιμο κομιστή του τίτλου που είναι εμπορεύσιμος.

Ένεχειρόγραφο είναι επίσης, «ο τίτλος διαταγή» που εκδίδεται από τη «γενική αποθήκη» με την οπισθογράφηση του οποίου ένεχειριαζονται τα εμπορεύματα που αποθηκεύτηκαν σε αυτή.

Το ενεχειρόγραφο, όπως αναφέραμε παραπάνω, είναι παραστατικό έγγραφο εμπορευμάτων τα οποία είναι αποθηκευμένα στις «Γενικές αποθήκες». Στην περίπτωση αυτή έναντι του δανείου που χορηγείται από την Τράπεζα, μεταβιβάζετε σε διαταγή της το ενεχειρόγραφο με οπισθογράφηση και έτσι η Τράπεζα αποκτά δικαίωμα ενέχυρου στα εμπορεύματα που βρίσκονται στις γενικές αποθήκες.

4.2.4.7. Δ7. Δάνεια με ενέχυρο τιμαλφή

τα δάνεια αυτά χορηγούνται με ενέχυρο τιμαλφή. Ορισμένες τράπεζες χορηγούν τέτοια δάνεια ανάλογου η τρέχουσα αξία των τιμαλφών που προσκομίζονται για ενεχυρίαση.

4.3. ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι τράπεζες πέρα από τις βασικές εργασίες της, δηλαδή τη συγκέντρωση χρημάτων (καταθέσεις) και τη διοχέτευση των χρηματικών αυτών διαθεσίμων,

μέσω χορηγήσεων πιστώσεων, (δανείων), στην οικονομία εκτελούν κι άλλες εργασίες, οι οποίες χαρακτηρίζονται βοηθητικές.

Οι κυριότερες βοηθητικές εργασίες είναι η εξής:

- Έκδοση εγγυητικών επιστολών
- Έκδοση επιταγών και εντολών
- Έκδοση πιστωτικών επιστολών
- Εισπράξει αξιών για λογαριασμό τρίτων
- Αγορά χρεογράφων για λογαριασμό τρίτων
- Έκδοση και διάθεση τίτλων για λογαριασμό τρίτων
- Φύλαξη κινητών πραγμάτων
- Ενοικίαση τραπεζικών θυρίδων

Παρακάτω θα εξετάσουμε συνοπτικά τις βοηθητικές αυτές εργασίες.

4.3.1. Έκδοσης εγγυητικών επιστολών.

α. Ορισμός.

Η εγγυητική επιστολή είναι έγγραφο της Τράπεζας που απευθύνεται σε τρίτους. Με το έγγραφο αυτό η Τράπεζα εγγυάται, ότι θα πληρώσει μια υποχρέωση του πελάτη της υπέρ του οποίου δίνεται η εγγύηση, κι ότι θα πληρώσει ένα ποσό για τη μη εκτέλεση ή την κακή εκτέλεση από αυτόν ενός έργου μιας αγοροπωλησίας και γενικά μιας συμφωνίας. Στην εγγυητική επιστολή ορίζεται ρητά η προθεσμία λήξης της, μετά την παρέλευση της οποίας παύει να ισχύει η υποχρέωση της Τράπεζας. Μέσα στην ορισμένη προθεσμία δεν επιτρέπεται η ανάκληση της εγγύησης.

β. Ύψος ποσού εγγυητικής επιστολής

Το ύψος του ποσού το οποίο δίνεται η εγγυητική επιστολή προς τρίτους εξαρτάται από τη συμφωνία μεταξύ του τρίτου και του πελάτη της τράπεζας υπέρ του οποίου παρέχεται η εγγύηση και από την φερεγγυότητα και πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη της Τράπεζας και ειδικότερα από τις ασφάλειες που αυτός προσφέρει στην τράπεζά.

γ. Προμήθεια

Η Τράπεζα για τη χορήγηση της εγγυητικής επιστολής εισπράττει προμήθεια σε ποσοστό επί της αξίας της και υπολογίζεται ανά τρίμηνο. Το ποσοστό αυτό κυμαίνεται και εξαρτάται από το ποσό της εγγυητικής επιστολής, τη διάρκεια της καθώς και την φερεγγυότητα και την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.

δ. Σε ποιούς απευθύνεται η εγγυητική επιστολή.

Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις κατάθεσης εγγυητικής επιστολής από ένα πελάτη της Τράπεζας υπέρ του οποίου παρέχεται η εγγύηση είναι.

Στο Δημόσιο ή στα ΝΠΔΔ ως προϋπόθεση για συμμετοχή σε διαγωνισμούς προμηθειών η εκτέλεσης έργων. Η εγγυητική επιστολή μπορεί να αφορά στην καλή εκτέλεση της προμήθειας η του έργου.

Στις τελωνειακές αρχές προκειμένου να γίνει η παραλαβή των εμπορευμάτων που τα οποία πρόκειται να επανεξαχθούν χωρίς την καταβολή των αντίστοιχου δασμών. Στην περίπτωση που τα εμπορεύματα δεν επανεξαχθούν, η εγγυητική επιστολή προορίζεται για την πληρωμή των δασμών.

Σε πρακτορεία Μεταφορών (ατμοπλοϊκών ή σιδηροδρομικών οργανισμών) και την παράδοση εμπορευμάτων που μεταφέρθηκαν με δικά τους μέσα, χωρίς την άμεση προσκόμιση της φορτωτικής.

Σε εξαγωγείς οι οποίοι βρίσκονται σε χώρες του εξωτερικού για την εξόφληση εμπορευμάτων τα οποία εισάγονται με προθεσμιακό διακανονισμό.

ε. Κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής.

Η κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής γίνεται στις εξής περιπτώσεις.

Στην μη εμπρόθεσμη εκπληρώσει τις υποχρεώσεις από τον πελάτη της Τράπεζας οι υπέρ του οποίου εκδόθηκε η εγγυητική επιστολή.

Στην μη εκτέλεση η κακή εκτέλεση μιας προθεσμίας (όταν τα εμπορεύματα προϊόντα δεν ανταποκρίνονται στη συμφωνία).

Στην μη εκτέλεση η κακή εκτέλεση ενός έργου.

Στην περίπτωση κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής η Τράπεζα υποχρεούται να καταβάλει, στους δικαιούχους παραλήπτες της εγγυητικής επιστολής, το ποσό για το οποίο έχει εγγυηθεί η τράπεζα.

Στη συνέχεια η Τράπεζα στρέφεται κατά του πελάτη της υπέρ του οποίου εκδόθηκε η εγγυητική επιστολή και την είσπραξη του ποσού της εγγυητικής επιστολής.

4.3.2. Έκδοση Επιταγών Και Εντολών

Οι τράπεζες μεταφέρουν χρήματα από τόπο σε τόπο του εσωτερικού, όσο και του εξωτερικού, με εντολή και για λογαριασμό των πελατών τους, αφού καταθέτει σε αυτή το συγκεκριμένο ποσό. Η αποστολή αυτή χρημάτων γίνεται είτε με την έκδοση επιταγών, είτε με την έκδοση εντολών.

α) Έκδοση επιταγών.

Όταν κάποιος επιθυμεί να αποστείλει ένα ορισμένο ποσό χρημάτων του σε άλλο τόπο, καταθέτει το χρηματικό αυτό ποσό σε ένα υποκατάστημα της Τράπεζας καταβάλλοντας τη σχετική προμήθεια. Η Τράπεζα εκδίδει η μία επιταγή σε βάρος του υποκαταστήματος η του αντιπροσώπου της, που βρίσκεται στον τόπο πληρωμής, με την εντολή να πληρώσει το συγκεκριμένο χρηματικό ποσό σε συγκεκριμένο πρόσωπο η σε διαταγή του, στην περίπτωση που μεταβιβάζεται αυτής άλλο πρόσωπο.

β) Έκδοση εντολών.

Η Τράπεζα όταν λάβει το ποσό και την προμήθειά της για να έκδοση επιταγή, ειδοποιεί την ίδια μέρα το υποκατάστημα ή τον ανταποκριτή της του τόπου της πληρωμής, να πληρώσει ορισμένο χρηματικό ποσό σε συγκεκριμένο πρόσωπο. Η εντολή πληρωμής μπορεί να είναι:

- Ταχυδρομική οπότε συντάσσει τη σχετική επιστολή.
- Τηλεγραφική όποτε αυτοί διαβιβάζεται τηλεγραφικός ή τηλεφωνικός.

Η τηλεγραφική επιταγή επιβεβαιώνεται με επιστολή. Το υποκατάστημα σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η εντολή ειδοποιεί τον δικαιούχο για την είσπραξη του ποσού. Σήμερα οι τηλεγραφικές εντολές έχουν ατονήσει, αν και εξακολουθούν να βρίσκονται σε ενεργεία. Οι τηλεφωνικές εντολές έχουν μεγαλύτερη προτίμηση από τους πελάτες γιατί παρουσιάζουν μεγαλύτερη ταχύτητα στην εκτέλεση.

4.3.3. Έκδοση πιστωτικών επιστολών

Πιστωτική επιστολή λέγεται η επιστολή, με την οποία η Τράπεζα που την εκδίδει, συνιστά το κομιστή της σε ένα η περισσότερα υποκαταστήματα ή ανταποκριτές της και τα εξουσιοδοτεί σύγχρονος να του καταβάλουν χρηματικά ποσά συνολικής αξίας ενός ορισμένου ορίου, που αναφέρονται στην πιστωτική αυτή επιστολή. Οι πιστωτικές επιστολές είναι δύο ειδών «απλές» και «εγκύκλιες». Απλές λέγονται οι πιστωτικές επιστολές που απευθύνονται σε ορισμένα υποκαταστήματα, τα οποία ειδοποιούνται για την έκδοση και περνούν δείγμα υπογραφής προς πιστοποίηση της ταυτότητας του δικαιούχου. Εγκύκλιες λέγονται οι πιστωτικές επιστολές που απευθύνονται σε πολλά υποκαταστήματα και γι αυτό δε χρειάζεται ειδοποίηση. Για να ασφαλίσει τα υποκαταστήματα η εκδότρια Τράπεζα εφοδιάζει τους κομιστές αυτών των πιστωτικών επιστολών με ειδική ταυτότητα, που φέρει τη φωτογραφία και την υπογραφή του κομιστή.

4.3.4. Είσπραξη Αξιών για Λογαριασμό τρίτων

Οι πελάτες της Τράπεζας που δεν έχουν την κατάλληλη οργάνωση, ώστε να μπορούν να διενεργούν την είσπραξη τίτλων, οι οποίοι εκδόθηκαν σε διαταγή τους, ούτε να παρακολουθούν την λήξη τους, παραδίδουν τους τίτλους αυτούς στην Τράπεζα για είσπραξη για λογαριασμό τους. Οι τίτλοι αυτοί είναι οι εξής : συναλλαγματικές, γραμματεία εισπρακτέα, φορτωτικές, τοκομερίδια, ομολογίες δανείων που κληρώθηκαν, μέρισμα το αποδείξεις, ασφαλιστικές αποδείξεις.

Η Τράπεζα αφού εισπράξει την αξία των τίτλων συντάσσει και αποστέλλει στον πελάτη της εκκαθάριση, η οποία περιλαμβάνει : τα ποσά των αξιών που εισπράχθηκαν, τα τυχόν έξοδα, την προμήθειά της και το καθαρό προϊόν το οποίο καταχωρεί σε σχετικό λογαριασμό του πελάτη της.

4.3.5. Αγορά χρεογράφων για λογαριασμό τρίτων.

Οι τράπεζες μπορούν να αναλάβουν την αγορά διάφορων χρεογράφων ,μετοχών ομολόγων, από το Χρηματιστήριο αξιών για λογαριασμό του πελάτη της με προμήθεια. Την εντολή αυτή η Τράπεζα τη μεταβιβάζει στο Χρηματιστήριο η τη χρηματιστηριακή εταιρεία η οποία ενεργεί σύμφωνα με τις εντολές της .

4.3.6. Έκδοση και διάθεση τίτλων για λογαριασμό τρίτων.

Όταν οι μεγάλοι οικονομικοί οργανισμοί ΝΠΔΔ και ανώνυμες εταιρίες ,ακόμη και το ίδιο το κράτος έχουν ανάγκη από ρευστό χρήμα καταφεύγουν στη σύναψη ομολογιακών δανείων. Την έκδοση και διάθεση των τίτλων στο κοινό αναλαμβάνει η Τράπεζα, γιατί έχει την κατάλληλη οργάνωση και διαθέτει μεγάλα και καλά οργανωμένα δίκτυα υποκαταστημάτων και ανταποκριτών. Για την εργασία αυτή οι τράπεζες παίρνουν προμήθεια κυμαινόμενη ανάλογα με την αξία των ομολόγων και ομολογιών.

4.3.7. Φύλαξη κινητών πραγμάτων.

Οι τράπεζες αναλαμβάνουν τη φύλαξη κινητών πραγμάτων και χρεογράφων (ομολογίες, ομόλογα, έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου) των πελατών τους, έναντι δικαιωμάτων, (φυλακτών).

4.3.8. Ενοικίαση τραπεζικών θυρίδων

Οι τράπεζες ενοικιάζουν στους πελάτες τους τραπεζικές θυρίδες, χρηματοκιβώτια, για να φυλάσσουν σε αυτά συνήθως μεγάλης αξίας αντικείμενα τιμαλφή, χρεόγραφα. με την καταβολή ενοικίου, το ύψος του οποίου κυμαίνεται ανάλογα των διαστάσεων του χρηματοκιβωτίου. Τα

χρηματοκιβώτια βρίσκονται σε ασφάλεια στα θησαυροφυλάκια των τραπεζών και φυλάγονται με ευθύνη τους. Για το άνοιγμα της θυρίδας, χρηματοκιβωτίου, απαιτείται δύο κλειδιά του ένα παραλαμβάνει ο πελάτης και το άλλο παραμένει στην Τράπεζα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΤΑ ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΓΕΝΙΚΑ

Η εφαρμογή νέων τεχνικών χρηματοδότησης, νέων για την Ελλάδα, θα μπορούσε να βοηθήσει κατά την άποψή μας στον τομέα ελέγχου των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων. Πρόκειται για θεσμούς και τεχνικές που εφαρμόζονται εδώ και πολλά χωριά στις ΗΠΑ και τη Δυτική Ευρώπη με αρκετή επιτυχία. Η καθιέρωση και εφαρμογή των νέων αυτών θεσμών στη χώρα μας θα παίξει σημαντικότατο και αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη ενός νέου συστήματος ελέγχου των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων. Οι νέοι θεσμοί θα καλύψουν πολλά κενά κυρίως στον τομέα ελέγχου των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων που δημιουργούνται σήμερα από την ανεπάρκεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας. Σε ορισμένους από αυτούς θα γίνει απλή αναφορά αναλυτικότερα θα παρουσιάσουμε τους θεσμούς και τις πολιτικές εκείνες που άρχισαν να εφαρμόζονται, να εφαρμόζονται και στη χώρα μας.

Θα αρχίσουμε τη συνοπτική αναφορά με την τεχνική των ανανεώσιμων δανείων (revaluing credits), για τα οποία το επιτόκιο μπορεί να αναδιαπραγματεύεται κάθε έξι μήνες. Η τεχνική αυτή είναι απαραίτητη για να μπορούν οι τράπεζες να αναχρηματοδοτηθούν προκειμένου να συνεχίσουν τη βασική τους αποστολή, δηλαδή την μετατροπή των βραχυπρόθεσμων καταθέσεων σε Μέσο-Μακροπρόθεσμα δάνεια.

Η συνδικοποίηση (Δανεία πολλαπλής συμμετοχής, syndicated loans), αποτελεί ένα πρόσκαιρο σύνδεσμο μεταξύ τραπεζών για τη χορήγηση μίας συγκεκριμένης χρηματοδότησης, συνήθως μεγάλου ύψους, με σκοπό την μείωση και την κατανομή του κινδύνου. Οι τράπεζες αμείβονται ανάλογα με τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν και το τμήμα του δανείου που χρηματοδοτούν.

Η συνχρηματοδότηση (co-financing) αποτελεί κι αυτή ένα πρόσκαιρο σύνδεσμο μεταξύ τραπεζών και άλλων χρηματοδοτικών ιδρυμάτων για τη χορήγηση ενός δανείου. Ο δανειολήπτης που θα έμπαινε ίσως στον πειρασμό να μην εξοφλεί σημεία τέτοια τραπεζική χρηματοδότηση θα πρέπει να το σκεφτεί πολύ, γιατί οι συνέπειες θα είναι σοβαρότατες. Δεν θα αντιμετωπίσει την αντίδραση μίας μόνο Τράπεζας, αλλά όλων των τραπεζών που συμμετείχαν στη χρηματοδότηση. Κάτι τέτοιο όμως θα ήταν σχεδόν απίθανο να συμβεί, γιατί η συμμετοχή σε μια τέτοια χρηματοδότηση προϋποθέτει εξονυχιστικούς ελέγχους από όργανα των συμμετεχόντων τραπεζών για τη φερεγγυότητα, την

πιστοληπτική ικανότητα (ανάλυση χρηματοοικονομικών στοιχείων) και τις προοπτικές του δανειολήπτη του εκμηδενίζουν σχεδόν την περίπτωση της μη εξόφλησης του δανείου. Πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι αυτή η τεχνική της χρηματοδότησης έχει τον όρο τη διασταυρωμένης εύθηνης (Cross default) που επιβάλλει την αλληλεγγύη όλων των συγχρηματοδοτηριων τραπεζών σε περίπτωση μη εξόφλησης μια από αυτές. Η τεχνική αυτή της χρηματοδότησης παρουσιάζει πλεονεκτήματα και για τα δύο μέρη και το σημαντικότερο διασφάλιση εκατό τοις εκατό την επιστροφή του δανείου.

Η συγχρηματοδότηση μπορεί να εφαρμοστεί σε συνδυασμό με μια άλλη τεχνική τη χρηματοδότηση σχεδίου (project financing). Στην περίπτωση αυτή η εξόφληση του δανείου συνδέεται και εξαρτάται από την καλή πορεία του σχεδίου, από το cash-flow. Πρόκειται συνήθως για χρηματοδότηση στην οποία συμμετέχει η χρηματοδότηρια Τράπεζα στο κεφάλαιο της χρηματοδοτούμενης επιχειρήσεις-σχεδίου, ώστε να ασκείται από κοντά ο έλεγχος της πορείας της.

Εκτός όμως από τους παραπάνω θεσμούς η σημαντικότερη στους οποίους και θα αναφερθούμε αναλυτικά οι εξής λίζινγκ φάκτορινγκ ,φορφαιτινγκ κ.λ.π..

5.1. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ (FINANCIAL LEASING)

Σαν έννοια αλλά και σαν επιχειρηματική δραστηριότητα η χρηματοδοτική μίσθωση πρωτοεμφανίστηκε 2000 π.Χ στους Σουμέριους. Ο θεσμός αναπτύχθηκε αργότερα αρκετά από τους Ρωμαίους, με αποτέλεσμα στο ρωμαϊκό δίκαιο να καταγράφουν διατάξεις σχετικές με την ρύθμιση αυτής της δραστηριότητας. Κατά τον Μεσαίωνα ο θεσμός αναπτύχθηκε στη μεγάλη Βρετανία, ιδίως στην μίσθωση ακινήτων εξαιτίας του δικαίου της ιδιοκτησίας που ίσχυε. Στη σημερινή εποχή και μετά το τέλος του Β Παγκοσμίου πολέμου, συγκεκριμένα από το 1950, η χρηματοδοτική μίσθωση εισέβαλε δυναμικά στην επιχειρηματική δραστηριότητα για να καλύψει το σύνολο σχεδόν των διαθέσιμων κεφαλαιουχικών αγαθών, συμπεριλαμβανομένων των πλοίων, αεροπλάνο, αλλά και των κτιριακών εγκαταστάσεων του. Ο θεσμός του leasing αποτελεί εναλλακτική μέθοδο χρηματοδότησης. Αυτή η τεχνική χρηματοδότησης γνώρισε ιδιαίτερα θεαματική ανάπτυξη στις Η.Π.Α τα τελευταία πενήντα χρόνια και έχει εισαχθεί από τη δεκαετία του 1960 και σε άλλες προηγμένες χώρες του δυτικού κόσμου. Η θεαματική ανάπτυξη του θεσμού στις ΗΠΑ προέκυψε από το διαρκώς αυξανόμενο ανταγωνισμό και το

αυξανόμενο κόστος όλων των ειδών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού που παρατηρήθηκε αμέσως μετά το Β Παγκόσμιο πόλεμο. Η διαμορφωθείσα κατάσταση οδήγησε τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς στην αναζήτηση νέων μορφών άντλησης πιστώσεων με σκοπό την μείωση του συνολικού κόστους χρηματοδότησης.

Η ανταπόκριση από την πλευρά των επιχειρήσεων ήταν θετική γιατί το αυξανόμενο κόστος κεφαλαίου που είχε αποτελέσει σημαντικό κίνητρο στην αναζήτηση οικονομικών πιστωτικού χαρακτήρα που θα τις έκανε ικανές να δώσουν στους μετόχους υψηλότερες αποδόσεις στο επενδεδυμένο κεφαλαίων τους. Σε όσες χώρες εφαρμόστηκε ο θεσμός αναπτύχθηκε με γρήγορους ρυθμούς. Αυτό εξηγείται από το ότι ο θεσμός ήρθε να συμπληρώσει και να καλύψει ορισμένα χρηματοδοτικά κενά στην γρήγορη βιομηχανική ανάπτυξη των τελευταίων δεκαετιών.

Η ανάπτυξη του όμως δεν ήταν ομοιόμορφη σε όλες τις χώρες. Επηρεάστηκε καθοριστικά από το θεσμικό πλαίσιο, τα ήθη και τα έθιμα κάθε χώρας. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την εξέλιξη του θεσμού και σημαντικές διαφορές, ιδίως στον τρόπο εφαρμογής του από χώρα σε χώρα. Σήμερα τη χρηματοδοτική μίσθωση έφθασε να θεωρείται σε πολλές χώρες βασικός θεσμός χρηματοδότησης σύμφωνα με στοιχεία της Banco di Roma το 1984 έφτασε σε ορισμένες χώρες να καλύπτει υψηλά ποσοστά αφού η συμμετοχή των επενδύσεων σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό με χρηματοδοτική μίσθωση κάλυψε το 28,9% στις ΗΠΑ, 24,3% στην Αυστραλία, το 21,7% στη Νέα Ζηλανδία, και το 16,5% στη Γαλλία. Μικρότερο ποσοστό στο οποίο κυμάνθηκε στην Ιαπωνία που γύρω στο 8,9%, ποσοστό στο οποίο και κυμάνθηκε κατά μέσο όρο και στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες.

Ο όρος Leasing προέρχεται από το αγγλικό ρήμα lease που σημαίνει ενοικιάζω. Η απόδοσή του στα ελληνικά σαν χρηματοδοτική μίσθωση θα πρέπει να θεωρηθεί ως ιδιαίτερα επιτυχημένη. Χρηματοδοτικοί μίσθωση είναι η σύμβαση μεταξύ μιας εταιρείας ειδικού σκοπού (εκμισθωτής) και μίας επιχείρησης ή ενός επαγγελματία (μισθωτής), με την οποία η πρώτη παραχωρεί για ορισμένο χρόνο έναντι μισθώματος, στο δεύτερο τη χρήση επιχειρησιακού ή επαγγελματικού εξοπλισμού (βιομηχανικά μηχανήματα, μηχανές γραφείου, μεταφορικά μέσα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ιατρικά μηχανήματα) παρέχοντάς του σύγχρονος το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου είτε να ανανεώσει την μίσθωση για ορισμένο χρόνο.

Μέχρι τώρα όταν μια επιχείρηση κι ένας επαγγελματίας χρειάζονται ορισμένα μέσα για την άσκηση της επιχείρησης ή του επαγγέλματος του, έπρεπε είτε να εκταμιεύσει τα αναγκαία για την αγορά τους πόσα μειώνοντας αντίστοιχα τη ρευστότητα του είτε να δανειστή τα ποσά αυτά από τα πιστωτικά ιδρύματα εξασφαλίζοντας το με εμπράγματα ή προσωπικές ασφαλείας είτε να αγοράσει κινητά με τον όρο επιφύλαξης της κυριότητας από τον πολίτη, ο οποίος όμως, λόγω των κινδύνων που διατρέχει απώλειας της κυριότητας του, πολλές φορές επιδιώκει και προσθετές ασφάλειες.

Με τη χρηματοδοτική μίσθωση ο ενδιαφερόμενος έχει την δυνατότητα να αποκτήσει τη χρήση και απόλαυση αυτών των αγαθών έναντι μισθώματος, το οποίο θα πορισθεί από τα κέρδη που θα του αποφέρει η χρησιμοποίηση του πράγματος. Μάλιστα από άποψης φορολογικού δικαίου, θεωρείται μίσθωμα ως δαπάνη και εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης ή του επαγγελματία. Η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης βασίζεται δηλαδή στη διαπίστωση, ότι για τον επενδυτή - επιχειρηματία η επαγγελματία δεν έχει τόση σημασία η κυριότητα επί του αντικειμένου, όσο η δυνατότητα της απόλυτης χρήσης του, η οποία εξασφαλίζει στο μισθωτή με το σύνολο των όρων της σύμβασης αποδοτικές μισθώσεις.

Αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της σύμβασης αυτής, ότι η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης παρόλο που είναι κύριος του αντικειμένου, δεν ενδιαφέρεται για τις ιδιότητες του και τις παραγωγικές ή άλλες δυνατότητες που παρέχει αλλά μόνο για διατήρηση της Εμπορικής αξίας και μάλιστα στο μέτρο που το πράγμα αποτελεί μέσο εξασφάλισης των απαιτήσεων της κατά του μισθωτή. Η εισαγωγή της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης στο δίκαιο μας αποτελεί πρόσκληση για το νομικό να εγκύψει στο νέο θεσμό, προσπαθώντας αφενός να εντάξει την καινούρια αυτή σύμβαση στο σύστημα των συμβατικών σχέσεων και αφετέρου να εντοπίσει τις διατάξεις που πρέπει να εφαρμοστούν, εκεί όπου ο νόμος δεν περιέχει ειδική ρύθμιση.

5.1.1. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Η χρηματοδοτική μίσθωση της οποίας προορισμός είναι όχι η υποκατάσταση άλλα η συμπλήρωση των άλλων χρηματοδοτικών μηχανισμών, παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα που δικαιολογούν την τόσο ευρεία διάδοση της διεθνώς και την καθιέρωση της στη χώρα μας με τον Ν.1665/1986.

Τα σπουδαιότερα τα πλεονεκτήματα αυτής είναι :

Η χρηματοδοτική μίσθωση επιτρέπει στην επιχείρηση να ανανεώσει, εκσυγχρονίσει και επεκτείνει τις παραγωγικές εγκαταστάσεις, χωρίς να απαιτείται η διάθεση δικών της κεφαλαίων ή η προσφυγή στο δανεισμό.

Με την χρηματοδοτική μίσθωση η επιχείρηση εξοικονομεί δικά της κεφάλαια, τα οποία μπορεί να τα επενδύσει αλλού με μεγαλύτερη απόδοση, πληρώνοντας το μίσθωμα από τις εισπράξεις της τρέχουσας παραγωγής.

Ενώ οι άλλοι τρόποι χρηματοδότησης (π.χ. δανεισμός από τη Τράπεζα) καλύπτουν συνήθως μέχρι το 65% της σκοπούμενης επένδυσης, πράγμα που σημαίνει ότι η επιχείρηση πρέπει να διαθέσει εξ ιδίων ή να άντληση από άλλη πηγή το 35%, οι χρηματοδοτική μίσθωση καλύπτει (100%) την αξία του παγίου στοιχείου που χρειάζεται η επιχείρηση.

Τα φορολογικά πλεονεκτήματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης και η δυνατότητα πληρωμής του μισθώματος από την εκμετάλλευση του πράγματος επιτρέπουν στην επιχείρηση να αντεπεξέλθει πολύ καλύτερα στις υποχρεώσεις της, παρά αν προσέφευγε σε ανάλογο δανεισμό. Το σύνολο του μισθώματος αποτελεί έξοδο και δεν φορολογείται, ενώ στο δανεισμό μόνο οι τόκοι δεν φορολογούνται.

Η χρηματοδοτική μίσθωση παρουσιάζει μικρότερο κίνδυνο για τον μισθωτή σε σχέση με αυτόν που αναλαμβάνει ο ενυπόθηκος δανειστής της για αντίστοιχο ποσό, διότι ο εκμισθωτής (σε περίπτωση Οικονομικών δυσχερειών του πιστωτή) μπορεί αν αναλάβει το πράγμα σύντομα, σε σύγκριση με το χρόνο που απαιτείται για την ικανοποίηση του δανειστή με εκπλειστηρίαση του ενυπόθηκου ακινήτου.

Η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί πρόσθετη πηγή κεφαλαίων για την επιχείρηση, πέρα από τις συνηθισμένες πηγές άντλησης δανειακών κεφαλαίων παρέχει τη δυνατότητα πρόσθετης χρηματοδότησης, κυρίως στην περίπτωση που η επιχείρηση έχει υψηλή δανειακή επιβάρυνση και περιορισμένη πιστοληπτική ικανότητα. Η σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια δεν επιβαρύνεται όπως συμβαίνει στην περίπτωση δανεισμού και η επιχείρηση μπορεί να συνάπτει τραπεζικά δάνεια.

Η διαδικασία υπογραφής μίας χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ταχύτερη και λιγότερο δαπανηρή έναντι της συμβάσεως μακροπρόθεσμου δανεισμού. Συνήθως δε χρειάζονται προσημείωσης, υποθήκες. Ενώ προβλέπονται μειωμένα

συμβολαιογραφικά δικαιώματα και απαλλαγή από χαρτόσημο και άλλους φόρους.

Για τα τραπεζικά συγκροτήματα τον leasing αποτελεί τη νέα τεχνική διευρύνσεως της πελατείας και πολλαπλών κερδών, αφού εκτός των άλλων αποκτούν διαπραγματευτική δύναμη έναντι των προμηθευτών του εξοπλισμού και προσφέρουν πελατεία στις ασφαλιστικές εταιρείες.

Αν και ο νέος αυτός χρηματοδοτικός μηχανισμός μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας, δηλαδή ακόμα και στη μεγάλη βιομηχανία, η τεχνική της ταιριάζει περισσότερο στη μικρή και μεσαίου μεγέθους αναπτυσσόμενοι επιχείρηση.

Τα μειονεκτήματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι τα εξής :

Το φαινομενικό κόστος του λίζινγκ είναι υψηλότερο από το επιτόκιο του τραπεζικού δανεισμού. Η βαθύτερη διερεύνηση των φοροαπαλλαγών μετριάζει την πρώτη εντύπωση η ακόμα μπορεί να δημιουργήσει πλεονεκτική κατάσταση. Διαφεύγει η ωφέλεια από την φοροαπαλλαγή των αποσβέσεων στην περίπτωση ιδιοκτητή του εξοπλισμού. Αυτή η ωφέλεια συμψηφίζεται μέχρι ενός βαθμού από την πλήρη φοροαπαλλαγή των μισθωμάτων.

Παρά τη θετική σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια μπορεί να εκδηλωθεί δισταγμός των τραπεζών για χρηματοδότηση της επιχειρήσεως, όταν ο εξοπλισμός της στηρίζεται στην μέθοδο του λισινγκ.

Ο μισθωτής αναλαμβάνει όλους τους κινδύνους από τυχαία περιστατικά η ανωτέρα βία έναντι του εκμισθωτή και διατρέχει τον κίνδυνο της έκτακτης καταγγελίας της συμβάσεως αν αθετήσει κάποιον όρο της για σημαντικό διάστημα. Τότε ο εκμισθωτής μπορεί να του αφαιρέσει τον εξοπλισμό και να απαιτήσει την άμεση πληρωμή όλων των μισθωμάτων μέχρι τη λήξη της συμβάσεως. Επιπλέον, ο μισθωτής υπόκειται στους ελέγχους του εκμισθωτή για τη διαπίστωση της καλής λειτουργικής κατάστασης του εξοπλισμού.

5.1.2. Κατηγορίες Leasing

A. Operating leasing (λειτουργική μίσθωση): Στην κατηγορία αυτή ο εκμισθωτής αγοράζει, ή κατασκευάζει το νέο εξοπλισμό, είναι υπεύθυνος για την συντήρηση του και αναλαμβάνει να καλύψει τον ΚΙΝΔΥΝΟ που διατρέχει ο μισθωτής σε περίπτωση καταστροφής ή πλήρους λειτουργικής ανικανότητας του εξοπλισμού. Οι κίνδυνοι ιδιοκτησίας αλλά και τα προνόμια διατηρούνται από τον εκμισθωτή (LESSOR).

B. Financial leasing ή Capital leasing:

Σε αυτή την κατηγορία ο εκμισθωτής παρέχει οικονομική βοήθεια στον μισθωτή για την απόκτηση εξοπλισμού. Ο μισθωτής δίνει την παραγγελία με τις σχετικές οδηγίες και ο εκμισθωτής αγοράζει τον εξοπλισμό και τον εκμισθώνει σ' αυτόν χωρίς να συμμετέχει σε καμία ευθύνη έναντι των κινδύνων ιδιοκτησίας. Αυτός ο τύπος εκμίσθωσης εφαρμόζεται κυρίως από τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες και εταιρίες leasing. Το financial leasing έχει γίνει μία νόμιμη και αναγνωρισμένη τραπεζική δραστηριότητα. Ο θεσμός αυτός είναι μία πρόσθετη υπηρεσία την οποία οι τράπεζες είναι σε θέση να προσφέρουν στους πελάτες τους σαν μέρος της γενικής πολιτικής παροχής πλήρους 'πακέτου' τραπεζικών υπηρεσιών.

Εκτός από τις προαναφερόμενες κατηγορίες μία ακόμη μορφή leasing είναι το Sale-lease back agreement. Στην περίπτωση αυτή η εταιρία leasing αγοράζει και ενοικιάζει στο ίδιο πρόσωπο τον αγορασθέντα εξοπλισμό του. Αυτό σημαίνει χορήγηση στον πωλητή και ταυτόχρονα μισθωτή κεφαλαίου ρευστού, δηλαδή κεφαλαίου κίνησης.

5.1.3. Ειδικότερες μορφές Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

Υπάρχουν διάφορες μορφές Χρηματοδοτικής Μίσθωσης, οι βασικότερες είναι οι εξής:

- Άμεση Μίσθωση (Direct Leasing)
- Πώληση - Μίσθωση (Sale and Lease Back)
- Συμμετοχική ή Εξισορροπητική Μίσθωση (Leveraged leasing)
- Μίσθωση Κατά Παραγγελία (Custom Lease)
- Πρόγραμμα Μίσθωση - Πώληση Vendor Lease Program
- Ειδική Μορφή Μίσθωσης (Master Lease Line)
- Διεθνής ή Διασυνοριακή Μίσθωση (Off-Shore ή Cross-Border Leasing)
- Ειδικότερες Μορφές Leasing

Παρακάτω θα εξετάσουμε με συντομία τις προαναφερόμενες μορφές Χρηματοδοτικής Μίσθωσης.

1. Άμεση Μίσθωση (Direct Leasing)

Στην περίπτωση αυτή υπάρχει διμερής σχέση, δηλαδή έχουμε τον εκμισθωτή, που είναι και ο κατασκευαστής του πάγιου στοιχείου και τον μισθωτή (χρήστη). Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί η σχέση να είναι τριμερής, δηλαδή να έχουμε τον εκμισθωτή-κατασκευαστή του πάγιου στοιχείου, την εταιρία Leasing που είναι ελεγχόμενη από τον κατασκευαστή και τον μισθωτή.

Στην Χρηματοδοτική Μίσθωση (X/M) επίσης η σχέση είναι τριμερής και έχουμε τον εκμισθωτή-κατασκευαστή του πάγιου στοιχείου, την εταιρία Leasing η οποία είναι ανεξάρτητη και μη ελεγχόμενη από τον εκμισθωτή-κατασκευαστή και τον μισθωτή (χρήστη).

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Άμεσης Μίσθωσης είναι τα εξής:

- Η τυποποίηση του μισθωμένου παγίου στοιχείου
- Η σύντομη χρονική διάρκεια της μίσθωσης (συνήθως 12 μήνες)
- Η μίσθωση μπορεί να διακοπεί με μια απλή προειδοποίηση του μισθωτή πριν από τη λήξη της ημερομηνίας της σύμβασης
- Ο εκμισθωτής, συνήθως, αναλαμβάνει την συντήρηση των παγίων στοιχείων ειδικής τεχνολογίας, όπως ηλεκτρονικών υπολογιστών, μηχανών γραφείου κλπ.
- Ο μισθωτής, συνήθως αναλαμβάνει την συντήρηση των παγίων στοιχείων που δεν θεωρούνται ειδικής τεχνολογίας όπως π.χ. φορτηγά αυτοκίνητα, αγροτικά μηχανήματα κ.ά.

Για να χαρακτηριστεί μια μίσθωση «άμεση» πρέπει να υπερισχύει ο «εμπορικός- χαρακτήρας έναντι της χρηματοδοτικής πλευράς.

Πολλές εταιρίες κάνουν Άμεση Μίσθωση όπως π.χ. η IBM στον τομέα των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Η Άμεση Μίσθωση, γενικά, χρησιμοποιείται από μεγάλες επιχειρήσεις παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων για την προώθηση των πωλήσεων τους και τις χρηματοδοτικές ρυθμίσεις αναλαμβάνει μια εταιρία άμεσα ελεγχόμενη (συνήθως θυγατρική) από την κατασκευάστρια εταιρία.

2. Πώληση - Μίσθωση (Sale and Lease Back)

Στην περίπτωση αυτή, ο μισθωτής αγοράζει το πάγιο στοιχείο (μηχανήματα κλπ.) και επειδή αντιμετωπίζει προβλήματα ταμιακής ρευστότητας, πουλάει το πάγιο στοιχείο στην εταιρία Leasing (εκμισθωτή) και στη συνέχεια το μισθώνει.

3. Συμμετοχική ή Εξισορροπητική Μίσθωση (Leveraged Leasing)

Η Συμμετοχική Χρηματοδοτική Μίσθωση εφαρμόζεται συνήθως σε πάγια στοιχεία μεγάλης αξίας (όπως π. χ. τρέινα, αεροπλάνα κλπ.) και περιλαμβάνει συνήθως τέσσερα μέρη:

- Τον μισθωτή (χρήστη)
- Τον εκμισθωτή (εταιρία Leasing)

- Τον κατασκευαστή ή προμηθευτή του πάγιου στοιχείου και
- Την τράπεζα ή άλλο χρηματοδοτικό οργανισμό

Η τράπεζα ή ο χρηματοδοτικός οργανισμός χρηματοδοτεί με μακροπρόθεσμο δανεισμό τον εκμισθωτή (εταιρία Leasing) με εγγύηση το σύνολο των μισθωμάτων που θα λάβει από τον εκμισθωτή.

Στη Συμμετοχική Χρηματοδοτική μίσθωση μπορεί να συμμετέχουν παραπάνω από τέσσερα μέρη με ανάλογη συμμετοχή.

Για πρώτη φορά η Συμμετοχική Χρηματοδοτική Μίσθωση χρησιμοποιήθηκε το 1963 από την United States Leasing International για σιδηροδρόμους και κατόπιν για αεροπορική εταιρία.

4. Μίσθωση Κατά Παραγγελία (Custom lease)

Στην περίπτωση αυτή η σύμβαση X/M προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες του μισθωτή. Π.χ. γίνεται ρύθμιση των μισθωμάτων του μισθωτή ανάλογα με την οικονομική του δυνατότητα.

5. Πρόγραμμα Μίσθωση - Πώληση (Vendor lease Program)

Είναι μια μέθοδος προώθησης των πωλήσεων από τους κατασκευαστές ή προμηθευτές και αντιπροσώπους εξοπλισμού.

Συγκεκριμένα, ο κατασκευαστής ή αντιπρόσωπος του εξοπλισμού υπογράφει μια σύμβαση-πλαίσιο με μια εταιρία Leasing και στη συνέχεια φέρνει πελάτες στην εταιρία αυτή, η οποία στη συνέχεια εκμισθώνει τον εξοπλισμό στον μισθωτή (πελάτη) με μακροχρόνια σύμβαση. Η εταιρία Leasing (εκμισθωτής) πληρώνει τον κατασκευαστή-προμηθευτή-πωλητή και αναλαμβάνει την υποχρέωση να εισπράξει τα μισθώματα από τον μισθωτή.

Η εταιρία leasing μπορεί να παρέχει στον κατασκευαστή-αντιπρόσωπο-πωλητή και υπηρεσίες σε αντικείμενα μάρκετινγκ (π. χ. προώθηση, διαφήμιση κλ.π).

6. Ειδική Μορφή Μίσθωσης (Master Lease line)

Εδώ, ο μισθωτής συνάπτει μια σύμβαση — πλαίσιο με τον εκμισθωτή (εταιρία Leasing) η οποία επιτρέπει στον μισθωτή να αποκτά τον εξοπλισμό σταδιακά χωρίς να έχει την υποχρέωση να συνάπτει νέα σύμβαση για κάθε στάδιο ή είδος εξοπλισμού.

7. Διεθνής ή Διασυνοριακή Μίσθωση (Off-Shore ή Cross Border Leasing)

Η Διεθνής ή Διασυνοριακή Μίσθωση επεκτείνεται έξω από τα γεωγραφικά όρια μιας χώρας και η πληρωμή των μισθωμάτων γίνεται σε συνάλλαγμα.

Η διεθνής μίσθωση επεκτείνεται διαρκώς και απευθύνεται κυρίως σε βιομηχανικές επιχειρήσεις που απαιτούν κεφαλαιουχικό εξοπλισμό.

8. Ειδικότερες Μορφές Leasing.

Εκτός από τις παραπάνω μορφές Leasing οι σύγχρονες συνθήκες επέβαλαν την ανάπτυξη νεότερων και ειδικότερων μορφών Leasing που προσφέρονται και στην ελληνική αγορά.

Οι κυριότερες από τις σύγχρονες μορφές Leasing είναι οι εξής:

α. Χρηματοδοτική Μίσθωση με ρήτρα συναλλάγματος (Currency Lease).

β. Χρηματοδοτική Μίσθωση με δικαίωμα σύνδεσης σε οποιοδήποτε νόμισμα (Swap Based Lease - Swap στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι διαφοροποίηση των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών ως προς το νόμισμα της σύμβασης).

γ. Κοινοπρακτική Χρηματοδοτική Μίσθωση (Sundication Leasing), όταν αναλαμβάνεται από κοινοπραξίες εταιριών Leasing.

δ. Χρηματοδοτική Μίσθωση Μέσω Ομολογιακού Δανείου (Lease Bond), όταν το ομολογιακό δάνειο εξυπηρετεί το Leasing.

5.1.4. Ο Θεσμός της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης στην Ελλάδα

Νομοθεσία

Ο θεσμός της Χ/Μ έχει εισαχθεί στην Ελλάδα με τον Ν. 1665/1986, ο οποίος ορίζει ότι κάθε κινητό πράγμα που προορίζεται για επαγγελματική χρήση μπορεί ν' αποτελέσει αντικείμενο Χ/Μ.

Με τον Ν. 1995/1991, ο θεσμός της Χ/Μ επεκτάθηκε και στα φορτηγά αυτοκίνητα πάσης χρήσης.

Με τον Ν. 2367/1995, ο θεσμός επεκτείνεται και στα ακίνητα για επαγγελματική χρήση.

Στην έννοια των κινητών πραγμάτων περιλαμβάνονται τα αεροσκάφη και εξαιρούνται τα πλοία και τα πλωτά ναυπηγήματα, ενώ από τα ακίνητα εξαιρούνται τα οικόπεδα.

Η σχετική σύμβαση της Χ/Μ καθώς και κάθε τροποποίηση της καταρτίζεται υποχρεωτικά, στην περίπτωση ακινήτων, με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στις δε άλλες περιπτώσεις με ιδιωτικό έγγραφο. Οι συμβάσεις αυτές εγγράφονται στα βιβλία μεταγραφών της περιφέρειας του μισθωμένου ακινήτου και στα μητρώα αεροσκαφών, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τις μεταβιβάσεις ακινήτων και αεροσκαφών, αντίστοιχα. Τη δραστηριότητα της Χ/Μ μπορούν να ασκούν μόνο Ανώνυμες Εταιρίες αποκλειστικού σκοπού, με μετοχικό κεφάλαιο, τουλάχιστον, με το μισό αυτού που απαιτείται για την ίδρυση τράπεζας (δύο δις. δραχμές, Ν. 2367/95).

Οι εταιρίες αυτές υπόκεινται στον έλεγχο και την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Απολαμβάνουν φορολογικές απαλλαγές, με εξαίρεση το φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ, ενώ τα δικαιώματα των συμβολαιογράφων, όπου απαιτούνται συμβολαιογραφικά έγγραφα, είναι μειωμένα, όπως μειωμένα είναι και τα τέλη για την εγγραφή βαρών για την εξασφάλιση των απαιτήσεων των εταιριών αυτών που προέρχονται από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Τέλος, οι εταιρίες leasing επωφελούνται από τους αναπτυξιακούς νόμους κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο που θα επωφελείτο ο μισθωτής εάν είχε αγοράσει το μίσθιο. Η χρονική διάρκεια της Χ/Μ (με τους Νόμους 1665/86 και 2367/95) Είναι πάντοτε ορισμένη και δεν μπορεί να συμφωνηθεί μικρότερη από τρία (3) έτη για τα κινητά, πέντε (5) έτη για τα αεροσκάφη και δέκα (10) έτη για τα ακίνητα. Αν συμφωνηθεί μικρότερη, ισχύει για την παραπάνω καθοριζόμενη ελάχιστη διάρκεια.

5.2. FACTORING

Η σύμβαση factoring έχει ως αντικείμενο της την παροχή από τον factor δέσμης χρηματοδοτικών, ασφαλιστικών και διαχειριστικών υπηρεσιών στους πελάτες του, στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητας των τελευταίων.

Ως σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων χαρακτηρίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1905/1990, η σύμβαση μεταξύ ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων (πράκτορας) και της αντισυμβαλλόμενης του επιχείρησης (προμηθευτής), η οποία πρέπει να είναι κατά "κύριο επάγγελμα" προμηθευτής αγαθών ή υπηρεσιών. Ο νομοθέτης προέκρινε για την απόδοση του όρου factoring στα ελληνικά τον "σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων".

Πράκτορας επιχειρηματικών απαιτήσεων επιτρέπεται να είναι μόνο τράπεζα ή ανώνυμη εταιρία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων. Με τη σύμβαση factoring, δημιουργείται διαρκής σχέση μεταξύ του πράκτορα και του προμηθευτή, στο πλαίσιο της οποίας συνομολογείται συνήθως εκχώρηση ή εξουσιοδότηση προς είσπραξη περισσότερων της μίας απαιτήσεων του προμηθευτή, υπάρχουσών ή και μελλοντικών.

Με της σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων ο πράκτορας αναλαμβάνει την είσπραξη και παρακολούθηση των παραπάνω απαιτήσεων, τις οποίες έχει ο προμηθευτής κατά πελατών του από τη διάθεση εμπορευμάτων ή από την παροχή υπηρεσιών. Ο πράκτορας διαχειρίζεται αυτές τις απαιτήσεις, δηλαδή τις εισπράττει, συνήθως τις εξοφλεί στον προμηθευτή πριν καταστούν ληξιπρόθεσμες

(δηλαδή τις προεξοφλεί) και ανάλογα με τη συμφωνία αναλαμβάνει τον κίνδυνο της τυχόν μη φερεγγυότητας των πελατών (τρίτων οφειλετών).

Αντικείμενο της σύμβασης πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων μπορεί να είναι και απαιτήσεις του προμηθευτή έναντι πελατών του στο εξωτερικό από εξαγωγική δραστηριότητα, καθώς επίσης και απαιτήσεις αλλοδαπού ή έναντι πελατών του στο εσωτερικό από εισαγωγική δραστηριότητα.

5.2.1. Υπηρεσίες που προσφέρει το Factoring

Με την πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων επιδιώκεται η εξυπηρέτηση ορισμένων αναγκών των συμβαλλομένων:

- α. Η εξεύρεση βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων μέσων χρηματοδότησης των προμηθευτών. Η μεταβίβαση των απαιτήσεων ικανοποιεί αυτή την ανάγκη στον βαθμό που εξασφαλίζει στον προμηθευτή ρευστότητα και ευχέρεια οικονομικής κίνησης. Οι απαιτήσεις ανήκουν στο κεφάλαιο του προμηθευτή και μάλιστα στο δεσμευμένο κατά κάποιο τρόπο, αφού μόνο όταν αυτές καταστούν ληξιπρόθεσμες και εισπραχθούν μπορεί ο προμηθευτής να χρησιμοποιήσει το ρευστό για άλλους σκοπούς. Με τη σύμβαση factoring, επιδιώκεται ακριβώς αυτή η έγκαιρη ρευστοποίηση του εν λόγω κεφαλαίου.
- β. Η απελευθέρωση του προμηθευτή από όλες τις εργασίες, την οργάνωση, τον χρόνο και τα έξοδα που απαιτεί η διαχείριση, η λογιστική παρακολούθηση, η όχληση και η είσπραξη των απαιτήσεων. Έτσι ο προμηθευτής μπορεί να συγκεντρωθεί απερίσπαστος στη διεύρυνση των δραστηριοτήτων του. Ιδίως όταν η σύμβαση factoring προϋπάρχει, ο προμηθευτής θα επιδιώκει απλώς αφενός τη σύναψη συμβάσεων με πελάτες, από τις οποίες θα προκύπτουν οι εκχωρούμενες απαιτήσεις, και αφετέρου την εκπλήρωση της δικής του παροχής προς αυτούς.
- γ. Η απαλλαγή του προμηθευτή από τον κίνδυνο μη φερεγγυότητας των πελατών του. Η σύμβαση factoring συνάπτεται και λειτουργεί στην πράξη ως εξής: Ο ενδιαφερόμενος προμηθευτής, συνήθως επιχείρηση που πωλεί ή μεταπωλεί προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες, έρχεται σε επαφή με τον πράκτορα, συνήθως ανώνυμη εταιρία θυγατρική τράπεζας ή τράπεζα, και διευρύνουν μαζί τις δυνατότητες σύναψης σχετικής σύμβασης. Ο πράκτορας εξετάζει χωριστά κάθε περίπτωση προμηθευτή, με τον οποίο πρόκειται να συμβληθεί, πριν από τη σύναψη της σχετικής σύμβασης. Με την οργάνωση και την εμπειρία της αγοράς που διαθέτει, εξετάζει και εκτιμά την οικονομική κατάσταση του μελλοντικού πελάτη του (δηλ. του προμηθευτή), τον κύκλο των οφειλετών του, το είδος των συναλλαγών και του εμπορίου που ασκεί, τους

δανειστές και γενικότερα όλα εκείνα τα στοιχεία που τον βοηθούν να αποφασίσει, αν η σύναψη σύμβασης factoring με τον συγκεκριμένο πελάτη είναι η συμφέρουσα και ποια μορφή πρέπει να έχει.

5.2.2. Κατηγορίες factoring

A. Maturity Factoring (factoring με πληρωμή κατά την ημερομηνία λήξης):

Ο factor σ' αυτή την περίπτωση αγοράζει τους εισπρακτέους λογαριασμούς-τιμολόγια που έχει εγκρίνει και κατά την ημερομηνία λήξης της πληρωμής τους καταβάλλει στον πωλητή ολόκληρο το ποσό των εισπρακτέων, αφού αφαιρέσει την προμήθεια για την πραγματοποίηση του ελέγχου φερεγγυότητας, τη λογιστική παρακολούθηση και για τα έξοδα είσπραξης. Η προτίμηση των εταιριών σε αυτή την μορφή factoring εκδηλώνεται για δυο κυρίως λόγους: α)για την αποφυγή του πιστωτικού ελέγχου, την λογιστική παρακολούθηση και τα έξοδα είσπραξης και β)για την εξασφάλιση της ομαλότητας της ταμειακής τους ροής (cash flow). Στο Maturity factoring η μόνη χρέωση του πελάτη είναι, η προμήθεια που ανέρχεται, συνήθως στο 1-2% επί του μικτού ποσού των εισπρακτέων λογαριασμών που εξυπηρετούνται με το factoring ανάλογα πάντοτε με τον όγκο των εργασιών, το ύψος του κινδύνου, την ποσότητα της εργασίας που θα επιβαρυνθεί ο factor και βέβαια ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης. Η εργασία που αναλαμβάνει να διεκπεραιώσει ο factor εξαρτάται από τον μέσο όρο του ποσού των τιμολογίων, ενώ το μέγεθος του κινδύνου εξαρτάται από την φερεγγυότητα της πελατείας του δανειοδοτούμενου. Πολλές εταιρίες για να αποφεύγουν τη λειτουργία τμήματος πιστωτικού ελέγχου και εισπράξεων χρησιμοποιούν το factoring για όλους τους εισπρακτέους λογαριασμούς τους.

B. Advance Factoring (factoring με προ — πληρωμή) : Στην κατηγορία αυτή η πληρωμή στον πελάτη-πωλητή γίνεται με καταβολή έναντι των εισπρακτέων που αγοράζει ο factor. Στην περίπτωση αυτή ο πωλητής δανειοδοτείται έναντι των μελλοντικών του εισπράξεων τις οποίες πωλεί στον factor. Η διαδικασία αρχίζει μόλις εγκριθεί η πώληση και το εμπόρευμα αποσταλεί στον πελάτη. Αν και η πληρωμή δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί μέσα σε 30 μέρες, ο factor θέτει αμέσως στη διάθεση του προμηθευτή τα κεφάλαια. Το καταβαλλόμενο ποσό είναι περίπου το 70-90% της συνολικής αξίας των τιμολογίων. Παρακρατείται το 10-30% από τον factor σαν πρόβλεψη σε περίπτωση επιστροφής εμπορευμάτων, ελλειμμάτων καθώς και κάθε άλλης αξιώσεως από μέρους της πελατείας του χρηματοδοτούμενου. Στο τέλος κάθε μήνα ο factor αφού αφαιρέσει από τις εισπράξεις την αμοιβή του και το ποσό

παρακράτησης έναντι των μη εισπραχθέντων τιμολογίων, το υπόλοιπο το δίνει στον πελάτη του.

Η αμοιβή του factor ως κόστος για την επιχείρηση έχει την μορφή τόκων βάσει του ημερήσιου υπολοίπου των αναλήψεων έναντι των υποβαλλόμενων τιμολογίων προς είσπραξη. Ο υπολογισμός του τόκου γίνεται, από την ημερομηνία της χορήγησης του δανείου μέχρι, την ημερομηνία λήξης των προς είσπραξη τιμολογίων. Τα έξοδα για την μελέτη πιστοληπτικής ικανότητας, τη λογιστική παρακολούθηση, την είσπραξη των λογαριασμών και τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο τα χρεώνει ο factor στην επιχείρηση.

Το factoring μπορεί να έχει την μορφή μιας συνεχούς διαδικασίας βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης των επιχειρήσεων παρά εκείνη της ανεξάρτητης συναλλαγής. Μέσα σ' ένα συνεχές factoring η χρηματοδότηση των εισπρακτέων λογαριασμών μετατρέπεται σε πηγή χρήματος για κεφάλαιο κίνησης.

5.2.3. Μορφές εμφανίσεως

α. Γνήσια και μη γνήσια σύμβαση factoring

Γίνεται λόγος για γνήσια σύμβαση factoring, όταν ο πράκτορας αναλαμβάνει τον κίνδυνο μη καταβολής από τον οφειλέτη δηλ. τον κίνδυνο μη φερεγγυότητας του, και για μη γνήσια σύμβαση factoring, όταν ο κίνδυνος μη φερεγγυότητας του οφειλέτη παραμένει στο προμηθευτή.

β. Σύμβαση με ή χωρίς προεξόφληση

Η διάκριση έχει ως κριτήριο τον χρόνο εξόφλησης των απαιτήσεων από τον πράκτορα προς τον προμηθευτή. Αν ο χρόνος αυτός συμπίπτει με τον χρόνο που γίνονται ληξιπρόθεσμες οι σχετικές απαιτήσεις, τότε δεν υπάρχει προεξόφληση. Αντίθετα, αν ο χρόνος εξόφλησης από τον πράκτορα συμπίπτει με τον χρόνο αποστολής των εμπορευμάτων ή παροχής των υπηρεσιών, πρόκειται για σύμβαση factoring με προεξόφληση. Συνηθέστερη είναι η δεύτερη μορφή.

γ. Εισαγωγική και εξαγωγική (ή διεθνής) σύμβαση

Κριτήριο γι' αυτή τη διάκριση είναι αν ο οφειλέτης της εκχωρούμενης απαίτησης βρίσκεται στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα να υποχρεώνεται ο πράκτορας να επιχειρήσει εκεί την είσπραξη της, ή στο εσωτερικό. Το εξαγωγικό διεθνές factoring καλύπτει τις περιπτώσεις, όπου οι προς είσπραξη απαιτήσεις προέρχονται από την εξαγωγή εμπορευμάτων ή την παροχή υπηρεσιών σε ξένη χώρα. Το εξαγωγικό ή διεθνές factoring έχει ιδιαίτερη σπουδαιότητα στις χώρες που

θέλουν να τονώσουν το εξαγωγικό τους εμπόριο και γι' αυτό τα πιστωτικά ιδρύματα προεξοφλούν στους εμπόρους - εξαγωγείς τις απαιτήσεις που αυτοί έχουν κατά των αλλοδαπών πελατών τους.

5.2.4. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του Θεσμού

1. Πλεονεκτήματα για τον προμηθευτή-Εκχωρητή (factoree)

α. Το factoring αποτελεί μια εναλλακτική και συμπληρωματική μορφή χρηματοδότησης που διευρύνει την πιστοληπτική ικανότητα του εκχωρητή-προμηθευτή.

β. Ενισχύει χρηματοδοτικά και διευκολύνει την ρευστότητα των μικρομεσαίων και εξαγωγικών επιχειρήσεων και συμβάλλει στην αύξηση των πωλήσεων και συνεπώς και των κερδών τους.

γ. Παρέχει ασφαλιστική κάλυψη των απαιτήσεων. Με την ανάθεση των εισπράξεων των απαιτήσεων στην εταιρία factoring, ο προμηθευτής εκχωρητής απαλλάσσεται από τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας των πελατών του και περιορίζει τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.

δ. Συμβάλλει στην ορθολογικότερη χρηματοοικονομική διαχείριση των επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν οργανωμένα Λογιστήρια και νομικά τμήματα.

ε. Παρέχει καλύτερο δίκτυο πληροφόρησης και είναι συνεπώς ευκολότερο να ελέγχεται ο πελάτης του προμηθευτή (και σε συνεργασία με τους άλλους factors) και να αξιολογείται η φερεγγυότητα του.

στ. Χρηματοδοτεί με βάση την ποιότητα των προϊόντων που ικανοποιούν τους πελάτες και όχι με την οικονομική επιφάνεια της εταιρίας. Αυτό βοηθάει μια εταιρία με καλής ποιότητας προϊόντα αλλά με χρηματοδοτικά προβλήματα να ενισχύονται με το factoring,

ζ. Περιορίζει τον συναλλαγματικό κίνδυνο στην περίπτωση του εξαγωγικού factoring. Η χρηματοδότηση γίνεται σε δραχμές και ανέρχεται συνήθως στο 80% της απαίτησης, με συνέπεια ο συναλλαγματικός κίνδυνος του εξαγωγέα να περιορίζεται στο υπόλοιπο 20% της απαίτησης.

2. Μειονεκτήματα του factoring για τον Προμηθευτή-Εκχωρητή

Ως μειονέκτημα σε γενικές γραμμές, για τον προμηθευτή, θα μπορούσε να αναφερθεί η περίπτωση που τα εισπρακτέα τιμολόγια είναι πολλά και μικρής αξίας, οπότε το διαχειριστικό κόστος αυξάνεται κάνοντας το factoring απρόσφορο και δαπανηρό.

3. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του factoring για την Εταιρεία

α. Πλεονεκτήματα:

Αύξηση του πελατειακού της χώρου, βελτίωση των συναλλαγών της και γενικότερα αύξηση του κύκλου εργασιών της.

Υψηλή απόδοση των κεφαλαίων της που χρησιμοποιούνται στο Factoring

β. Μειονεκτήματα:

Το βασικό μειονέκτημα είναι ο κίνδυνος ζημιάς από την τυχόν είσπραξη των απαιτήσεων του προμηθευτή-εκχώρητή.

4. Οφέλη για την Εθνική Οικονομία από την Εφαρμογή του Θεσμού

factoring

Τα κυριότερα οφέλη για την εθνική οικονομία από τη εφαρμογή του θεσμού factoring είναι τα εξής:

α. Συμβάλλει αποφασιστικά στην επέκταση των πωλήσεων, την ορθολογικοποίηση και εξυγίανση του χαρτοφυλακίου των απαιτήσεων και γενικότερα στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αποδοτικότητας των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν τον μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας.

β. Την ενίσχυση των εξαγωγών που στη συνέχεια συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγής, απασχόλησης κλπ.

γ. Στην έγκαιρη είσπραξη του συναλλάγματος από τις εξαγωγές και στην βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου και γενικότερα του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών.

5.2.5. Το Factoring στην Ελλάδα

Το Factoring με τη σύγχρονη μορφή του εφαρμόζεται στις ΗΠΑ ήδη πριν από τη δεκαετία του 1950, οπότε και εισήχθη στην Ευρώπη, όπου πολύ γρήγορα γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη.

Στην Ελλάδα για πρώτη φορά ο θεσμός του Factoring εισήχθη το 1990, με τον Ν. 1905/1990. («Σύμβαση πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων», όπως αποδόθηκε τελικά, κατά τρόπο περιγραφικό, ο όρος «Factoring» στην Ελληνική).

Με την ψήφιση του Ν. 1905/1990 καθιερώνονται, συνεπώς, και στην χώρα μας οι σύγχρονοι χρηματοδοτικοί θεσμοί του Factoring και Forfaiting, (που θα αναπτύξουμε παρακάτω). Οι δραστηριότητες αυτές μπορεί να ασκηθούν μόνο από Τράπεζες και Ανώνυμες Εταιρίες που έχουν ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο το

1/4 (25%) του απαιτούμενου για την ίδρυση τραπεζικής εταιρίας (δηλαδή, σήμερα 1997, ένα δισ. δραχμές) και πρέπει να καταβληθεί σε μετρητά, (Νόμος 2232/1994 που τροποποίησε τον Ν. 1905/1990, ο οποίος προέβλεπε ότι το κεφάλαιο των παραπάνω εταιριών δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το 50% του κεφαλαίου που κατ' ελάχιστον απαιτείται για τη σύσταση Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρείας, δηλαδή δύο δια. δραχμές).

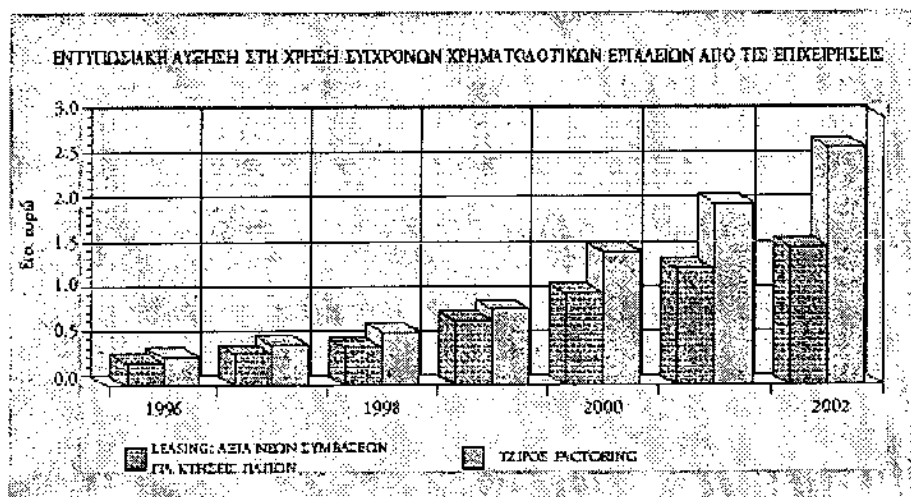
Ο Θεσμός του factoring στην Ελλάδα βελτιώθηκε περαιτέρω με τον Ν. 2367/1995 «Νέοι Χρηματοπιστωτικοί θεσμοί και άλλες Διατάξεις».

Συγκεκριμένα:

Στο άρθρο 1 του Ν. 1905 διευκρινίστηκε ότι οι συμβάσεις «factoring» αφορούν και σε απαιτήσεις που προέρχονται από κάθε μορφής διασυννοριακή άσκηση επιχειρηματικής δράσης και όχι μόνο από εισαγωγές ή και εξαγωγές προϊόντων, όπως άφηνε να εννοηθεί η αρχική διάταξη.

Οι μετοχές των ανωνύμων εταιριών factoring είναι ονομαστικές. Η μεταβίβαση τους για οποιαδήποτε νομική αιτία, με εξαίρεση την κληρονομική διαδοχή και τη γονική παροχή, χωρίς προηγούμενη άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος είναι άκυρη, εάν με τη μεταβίβαση ο αποκτών συγκεντρώνει μετοχές που αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο του 10% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Ο έλεγχος των εταιριών αυτών διεξάγεται από ορκωτούς ελεγκτές.

5.3. FORFAITING

1. Έννοια.

Το Forfaiting είναι μορφή χρηματοδότησης των εξαγωγών κατά την οποία ο εξαγωγέας (Forfaitist) πωλεί και εκχωρεί στον Forfaiter (τράπεζα ή εταιρεία Factoring) την συνήθως μεσοπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη εξαγωγική απαίτηση, η οποία καλύπτεται από αξιόγραφο (συνήθως συναλλαγματική ή γραμμάτιο εις διαταγή), χωρίς ο εκδοχέας (Forfaiter) να έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του εκχωρητή (εξαγωγέα) στην περίπτωση που δεν ικανοποιηθεί από τον πρωτοφειλέτη (εισαγωγέα). Ο Forfaiter αναλαμβάνει δηλαδή όλους τους κινδύνους μη πληρωμής της απαίτησης που αγοράζει (πολιτικούς, πολεμικούς συναλλαγματικούς, αφερεγγυότητας του οφειλέτη), μη έχοντας δυνατότητα αναγωγής κατά του πωλητή (εκχωρητή, εξαγωγέα). Γι' αυτό βεβαιώνεται πριν από την αγορά, ότι τα αξιόγραφα που ενσωματώνουν την απαίτηση συνοδεύονται από (αμετάκλητη) εγγύηση κάποιας φερέγγυας τράπεζας. Η εγγύηση αυτή της Τράπεζας παρέχεται είτε με τη μορφή εγγυητικής επιστολής είτε «per aval», δηλαδή με επισημείωση της εγγύησης στο αξιόγραφο. Έτσι το Forfaiting θα μπορούσε να ορισθεί και ως πώληση αξιόγραφων, πλήρως διαπραγματεύσιμων και εγγυημένων από φερέγγυα τράπεζα, που απορρέουν από διεθνή συναλλαγή προμήθειας κεφαλαιουχικών αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, χωρίς ο αγοραστής να έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του πωλητή των τίτλων, αν ο πρωτοφειλέτης (ο εκ του τίτλου υπόχρεος εισαγωγέας) δεν πληρώσει.

5.3.1. Εμφάνιση και εξέλιξη

Το Forfaiting ως μέθοδος χρηματοδότησης αποτελεί ευρωπαϊκή και συγκεκριμένα ελβετική επινοήση. Οι μεγαλύτερες αγορές Forfaiting, βρίσκονται και σήμερα ακόμη στη Ζυρίχη, στο Λονδίνο και στην Φρανκφούρτη. Χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τις ελβετικές Τράπεζες κατά τη διάρκεια του β' παγκοσμίου πολέμου για την χρηματοδότηση των εξαγωγών βασικών ειδών (δημητριακών κλπ.) από τις ΗΠΑ σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Στη Νομισματική και Οικονομική Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών, που συνήλθε με σκοπό τη λήψη αποφάσεων για τη ρύθμιση των οικονομικών ζητημάτων στον μεταπολεμικό κόσμο, αποφασίσθηκε μεταξύ άλλων και η παροχή μακροπρόθεσμων δανείων προς τα κράτη εκείνα που θα είχαν μετά τον πόλεμο επείγουσα ανάγκη οικονομικής βοήθειας. Οι αποφάσεις αυτές, που οδήγησαν στη

φιλελευθεροποίηση του διεθνούς εμπορίου και στη διερεύνηση του προς χώρες της Ανατ. Ευρώπης, Αφρικής, Λατινικής Αμερικής και Νοτιοανατολικής Ασίας, είχαν ως συνέπεια τη δυναμική εξέλιξη του Forfaiting στα τέλη της δεκαετίας του 50 και στις αρχές του 60. Η δυνατότητα μετακύλισης του πολιτικού και εμπορικού κινδύνου των εξαγωγών προς χώρες με αυξημένους πολιτικούς κινδύνους και ασθενείς οικονομίες από τους εξαγωγείς σε τράπεζες ανήγαγε το Forfaiting σε σημαντική μέθοδο χρηματοδότησης. Ήδη από τότε διαμορφώθηκαν τα κύρια χαρακτηριστικά του Forfaiting, ως μορφής μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης για τη διακίνηση βασικών αγαθών, πρώτων υλών και βιομηχανικού εξοπλισμού. Μολονότι στη συνέχεια η χρήση της συναλλαγής αυτής επεκτάθηκε και σε μεσοπρόθεσμες απαιτήσεις, το κύριο πεδίο εφαρμογής της είναι η μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση συμβάσεων βιομηχανικού εξοπλισμού (π.χ. ναυπήγηση πλοίων και αεροσκαφών) καθώς και κατασκευής έργων υποδομής. Το Forfaiting αποτελεί αντικείμενο νομοθετικής ρύθμισης του ν. 1905/1990. Ειδικότερη αναφορά κάνουμε στο άρθρο 4 του συγκεκριμένου νόμου σχετικά με τη σύγκρουση της σύμβασης Forfaiting, με άλλη πιστωτική σύμβαση στις εταιρείες «πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων», στις φορολογικές απαλλαγές τους καθώς και στις παρατηρήσεις του κοινοτικού δικαίου για την άσκηση δραστηριοτήτων Forfaiting από τραπεζικά ιδρύματα εγκατεστημένα σε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (*στον κατάλογο των δραστηριοτήτων της δεύτερης τραπεζικής οδηγίας 89/646/ΕΟΚ, που απολαμβάνουν αμοιβαίας αναγνώρισης, συγκαταλέγεται ρητά και το Forfaiting).

5.3.2. Διαδικασία της Forfaiting -χρηματοδότησης

Στην πράξη συνηθίζεται η εξής διαδικασία: Με την κατάρτιση της σύμβασης πώλησης μεταξύ εξαγωγέα και εισαγωγέα τα μέρη εκδίδουν αξιόγραφα καθ' όλα έγκυρα, πλην όμως χωρίς χρονολογία έκδοσης και λήξης. Ο εισαγωγέας παραδίδει τα αξιόγραφα στη τράπεζα του με την εντολή, να τα παρακρατήσει ως θεματοφύλακας και μόλις ο εξαγωγέας προσκομίσει τα φορτωτικά έγγραφα, να του τα παραδώσει (μέσω της ανταποκρίτριας τράπεζας στη χώρα του εξαγωγέα), αφού συμπληρώσει τις ελλείπουσες ημερομηνίες. Ο εξαγωγέας, όταν τα παραλάβει, τα οπισθογραφεί και τα παραδίδει στη δική του τράπεζα που λειτουργεί ως Forfaiteur.

Αν η ανταποκρίτρια τράπεζα δραστηριοποιηθεί και στο Forfaiting μπορεί να γίνει χωρίς μετακίνηση τίτλων.

5.3.3. Πλεονεκτήματα του θεσμου Forfaiting

Το Forfaiting που εφαρμόζεται κυρίως στο εξαγωγικό εμπόριο έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

Ο Forfaiter χρηματοδοτεί «χωρίς το δικαίωμα ανάγωγης» στον εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας, συνεπώς, μεταθέτει τόσο τον επιχειρηματικό-εμπορικό κίνδυνο (αφερεγγυότητα του οφειλέτη), όσο και τον πολιτικό κίνδυνο στον Forfaiter.

Έτσι, ο εξαγωγέας μπορεί να πραγματοποιεί εξαγωγές σε χώρες και περιοχές που, χωρίς την παρεχόμενη μέσω του Forfaiting κάλυψη, δε θα τις αποτολμούσε, λόγω του αυξημένου κινδύνου.

Ο εξαγωγέας εισπράττει μετρητά αμέσως μόλις παραδώσει τα προϊόντα του ή παράσχει τις υπηρεσίες του. Έτσι, βελτιώνεται η ρευστότητα της επιχείρησής του, μειώνεται ο τραπεζικός δανεισμός και απελευθερώνονται τα ίδια κεφάλαια που μπορεί να χρησιμοποιηθούν γι' άλλες δραστηριότητες, όπως π.χ. μάρκετινγκ, ή ακόμη και για επενδύσεις.

Ο Forfaiter και όχι ο εξαγωγέας επωμίζεται τον κίνδυνο που προέρχεται από την διακύμανση των επιτοκίων καθώς και τον συναλλαγματικό κίνδυνο, λόγω μεταβολής των ισοτιμιών των νομισμάτων.

Ο εξαγωγέας με την εκχώρηση των απαιτήσεων δεν καταναλώνει χρόνο και χρήμα για την διαχείριση ή την είσπραξη των απαιτήσεων.

Η διαπραγμάτευση για την χρηματοδότηση μέσω Forfaiting, γίνεται χωριστά για κάθε εμπορική συναλλαγή του εξαγωγέα και έτσι αυτός δεν είναι υποχρεωμένος να αναθέσει το σύνολο των εργασιών του ή σημαντικό μέρος αυτών σε κάποιο forfaiter.

Η εκχώρηση της οφειλής γίνεται έναντι ειλικρινών εγγράφων (συναλλαγματικές, γραμμάρια εισπρακτέα κ.ά.).

Ο εξαγωγέας έχει το δικαίωμα να απαιτήσει τήρηση μυστικότητας, όσον αφορά την χρηματοδότηση και έτσι η συναλλαγή δεν παίρνει δημοσιότητα και είναι εμπιστευτική.

Η όλη διαδικασία της χρηματοδότησης θεωρείται σχετικά γρήγορη.

5.3.4. Σύγκριση Factoring-Forfaiting

Οι δύο χρηματοδοτικές μορφές συμπληρώνουν η μια την άλλη. Από τη σύγκριση τους προκύπτουν οι εξής βασικές διαφορές:

α. Το factoring, είναι μια εφάπαξ χρηματοδότηση, ενώ το forfaiting, αποτελεί μια συνεχώς επαναλαμβανόμενη διαδικασία, που προϋποθέτει μια μόνιμη συνεργασία μεταξύ Factor και εκχωρητή-προμηθευτή.

β. Το Forfaiting αφορά μεσομακροπρόθεσμες απαιτήσεις και προεξόφληση αξιόγραφων (συναλλαγματικών, γραμματίων εισπρακτέων κλπ.), ενώ το Factoring. αγορά βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις (90 - 180 ημέρες) και κατά κανόνα αρκεί το τιμολόγιο.

γ. Με το Forfaiting χρηματοδοτούνται κυρίως εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών, ενώ το Factoring. διευκολύνει την προώθηση των εξαγωγών καταναλωτικών αγαθών.

δ. Το Forfaiting χρηματοδοτεί τον εξαγωγέα μέχρι 100%, ενώ το Factoring μέχρι 80% των απαιτήσεων. Επί πλέον το Factoring καλύπτει συναλλαγές ορισμένων νομισμάτων και για εκείνους μόνο τους αγορά στές/εισαγωγείς που, βάσει ορισμένων κριτηρίων φερεγγυότητας, θα εγκρίνει πριν προβεί στην μερική προεξόφληση της απαίτησης.

ε. Το Forfaiting γίνεται πάντοτε «χωρίς το δικαίωμα αναγωγής», ενώ το Factoring γίνεται «χωρίς και με δικαίωμα αναγωγής» στον εξαγωγέα ανάλογα με τη συμφωνία.

στ. Η ανάπτυξη του Forfaiting, είναι συνυφασμένη με την εξέλιξη του εμπορίου μεταξύ βιομηχανικών και αναπτυσσομένων χωρών. Ενώ το Factoring λειτουργεί μόνο στις αναπτυγμένες χώρες και επομένως, προσφέρεται βασικά για την εξυπηρέτηση των εξαγωγέων εκείνων των οποίων οι πωλήσεις κατευθύνονται σε χώρες αυτής της κατηγορίας.

Τέλος αναφέρουμε ότι τα μειονεκτήματα χρηματοδότησης μέσω Forfaiting είναι περιορισμένα και είναι τα εξής:

Ο εξαγωγέας θα πρέπει να εντοπίσει ένα εγγυητή της προτίμησης του Forfaiter και το κόστος χρηματοδότησης μέσω Forfaiting αναμένεται να είναι μεγαλύτερο από εκείνο της απλής τραπεζικής ή άλλης μορφής χρηματοδότησης, όπως π.χ. μέσω του factoring. Ο ανταγωνισμός, όμως, στο χώρο του Forfaiting μειώνει σχετικά το κόστος της χρηματοδότησης της μορφής αυτής.

5.4. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ (VENTURE CAPITAL)

Γενικά

Ο θεσμός αυτός αρχίζει να κάνει την εμφάνιση του στην Ευρώπη στο τέλος του 19ου αιώνα. Η αρχική του μορφή εκφραζόταν με το σχήμα κάποιας Συνεργασίας μεταξύ ενός μεμονωμένου ατόμου που διέθετε μία καινούργια παραγωγική ιδέα ή τεχνική και ενός επιχειρηματία που αναλάμβανε την οικονομική στήριξη της πραγματοποίησης της ιδέας αυτής. Μέσα στο πνεύμα και τα πλαίσια των μεταρρυθμίσεων που προτείνονται τον τελευταίο καιρό για

τη δημιουργία ενός εκσυγχρονισμένου τραπεζικού συστήματος, σημαντικό ρόλο κατά την άποψη μας μπορεί να παίξει και ο θεσμός του Venture capital.

Αφορά επενδύσεις συμμετοχής στο κεφάλαιο νέων, μικρών εταιριών για τις οποίες ο επενδυτής πιστεύει ότι έχουν προοπτικές γρήγορης ανάπτυξης και δημιουργίας υψηλών κερδών. Τα αναμενόμενα για τον επενδυτή κέρδη θα προέλθουν κύρια από την πώληση των μετοχών σε τιμή πολύ μεγαλύτερη από την αξία αγοράς τους. Η διαφορά από τις κλασσικές επενδύσεις σε συνήθεις χρηματιστηριακούς τίτλους είναι ότι αυτές αφορούν μετοχές μεγάλων γνωστών εταιριών, ενώ ο venture capitalist -επενδύει-σε άγνωστες και αναπτυσσόμενες εταιρίες που συνήθως δεν έχουν εισαχθεί σε κανένα χρηματιστήριο.

Το venture capital είναι ένας θεσμός που δεν είναι, δυνατόν να ενταχθεί στα πλαίσια των παραδοσιακών τραπεζικών δραστηριοτήτων. Βασικοί πρωταγωνιστές είναι ο επιχειρηματίας και ο επενδυτής. Ο πρώτος έχει την έμπνευση και το πάθος της δημιουργίας, ενώ ο δεύτερος διακρίνει με το ένστικτο του ποια επιχειρηματική κίνηση είναι βιώσιμη και κερδοφόρα.

Οι επενδύσεις με το νέο θεσμό μπορούν να αφορούν:

- Νεοσύστατες εταιρίες που έχουν ανάγκη κεφαλαίων για να αναπτυχθούν (start ups)
- Εταιρίες που υπάρχουν ή τμήματα εταιριών τα οποία ενδιαφέρονται να αγοράσουν στελέχη που εργάζονται σ' αυτές (management buy outs)
- Αναπτυξιακά χρηματοδοτικά σχήματα (development finance) προς μικρές εταιρίες που συγκεντρώνουν ευνοϊκές προϋποθέσεις αλλά έχουν ανάγκη πρόσθετης χρηματοδότησης με την μορφή μετοχικού κεφαλαίου ή δανείων προκειμένου να ολοκληρώσουν κάποιο ερευνητικό πρόγραμμα ή να αυξήσουν την παραγωγή τους.

Πιστεύεται ότι ο νέος θεσμός θα χρησιμεύσει σαν καταλύτης στην επενδυτική κινητοποίηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων . Ο ρόλος των τραπεζών στην ανάπτυξη του θεωρείται καθοριστικός και ήδη παρατηρούνται εξελίξεις προς την κατεύθυνση αυτή εκ μέρους των εμπορικών τραπεζών.

Η σπουδαιότητα του venture capital εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων , η οποία το 1982 ίδρυσε την European Venture Capital Association (EVCA) , με σκοπό την υποβοήθηση και ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών εταιριών ή ατόμων .

Προϋποθέσεις και προοπτικές ανάπτυξης του venture capital.

Για την αποτελεσματική λειτουργία του θεσμού απαιτείται ένα πλαίσιο το οποίο χαρακτηρίζεται, από δύο παραμέτρους:

- η ύπαρξη ανεπίσημου ή δευτερεύοντος χρηματιστηρίου
- το κατάλληλο φορολογικό καθεστώς.

Η λειτουργία μιας ημιεπίσημης χρηματαγοράς ή ενός δευτερεύοντος χρηματιστηρίου είναι απαραίτητη γιατί οι εταιρίες στις οποίες απευθύνεται το venture capital είναι μικρές και άγνωστες, ώστε να μην είναι δυνατή η εισαγωγή τους στα επίσημα χρηματιστήρια όπου και, τα κριτήρια εισόδου είναι αυστηρά και το κόστος εισαγωγής μεγάλο. Επιπλέον, ο venture capitalist: θα έχει κάθε στιγμή τη δυνατότητα ρευστοποίησης μέρους ή ολόκληρης της επένδυσής του. Ψυχολογικός ο παράγοντας για τον επενδυτή να γνωρίζει ότι μπορεί να ρευστοποιήσει πουλώντας τις μετοχές του τη στιγμή που αυτός κρίνει κατάλληλη.

Στις ΗΠΑ εκτός από τα επίσημα χρηματιστήρια της Νέας Υόρκης, Σικάγου κλπ., ευδοκίμει και το λεγόμενο over the Counter Market. Στην Αγγλία η ίδρυση το 1980 του Unlisted Securities Market έδωσε αποφασιστική ώθηση στον θεσμό του venture capital με αποτέλεσμα η Αγγλία σήμερα να διαθέτει την μεγαλύτερη αγορά μετά τις ΗΠΑ. Ακολουθούν η Ολλανδία, η Γαλλία ενώ και η Σουηδία δημιούργησε πρόσφατα δευτερεύον χρηματιστήριο (ημιεπίσημη αγορά).

Ως προς την δεύτερη παράμετρο που είναι το φορολογικό καθεστώς πρέπει να σημειωθεί ότι οι επενδύσεις σε venture capital δεν είναι δυνατό να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση με τις επενδύσεις σε καθιερωμένους τίτλους μικρού κινδύνου.

Οι προοπτικές για την ανάπτυξη του θεσμού στην Ελλάδα είναι πολύ ευβοϊκές. Η ελληνική οικονομία που κατ'εξοχήν χαρακτηρίζεται από μικρές παραγωγικές μονάδες, οικογενειακής μορφής στην πλειοψηφία τους, αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την επενδυτική δραστηριότητα των τείνει ένα πλαίσιο το οποίο χαρακτηρίζεται, από δύο παράμετρους: πρώτη παράμετρος η ύπαρξη ανεπίσημου ή δευτερεύοντος χρηματιστηρίου και, δεύτερη το κατάλληλο φορολογικό καθεστώς.

Η λειτουργία μιας ημιεπίσημης χρηματαγοράς ή ενός δευτερεύοντος χρηματιστηρίου είναι απαραίτητη γιατί οι εταιρίες στις οποίες απευθύνεται το venture capital είναι μικρές και άγνωστες, ώστε να μην είναι δυνατή η εισαγωγή τους στα επίσημα χρηματιστήρια όπου και τα κριτήρια εισόδου είναι

αυστηρά και το κόστος εισαγωγής μεγάλο. Επιπλέον, ο venture capitalist: θα έχει κάθε στιγμή τη δυνατότητα ρευστοποίησης μέρους ή ολόκληρης της επένδυσής του. Ψυχολογικός ο παράγοντας για τον επενδυτή να γνωρίζει ότι μπορεί να ρευστοποιήσει πουλώντας τις μετοχές του τη στιγμή που αυτός κρίνει κατάλληλη.

Στις ΗΠΑ εκτός από τα επίσημα χρηματιστήρια της Νέας Υόρκης, Σικάγου κλπ., ευδοκίμει και το λεγόμενο over the Counter Market. Στην Αγγλία η ίδρυση το 1980 του Unlisted Securities Market έδωσε αποφασιστική ώθηση στον θεσμό του venture capital με αποτέλεσμα η Αγγλία σήμερα να διαθέτει την μεγαλύτερη αγορά μετά τις ΗΠΑ. Ακολουθούν η Ολλανδία, η Γαλλία ενώ και η Σουηδία δημιούργησε πρόσφατα δευτερεύον χρηματιστήριο (ημιεπίσημη αγορά).

Ως προς την δεύτερη παράμετρο που είναι το φορολογικό καθεστώς πρέπει να σημειωθεί ότι οι επενδύσεις σε venture capital δεν είναι δυνατό να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση με τις επενδύσεις σε καθιερωμένους τίτλους μικρού κινδύνου.

Οι προοπτικές για την ανάπτυξη του θεσμού στην Ελλάδα είναι πολύ ευνοϊκές. Η ελληνική οικονομία που κατεξοχήν χαρακτηρίζεται από μικρές παραγωγικές μονάδες, οικογενειακής μορφής στην πλειοψηφία τους, αποτελεί πρόσφορο εδαφος για την επενδυτική δραστηριότητα των venture capitalist. Είναι, ένας απαραίτητος θεσμός για μία νέα ανάπτυξη της οικονομίας. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κεφαλαιαγορά στην Ελλάδα είναι γνωστά. Έχουν κατά καιρούς γίνει, διάφορες μελέτες και έχουν διατυπωθεί απόψεις που προτείνουν λύσεις. Το θέμα της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της κεφαλαιαγοράς, σαφώς διαχωρισμένης από την επίσημη, θα βοηθούσε στην εξεύρεση κεφαλαίων, δένοντας τους την δυνατότητα να επεκτείνουν την οικονομική τους δραστηριότητα αντλώντας χρήμα κατ' ευθείαν από τους επενδυτές.

Η εφαρμογή του θεσμού στην Ελλάδα θα έχει ιδιαίτερα ευεργετικές επιπτώσεις τόσο στο τραπεζικό σύστημα, όσο και στην οικονομία γενικότερα. Στις εμπορικές τράπεζες γιατί θα απαλλαγούν από τις ευθύνες και τους ελέγχους μίας σειράς χρηματοδοτήσεων, ενώ χωρίς κανένα κίνδυνο θα εισπράττουν τις προμήθειες τους από την μεσολάβηση των ιδίων ή των ειδικευμένων θυγατρικών εταιριών τους, στην δε οικονομία γιατί θα παρατηρηθεί οικονομική δραστηριότητα με υγιές χρήμα, που θα αντλείται κατ' ευθείαν από τον μικροεπενδυτή, που θα συμμετέχει ενεργά έτσι στην προσπάθεια της οικονομικής ανάπτυξης.

5.4.1. Η εφαρμογή του θεσμού στην Ελλάδα

Ο Νόμος 1775/1988 καθορίζει τα πλαίσια μέσα στα οποία θα εφαρμοστεί και θα αναπτυχθεί ο νέος θεσμός στη χώρα μας.

Συγκεκριμένα ορίζεται ότι οι Εταιρίες Παροχής Επιχειρηματικού Κεφαλαίου (ΕΠΕΚ) είναι ανώνυμες εταιρίες με κύριο σκοπό την προώθηση και υλοποίηση Επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας. Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο πρέπει να είναι ύψους 500 εκατομμυρίων δραχμών, καταβλητέο μόνο σε μετρητά. Οι ΕΠΕΚ έχουν τη δυνατότητα άντλησης δανειακών κεφαλαίων μέχρι ενός ποσοστού των ιδίων τους κεφαλαίων με την έκδοση ομολογιακών δανείων. Οι τόκοι των δανείων αυτών είναι, αφορολόγητοι. Ορίζεται, ότι, το αντικείμενο δραστηριότητας των ΕΠΕΚ θα είναι η συμμετοχή τους στο μετοχικό κεφάλαιο επιχειρήσεων και ιδιαίτερα εκείνων που αναλαμβάνουν επενδύσεις υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας, καθώς και η προσφορά σε αυτές υπηρεσιών management (αξιολόγηση επενδυτικών προγραμμάτων, έρευνα αγοράς, οργάνωση επιχειρήσεων κλπ).

Η συμμετοχή των ΕΠΕΚ σε επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας θα επιχορηγείται μέχρι και 30% των αντίστοιχων μετοχικών κεφαλαίων. Τα κέρδη από την υπεραξία του χαρτοφυλακίου τους απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος. Επίσης δίνονται φορολογικά κίνητρα, εκπτώσεις και απαλλαγές σε νομικά και φυσικά πρόσωπα που συμπράττουν στην χρηματοδότηση δραστηριοτήτων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας. Έτσι οι κάτοχοι ομολογιών των εταιριών παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου δεν φορολογούνται για το εισόδημα που προέρχεται από τόκους των αντίστοιχων ομολογιών, αλλά και κάθε τρίτος που συμμετέχει από κοινού με την εταιρία στην πραγματοποίηση επενδύσεων σε επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας και, καινοτομίας δικαιούται να εκπέσει από τα εισοδήματα του το 5% της συμμετοχής του.

Η ίδρυση ΕΠΕΚ επιτρέπεται από τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα χωρίς αυτές να ζητούν προηγουμένως την άδεια για την ίδρυση τους από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η συμμετοχή τους μπορεί να είναι μέχρι ποσοστού 20% του ίδιου μετοχικού τους κεφαλαίου. Αγορά, βραχυπρόθεσμων τίτλων για κάλυψη αναγκών σε κεφάλαια κίνησης (commercial paper).

5.5. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟΙ ΤΙΤΛΟΙ (COMMERCIAL PAPER)

Γενικά

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται, διεθνώς ένας αμείλικτος ανταγωνισμός μεταξύ διαφόρων χρηματοπιστωτικών αγορών και, μία αύξηση της παγκόσμιας ρευστότητας εξαιτίας των υψηλών επιτοκίων και των διακυμάνσεων τους. Συνδυαζόμενοι οι παράγοντες αυτοί απασχόλησαν δανειστές και δανειζόμενους και έγιναν η αιτία για μία αλματώδη ανάπτυξη νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, με καινοτομίες που αποτέλεσαν πραγματική επανάσταση για τις ανεπτυγμένες χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Η θέσπιση αυτών των νέων μεθόδων αποβλέπει στο να εξασφαλίσει στις επιχειρήσεις ελευθερία επιλογής στην διαχείριση των Φυσικών τους πόρων, καθώς και βελτιωμένη απόδοση της ρευστότητας τους.

Στα πλαίσια αυτής της μεταρρύθμισης των τραπεζικών τεχνικών και χρηματοδοτήσεων καθιερώθηκε η αγορά βραχυπρόθεσμων τίτλων οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες των επιχειρήσεων σε κεφάλαια κίνησης. Η έκδοση αυτών των Βραχυπρόθεσμων τίτλων στην ευρωπαϊκή τραπεζική αγορά είναι αντίστοιχη του commercial paper στις ΗΠΑ, όπου και εμφανίστηκε στις αρχές του 19ου αιώνα. Τότε τα βραχυπρόθεσμα αξιόγραφα διευκόλυναν μόνο τις εμπορικές συναλλαγές. Στην αρχή του αιώνα μας τα αξιόγραφα αυτά χρησιμοποιούνταν και σαν επένδυση. Η αγορά τέτοιων αξιόγραφων υπέστη κάθετη πτώση στο μεσοπόλεμο, για να ανθίσει στην δεκαετία του '60, λόγω της οικονομικής ανάπτυξης και του υψηλού κόστους του χρήματος.

Το commercial paper δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις, εκδίδοντας (βραχυπρόθεσμους τίτλους καθορισμένης ημερομηνίας, ν' απευθύνονται σε άλλους οικονομικούς φορείς ώστε να προμηθευτούν βραχυπρόθεσμα κεφάλαια. για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε κεφάλαια κίνησης.

Στις ευρωπαϊκές χώρες οι βραχυπρόθεσμοι τίτλοι εκδίδονται από επιχειρήσεις είτε του ιδιωτικού, είτε του δημόσιου τομέα ή και από ομίλους οικονομικού σκοπού. Οι τίτλοι αυτοί είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμοι, η δε αγορά τους διέπεται από κανονισμούς και διαφοροποιείται από το χρηματιστήριο. Στην αγορά των τίτλων αυτών επιτρέπεται να συμμετέχει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο εσωτερικού ή εξωτερικού. Κυρίως όμως αγοραστές είναι ασφαλιστικές εταιρίες και άλλοι θεσμικοί φορείς.

Ως προς την λειτουργία της αγοράς των commercial papers πρέπει να σημειωθεί ότι οι - δανειολήπτες πρέπει να προσφέρουν εγγυήσεις στους επενδυτές, ώστε να υπάρχει ασφάλεια στις αποταμιεύσεις. Οι εγγυήσεις αυτές είναι:

- οι εκδότες των τίτλων πρέπει να έχουν δημοσιεύσει δύο ισολογισμούς που να παρουσιάζουν κέρδη και να έχουν εγκριθεί από ορκωτούς λογιστές επίσης απαραίτητη είναι η δημοσίευση λογιστικών και ταμειακών καταστάσεων
- οι τράπεζες πρέπει να εγκρίνουν στον δανειολήπτη ένα όριο (back up line) που προορίζεται να καλύπτει το 95% τουλάχιστον της τρέχουσας αξίας των αξιόγραφων.

Οι τράπεζες γι' αυτή τη δέσμευση τους αμείβονται με προμήθεια" παράλληλα προβλέπονται οι όροι εκταμιεύσεων, το επιτόκιο -εάν υπάρξει ανάγκη χρησιμοποίησης του ορίου- η διάρκεια του ορίου καθώς και η διαδικασία ενδεχόμενης ακύρωσης -η καταβολή των τοκοχρεολυσίων πρέπει να γίνεται υποχρεωτικά μέσω τράπεζας. Για να διαθέσουν τους τίτλους τους οι εκδότες χρησιμοποιούν έναν ή περισσότερους μεσολαβητές.

5.5.1. Τα πλεονεκτήματα του θεσμού και η εφαρμογή του στην Ελλάδα

Η νέα αγορά εξασφαλίζει στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση με επιτόκια πιο ευνοϊκά από εκείνα των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων των τραπεζών. Οι εταιρίες που διαθέτουν πλεονασματικά ταμειακά διαθέσιμα αξιοποιούν την νέα αγορά για να πραγματοποιήσουν επενδύσεις σχετικά υψηλού επιτοκίου και συγχρόνως αντλούν κεφάλαια χαμηλού κόστους.

Στο τραπεζικό σύστημα ο θεσμός του commercial paper βοηθά στην ορθότερη κατανομή της αποταμίευσης αυξάνοντας σταθερά την ανταγωνιστικότητα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και ενισχύοντας τις διασυνδέσεις χρηματαγοράς και αγοράς μακροπρόθεσμων κεφαλαίων. Επίσης μειώνεται ο κίνδυνος μετασχηματισμού στην δραστηριότητα των οργανισμών. Η χρήση των βραχυπρόθεσμων τίτλων μπορεί ν' αποδειχθεί λιγότερο πληθωριστική σχετικά με τη διόγκωση της νομισματικής κυκλοφορίας απ' ότι ο κλασικός τραπεζικός δανεισμός.

Φυσικό συμπλήρωμα ενός σύγχρονου τραπεζικού συστήματος η καθιέρωση μιας αγοράς βραχυπρόθεσμων τίτλων για την κάλυψη αναγκών των επιχειρήσεων σε κεφάλαια κίνησης θεσμοποιεί την πρακτική της χρηματοδότησης πρόσωπο με πρόσωπο (credit face a face) μεταξύ επιχειρήσεων σε περιόδους περιορισμού των πιστώσεων.

Η εφαρμογή του νέου θεσμού στη χώρα μας θα αποτελέσει θετικό βήμα προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης και αναδιάρθρωσης της επενδυτικής δραστηριότητας, εντασσόμενη μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των προσπαθειών για τον εκσυγχρονισμό και την αναμόρφωση του πιστωτικού μας συστήματος, με την εισαγωγή νέων χρηματοδοτικών θεσμών ανάλογων με αυτούς που ισχύουν στις άλλες χώρες της ευρωπαϊκής κοινότητας

5.6. FRANCHISING

Το εννοιολογικό περιεχόμενο του Franchising

Το Franchising είναι ένα σύστημα συνεργασίας (μια σύμβαση) μεταξύ δύο επιχειρήσεων, βάσει της οποίας η μια επιχείρηση «δικαιοπάροχος» (Franchisor) παραχωρεί στην άλλη, το «δικαιodόχο» (Franchisee), έναντι μιας πάγιας πληρωμής και ποσοστών, το δικαίωμα εκμετάλλευσης του πακέτου Franchise, δηλαδή μιας δέσμης δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν: εμπορικά σήματα ή επωνυμίες, διακριτικά γνωρίσματα καταστημάτων, πρότυπα χρήσεως, σχέδια, δικαίωμα αντιγραφής κλπ., με σκοπό την εμπορία συγκεκριμένων τύπων προϊόντων ή υπηρεσιών.

Επίσης, ο δικαιοπάροχος (Franchisor), στα πλαίσια της σύμβασης έχει την υποχρέωση να παρέχει την τεχνική υποστήριξη και την τεχνογνωσία του στους τομείς της διοίκησης, εμπορίας, διαφήμισης και γενικότερα σε αντικείμενα του μάρκετινγκ και της χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

Ενώ οι κύριες υποχρεώσεις του δικαιodόχου είναι οι εξής:

- Να χρηματοδοτεί τις αναγκαίες επενδύσεις
- Να συμμορφούται με τους όρους συνεργασίας της σύμβασης και
- Να τηρεί τις οικονομικές του υποχρεώσεις

5.6.1. Βασικά Χαρακτηριστικά του θεσμού

Τα στοιχεία που αθροιστικά συνθέτουν την ιδιαιτερότητα του Franchising και συνιστούν την ειδοποιό διαφορά από τα άλλα συστήματα οικονομικής συνεργασίας, είναι τα εξής:

α. Ο δικαιοπάροχος (Franchisor) προσφέρει αυλό κεφάλαιο, δηλαδή δικαιώματα χρήσεως εμπορικής επωνυμίας και σήματος, τεχνογνωσίας κλπ., ενώ ο δικαιodόχος (Franchisee) συνεισφέρει το υλικό κεφάλαιο και την επιχειρηματική του προσπάθεια, αναλαμβάνοντας και τον σχετικό επενδυτικό κίνδυνο. Και οι δύο πλευρές διατηρούν τη νομική τους αυτοτέλεια, δηλαδή σε κανέναν τύπο

Franchising δεν δημιουργείται, σαν αποτέλεσμα της σύμπραξης των δύο συμβαλλομένων, ένα νέο νομικό πρόσωπο.

β. Ο δικαιопάροχος (FRANCHISOR) παρέχει στον δικαιοδόχο (Franchisee) εμπορική, τεχνική και οργανωτική υποστήριξη σε διαρκή βάση καθ' όλη τη διάρκεια της σχετικής συμφωνίας και όχι σε μια εφάπαξ παραχώρηση τεχνογνωσίας, όπως συμβαίνει με τις άλλες παρεμφερείς συμβάσεις.

γ. Όλα τα μέλη του δικτύου Franchising εφαρμόζουν ενιαίες μεθόδους εμπορίας, μάρκετινγκ, διαχειρίσεως κλπ. Η εμφάνιση επίσης των χώρων και των οχημάτων τους, η διαρρύθμιση, ο εξοπλισμός, η διακόσμηση κλπ. είναι καθορισμένη.

Έτσι, η προς τα έξω εικόνα του δικτύου Franchising είναι ενιαία, πράγμα που συμβάλλει στην ενίσχυση του κύρους.

5.6.2. Προέλευση και Ανάπτυξη του Franchising

Στην αρχική του μορφή, το Franchising προήλθε από τις ΗΠΑ. Οι πρώτες εταιρείες που οργάνωσαν, στο τέλος του 19ου αιώνα, το δίκτυο διανομής στον τύπο Franchising ήταν οι εταιρείες Ραπτομηχανών SINGER και η Coca Cola.

Το παράδειγμα τους ακολούθησαν οι εταιρείες αυτοκινήτων και οι επιχειρήσεις εμπορίας πετρελαιοειδών.

Αποφασιστική ώθηση στο θεσμό έδωσαν μετά το Β' παγκόσμιο Πόλεμο οι συνθήκες που επικράτησαν τότε δηλαδή η ανάπτυξη της μαζικής παραγωγής σε συνδυασμό με την έλλειψη δικτύων διανομής και των ανάλογων οικονομικών μέσων για τις απαιτούμενες επενδύσεις. Στις ΗΠΑ παράλληλα το Franchising εξαπλώθηκε σε όλους τους κλάδους αυτοκινήτου (τεχνική συντήρηση, επισκευές, service, συμπληρωματικό εξοπλισμό κλπ.) και στους κλάδους, ξενοδοχείων, μπουτίκ, διαφήμιση, λογιστικών υπηρεσιών και συμβούλων, τον κλάδο τροφίμων κλπ.

5.6.3. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του για τον Δικαιοπάροχο (Franchisor)

Πλεονεκτήματα

α. Δημιουργία αλυσίδας διανομής με περιορισμένο κόστος και χωρίς δέσμευση ιδίων κεφαλαίων για την δημιουργία επιχειρηματικών μονάδων - υποκαταστημάτων.

β. Πρόσθετη δυνατότητα για ουσιαστική και γρήγορη αύξηση του κύκλου εργασιών και σημαντική βελτίωση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων.

γ. Ενίσχυση της φήμης και του κύρους του δικαιοπαρόχου, χάρη στην ταχεία δημιουργία ενός επανώνμου και εκτεταμένου δικτύου διανομής ή προσφοράς υπηρεσιών.

δ. Αξιοποίηση της εμπειρίας των δικαιοδόχων και των προτάσεων τους για την ανάπτυξη των πωλήσεων, τη βελτίωση των χρησιμοποιούμενων μεθόδων κ.λπ.

2.Μειονεκτήματα

α. Τυχόν ανώμαλη εξέλιξη σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις ή κρίσεις της αλυσίδας, μπορεί να υπονομεύσει όλο το κύρος του δικαιοπαρόχου.

β. Είναι πιο δύσκολο για τον δικαιοπάροχο να ελέγχει τους δικαιοδόχους παρά τα ιδιόκτητα καταστήματα.

γ. Ο δικαιοπάροχος περιορίζεται στην παροχή οδηγιών προς τους δικαιοδόχους (πέραν των όσων προβλέπονται στη σύμβαση) χωρίς να μπορεί να τις επιβάλλει ή να ελέγξει για την εφαρμογή τους.

5.6.4. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του για τον Δικαιοδόχο (Franchisee)

1. Πλεονεκτήματα

α. Εξασφάλιση ενός ισχυρού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι άλλων νέων ανεξάρτητων επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου. Το πλεονέκτημα αυτό συνίσταται στην αξιοποίηση της φήμης, του γοήτρου, των εμπορικών σημάτων, της τεχνογνωσίας, κ.λπ. του δικαιοπαρόχου.

β. Παροχή εκ μέρους του δικαιοπαρόχου προς τον δικαιοδόχο, σε όλη τη διάρκεια της σύμβασης Franchising, ενεργού υποστήριξης και βοήθεια σε μια σειρά ζωτικής για τη λειτουργία μιας επιχείρησης τομείς, όπως είναι π. χ. η εκπαίδευση του ίδιου του δικαιοδόχου και των στελεχών του, η επιλογή τόπου εγκατάστασης, η προμήθεια πρώτων υλών ή ετοιμών προϊόντων, η μεταφορά εμπορευμάτων, διοίκηση του προσωπικού, λογιστικές διαδικασίες κ.λ.π..

γ. Ελαχιστοποίηση, ως συνέπεια των παραπάνω, δύο μειονεκτημάτων του εμπορικού και οικονομικού κινδύνου που αντιμετωπίζει μια νέα επιχείρηση μικρομεσαίου μεγέθους.

δ. Βελτίωση της πιστοληπτικής του ικανότητας, λόγω της συμμετοχής του σε ένα γνωστό εμπορικό όμιλο και επομένως εξασφάλισης των απαιτούμενων πιστώσεων με ευνοϊκούς όρους.

ε. Δυνατότητα προμήθειας εμπορευμάτων σε καλύτερες τιμές, μέσω των μαζικών αγορών του δικαιοπαρόχου.

2. Μειονεκτήματα

α. Αν και είναι ανεξάρτητος, έχει σε ικανό βαθμό εξάρτηση από τον δικαιοπάροχο για την τεχνογνωσία, το κύρος και το όνομα του στην αγορά.

β. Δεν έχει δικαίωμα αποκλειστικότητας στην περιοχή του για τα πωλούμενα προϊόντα του ομίλου.

γ. Είναι πολλές φορές υποχρεωμένος να συμμορφώνεται με τους όρους του δικαιοπαρόχου· με την έννοια αυτή υπάρχουν περιορισμοί.

δ. Οι συμβάσεις γίνονται συνήθως με προσανατολισμό προστασίας του δικαιοπαρόχου.

Αναμφισβήτητα τα πλεονεκτήματα υπερβαίνουν τα μειονεκτήματα και για τα δύο μέρη δηλαδή, τον δικαιοπάροχο και τον δικαιοδόχο.

5.6.5. Χρηματοδότηση των Δικαιοδόχων μέσω Τραπεζών

Η ανάπτυξη του θεσμού του Franchising συναρτάται προς τη χρηματοδότηση των δικαιοδόχων για την ανάπτυξη δικτύων Franchising. Ο δικαιοδόχος πρέπει, όχι μόνο να μπορεί να εξασφαλίσει επαρκή τραπεζική χρηματοδότηση, αλλά και επί πλέον να βοηθείται και με άλλες υπηρεσίες. Πρέπει να εξασφαλίσει δάνεια για τον απαιτούμενο τεχνικό και τεχνολογικό εξοπλισμό, όπως επίσης και για τις αναγκαίες κτιριακές εγκαταστάσεις.

Ως προς τις λοιπές υπηρεσίες, πρέπει να επιτυγχάνεται γρήγορη μεταβίβαση δικαιωμάτων από τους δικαιοπαρόχους στους δικαιοδόχους μέσω λογαριασμών που λειτουργούν με ηλεκτρονικά μέσα.

Για τον σκοπό αυτό, η τράπεζα εξετάζει, αφενός τις συνθήκες και τους όρους της σύμβασης Franchising, και αφετέρου την καταλληλότητα του δικαιοδόχου.

Για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης του δικαιοδόχου (που ενδιαφέρει τον δικαιοπάροχο για την είσπραξη όσο το δυνατόν υψηλότερων δικαιωμάτων) ενδέχεται να παρέχονται εγγυήσεις από τον δικαιοπάροχο προς την τράπεζα. Εξάλλου, ο δικαιοπάροχος υποχρεώνεται να ενημερώνει την τράπεζα ως προς την οικονομική συμπεριφορά του δικαιοδόχου απέναντι του.

5.7. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Γενικά

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει παρατηρηθεί στην χρηματοπιστωτική αγορά (τραπεζική αγορά και διεθνή χρηματιστήρια (ιδιαίτερη αύξηση του ενδιαφέροντος για τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα. Οι βασικές κατηγορίες των παραγώγων προϊόντων είναι οι εξής:

α. Τα Options (Συμφωνίες Προθεσμιακών Δικαιωμάτων)

β. Τα Forwards και Futures (Προθεσμιακές Συμφωνίες)

γ. Τα Swaps(Ανταλλαγές)

Παρακάτω εξετάζουμε με συντομία τα προϊόντα αυτά:

5.7.1 OPTIONS (Συμφωνίες Προθεσμιακών Δικαιωμάτων)

Έτσι ονομάζεται διεθνώς το δικαίωμα, όχι η υποχρέωση, που έχει ο αγοραστής των Options να αγοράσει ή να πουλήσει ένα αγαθό, νόμισμα ή χρεόγραφο (συνάλλαγμα, επιτόκιο, μετοχή, πρώτη ύλη, μέταλλο) σε μια συγκεκριμένη τιμή (strike price) και σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, το οποίο καθορίζεται κατά την αγορά οption. Ο αγοραστής του προϊόντος αυτού πληρώνει προς τον πωλητή ένα ποσοστό της συνολικής αξίας του αγαθού για το οποίο ισχύει το option - το ποσοστό αυτό ονομάζεται premium

Δύο κατηγορίες Options υπάρχουν:

- Τα call Options που είναι το δικαίωμα αγοράς και
- Τα put options που είναι το δικαίωμα πώλησης

Έτσι αγοράζοντας κανείς call options αναμένει ότι θα κερδίσει σε περίπτωση ανόδου των τιμών, ενώ το αντίθετο συμβαίνει όταν αγοράζονται put options.

Το δικαίωμα αγοράς, που έχει κανείς αποκτώντας ένα option μπορεί να το εξασκήσει στην περίπτωση όπου κατά τη λήξη του χρονικού διαστήματος που έχει καθοριστεί η τιμή του αγαθού, π. χ. νομίσματος είναι τέτοια ώστε να του εξασφαλίζει κέρδη. Στην αντίθετη περίπτωση δεν εξασκεί το δικαίωμα του αυτό και χάνει βεβαίως το premium που έχει προπληρώσει.

Η τιμή που θα πληρώσει κανείς για να αγοράσει options δεν είναι προκαθορισμένη. Τρεις είναι κυρίως οι παράγοντες που επηρεάζουν την τιμή:

- Η διάρκεια: όσο μεγαλύτερη είναι, τόσο υψηλότερο είναι το premium.
- Η διαφορά μεταξύ τρέχουσας τιμής του νομίσματος που θα αγοραστεί και εκείνης που θα ασκηθεί το δικαίωμα
- Η διακύμανση των τιμών στο παρελθόν. Όσο πιο απότομη ήταν η διακύμανση κατά το παρελθόν τόσο ακριβότερο είναι το premium των options.

5.7.2. FORWARDS

Τα Forwards διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

α. Forwards Deposits (Προθεσμιακές καταθέσεις σε μελλοντικές χρονολογίες)

Είναι συμφωνίες για κατάθεση ορισμένου ποσού, για ορισμένη διάρκεια, με προκαθορισμένο επιτόκιο, η οποία αρχίζει από μια μελλοντική χρονολογία.

β. Forwards Rate Agreements «FRA» (Προθεσμιακές Συμφωνίες Επιτοκίου)

Αποτελούν συμφωνίες μεταξύ δύο μερών, τής τράπεζας και του ενδιαφερομένου, για την ανταλλαγή σταθερού έναντι μεταβλητού επιτοκίου και δίνουν τη δυνατότητα σε όποιον επιθυμεί να κερδίσει προβλέποντας τη μελλοντική πορεία των επιτοκίων. Ο χρόνος που μεσολαβεί από τη στιγμή της συμφωνίας έως την εφαρμογή της είναι συνήθως από ένας έως 12 μήνες και το επιτόκιο που ισχύει καλύπτει περιόδους τριών έως εννέα μηνών.

Κατά την αγορά του προϊόντος οι δύο ενδιαφερόμενες πλευρές, η τράπεζα και ο πελάτης, ορίζουν το επιτόκιο που θα ισχύει στο μέλλον για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο σε προκαθορισμένο υποθετικό κεφάλαιο. Όταν αρχίσει αυτή η περίοδος συγκρίνεται το επιτόκιο των FRA's με το επιτόκιο της αγοράς.

Αν το επιτόκιο των FRA's είναι μεγαλύτερο από το επιτόκιο της αγοράς, ο αγοραστής της συμφωνίας καταβάλλει τη διαφορά στον πωλητή. Αν συμβαίνει το αντίθετο, ο πωλητής καταβάλλει τη διαφορά στον αγοραστή. Αν τα δύο επιτόκια είναι ίσα δεν γίνεται καμία καταβολή.

Για την πραγματοποίηση μιας πράξης FRA's η τράπεζα εισπράττει ένα ποσό ως κάλυψη των πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει. Το ποσό αυτό δεν ξεπερνά το 1% του υποθετικού κεφαλαίου στο οποίο αναφέρονται τα FRA's.

Τα προϊόντα αυτά προσφέρονται για εκείνους που θέλουν να προφυλαχθούν ή να επωφεληθούν από τις μελλοντικές μεταβολές των επιτοκίων.

5.7.3. FUTURES (ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ)

Τα Futures είναι μια συμφωνία μεταξύ δύο μερών, τα οποία συμφωνούν να προχωρήσουν σε μια συγκεκριμένη αγοραπωλησία ενός αγαθού (ομολογίες, μετοχές, νομίσματα κλπ.), σε μια συγκεκριμένη μελλοντική χρονική στιγμή (π. χ. μετά έξι μήνες) και σε συγκεκριμένη τιμή.

Αντικείμενο Αγοραπωλησίας των Futures

Τα αγαθά που αποτελούν αντικείμενο αγοραπωλησίας στα Futures είναι τα εξής:

- α. Μετοχές. Συγκεκριμένα υπάρχουν Futures επί συγκεκριμένων μετοχών, επί του γενικού ή κλαδικού χρηματιστηριακού δείκτη κλπ.
- β. Ομόλογα (Δημοσίου και Δήμων) και έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου.
- γ. Επιτόκια ομολόγων, εντόκων γραμματίων, τιλοφορημένων δανειακών υποχρεώσεων κλπ.
- δ. Νομίσματα
- ε. Εμπορεύματα (commodities), μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται μέταλλα (χρυσός, χάλυβας, αλουμίνιο, χαλκός, ψευδάργυρος κλπ.) και αγροτικά προϊόντα, όπως ζάχαρη, καφές, βαμβάκι κλπ.

Οι συναλλαγές αυτές γίνονται σε εξειδικευμένα χρηματιστήρια του εξωτερικού (ΗΠΑ, Αγγλία, Γερμανία, Ιαπωνία κλπ.).

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει μέχρι σήμερα (1997) εξειδικευμένο Χρηματιστήριο Παραγώγων, πρόκειται όμως σύντομα να ιδρυθεί.

Όροι και Περιορισμοί των Συμφωνιών Futures

Όροι

Οι όροι των συμφωνιών Futures που ορίζονται σαφώς περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- α. Την ποσότητα και τον τύπο του προϊόντος που πρέπει να παραδοθεί - ακριβώς ποιο στοιχείο ή ποιο σύνολο στοιχείων πρέπει να παραδοθεί και σε ποιές ποσότητες.
- β. Την ημερομηνία παράδοσης (delivery date) ή την ημερομηνία λήξης (maturity day), ημερομηνία ή χρονική περίοδος στην οποία είναι καθορισμένη να γίνει η ανταλλαγή.
- γ. Το ακριβές μέρος και η διαδικασία παράδοσης.

2 Περιορισμοί

Επί πλέον υπάρχουν ορισμένοι επιπρόσθετοι περιορισμοί στη διαπραγμάτευση των Futures, αυτοί είναι:

α. Περιθώριο (margin)

Είναι το ποσό των κεφαλαίων που πρέπει να κατατεθεί για να εξασφαλισθεί ότι κάθε μέρος θα τηρήσει από τη μεριά του τους όρους της συμφωνίας. Κατά μέσο όρο, τα margins ορίζονται σε 5 - 20% επί της συνολικής αξίας του συμβολαίου όταν πρόκειται για εμπορεύματα και σε 1 - 3 %, όταν πρόκειται για χρηματοοικονομικά προϊόντα. Σήμερα (1997), κάθε αγορά Futures θέτει ένα επίπεδο περιθωρίου που πρέπει να διατηρείται και είναι συνήθως 75% με 80% του επιπέδου του αρχικού περιθωρίου (margin).

β. Όρια (limits)

Πάνω στο ανώτατο μέγεθος της μεταβολής των τιμών που μπορούν να συμβούν εντός μιας ημέρας διαπραγματεύσεων και το μέγεθος των ανοιγμάτων (positions) τα οποία μπορεί κάποιος να αναλάβει. Αυτοί οι περιορισμοί είναι περισσότερο για την εγγύηση πραγματοποίησης των συναλλαγών.

Στις συναλλαγές των Futures μεσολαβεί ο Οργανισμός Εκκαθάρισης, στον οποίο κατατίθενται τα αρχικά περιθώρια (margins) και ο οποίος παρακολουθεί την πορεία της συναλλαγής μέχρι την ολοκλήρωσή της.

Χαρακτηριστικά των Συμφωνιών: Τα βασικότερα χαρακτηριστικά της αγοράς των προθεσμιακών συμφωνιών «Futures» είναι τα εξής:

α. Διαπραγματευσιμότητα

Το πρώτο χαρακτηριστικό είναι ότι τα Futures δίνουν το δικαίωμα της διαπραγματευσιμότητας στο χρηματιστήριο και η πορεία των τιμών τους μεταβάλλεται καθημερινά.

Ένας επενδυτής μπορεί κατά τη διάρκεια του συμβολαίου να προχωρήσει:

-Στην αγορά ενός συμβολαίου (θέση long), όπου θα έχει την υποχρέωση αγοράς στη λήξη του συμβολαίου σε προκαθορισμένη τιμή.

-Στην πώληση ενός συμβολαίου (θέση short), όπου θα έχει την υποχρέωση πώλησης στη λήξη σε μια δεδομένη τιμή.

Βέβαια, οι μεταβολές στις τιμές των Futures επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τις μεταβολές των τρεχουσών τιμών της πρωτογενούς αγοράς.

β. Δεν απαιτείται επενδυτικό κεφάλαιο

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό είναι ότι πρόκειται για μια επένδυση που δεν απαιτεί κεφάλαια ή μάλλον στην πράξη απαιτεί το κόστος συναλλαγής (transaction cost) και ένα ελάχιστο ύψος κεφαλαίου που απαιτείται ως εγγύηση για την τήρηση της υπόσχεσης των συμβαλλομένων και την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η εγγύηση αυτή καλείται, όπως αναφέραμε παραπάνω, περιθώριο (margin).

γ. Μεγαλύτερα υποσχόμενα περιθώρια κέρδους

Ένα τρίτο χαρακτηριστικό της επένδυσης σε Futures απορρέει από το αμέσως προηγούμενο χαρακτηριστικό, από το ότι δηλαδή η επένδυση αυτή απαιτεί σχεδόν μηδενικά κεφάλαια: είναι τα πολύ υψηλά περιθώρια κέρδους τα οποία υπόσχονται τα Futures σε περίπτωση επιβεβαίωσης των προβλέψεων του επενδύτη.

Διαφορά Futures και Forwards

Οι ομοιότητες των δυο αυτών προϊόντων είναι προφανείς, καθώς και οι δύο βασίζονται σε μια συμφωνία για μελλοντική συναλλαγή σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και με συγκεκριμένους όρους.

Οι κυριότερες διαφορές όμως των δύο αυτών προϊόντων έγκεινται στα ότι:

α. Τα Futures διαπραγματεύονται σε μια οργανωμένη εξειδικευμένη χρηματιστηριακή αγορά, ενώ τα Forwards αποτελούν απλά μια συμφωνία μεταξύ δύο μερών.

β. Τα Futures είναι τυποποιημένα προϊόντα με σχετικά περιορισμένες δυνατότητας ευελιξίας ως προς την ποσότητα, ποιότητα (π.χ. στο χρηματιστήριο παραγωγών διαπραγματεύεται μόνο μια ποιότητα βάμβακος), αλλά και ως προς την τιμή και τελική ημερομηνία παράδοσης.

Αντίθετα στα Forwards υπάρχει πλήρης ελευθερία κινήσεων ως προς τα παραπάνω.

γ. Τα Futures, σε αντίθεση με τα Forwards, παρέχουν απόλυτη ευελιξία στους επενδυτές να διακόψουν τη συμφωνία (να κλείσουν τη θέση τους) πριν τη λήξη του συμβολαίου, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του αντισυμβαλλομένου. Το κλείσιμο της θέσης σε ένα future συνοδεύεται από την επίτευξη κερδών ή ζημιών. Τα Futures δηλαδή παρέχουν μεγαλύτερη επενδυτική ευελιξία για την επίτευξη κερδών, ακόμη και ιδιαίτερα σε βραχυπρόθεσμη βάση.

δ. Υπάρχουν διαδικαστικές διαφορές μεταξύ των δύο προϊόντων, όπως η καθημερινή εκκαθάριση των futures, η παρακράτηση στα futures ενός ποσού ως ασφάλεια.

5.7.4. SWAPS (ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ)

Τα Swaps αποτελούν ανταλλαγές επενδυτικών προϊόντων, όπως μετοχών, συναλλάγματος, επιτοκίων, μετάλλων κλπ. Οι ανταλλαγές αυτές γίνονται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο και προκαθορισμένους όρους.

Ένα παράδειγμα Swap συναλλάγματος (foreign exchange swaps) είναι αυτό της ανταλλαγής ποσού συναλλάγματος μεταξύ δύο χωρών, η μια εκ των οποίων αντιμετωπίζει πρόβλημα στήριξης του εθνικού της νομίσματος και η άλλη πιστεύει στην αντοχή του νομίσματος που θέλει να αποκτήσει και σκοπό έχει την εκμετάλλευση των υψηλών αποδόσεων που προσφέρει.

Μια άλλη κατηγορία τίτλων swap είναι τα swaps επιτοκίου (INTERESTrate Swaps).

Τα προϊόντα αυτά αποτελούν συμφωνίες, μεταξύ της Τράπεζας και της ενδιαφερόμενης πλευράς, για ανταλλαγές μιας σειράς πληρωμών σταθερού επιτοκίου έναντι μιας άλλης κυμαινόμενου επιτοκίου και εφαρμόζονται σε προκαθορισμένες χρονικές περιόδους και προκαθορισμένο υποθετικό κεφάλαιο. Κυριότερη χρήση τους είναι η μετατροπή ενός δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο σε ένα άλλο δάνειο με σταθερό ή το αντίστροφο και επιτρέπουν στον χρήστη του προϊόντος να επωφεληθεί από μια άνοδο ή πτώση των επιτοκίων. Καλύπτουν συνήθως διάρκεια δύο έως έξι μηνών, γίνονται στα κυριότερα ξένα νομίσματα και στη δραχμή.

Για τον προσδιορισμό της τιμής των swaps ορίζεται η τιμή του σταθερού επιτοκίου που θα ισχύει για τις περιοδικές πληρωμές. Κατόπιν ορίζεται το κυμαινόμενο επιτόκιο αναφοράς και ένα περιθώριο το οποίο θα προστίθεται στο ύψος του κυμαινόμενου επιτοκίου.

Κατά τη διάρκεια των περιόδων εκτοκισμού γίνεται ο συμψηφισμός των επιτοκίων και η πλευρά που πληρώνει το υψηλότερο επιτόκιο καταβάλλει στην άλλη τη διάφορα μεταξύ των δυο επιτοκίων.

Στην κατηγορία των νέων τραπεζικών προϊόντων μπορούμε να συμπεριλάβουμε και το πλαστικό χρήμα.

5.8. ΤΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ

Μία από τις λειτουργίες του χρήματος είναι η χρησιμοποίηση του για τη διενέργεια των συναλλαγών.

Το "νόμιμο χρήμα", δηλ. το επίσημο νόμισμα των διάφορων κρατών πέρασε πρώτα από τη μεταλλική φάση, με την κοπή νομισμάτων από χρυσό, ασήμι και άργυρο.

Ακολούθησε η φάση του χαρτονομίσματος, ως "τραπεζογραμματίου", που η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να μετατρέψει σε ορισμένη ποσότητα μεταλλικού νομίσματος ή σε συνάλλαγμα ή και σε χρυσό (ισχύει γι' αυτό η μετατρεψιμότητα) και ως "αναγκαστικού χαρτονομίσματος" όταν ισχύει η "αναγκαστική κυκλοφορία" και το χαρτονόμισμα που αποτελεί υποχρεωτικό μέσο για τη διενέργεια των συναλλαγών είναι εξοφλητικό μέσο με την αναγραφόμενη πάνω σ' αυτό αξία, χωρίς υποχρέωση της τράπεζας για ανταλλαγή του με νομίσματα, χρυσό ή συνάλλαγμα (δεν έχει μετατρεψιμότητα). Η τρίτη φάση συμπίπτει με τη χρησιμοποίηση "πιστωτικού χρήματος" δηλ. των "πιστωτικών μέσων" που χρησιμοποιούνται αντί νομίσματος, όπως η επιταγή, η συναλλαγματική, το γραμμάτιο σε διαταγή κ.ά. Στη φάση αυτή ανήκει και το "λογιστικό χρήμα" που είναι οι καταθέσεις όψης, οι οποίες διακινούνται με επιταγές. (Οι παραπάνω φάσεις δεν έχουν την έννοια του χρονικού αδιαφορισμού, αλλά των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν ως χρήμα).

Από το 1950 περίπου εμφανίσθηκε το "πλαστικό χρήμα" και λέγεται πλαστικό γιατί αντιπροσωπεύεται από πλαστικό δελτίο -κάρτα, που έχει τυπωμένο το όνομα του δικαιούχου και τον κωδικό του αριθμό (ένα είδος ταυτότητας). Αυτό το χρησιμοποιεί ο δικαιούχος κατά διάφορους τρόπους με χρέωση της εκδότριας Α.Ε., η οποία εισπράττει στη συνέχεια το ποσό της χρέωσης από το δικαιούχο οφειλέτη προσθέτοντας τον τόκο που αντιστοιχεί στο χρόνο διάρκειας της χρέωσης μέχρι την ημέρα της πληρωμής του οφειλόμενου ποσού και ορισμένων δικαιωμάτων (όπως η ετήσια συνδρομή για την κατοχή της κάρτας). Η εκδότρια Α.Ε. (συνήθως τράπεζα ή ασφαλιστική εταιρία) παραχωρεί την κάρτα υπό ορισμένους όρους, όπως η χρονική της διάρκεια και το ύψος του ποσού μέχρι το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Η εξόφληση του ποσού για το οποίο χρησιμοποιήθηκε η κάρτα γίνεται είτε στο σύνολο του κάθε μήνα, είτε τμηματικά σε μηνιαίες δόσεις. Κάθε μήνα η εκδότρια Α.Ε. στέλνει αναλυτικό λογαριασμό στον κάτοχο της

κάρτας και οφειλέτη, ο οποίος περιλαμβάνει τις χρεώσεις σε βάρος του, τις πιστώσεις υπέρ αυτού και το υπόλοιπο που μένει. Μπορεί να γίνει και σύνδεση του λογαριασμού της κάρτας με το λογαριασμό καταθέσεων του κατόχου της, ώστε οι χρεοπιστώσεις να γίνονται αμέσως.

Το πλαστικό χρήμα λέγεται και ηλεκτρονικό, γιατί όλες οι διαδικασίες γίνονται μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Η εξέλιξη της χρησιμοποίησης πλαστικών καρτών ήταν ραγδαία. Σήμερα σ' ολόκληρο τον κόσμο ένα μεγάλο (το μεγαλύτερο) μέρος των συναλλαγών για προμήθειες άμεσων καταναλωτικών αγαθών πραγματοποιείται με τη χρησιμοποίηση πλαστικών καρτών.

5.8.1. Κατηγορίες πλαστικών καρτών

Έχουν επινοηθεί διάφορες κατηγορίες πλαστικών καρτών, τις οποίες αναφέρουμε παρακάτω:

(1) Πιστωτικές κάρτες (credit cards). Δίνουν στον κάτοχο το δικαίωμα να κάνει αγορές διάφορων ειδών μέχρι ένα ορισμένο ύψος ποσού που καθορίζει η τράπεζα, χωρίς να πληρώνει μετρητά, τα οποία πληρώνει αργότερα στην τράπεζα ή τα εξοφλεί με άμεση χρέωση του λογαριασμού που τηρεί σ' αυτή. Ο αριθμός των καταστημάτων από όπου μπορεί να κάνει αγορές είναι μεγάλος και αφορά εκείνα τα καταστήματα που έχουν συμβληθεί με την τράπεζα (ή με ευρύτερο ή παγκόσμιο οργανισμό) και δέχονται τις πλαστικές κάρτες της. Η διαπίστωση του αν ο κάτοχος της κάρτας έχει δικαίωμα να κάνει μια αγορά ορισμένου ύψους γίνεται ON LINE μέσω κεντρικού Computer που παρέχει την πληροφορία, ή σε εσωτερικό μόνο ή σε διεθνές επίπεδο.

(2) Χρεωστική κάρτα (CHARGE CARD). Είδος πιστωτικής κάρτας με την οποία πληρώνεται ένα ποσό, αλλά η οποία δεν δίνει το δικαίωμα στο χρήστη να πάρει ένα δάνειο από την τράπεζα (αυτός υποχρεούται να εξοφλήσει το συνολικό ποσό στο τέλος του μήνα για να αποκτήσει αυτό το δικαίωμα).

(3) Ταμιακή κάρτα (Cash Card) ή έξυπνη κάρτα (Smart Card) που είναι κάρτα με «μικροτσιπ» και χρησιμοποιείται για την ανάληψη χρημάτων ορισμένου ποσού από Αυτόματη Ταμιακή Μηχανή (A.T.M. = Automated Teller ή Telling Machine).

(4) Κάρτες για διάφορες τραπεζικές εργασίες. Είναι μια κατηγορία έξυπνων καρτών (Smart Cards) με «μικροτσιπ» οι οποίες εκτελούν διάφορες τραπεζικές εργασίες εκτός από ανάληψη χρημάτων, όπως καταθέσεις, μεταφορές από λογαριασμό σε λογαριασμό, ενημερώσεις λογαριασμών κ.ά..

(5) Ασφαλιστικές κάρτες (Insurance Cards) που παρέχουν ορισμένη ασφαλιστική κάλυψη και νοσοκομειακή περίθαλψη.

(6) Εκτός από τις παραπάνω βασικές κατηγορίες υπάρχουν και ορισμένες διακρίσεις των πιστωτικών καρτών:

- Κάρτες που ισχύουν μόνο στο εσωτερικό της χώρας και κάρτες που ισχύουν, τόσο στο εσωτερικό της, όσο και στο εξωτερικό.
- Συνδυασμός πιστωτικής και ασφαλιστικής κάρτας που συνδυάζει τις δυνατότητες των δύο αυτών κατηγοριών.
- Κάρτες ειδικές για εμπορικές επιχειρήσεις (Business Cards) που τις εξυπηρετούν γιατί συνήθως δεν έχουν περιοριστικό όρο για δαπάνες.
- Κάρτες με δυνατότητα αναλήψεων και στο εξωτερικό σε ξένα νομίσματα (υποκατηγορία των Cash Cards).
- Κάρτες οικογενειακές (Family Cards) με ευρύτερα περιθώρια για την εξυπηρέτηση οικογενειακών αναγκών.
- Ταμιακή κάρτα διαρκούς εξυπηρέτησης (Non Stop Cash Cards). Εξυπηρετεί όλο το 24ωρο και 365 μέρες το χρόνο.
- Κάρτα που παρέχει πίστωση σε περίπτωση ενοικίασης αυτοκινήτου στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.
- Κάρτα που εξασφαλίζει ιατρική και νομική βοήθεια στο εξωτερικό.
- Κάρτα με ενσωματωμένη τη φωτογραφία του δικαιούχου που τον προστατεύει σε περίπτωση κλοπής.
- Traveler's Check Card. Είδος Cash Card στο οποίο ο ταξιδιώτης καταθέτει σε μια τράπεζα ένα ποσό και μπορεί να χρησιμοποιεί την κάρτα σαν είδος ταξιδιωτικής επιταγής.
- Cash Card Debit. Ταμιακή και χρεωστική μαζί κάρτα, χωρίς συνδρομή, με δυνατότητα αναλήψεων χωρίς όριο και ωράριο, με δυνατότητα αγορών προϊόντων και υπηρεσιών από καταστήματα, ξενοδοχεία, εστιατόρια χωρίς όριο, με αυτόματη χρέωση του κατόχου στην εκδότρια της κάρτας τράπεζα.
- Ασφαλιστική κάρτα με καλύψεις σ' όλο τον κόσμο, στα άτομα (μεταφορά, επαναπατρισμός, νοσηλεία, νομική προστασία) και στα οχήματα (αποκατάσταση βλάβης επί τόπου, έξοδα ρυμούλκησης, επαναπατρισμός).
- Πολυκάρτα δηλ. κάρτα πολλαπλών χρήσεων (Multi -Card). Είναι αυτή που συνδυάζει διάφορες μορφές απ' αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω.

5.8.2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ

Πλεονεκτήματα

1. Είναι εύχρηστες.
2. Απαλλάσσουν τον κάτοχο από το φόρτο και τους κινδύνους των μετρητών.
3. Η εξόφληση τους γίνεται μετά πάροδο ενός μήνα περίπου από τη χρησιμοποίησή τους.
4. Διευκολύνουν τις αγορές άμεσων καταναλωτικών αγαθών.
5. Εξυπηρετούν το λιανικό εμπόριο και συμβάλλουν στην αύξηση των πωλήσεων του

Μειονεκτήματα

1. Οδηγούν σε υπερκαταναλωτισμό
2. Ωθούν σε σπατάλες γιατί παρασύρουν τους χρήστες σε αγορές περά από τις ανάγκες και πάνω από τις πραγματικές δυνατότητες.
3. Δημιουργεί προβλήματα ασφάλειας σε περιπτώσει απωλειών και κλοπών.
4. Η απεριόριστη δυνατότητα αγορών στο εξωτερικό είναι πιθανό να προκαλέσει συναλλαγματικά προβλήματα
5. Είναι ενδεχομένη η πρόκληση πληθωριστικών πιέσεων από την αλόγιστη Χρησιμοποίησή τους.
6. Αποτελούν φορολογικό τεκμήριο για τους κατόχους, σύμφωνα με ερμηνεία του Υπουργ. Οικονομικών (1994).
7. Είναι γεγονός ότι πολύ και πολλούς εξυπηρετούν, επίσης όμως είναι βέβαιο ότι σε πολλούς προκάλεσαν (και προκαλούν) οικονομικά αδιέξοδα.
8. Η διαφήμιση με αντικείμενο τις κάρτες, που είναι συνέπεια του μεγάλου ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών επηρεάζει τις αποφάσεις, τόσο εκείνων που σπεύδουν να αποκτήσουν πλαστική κάρτα, όσο και των τραπεζών που συναγωνίζονται. Θα εκδώσει μεγαλύτερο αριθμό τέτοιων καρτών.
9. Χωρίς αμφιβολία Κρύβει κινδύνους η χωρίς έλεγχο ή και αυθαίρετη πολλές φορές έκδοση καρτών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
ΝΕΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

6.1. Τεχνολογική επανάσταση

Η τεχνολογική επανάσταση κυρίως στους τομείς της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών έχει αποκτήσει μεγάλη σημασία στο χώρο της τραπεζικής. Οι αγορές χρήματος και κεφαλαίου μετασχηματίζονται στο πλαίσιο των αναγκών για νέες καινοτόμες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Κύρια σημεία αυτών των αλλαγών είναι η μείωση του χρόνου και του κόστους των συναλλαγών καθώς και η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών διάθεσης χρηματοοικονομικών προϊόντων. Ειδικότερα σε ότι αφορά τη μείωση του χρόνου συναλλαγών, η ταχύτερη εξυπηρέτηση και χωρίς την ανάγκη για γεωγραφική συνύπαρξη προσωπικού και πελατών (π. χ. μέσω ATM, κινητό τηλέφωνο, internet banking), απαξιώνουν τα παραδοσιακά προϊόντα παροχής υπηρεσιών και οι τράπεζες οφείλουν να αναπροσαρμόσουν τις υπηρεσίες τους στο πλαίσιο των νέων αναγκών. Παράλληλα εντείνεται ο ανταγωνισμός και αλλάζει η δομή και το κόστος οργάνωσης και λειτουργίας των τραπεζών. Στο πλαίσιο αυτών των αλλαγών απαιτούνται από το προσωπικό των τραπεζών νέες δεξιότητες και γνώσεις προκειμένου οι εργαζόμενοι να μπορέσουν να ακολουθήσουν τις νέες τεχνολογίες.

Η νέα τεχνολογία καθιστά απαραίτητη την οργανωτική και διοικητική αναδιάρθρωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ώστε να είναι αποτελεσματικά και ικανά να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η νέα τεχνολογία. Οι συνεχείς βελτιώσεις των προϊόντων και υπηρεσιών καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού των τραπεζών καθώς η προσαρμοστικότητα και η ευελιξία του θα έχει αποφασιστικό ρόλο στην κερδοφορία των τραπεζών.

6.2. Τεχνολογία και τράπεζες

Η αναδιάρθρωση της οικονομικής δομής κατά τη διάρκεια των προηγούμενων δύο δεκαετιών έχει μεταφέρει τις αυξανόμενες ανταγωνιστικές πιέσεις στις εμπορικές τράπεζες. Οι πελάτες των τραπεζών έχουν πια πρόσβαση σε μια απέραντη σειρά προϊόντων και υπηρεσιών ως εναλλακτικό όχημα για την αποταμίευση και τη ρευστότητα. Τα προϊόντα αυτά προσφέρονται κυρίως μέσα από την ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking). Για να μπορέσει να ανταποκριθεί ο τραπεζικός τομέας στις νέες οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί στο πλαίσιο της διεθνοποίησης και της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, έχει αυξηθεί η ανάγκη για δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών που θα προσελκύσουν τις

αυξημένες απαιτήσεις των πελατών. Οι τράπεζες έχουν ανταποκριθεί με νέες τεχνολογίες για να δημιουργήσουν νέες επιχειρησιακές στρατηγικές. Σε πολλές περιπτώσεις, αυτές οι αλλαγές έχουν αλλάξει πλήρως τον τρόπο που λειτουργούν τα τραπεζικά ιδρύματα.

Με τον επαναπροσανατολισμό της επιχειρησιακής στρατηγικής τους προς τις δραστηριότητες με απομάκρυνση από το γκισέ και εξ αποστάσεως εξυπηρέτηση των πελατών, οι τράπεζες κερδίζουν από τους επιχειρησιακούς πελάτες από τη μείωση του κόστους συναλλαγών και την παράλληλη μείωση των επιβαρύνσεων. Επίσης οι υπηρεσίες τους έχουν καταστεί ελκυστικότερες στους καταθέτες με την προσφορά της αυξανόμενης ευκολίας (π. χ. ATM, συναλλαγές μέσω κινητού τηλεφώνου και internet banking) και μιας ευρύτερης σειράς επενδυτικών προϊόντων (π. χ., ιδιοκτησία ή αμοιβαία κεφάλαια τρίτων, εναλλακτικές μορφές επένδυσης και άλλα). Αυτές οι αλλαγές έχουν επηρεάσει πολύ τη σύνθεση των εισοδημάτων των τραπεζών, ιδιαίτερα στις μεγάλες τράπεζες. Μια τράπεζα με καινοτομική στρατηγική και ένα μεγάλο δίκτυο ATM επενδύει αρκετά χρήματα για τον εκσυγχρονισμό της, αναμένει όμως ανταποδοτικά αποτελέσματα από τους πελάτες της, οι οποίοι επιλέγουν αμφισβητήσιμα την τράπεζα λόγω του μεγάλου δικτύου ATM που διαθέτει και είναι πιθανώς πρόθυμοι να πληρώσουν για αυτήν την ευκολία. Ανάλογη σημασία δίνεται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στις νέες τεχνολογίες ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking), όπου επενδύουν μεγάλα ποσά και αναμένουν την αποδοχή τους από το κοινό.

6.3. Εξέλιξη της πληροφορικής

Βασικά κίνητρα για την εισαγωγή και εξέλιξη της πληροφορικής στις τράπεζες ήταν :

- Η απαλλαγή του προσωπικού των τραπεζών από χρονοβόρες και κουραστικές διαδικασίες και η δημιουργία ευέλικτων μορφών εξυπηρέτησης των πελατών με την μείωση της γραφειοκρατίας.
- Καλύτερη διαχείριση του εργατικού δυναμικού καθώς και διοίκησης των τραπεζών.

Βασικό μέλημα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ήταν η απαλλαγή του προσωπικού από εργασίες επίπονες και χρονοβόρες που σχετιζόταν με την επεξεργασία τεράστιων όγκων παραστατικών κατά την καθημερινή λειτουργία τους. Οι συναλλαγές και οι πελάτες διαρκώς αυξανόταν κάτι που δημιουργούσε συμφόρηση στοιχείων και παραστατικών και κατά συνέπεια έντονη δυσφορία τόσο στο εργατικό δυναμικό των τραπεζών όσο και στους πελάτες. Παράλληλα το κόστος

και τα έξοδα των τραπεζών από τέτοιου είδους διαδικασίες είχε καταστήσει αρκετές υπηρεσίες των τραπεζών ασύμφορες.

Με την εισαγωγή και την εξέλιξη της τεχνολογίας και ειδικότερα της πληροφορικής, τέτοια προβλήματα ξεπεράστηκαν και ελαττώθηκαν κατά πολύ οι πιθανότητες λαθών κατά την επεξεργασία δύσκολων στοιχείων και παραστατικών. Πέρα από την καλύτερη πληροφόρηση και αποτελεσματικότητα της τράπεζας σημαντικά ήταν και τα οφέλη για τους πελάτες με τη γρήγορη, αξιόπιστη και σύγχρονη εξυπηρέτηση. Σήμερα καμία τράπεζα δεν μπορεί να λειτουργήσει ανταγωνιστικά χωρίς την χρησιμοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και των σύγχρονων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η εξέλιξη της πληροφορικής καθιστά απαραίτητη την ύπαρξη συγκεκριμένου εξοπλισμού για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα οι τράπεζες πρέπει να διαθέτουν:

- Κεντρικά συστήματα H/ Y (MAIN FRAMES), τα οποία χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση τεράστιων όγκων παραστατικών.
- Τερματικά συστήματα υπολογιστών που συνήθως βρίσκονται στα υποκαταστήματα των τραπεζών.
- Προσωπικοί υπολογιστές (PCs) για την γρήγορη καταγραφή δεδομένων και άμεση εξυπηρέτηση του κοινού.
- ATM' s (Αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές). Σε σημεία με αυξημένες ανάγκες, ακόμα και μακριά από τα τραπεζικά υποκαταστήματα.
- EFT/ POS (Μηχανές ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίων).
- Σύγχρονες συνδέσεις με το διαδίκτυο.
- Εξειδικευμένο τεχνολογικό εξοπλισμό για ηλεκτρονικές συναλλαγές (μέσω internet, mobile, phone).
- Ειδικά συστήματα κρυπτογράφησης και ασφάλειας των συναλλαγών.

6.4. Ηλεκτρονική τραπεζική (electronic banking)

Η ιστορία της ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι σχετικά μεγάλη, συγκρινόμενη με τις υπόλοιπες εφαρμογές Ηλεκτρονικού Εμπορίου. Αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των συναλλασσομένων (νομικών και φυσικών προσώπων) να κάνουν συναλλαγές, χωρίς την υποχρέωση να παρευρίσκονται στο γκισέ μίας τράπεζας. Οι πρώτες μορφές παρουσιάστηκαν από τη δεκαετία του 80, καλύπτοντας την διατραπεζική επικοινωνία (με τη χρήση του δικτύου SWIFT και των αντίστοιχων μηνυμάτων). Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 έγιναν οι πρώτες εφαρμογές Financial EDI (μηνυμάτων βασισμένων στο πρότυπο EDIFACT που αναπτύχθηκαν από διεθνείς

επιτροπές, εποπτευομένων από τη SWIFT), που επιτρέπουν επικοινωνία μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (τράπεζες, εταιρείες factoring) και επιχειρήσεων για τη διευκόλυνση του εμπορίου (κινήσεις κεφαλαίων, δάνεια, εξαγωγές, κλπ.). Αυτή η μορφή ηλεκτρονικής τραπεζικής αποτελεί και το μοναδικό μηχανισμό ηλεκτρονικών πληρωμών μεταξύ επιχειρήσεων (business-to-business) σήμερα.

Οι ανάγκες αλλαγής στο τρόπο λειτουργίας και υπηρεσιών των τραπεζών έχουν ήδη γίνει αντιληπτές από τις Ελληνικές τράπεζες. Όλες οι Ελληνικές τράπεζες έχουν ξεκινήσει την ανάπτυξη νέων τρόπων επικοινωνίας με τους πελάτες τους (phone banking, www sites, WAP services κ.λπ.) Μερικές τράπεζες έχουν ήδη αρχίσει να εκφράζουν μέσα από αντίστοιχες εφαρμογές και υπηρεσίες το πελατοκεντρικό τους χαρακτήρα (όπως η winbank, η Eurobank-Ergasias και η Novabank), ενώ αναμένονται αντίστοιχες εφαρμογές και από τις υπόλοιπες τράπεζες.

Οι ηλεκτρονικές πληρωμές έχουν χαρακτηριστεί ως ο κύριος μηχανισμός εξάπλωσης του Ηλεκτρονικού Εμπορίου. Το κύριο πρόβλημα του Internet είναι ότι δεν υπάρχει ιδιοκτησιακό καθεστώς και ότι δίνει πρόσβαση σε όλους ανεξαιρέτως. Η πιθανότητα υποκλοπής δεν έγκειται μόνο στο σημείο που γίνεται η ηλεκτρονική πληρωμή, αλλά και κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας. Για το λόγο αυτό αναπτύχθηκαν πρωτόκολλα κρυπτογραφίας, το Secure Sockets Layer (SSL) και το Secure Electronic Transactions (SET), τα οποία διασφαλίζουν πλήρως την επικοινωνία. Η διαφορά μεταξύ των δύο πρωτοκόλλων είναι ότι το SET παρέχει επιπλέον την δυνατότητα πιστοποίησης της ύπαρξης του κάθε προσώπου ή εμπόρου πριν εγκριθεί ή απορριφθεί η συναλλαγή από τη τράπεζα. Περαιτέρω, ο έμπορος δεν μαθαίνει ποτέ τα στοιχεία του καρτούχου (σε αντίθεση με τις συνηθισμένες συναλλαγές), περιορίζοντας κατά το μέγιστο δυνατό τρόπο τα λεγόμενα chargebacks (δηλαδή την υποχρέωση του εμπόρου να καταβάλλει το ποσό που χρεώθηκε σε μία πιστωτική κάρτα, εάν ο ιδιοκτήτης της αρνηθεί τεκμηριωμένα ότι δεν έκανε τη συναλλαγή).

Στη Ελλάδα, η πρώτη τράπεζα που ανέπτυξε ηλεκτρονικές πληρωμές ήταν η Τράπεζα Εγνατία. Το σύστημα της βασίστηκε στο πρωτόκολλο SSL. Η τράπεζα Χίου του Ομίλου Πειραιώς, είναι η πρώτη τράπεζα που παρέχει την υπηρεσία ηλεκτρονικών πληρωμών χρησιμοποιώντας και τα δύο πρωτόκολλα (SSL και SET). Η υπηρεσία αυτή, μαζί με άλλες υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής, παρέχεται μέσα από τον ειδικό μηχανισμό που διαθέτει ο Όμιλος Πειραιώς, τη winbank. Ανάλογα συστήματα προετοιμάζει η Alpha Bank, αλλά και οι υπόλοιπες τράπεζες.

Κύριος ανταγωνιστής των συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών μέσω Internet, είναι τα κινητά τηλέφωνα με την υιοθέτηση των πρωτοκόλλων SMS και WAP. Τέλος σημειώνεται ότι δεν έχουν λειτουργήσει ακόμη πλήρως μηχανισμοί πληρωμών business to business που να βασίζονται στο Internet. Εφόσον αυτό γίνει, τότε αναμένεται μία έξαρση των σχετικών δραστηριοτήτων, δεδομένων των όγκων συναλλαγών στο πεδίο αυτό.

Η τεχνολογία δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στους υπαλλήλους των τραπεζών αλλά πρέπει να λειτουργήσει ένα σύστημα αυτοεξυπηρέτησης (self-service), που θα ικανοποιεί ακόμα και τους πιο απαιτητικούς πελάτες που επιδιώκουν συναλλαγές μακριά από τις τράπεζες. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε η ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking), μέσω της οποίας μπορούν να πραγματοποιούνται συναλλαγές μακριά από τον γκισέ της τράπεζας και με τρόπο ανάλογο με τις απαιτήσεις των πελατών. Οι τράπεζες δεν έχουν ανάγκη να χρησιμοποιούν έγγραφα ως μηχανισμό μεταφοράς πληροφοριών και αποθήκευσης δεδομένων για αναλήψεις ή και κάθε είδους συναλλαγών. Παραμένει ωστόσο η ανάγκη για επίσκεψη των πελατών στο τραπεζικό κατάστημα για σύνθετες τραπεζικές εργασίες και διαπραγμάτευση των όρων συνεργασίας τους. Γι' αυτό δεν πρέπει να καταλήγει κανείς αβίαστα στο συμπέρασμα ότι η ηλεκτρονική τραπεζική θα αντικαταστήσει πλήρως τους παραδοσιακούς τρόπους συναλλαγών. Οι συνήθεις μορφές που παίρνει το electronic banking είναι:

- Τα ATM, οι αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές.
- Τα EFT/ POS, οι συσκευές ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίων στα σημεία πωλήσεων.
- Το Remote Banking - η εξ αποστάσεως διενέργεια συναλλαγών
- Το home banking - οι συναλλαγές μέσω προσωπικών οικιακών υπολογιστών
- Το Phone banking - οι συναλλαγές με επικοινωνία μέσω τηλεφωνικών συσκευών από τους πελάτες.

Οι Τράπεζες στην Ισπανία και την Πορτογαλία ανέμεναν το 2002, ότι περίπου 20% λιγότεροι πελάτες τους θα διενεργούν συναλλαγές εντός των υποκαταστημάτων. Η αγορά της Μ. Βρετανίας αναμένει αύξηση των συναλλαγών μέσω τηλεφώνου, ATMς και remote banking της τάξεως του 15% για την ίδια περίοδο.

Στη χώρα μας έχουμε σχετικά ικανοποιητικό ρυθμό ανάπτυξης συναλλαγών μέσω ATM'ς, σε σύγκριση με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα.

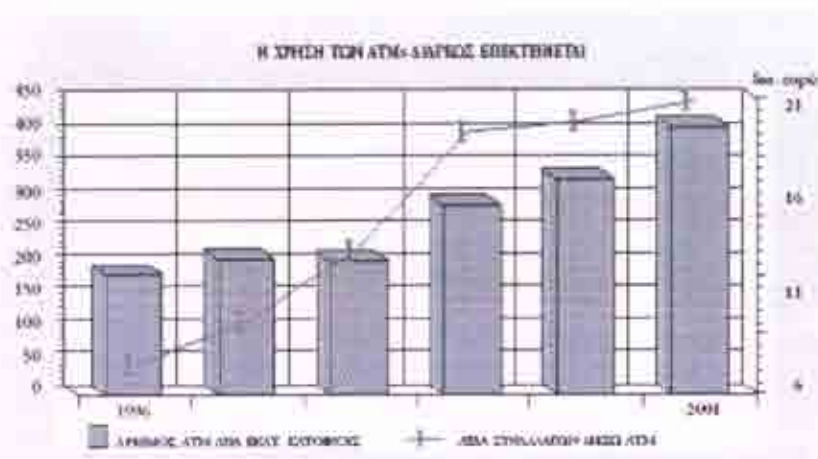
Στα τέλη του 1995 βρίσκονταν εγκαταστημένες περίπου 1200 συσκευές ATM'ς.

Σήμερα προετοιμάζονται από πολλές τράπεζες νέα πλάνα εγκατάστασης συσκευών, με έμφαση αυτές που βρίσκονται εκτός τραπεζικών καταστημάτων ή σε κοινόχρηστους χώρους. Σύμφωνα με τα καταναλωτικά πρότυπα των αναπτυγμένων αγορών είναι δυνατόν στο μέλλον να απορροφηθούν μέχρι και 5.000 συσκευές, ανώτατο πιθανό όριο με τα σημερινά δεδομένα.

Σημαντική καινοτομία είναι οι αυτόματες ηλεκτρονικές μονάδες συναλλαγής, είτε με την μορφή "ηλεκτρονικού καταστήματος" είτε με την μορφή ειδικών περιπτέρων σε εξωτερικούς χώρους.

ΧΡΗΣΗ ΑΤΜs

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΥΤΟΜΑΤΩΝ ΤΑΜΕΙΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΛΕΠΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΕΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ									
ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31.12.2003									
	Αθήνα		Πάρος		Ευρωνομιάς		Λαμία/Καρπ		Σύνολο ATM
	Α.Κ.Α.Τ.	Ο.Ε.Σ.Π.	Α.Κ.Α.Τ.	Ο.Ε.Σ.Π.	Α.Κ.Α.Τ.	Ο.Ε.Σ.Π.	Α.Κ.Α.Τ.	Ο.Ε.Σ.Π.	
4+5 ΣΥΝΟΛΙΚΑ	131	878	224	87	333	130	1719	118	3462
A ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	1309	879	224	87	333	130	1654	893	3293
α1 ΕΛΛΗΝΙΚΑ Π.Ι.	1108	628	205	83	262	130	1605	187	3007
1. Εθνική	248	154	58	18	73	37	458	173	1211
2. Alpha Bank	207	128	30	19	48	35	188	98	747
3. Eurobank	141	56	32	8	41	8	202	185	674
4. EFG Eurobank - Ergasias	143	181	28	25	48	41	120	108	683
5. Πρωτοπ.	74	33	8	3	48	17	105	81	366
6. Γισσα	43	27	7	8	7	7	58	28	179
7. Αγροτική Τραπεζία	85	30	13	3	31	4	328	71	564
8. Εγνατία	37	3	7		14	3	21	1	68
9. Αττική	18	1	7		8		23	1	68
10. Λαμία Τραπεζία (Ελλάς)	17	1	1		3		17	4	43
11. Πρωτ. Ελατ.	118	8	12	2	34		28	8	205
12. Ομαγο Bank	40	10	1	2	1	1	3	4	32
13. Τράπεζα Πρωτοκ.	15	1	2		3		8	4	37
14. Πρωτοπ. Τραπεζία	2				2		8		12
15. ΑΣΠΕ	34	2	4		8		22	2	70
16. Ταχυδρομική Ταμειοφύλαξη	85		5		5		24		100
α2 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΛΟΔΑΦΩΝ Π.Ι.	112	52	18	4	23	7	51	124	382
α3 ΔΕΝΕ Π.Ι. Ε.Ε.									
17. HSBC Bank	17		2		2		1		22
18. CITIBANK	45	41	15	4	9	5	11	116	245
α4 ΔΕΝΕ Π.Ι. Ε.Ε.									
19. Τράπεζα Κύπρου	35	11	3		9	2	38	8	108
20. Ελληνική Τραπεζία/Π.Ι.	14		1		1		1		16
B Π.Ι. ΚΕΡΕΤΡΑΦΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ							67	25	82
1. Αγροτική							4		4
2. Δωδεκανησου							3	2	5
3. Κανάλι							12	9	22
4. Πρωτοπ.							32	14	46
5. Λαμία							3		3
6. Ιεραπόλις							3		4
7. Λαμία							1		1
8. Δράμας							2		2

ΠΗΓΗ: ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

6.5. Διαδίκτυο (Internet) και ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking)

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στη γενική χρήση του διαδικτύου καθώς η ηλεκτρονική τραπεζική και συνολικά οι ηλεκτρονικές εφαρμογές σχετίζονται άμεσα με τη χρήση του Ίντερνετ, τα προβλήματα που παρουσιάζονται και τις προοπτικές του χώρου.

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και το Ίντερνετ αποτελούν απαραίτητο κομμάτι στη σύγχρονη οικονομία. Έτσι ο αριθμός των χρηστών συνεχώς ανεβαίνει και υπολογίστηκε στην Ελλάδα το 2000 σε 1.705.000 άτομα από 893.000 περίπου που ήταν το 1999. Από το σύνολο των χρηστών το 66% κατοικεί σε αστικές περιοχές, το 15% σε ημιαστικές και το 19% σε αγροτικές. Αυτό αποδεικνύει ότι ο σύγχρονος τρόπος ζωής των πόλεων σχετίζεται άμεσα με το αυξημένο ποσοστό χρηστών του.

Ίντερνετ καθώς και συνολικά των ηλεκτρονικών εφαρμογών. Το 19% του Ελληνικού πληθυσμού χρησιμοποιεί το Ίντερνετ, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 91% το 2002 σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά- Τέλος από τους Έλληνες που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό υπολογιστή, ένας στους δύο κάνει καθημερινή χρήση ενώ οι υπόλοιποι το χρησιμοποιούν από μερικές (1- 2), έως αρκετές (3- 5) φορές την εβδομάδα.

Το Ίντερνετ έχει τεράστια επίδραση στην τραπεζική δομή και λειτουργία, όπως άλλωστε σε κάθε επιχειρηματικό χώρο. Καταναλωτές και επιχειρήσεις επιζητούν γρήγορη και ασφαλή ενημέρωση και εξυπηρέτηση, κάτι που τα εργαλεία της σύγχρονης πληροφορικής μπορούν εύκολα να προσφέρουν. Το Ίντερνετ έχει γίνει τόσο απαραίτητο όσο τα τηλέφωνα και αποτελεί απαραίτητο εξοπλισμό σε κάθε επαγγελματικό χώρο. Η τραπεζική τεχνολογία, που ήταν πάντοτε η αιχμή της τεχνολογίας, έχει μπει δυναμικά στο χώρο της πληροφορικής προσφέροντας τα πιο σύγχρονα συστήματα μετάδοσης πληροφοριών. Η χρήση του Ίντερνετ αποτελεί καθοριστικό στοιχείο στην ανάπτυξη της τεχνολογίας των τραπεζών. Στον παρακάτω πίνακα δίνονται στοιχεία σχετικά με τη χρήση καθώς και το κόστος του Ίντερνετ σε χώρες της Ευρώπης. Αναλογικά η Ελλάδα εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλό κόστος χρήσης, γεγονός που μπορεί να λειτουργεί αρνητικά στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών με τη βοήθεια της πληροφορικής. Για τη χρήση ιδιαίτερα της ηλεκτρονικής τραπεζικής απαιτείται ιδιαίτερη εξοικείωση με το χώρο του διαδικτύου και κατά συνέπεια εύκολη, γρήγορη και φθηνή πρόσβαση για όλους. Παράλληλα απαιτείται ανάλογος εκσυγχρονισμός και ανανέωση των εφαρμογών πληροφορικής (hardware, software), προκειμένου να υπάρχει δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στα νέα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχονται. Σημαντικό ρόλο σ' αυτήν την κατεύθυνση αποκτούν οι εταιρείες πληροφορικής που καλούνται να παρέχουν νέα προγράμματα, εύκολα στην χρήση και προσιτά στους χρήστες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Χρήστες και κόστος σύνδεσης με το Internet στις ευρωπαϊκές χώρες

Χώρα	Χρήστες Internet (σε εκατ.)	PC ανά 1.000 κατοίκους (δολ. ΗΠΑ)	Κόστος on-line σύνδεσης {*} (δολ. ΗΠΑ)	Ετήσιο εισόδημα (δολ. ΗΠΑ)
ΑΥΣΤΡΙΑ	0,400	346	64	15.838
ΒΕΛΓΙΟ	1,400	405	47	17.309
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	10,600	441	46	15.996
ΓΑΛΛΙΑ	6,200	368	48	15.685
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	9,500	362	68	16.996
ΔΑΝΙΑ	1,700	510	32	16.364
ΕΛΛΑΔΑ	0,380	125	60	10.191
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,400	404	51	12.107
ΙΣΠΑΝΙΑ	3,100	202	42	9.279
ΙΤΑΛΙΑ	5,000	297	36	14.266
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	2,300	450	40	14.062
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	0,600	160	46	7.164
ΣΟΥΗΔΙΑ	3,600	509	37	13.457
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	1,600	505	20	12.309

ΠΗΓΗ: ΕΦΗΜ. "ΤΑ ΝΕΑ", ΔΕΥΤΕΡΑ 3/4/2000, Άρθρο με τίτλο "Πανάκριβο το Ίντερνετ στην Ελλάδα". των Εύη Ελευθεριάδου, Δέσποινα Κουκλάκη και Αριστοτελία Πετώνη.

{*} Μηνιαία σύνδρομη και τηλεφωνική χρέωση

6.6. Συναλλαγές με την ηλεκτρονική τραπεζική

Με τη χρήση των ηλεκτρονικών εφαρμογών και της πληροφορικής υπάρχει η δυνατότητα πραγματοποίησης πολλών εφαρμογών με στόχο, όπως έχει ήδη αναφερθεί, την μείωση τους χρόνου συναλλαγών, την απλοποίηση των διαδικασιών και την μείωση του κόστους για τους πελάτες και τις τράπεζες. Μερικές από τις συναλλαγές είναι:

- Πληρωμή λογαριασμών (πιστωτικές κάρτες, ΔΕΚΟ, συνδρομητική τηλεόραση, κινητή τηλεφωνία).
- Πληρωμή ΦΠΑ (εφόσον έχουν υποβληθεί οι απαραίτητες αιτήσεις και τα στοιχεία μέσω Internet-TAXISnet).
- Πληρωμή ΙΚΑ και υπάρχει πρόβλεψη για άλλους ασφαλιστικούς φορείς.
- Μεταφορά χρημάτων μεταξύ λογαριασμών καθώς και γενικότερα ερωτήσεις υπολοίπου λογαριασμών.
- Μεταφορά χρημάτων σε λογαριασμούς τρίτων, στην ίδια τράπεζα (π.χ πληρωμή προμηθευτών).
- Μεταφορά χρημάτων σε άλλη τράπεζα (εμβάσματα).
- Ενημέρωση υπολοίπου και κίνησης λογαριασμού.

- Μισθοδοσία.
- Χρηματιστηριακές συναλλαγές.
- Πράξεις σχετικές με επιταγές (παραγγελία, ενημέρωση, ανάκληση).
- Υποβολή αιτήσεων (δάνειο, πιστωτική κάρτα, πάγια εντολή).

Με τις συναλλαγές αυτές και συνολικά μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής, οι τράπεζες επιδιώκουν την βελτίωση της ποιότητας των συναλλαγών με στόχο:

- Τη μείωση του κόστους λειτουργίας των τραπεζών και των επιχειρήσεων.
- Τη μείωση λειτουργικών εξόδων καθώς και των προμηθειών για τράπεζες φυσικά και νομικά πρόσωπα.
- Την ελαχιστοποίηση του κινδύνου απωλειών χρήματος.
- Τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για τις συναλλαγές.
- Τη πραγματοποίηση συναλλαγών χωρίς ωράρια και χρονοβόρες ουρές.
- Συναλλαγές που εκτελούνται εύκολα , γρήγορα και με απόλυτη ασφάλεια από την άνεση του σπιτιού ή του γραφείου.
- Πρόσβαση στην τράπεζα όλο το 24ωρο, 365 μέρες το χρόνο.

6.7. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

6.7.1. Τυποποιημένες ηλεκτρονικές διατραπεζικές συναλλαγές (Electronic Data Interchange)

Με τον όρο εννοούνται οι μαζικές και προγραμματισμένες αυτόματες συναλλαγές που παράγονται ή μεταφέρονται από τα μηχανογραφικά συστήματα των τραπεζών ή των επιχειρήσεων που συναλλάσσονται ηλεκτρονικά μαζί τους. Στην χώρα μας, παρότι έχει ξεκινήσει από τις αρχές της δεκαετίας του 80 ανάλογες εφαρμογές, μόλις τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να παίρνουν σημαντικές διαστάσεις. Οι συναλλαγές αυτές αυτοματοποιούν εργασίες, περιορίζουν μονάδες με πολυάριθμο διοικητικό προσωπικό (clearing, λογιστικές συμφωνίες κλπ) και καταργούν θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης. Παράλληλα δημιουργούν νέες ανάγκες σε τομείς εργασιών που δεν γίνονταν παλαιότερα λόγω έλλειψης τεχνολογικών δυνατοτήτων, απαιτούν λιγότερο αλλά υψηλότερα ειδικευμένο προσωπικό. Τέτοιες υπηρεσίες διατραπεζικών συναλλαγών είναι:

- Αυτόματες πληρωμές των λογαριασμών των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, μέσω των λογαριασμών καταθέσεων που τηρούν οι πελάτες των τραπεζών, με ταυτόχρονη ενημέρωση του πελάτη και του οργανισμού Κοινής Ωφέλειας.

- Πολυμερής καθημερινός συμψηφισμός των επιταγών που εκδίδουν οι τράπεζες μέσω της εταιρίας ΔΙΑΣ (ΠΗΣΕ- Πολυμερής Ηλεκτρονικός Συμψηφισμός Επιταγών).
- Το σύστημα εκκαθάρισης και διατραπεζικών συναλλαγών για άυλους τίτλους του Δημοσίου, που τηρείται στην Τράπεζα Ελλάδος.
- Τις ηλεκτρονικές συνδέσεις για ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ χρηματιστηρίου, αποθετηρίου του ΧΑΑ και τραπεζών ή θυγατρικών τους.
- Πληρωμή συντάξεων, με αυτόματες πιστώσεις ανά δεκαπενθήμερο των λογαριασμών καταθέσεων των συνταξιούχων και μηχανογραφικές εκκαθαρίσεις με τα ασφαλιστικά ταμεία.
- Μισθοδοσίες επιχειρήσεων με μαζικές πιστώσεις των αμοιβών σε τραπεζικούς λογαριασμούς.
- Εξυπηρέτηση του Υπουργείου Οικονομικών για εισπράξεις-πληρωμές φόρων.
- Αυτόματες εκκαθαρίσεις
- Πληρωμή τελών κυκλοφορίας αυτοκινήτων και εκκαθαρίσεις.
- Ανταλλαγές δεδομένων συναλλαγών μεταξύ τραπεζών και Εταιριών Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, Ασφαλιστικών Εταιριών, ιδιωτικών επιχειρήσεων που ενημερώνονται αυτόματα για τις ταμειακές ροές τους, εταιριών διαχείρισης πιστωτικών καρτών κλπ.

6.7.2. Η "Εικονική Τράπεζα" - Virtual Banking

Στο στόχαστρο των επιτελείων των σύγχρονων τραπεζών είναι η στρατηγική ενός εικονικού μοντέλου τράπεζας, που συνηθίζεται να ονομάζεται "εικονική τράπεζα". Σύμφωνα με την θεώρηση αυτή, η εικονική τραπεζική στηρίζεται στη διασύνδεση πολλών χρηματοοικονομικών προϊόντων που προσφέρονται σαν μία ενιαία ενότητα υπηρεσιών στον πελάτη και η πρόσβαση σ' αυτές εκ μέρους του γίνεται από ένα και μόνο σημείο επαφής με την τράπεζα (single point of contact). Αυτό το πρότυπο, είναι δυνατό μόνον με την απόλυτη ανάπτυξη και χρήση της τεχνολογίας. Με βάση το πρότυπο αυτό διαφαίνεται μία τάση που ωθεί τις τράπεζες:

- Να συνάπτουν συνεχώς στρατηγικές συμμαχίες με άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εταιρίες παροχής υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας Value Added Networks (VANs) και ειδικευμένες επιχειρήσεις, εξασφαλίζοντας συμπληρωματική τεχνογνωσία.

- Να εκχωρούν εργασίες τους σε τρίτα μέρη (outsourcing), π. χ. εξειδικευμένες θυγατρικές τους επιχειρήσεις, συμβούλους, υποκαταστήματα με αποκλειστική εξυπηρέτηση την ηλεκτρονική τραπεζική.

6.7.3. Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ATM)

Από τα συστήματα και τις υπηρεσίες νέων τεχνολογιών στον τραπεζικό χώρο, οι ΑΤΜ' ς εξακολουθούν παρά το μεγάλο χρονικό διάστημα της κυκλοφορίας τους, να χρησιμοποιούνται περισσότερο από κάθε άλλο μέσω συναλλαγών. Τα μηχανήματα αυτά έχουν τοποθετηθεί και χρησιμοποιηθεί στην Αμερική από το 1960 ενώ στην Ευρώπη έγιναν γνωστά αρχικά στην Μεγάλη Βρετανία στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες των ΑΤΜ διαφέρουν ανάλογα την τεχνολογία και τις τράπεζες, ωστόσο γενικά μπορούν να προσφέρουν:

- Ανάλυση μετρητών και ερωτήσεις λογαριασμών.
- Κατάθεση μετρητών, εμβασμάτων και επιταγών.
- Μεταφορά χρημάτων μεταξύ λογαριασμών.
- Ενημέρωση υπολοίπου λογαριασμών.
- Πληρωμή υποχρεώσεων των πελατών.
- Αλλαγή παγίων εντολών προς την τράπεζα.
- Αιτήσεις για δάνεια και πιστωτικές κάρτες (ακολουθεί αίτηση εγγράφων).

Σημαντικότερος στόχος των ΑΤΜ ήταν η μείωση των υπαλλήλων και κατά συνέπεια το χαμηλότερο κόστος για την τράπεζα καθώς και η καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών οι οποίοι μπορούν να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους 24 ώρες το 24ωρο με χαμηλότερο κόστος συναλλαγής, γρηγορότερα και με πιο απλές διαδικασίες.

Οι πρόσθετοι στόχοι από την υλοποίηση των ΑΤΜ είναι:

- Η παροχή νέων τραπεζικών υπηρεσιών και η παράλληλη προσέλκυση νέων πελατών με διαφορετικές απαιτήσεις.
- Η παροχή υπηρεσιών σε τοποθεσίες όπου δεν υπάρχουν υποκαταστήματα.
- Η διατήρηση της ανταγωνιστικής θέσης μεταξύ των σύγχρονων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

Η έρευνα της αγοράς αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εγκατάσταση και λειτουργία των ΑΤΜ. Γενικά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των σημείων εγκατάστασης και παράλληλα να ακολουθείται μια σειρά από διαδικασίες για την επιτυχία του εγχειρήματος. Αυτές αφορούν:

- Βελτίωση και ανανέωση των προσφερόμενων υπηρεσιών.
- Αποτελεσματικό marketing από την πλευρά των τραπεζών.
- Επιλογή κατάλληλου λογισμικού και υλικού.
- Εύκολη πρόσβαση και χρήση των μηχανημάτων ακόμα και από πελάτες που δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με το χώρο.
- Κατάλληλη εκπαίδευση του δυναμικού των τραπεζών και επαρκές δίκτυο διόρθωσης βλαβών και προβλημάτων.

6.7.4 Telephone Mobile Banking

Το Telephone banking αποτελεί ένα νέο τρόπο εξ αποστάσεως συναλλαγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικά αυτόματα συστήματα χρησιμοποιούνται από τηλεφωνικά κέντρα στελεχωμένα με ανθρώπους έτοιμους να απαντήσουν ή να διεκπεραιώσουν συναλλαγές, παρέχοντας ακόμα και σύστημα αναγνώρισης φωνής. Τα υψηλότερα ποσοστά υιοθέτησης του phone banking καταγράφονται στην Αγγλία και την Γαλλία. Στον πίνακα 3.1 φαίνεται ο βαθμός διείσδυσης του phone banking σε μερικές Ευρωπαϊκές χώρες κατά φθίνουσα σειρά. Σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες ο βαθμός υιοθέτησης του phone banking (η Ελλάδα αποτελεί μια από αυτές τις χώρες) βρίσκεται πολύ χαμηλά ποσοστά.

ΠΙΝΑΚΑΣ
ΠΟΣΟΣΤΑ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗΣ PHONE BANKING

Γαλλία	10%
Ηνωμένο Βασίλειο	10%
Γερμανία	6%
Ισπανία	6%
Βέλγιο	5%
Ιρλανδία	5%
Ολλανδία	5%
Σουηδία	4%
Ιταλία	3%
Φιλανδία	2%

6.7.5. Το σύστημα TARGET

Το TARGET είναι ένα πανευρωπαϊκό σύστημα διακανονισμού εντολών πληρωμής για συναλλαγές μεγάλης αξίας.

Λειτουργεί σε αποκεντρωμένη βάση και αποτελείται από τρία συστατικά στοιχεία:

- Τα 15 συστήματα διακανονισμού εντολών πληρωμής μεγάλων ποσών σε συνεχή χρόνο.
- Το μηχανισμό πληρωμών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

- Το σύστημα Διασύνδεσης ,μέσω του οποίου μεταβιβάζονται εντολές μεταξύ εθνικών κεντρικών τραπεζών.

Οι πληρωμές Target είναι όλες εκφρασμένες σε ευρώ και ανταλλάσσονται διμερώς μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών.

6.8. E- BANKING ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι Ελληνικές τράπεζες ξεκίνησαν να παρέχουν προϊόντα και υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής από το 1997. Από τότε η ηλεκτρονική τραπεζική στη χώρα μας παρουσίασε μικρή ανάπτυξη ενώ οι περισσότεροι αναλυτές θεωρούν ότι μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα εξέλιξης των Ελληνικών τραπεζών. Η γεωγραφία της χώρας (απομακρυσμένες περιοχές, νησιωτικές περιοχές) παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες στην πρόσβαση, γεγονός που θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την εφαρμογή προϊόντων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής. Μπροστά στη νέα οικονομική πραγματικότητα και τις νέες τεχνολογίες στο χρηματοοικονομικό και ειδικότερα στο τραπεζικό χώρο, η Ελλάδα είναι αναγκασμένη να ακολουθήσει τις εξελίξεις.

Σ' αυτή την κατεύθυνση προσανατολίζονται επιχειρήσεις και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καθώς και δημόσιοι οργανισμοί. Μέσα από αρκετά Κοινοτικά Προγράμματα επιδιώκεται η άντληση πληροφοριών αλλά και οικονομικών πόρων με σκοπό να μπορέσουν οι Ελληνικές επιχειρήσεις να ακολουθήσουν τους Ευρωπαϊκούς ρυθμούς εξέλιξης. Με την έγκριση του Γ' ΚΠΣ υπάρχει δεκαπλασιασμός των κονδυλίων που μπορούν να διατεθούν για υποδομές και δράσεις στον τομέα του εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης της ψηφιακής οικονομίας. Η Κοινωνία της Πληροφορίας είναι από τα βασικά Κοινοτικά Προγράμματα ανάπτυξης της πληροφορικής στην Ελλάδα, με στόχο την καθιέρωση και λειτουργία συστημάτων ηλεκτρονικής επικοινωνίας σε όλους τους χώρους της οικονομίας. Η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, οι εξελίξεις στα ασύρματα δίκτυα, η ανάπτυξη-της κινητής τηλεφωνίας, η πτώση του κόστους του ίντερνετ, είναι στοιχεία που οδηγούν στην εφαρμογή νέων μεθόδων επικοινωνίας στην Ελληνική οικονομία. Ειδικότερα σε ότι αφορά τη χρήση του ίντερνετ, εμφανίζεται μεγάλη αύξηση των χρηστών τα τελευταία χρόνια, γεγονός που αποδίδεται στην πτώση του κόστους σύνδεσης αλλά και στην γενικότερη εξοικείωση των Ελλήνων με τις νέες τεχνολογίες. Έτσι οι χρήστες ίντερνετ φτάνουν σήμερα στην Ελλάδα το 31% στον εργασιακό χώρο, ενώ 17% έχει

σύνδεση στο σπίτι του. Τα ποσοστά αυτά είναι αρκετά χαμηλότερα από ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες και αυτό οφείλεται στο υψηλό κόστος χρήσης (παρά την πτώση που έχει σημειωθεί, η χρήση εξακολουθεί να είναι αρκετά ακριβή σε σχέση με άλλες χώρες, πίνακας). Παρόλα αυτά η Ελλάδα παρουσιάζει σημαντική αύξηση των χρηστών που το 2002 έφτασε σε ποσοστά το 91% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Αν δεν συμπεριληφθεί το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι χρήστες προϊόντων ηλεκτρονικής τραπεζικής, φτάνουν στην Ελλάδα το 20%. Τα μικρά (αναλογικά με ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες) ποσοστά, οφείλεται στην έλλειψη εξοικείωσης των Ελλήνων με τις νέες τεχνολογίες. Οι χρήστες e-banking σε αντίθεση με τους χρήστες του ίντερνετ στην Ελλάδα, αυξάνονται με αρκετά αργούς ρυθμούς, γεγονός που καταδεικνύει τον φόβο των Ελλήνων να εμπιστευτούν τις νέες τεχνολογίες.

Αν δεν συμπεριληφθούν οι ΑΤΜ'ς οι χρήστες ηλεκτρονικής τραπεζικής στην Ελλάδα παρότι παρουσιάζουν αύξηση, εξακολουθούν να κατέχουν μικρά ποσοστά στις τραπεζικές συναλλαγές. Έτσι όπως φαίνεται στο διάγραμμα οι παραδοσιακές συναλλαγές (γκισέ) χρησιμοποιούνται από το 70% των πελατών, το 20% χρησιμοποιεί τις ΑΤΜ'ς, το 5% τις συναλλαγές (phone-banking) ενώ ένα μικρό ποσοστό περίπου 2% έχει υιοθετήσει τις ηλεκτρονικές συναλλαγές.

ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πηγή: Αρχοντακη Παλαδία Τσαντίλα Αθήνα 1995

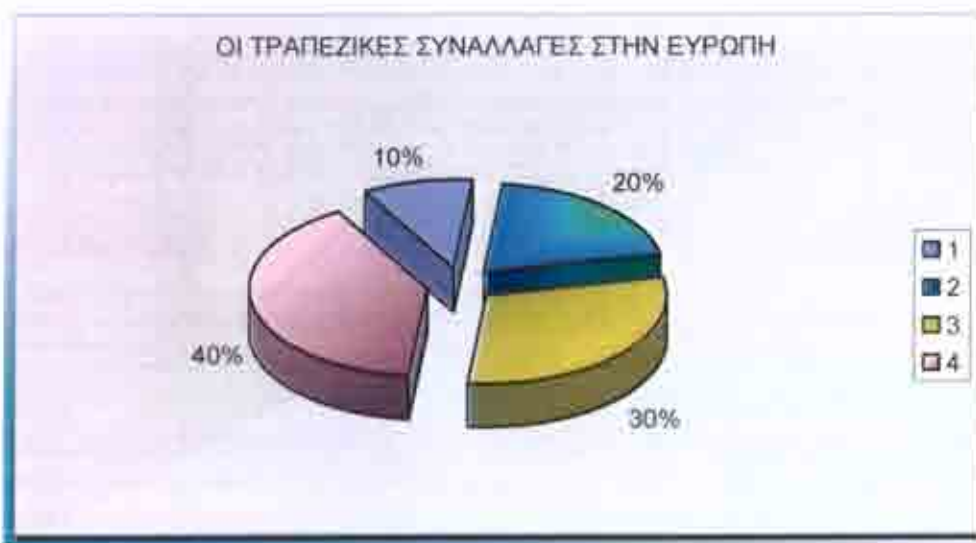
Αντίθετα οι τραπεζικές συναλλαγές στην Ευρώπη (διάγραμμα 4.2) παρουσιάζουν στροφή από τον παραδοσιακό σε σύγχρονους τρόπους

συναλλαγών, ενώ μια σύγκριση του τρόπου με τον οποίο διεξάγονται οι συναλλαγές στην Ελλάδα και του αντίστοιχου μέσου όρου στην Ευρώπη δείχνει:

Τα ικανοποιητικά ποσοστά χρήσης των ΑΤΜ's στην Ελλάδα, ότι η χρήση των γκισέ εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλή στη χώρα μας.

Την νηπιακή ανάπτυξη στις ηλεκτρονικές συναλλαγές της Ελλάδας σε σχέση με την Ευρώπη.

ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

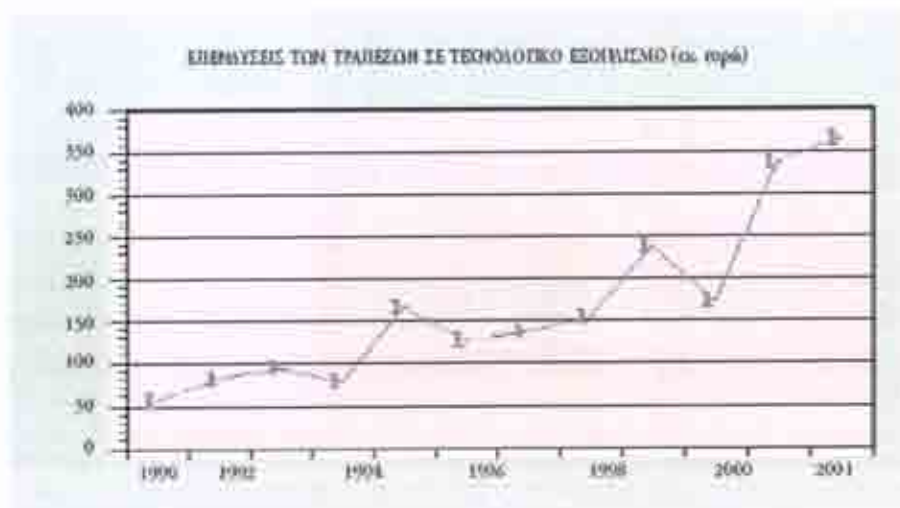

Πηγή: Αρχοντάκη Παπαδία Τσαντίλα Αθήνα 1995

Όσον αφορά την τεχνολογία διαδικτύου, αυτή μειώνει τα εμπόδια εισόδου στον κλάδο για μικρές ευέλικτες τράπεζες, κατά συνέπεια και τις Ελληνικές, οι οποίες δεν επιβαρύνονται με τα υψηλά κόστη συντήρησης δικτύου καταστημάτων, την ίδια ώρα που η ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων μειώνει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των τραπεζών στη συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση πληροφοριών για την εξυπηρέτηση. Αυτό θα εντείνει και τον ανταγωνισμό των ξένων τραπεζών, οι οποίες θα μπορούν να αλώσουν την ελληνική αγορά με την ηλεκτρονική τραπεζική και τις ανταγωνιστικότερες προσφορές που τους επιτρέπει το μεγάλο τους μέγεθος. Βεβαίως, η προοπτική αυτή δεν είναι άμεση, αφού ναι μεν αυξάνονται με ραγδαίους ρυθμούς οι χρήστες του Ιντερνετ στη χώρα μας, όμως το είδος της χρήσης που κάνουν είναι σχετικά περιορισμένο και δεν προβλέπεται να επηρεάσει, προς το παρόν, μαζικά τις τραπεζικές συναλλαγές.

Οι Ελληνικές τράπεζες αναγνωρίζοντας τα οφέλη που έχει η εφαρμογή της ηλεκτρονικής τραπεζικής, αυξάνουν συνεχώς τις δαπάνες για τον εκσυγχρονισμό του τραπεζικού συστήματος και την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού. Στο διάγραμμα απεικονίζεται η ραγδαία αύξηση των επενδύσεων σε τεχνολογικό εξοπλισμό. Συγκεκριμένα από 50 εκατομμύρια ευρώ που δαπανήθηκαν το 1990, οι δαπάνες έφτασαν τα 250 στα μέσα του 1998 ενώ το 2001 ξεπέρασαν τα 350 εκατομμύρια ευρώ.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Οι βελτιώσεις στα προϊόντα και τις υπηρεσίες γίνονται με σημαντικές επενδύσεις σε

υψηλή τεχνολογία και ανθρώπινο δυναμικό. Από τις αρχές του 1990 οι Ελληνικές τράπεζες άρχισαν να επενδύουν ποσά για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό τους. Πιο συγκεκριμένα, στο διάστημα 1990 έως 2001 οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου των τραπεζών ανήλθαν σε 2 δισεκατομμύρια ευρώ.

Οι δαπάνες τεχνολογικού εκσυγχρονισμού αφορούν τόσο σε συστήματα μηχανογράφησης των τραπεζικών εργασιών όσο και στον εξοπλισμό που απαιτείται για την προώθηση εναλλακτικών δικτύων διανομής προϊόντων: ATM, phone banking, internet banking.

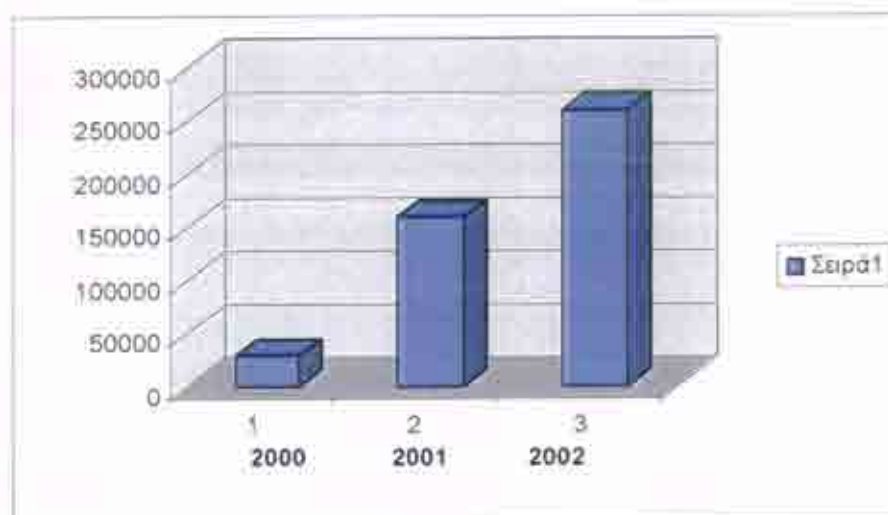
Με την χρήση των νέων τεχνολογιών οι Ελληνικές τράπεζες επιδιώκουν:

- Να προσφέρουν πιο ελκυστικά προϊόντα και υπηρεσίες
- Να βελτιώσουν την εσωτερική λειτουργία τους

➤ Να βελτιώσουν τα συστήματα διαχείρισης κινδύνων.

Οι προοπτικές για την ανάπτυξη του e-banking στην Ελλάδα είναι αρκετά ευνοϊκές λόγω της ιδιαίτερης γεωγραφίας της χώρας καθώς και της αδυναμίας (λόγω του κόστους) για δημιουργία καταστημάτων σε απομακρυσμένες ή νησιώτικες περιοχές. Ωστόσο οι ρυθμοί εξαπλώσης, τουλάχιστον μέχρι σήμερα και αν εξαιρεθούν οι ATM, δεν είναι ικανοποιητικοί. Συγκεκριμένα υπάρχει επιφυλακτικότητα από την πλευρά των πελατών για την χρήση νέων τεχνολογιών καθώς προτιμούν την προσωπική επαφή για την διεκπεραίωση των συναλλαγών τους. Η ενημέρωση και η εξοικείωση των πελατών με το χώρο του διαδικτύου είναι απαραίτητες προϋποθέσεις προκειμένου να υιοθετήσουν τις νέες τεχνολογίες για τις καθημερινές συναλλαγές τους. Οι χρήστες ηλεκτρονικής τραπεζικής στην Ελλάδα ξεπερνούν σήμερα τις 250.000 παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση (αναλογικά όμως αρκετά μικρότερη από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες) σε σχέση με το 2000 που ήταν λιγότεροι από 50.000.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΤΕΣ E-BANKING ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αν και είναι δύσκολο να γίνουν προβλέψεις για το βραχυπρόθεσμο μέλλον της ηλεκτρονικής τραπεζικής στην Ελλάδα, υπάρχουν παράγοντες που δείχνουν ότι οι Έλληνες μακροπρόθεσμα θα αλλάξουν τις συνήθειες στις τραπεζικές συναλλαγές τους.

Συγκεκριμένα μέχρι το 2005 η διείσδυση των νέων τεχνολογιών στην Ελλάδα αναμένεται να είναι έως 40% για το ίντερνετ, 70% για την κινητή τηλεφωνία και 8% για τη ψηφιακή τηλεόραση. Η ηλεκτρονική τραπεζική είναι αναγκαίο βήμα για όλες τις Ελληνικές τράπεζες που θέλουν να επιβιώσουν στον ανταγωνισμό με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών. Οι τράπεζες που θα αναπτύξουν τις καλύτερες

εφαρμογές ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι βέβαιο ότι θα υπερτερήσουν των υπολοίπων που θα ακολουθήσουν τους παραδοσιακούς τρόπους συναλλαγών. Η βελτίωση της χρηστικότητας των νέων υπηρεσιών καθώς και η ευκολία στην πρόσβηση από όλο και περισσότερους καταναλωτές, είναι οι παράγοντες στους οποίους θα επικεντρώσουν οι τράπεζες οι οποίες έχουν ήδη επενδύσει σε τεχνολογικό εξοπλισμό απαραίτητο για την ηλεκτρονική τραπεζική. Στο μέλλον οι συναλλαγές μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής θα θεωρούνται δεδομένες για όλες τις τράπεζες και ο ανταγωνισμός θα εστιάζεται στην ευκολία πρόσβασης και διαχείρισης των νέων τεχνολογιών. Οι επενδύσεις θα αφορούν την λειτουργικότητα των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ενώ οι πελάτες θα εξοικειώνονται όλο και περισσότερο με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές και θα επιζητούν νέες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας. Στους πελάτες θα παρέχεται μεγαλύτερη διαφάνεια αφού θα μπορούν να συγκρίνουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες χωρίς να χρειάζεται να επισκεφθούν την κάθε τράπεζα ξεχωριστά.

Για τις Ελληνικές τράπεζες η υιοθέτηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών θα σημαίνει σταδιακή μείωση του λειτουργικού κόστους, ενώ ταυτόχρονα αναμένεται να παίξουν πρωταρχικό ρόλο στα κέρδη που αναμένονται μελλοντικά από το ηλεκτρονικό εμπόριο. Οι πελάτες δεν είναι απαραίτητο να αποξενωθούν από τις τράπεζες καθώς μέσω του ίντερνετ θα βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία.

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 1.000.000 χρήστες ίντερνετ, δηλαδή το 10% του πληθυσμού. Άλλες Ευρωπαϊκές χώρες αγγίζουν ήδη τα ποσοστά χρηστών που αναμένει η Ελλάδα μέχρι το 2005 (30% και 40%).

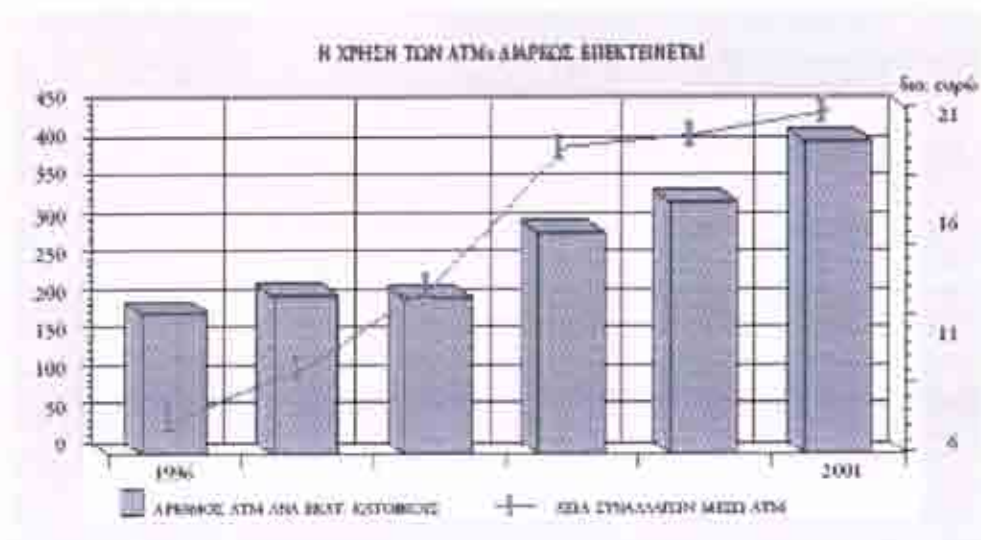
Παρά τις μεγάλες προσπάθειες των Ελληνικών τραπεζών να προωθήσουν το e-θρηκίσξ στη χώρα μας, για διάφορους λόγους η ανταπόκριση των Ελλήνων ιδιωτών και των επιχειρήσεων κυμαίνεται σε επίπεδα αρκετά χαμηλότερα από τα αναμενόμενα. Οι σημαντικότεροι λόγοι της μικρής του αποδοχής στην Ελλάδα είναι η έλλειψη της απαραίτητης εξοικείωσης με το χώρο των νέων τεχνολογιών καθώς και η έλλειψη σωστής ενημέρωσης για την προσέλκυση των πελατών. Η Ελλάδα είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα που πραγματοποιεί ακόμα τα πρώτα βήματα στην εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες. Το ενθαρρυντικό είναι ότι για αρκετά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, η ποιότητα των υπηρεσιών και προϊόντων ηλεκτρονικής τραπεζικής που παρέχονται είναι σχεδόν εφάμιλλα των ανεπτυγμένων Ευρωπαϊκών χωρών.

6.8.1. Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ΑΤΜ)

Οι ΑΤΜ'ς επιτρέπουν στο κοινό 24ωρη πρόσβαση στις τράπεζες από περίπου 5000 σημεία σε όλη την Ελλάδα, για την ταχύτερη και ευκολότερη πρόσβαση στις καταθέσεις καθώς και σε πλήθος άλλων συναλλαγών (ενημέρωση υπολοίπων, μεταφορές ποσών κ. α.)

Ο αριθμός των ΑΤΜ έχει αυξηθεί ταχύτερα από τον αριθμό άλλων προϊόντων. Τα ΑΤΜ'ς παραδίδουν μια σειρά υπηρεσιών και βρίσκονται κοντά στον πελάτη, μια ευκολία για την οποία πολλοί πελάτες είναι πρόθυμοι να ακολουθήσουν την ηλεκτρονική τραπεζική. Παράλληλα οι υπηρεσίες μέσω ΑΤΜ'ς υπάρχουν μεγάλο χρονικό διάστημα στην αγορά και οι πελάτες έχουν εξοικειωθεί με το συγκεκριμένο τρόπο συναλλαγών. Έτσι όπως φαίνεται στο διάγραμμα ο αριθμός των ΑΤΜ'ς συνεχώς αυξάνεται. Ανάλογη αύξηση παρουσιάζουν και οι αξίες των συναλλαγών με ΑΤΜ'ς

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΑΤΜ'Σ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

6.8.2. Phone Banking

Το μέσο που χρησιμοποιείται συνήθως για να επικοινωνήσουν οι πελάτες με την τράπεζα μέσω τηλεφώνου, είναι μικρές συσκευές που κωδικοποιούν-αποκωδικοποιούν τα στοιχεία που ζητά ο χειριστής τους. Ο πελάτης κατέχει ένα ατομικό κωδικό (password) και συνδέεται με τον κόμβο πληροφοριών της τράπεζας

απ' όπου λαμβάνει τις απαντήσεις σε ότι έχει ζητήσει μ τη μορφή μαγνητοφωνημένης ηχητικής απάντησης.

Το κόστος σύνδεσης περιλαμβάνει την αγορά της συσκευής και οι χρεώσεις ποικίλουν ανάλογα με τις κλήσεις και το είδος των συναλλαγών που ζητάει κάθε φορά ο πελάτης.

Οι συνήθειες υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω του phone banking είναι:

- Ερωτήσεις υπολοίπου.
- Πληροφόρηση για την κίνηση επιταγών
- Μεταφορές από λογαριασμό σε λογαριασμό.
- Πληρωμές διαφόρων τελών.
- Εξόφληση λογαριασμών.
- Πληροφόρηση για χρηματιστηριακές τιμές.
- Λήψη πληροφοριών για τις ισοτιμίες νομισμάτων.

Στην Ελλάδα το phone banking ξεκίνησε η Alpha bank με το Alphaphone και η Citibank με την ονομασία Citiphone Banking. Σήμερα οι περισσότερες Ελληνικές τράπεζες προσφέρουν υπηρεσίες phone banking. Οι συναλλαγές αυτές βρίσκονται σε χαμηλή ανάπτυξη (σε αναλογία με ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες) και οι τράπεζες που τις προσφέρουν έχουν απλά βελτιώσει την τεχνογνωσία τους για το μέλλον χωρίς να μπορέσουν να αποκομίσουν ουσιαστικά κέρδη από την πώληση της υπηρεσίας σε σύγκριση με το κόστος των επενδύσεων. Αυτό οφείλεται στο μικρό μέγεθος της αγοράς που κατέχουν στην Ελλάδα οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής συνολικά αλλά και στην ελλιπή ενημέρωση του κοινού.

6.8.3. Home banking

Το Home banking απευθύνεται σε μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος καταναλωτές ή επιχειρήσεις. Οι υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω του Home banking είναι ανάλογες με αυτές του phone banking. Ως μέσο συναλλαγής χρησιμοποιείται ο προσωπικός υπολογιστής του πελάτη ή της επιχείρησης.

Η τιμολόγηση βασίζεται συνήθως σε προκαθορισμένο τιμολόγιο ανάλογα με την κλήση, συναλλαγή, χρόνο σύνδεσης με την τράπεζα και ύψος αξίας συναλλαγών

Στην Ελλάδα υπηρεσία Home Banking διαθέτει η Alpha Bank με την ονομασία Alphaline

6.8.4. Internet Banking

Το Internet Banking θεωρείται το μέλλον του web banking διεθνώς αλλά και στη χώρα μας. Στις ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες, όπου οι πελάτες των τραπεζών είναι περισσότερο ώριμοι και πιο εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες, οι επενδύσεις σ' αυτή τη μορφή συναλλαγών έχουν ήδη καταστεί αποδοτικές. Στην Ελλάδα το Internet Banking βρίσκεται ακόμα σε νηπιακή ανάπτυξη, υπάρχει όμως αριθμός πελατών που το εμπιστεύεται. Οι τράπεζες επίσης έχουν δημιουργήσει την απαραίτητη υποδομή με πολλές προσφερόμενες ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Αυτό δείχνει ότι τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα έχουν κατανοήσει τον ρόλο που αναμένεται να διαδραματίσει στο μέλλον το Internet Banking και έχουν ήδη επενδύσει σ' αυτό. Internet Banking

Από το Internet Banking προκύπτουν σημαντικά πλεονεκτήματα αφού οι πελάτες τυγχάνουν γρήγορης και ευέλικτης εξυπηρέτησης ενώ σημαντικό είναι και το οικονομικό κέρδος που έχουν με την απομάκρυνση από τον γκισέ. Για την επιτυχημένη οργάνωση και λειτουργία του Ξ δεν αρκούν μόνο οι επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες αλλά και το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό που θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις αυξημένες απαιτήσεις της ηλεκτρονικής τραπεζικής. Το μέλλον του Internet Banking είναι ελπιδοφόρο, παρά τη μέχρι σήμερα χαμηλή ανταπόκριση του κοινού. Καταναλωτές και επιχειρήσεις έχουν ανάγκη την γρήγορη και ευέλικτη εξυπηρέτηση καθώς διαθέτουν περιορισμένο χρόνο για την διεκπεραίωση των συναλλαγών τους.

Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται μέσω Internet Banking από τα περισσότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σήμερα στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθες:

- Ερωτήσεις υπολοίπου λογαριασμών.
- Πληρωμές λογαριασμών ΔΕΚΘ.
- Πληρωμές πιστωτικών καρτών.
- Πληρωμές ΦΠΑ.
- Χρηματιστηριακές συναλλαγές.
- Μεταφορές ποσών σε λογαριασμούς.

Μελλοντικά σχεδιάζεται η δημιουργία και άλλων συναλλαγών όπως η real time παρακολούθηση του χρηματιστηρίου, αιτήσεις για έκδοση προσωπικών ή καταναλωτικών δανείων, αίτηση για έκδοση μπλοκ επιταγών κ. α.

6.9. E-banking και Ελληνικές Τράπεζες

Οι Ελληνικές τράπεζες, σε όλο και υψηλότερα ποσοστά, προσφέρουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής. Συγκεκριμένα σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του περιοδικού Information Age na σε συνεργασία με την εταιρεία συμβούλων Gartner Group, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι περισσότερες Ελληνικές τράπεζες προσφέρουν ικανοποιητικές υπηρεσίες, εφάμιλλες των αντίστοιχων Ευρωπαϊκών. Στην έρευνα συμμετείχαν τράπεζες και εξετάσθηκε η σχεδίαση, η δομή, η ευκολία πλοήγησης, η αισθητική εμφάνιση και η ασφάλεια των web sites. Σχετικά με τις προσφερόμενες υπηρεσίες το σύνολο των τραπεζών διαθέτουν όλες τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες που αφορούν τις καθημερινές συναλλαγές (ερωτήσεις υπολοίπων, μεταφορές ποσών, πλήρωμές λογαριασμών κ. α.).

Στα περισσότερα sites υπάρχει εύκολη πρόσβαση και μετακίνηση γεγονός που καθιστά σχετικά εύκολες τις συναλλαγές ακόμα και σε πελάτες που δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με το χώρο του διαδικτύου. Το πρόβλημα που παρουσιάζεται σε ορισμένα sites είναι ότι δεν υπάρχουν λέξεις κλειδιά για ερωτήσεις που θα επέτρεπαν μεγαλύτερη ευκολία στην πλοήγηση.

Η αισθητική των web sites βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα για τις περισσότερες τράπεζες, ενώ με βάση τις προσωπικές εκτιμήσεις των τραπεζών στον τομέα της ασφάλειας των συναλλαγών χρησιμοποιούνται τα πιο εξελιγμένα τεχνολογικά συστήματα. Οι 10 από τις 11 τράπεζες διαθέτουν τις υπηρεσίες τους 24 ώρες το 24ωρο, επτά ημέρες την εβδομάδα. Εξαιρέση αποτελεί η Εθνική τράπεζα η οποία διαθέτει τις online υπηρεσίες της 4πμ έως 8μ.μ τις καθημερινές και 9π.μ. έως 8μ.μ. τα Σαββατοκύριακα.

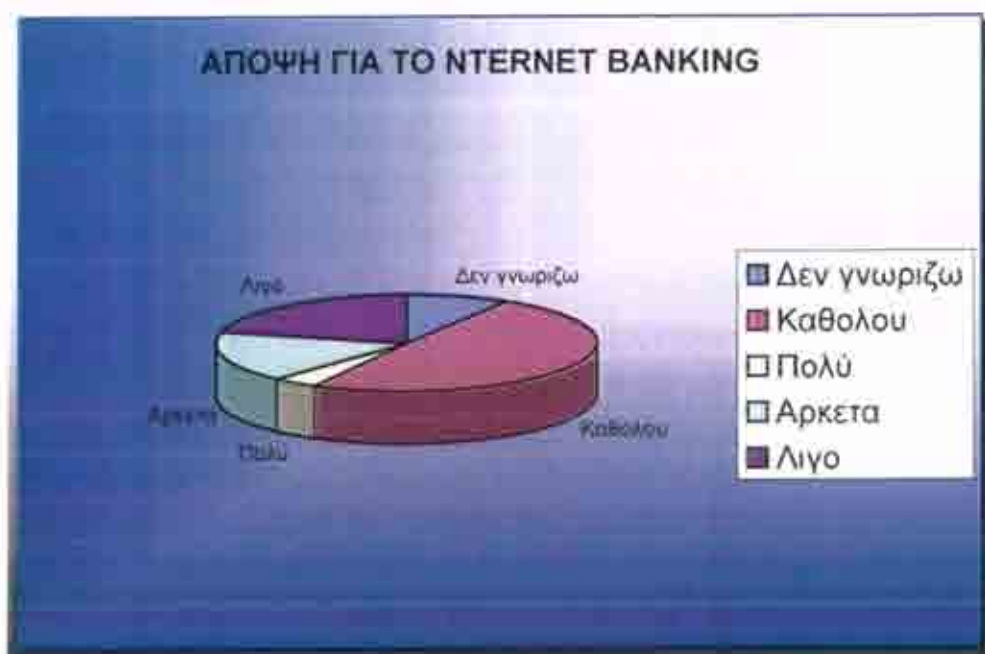
Οι περισσότερες τράπεζες προσφέρουν στα sites τους την δυνατότητα επιλογής γλωσσών (Ελληνικά, Αγγλικά). Εξαιρέση αποτελούν η Λαϊκή, η Εθνική και η τράπεζα Κύπρου.

Σε όλα τα sites υπάρχει διαθέσιμο τηλέφωνο ή e-mail προκειμένου να μπορεί ο επισκέπτης να επικοινωνήσει με την τράπεζα για ερωτήσεις και πληροφορίες σχετικά με τις συναλλαγές του.

Σε ότι αφορά το κόστος των συναλλαγών αναφέρεται ότι καμία από τις τράπεζες που συμμετείχαν στην έρευνα δεν επιβαρύνει τους πελάτες με επιπλέον κόστος για την χρήση των ηλεκτρονικών εφαρμογών.

Συμπερασματικά οι Ελληνικές τράπεζες που παρέχουν προϊόντα και υπηρεσίες μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής, βρίσκονται σε αρκετά υψηλό επίπεδο και είναι ικανές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των πελατών.

Αντίθετα οι πελάτες, δεν δείχνουν ανάλογα ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής που τους παρέχονται. Έτσι όπως φαίνεται στο διάγραμμα 4.6, το 49% των Ελλήνων δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από το Ελληνικό internet banking, ενώ μόλις το 4% θεωρεί της ηλεκτρονικές υπηρεσίες των τραπεζών πολύ ικανοποιητικές.

6.10. Αποτίμηση του E-Banking

Στις αρχές του 1997, οι περισσότερες οικονομικές εφημερίδες και περιοδικά περιλάμβαναν σε καθημερινή σχεδόν βάση κάποια άρθρο σχετικά με την «επανάσταση» που συντελείται στον τραπεζικό χώρο μέσω της εφαρμογής της ηλεκτρονικής τραπεζικής. Στις αρχές του 2000 το e-banking αποδείχθηκε πως θα χρειαστεί αρκετές προσπάθειες και χρονικό διάστημα για αλλάξει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο διεκπεραιώνονται οι τραπεζικές συναλλαγές.

Το 2001 οι περισσότερες τράπεζες στην Ευρώπη επιβεβαιώνουν ότι μόνο το 5 έως 10% της πελατειακής τους βάσης χρησιμοποιεί τις on line υπηρεσίες τους. Το ποσοστό αυτό προκύπτει από έρευνα σε τραπεζικούς οργανισμούς κυρίως ανεπτυγμένων χωρών, όπως η Βρετανία και η Γερμανία. Στην Ελλάδα είναι εύκολο να συμπεράνει κανείς πως η ανάπτυξη του e-banking θα είναι χαμηλότερη του μέσου Ευρωπαϊκού όρου και σίγουρα θα διαμορφώνεται πολύ χαμηλότερα από το 5% επί του

συνόλου των πελατών. Ακόμη όμως και σε χώρες όπου οι χρήστες του διαδικτύου συναλλάσσονται on line με τις τράπεζες, δεν έχουν σταματήσει τον παραδοσιακό τρόπο συναλλαγών, ο οποίος εξακολουθεί να αποτελεί τη δημοφιλέστερη μέθοδο.

Οι έρευνες στην ελληνική αγορά έχουν δείξει ότι οι χρήστες που επιλέγουν να επικοινωνήσουν «ηλεκτρονικά» με την τράπεζα τους περιορίζονται μόνο στην ενημέρωση για τους λογαριασμούς τους ή τα χαρτοφυλάκια μετοχών και αποφεύγουν άλλου είδους συναλλαγές. Ο λόγος είναι απλός: η επιφύλαξη για την ασφάλεια του δικτυακού περιβάλλοντος.

Πάντως, οι τράπεζες εφαρμόζουν την τελευταία λέξη της τεχνολογίας σε επίπεδο ασφαλείας και έχουν επενδύσει πολλά στα πιο εξελιγμένα πρωτόκολλα ασφαλείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο παρελθόν ανάλογη δυσπιστία είχε προκαλέσει και η εμφάνιση των ATM' s, στα οποία πολλοί ακόμη και σήμερα αποφεύγουν να κάνουν καταθέσεις.

Γενικώς οι υπηρεσίες που προσφέρονται πιο συχνά διαδικτυακά είναι η ενημέρωση για την κίνηση λογαριασμών, η μεταφορά χρημάτων μεταξύ λογαριασμών, η πληρωμή λογαριασμών και πιστωτικών καρτών. Πρόσφατα δόθηκε η δυνατότητα καταβολής ΦΠΑ, σε όσους όμως υποβάλλουν με τον ίδιο τρόπο φορολογική δήλωση. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε πολλές τραπεζικές εργασίες απαιτείται η υπογραφή του πελάτη, όπως για παράδειγμα στα δάνεια, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η διάθεση τους μέσω διαδικτύου. Πάντως ακόμη και οι τράπεζες που δεν διαθέτουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής, διαθέτουν ιστοσελίδες μέσω των οποίων ο πελάτης μπορεί να λάβει πληροφορίες για τα παρεχόμενα προϊόντα και υπηρεσίες. Οι ελληνικοί τραπεζικοί οργανισμοί ήταν από τους πρώτους που υποστήριξαν και άλλου είδους επιχειρηματικές προσπάθειες στο διαδίκτυο. Οι τράπεζες διατηρούν εδώ και αρκετά χρόνια στενή σχέση με τον χώρο της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών, και την τελευταία τριετία επεκτάθηκαν και στον χώρο του διαδικτύου.

Εκπρόσωποι ελληνικών τραπεζών υποστηρίζουν σήμερα πως παρά τους αργούς ρυθμούς ανάπτυξης του e-banking και τις αρκετές αποτυχημένες επιχειρηματικές προσπάθειες στο διαδίκτυο, η τεχνολογία θα εξακολουθήσει να αποτελεί βασικό πυρήνα στη στρατηγική τους. Η επένδυση σε τεχνολογία είναι μονόδρομος για ορισμένα από τα μεγαλύτερα χρηματοοικονομικά σχήματα στην Ελλάδα και παρά την κρίση που διέρχεται σήμερα η Ελληνική, αλλά και η Διεθνής αγορά, θα συνεχίσουν να αναζητούν επενδυτικές ευκαιρίες στον χώρο.

Αυτό που έχει αλλάξει σήμερα είναι πως οι τράπεζες είναι πλέον προσεκτικότερες στις επενδυτικές τους επιλογές, ενώ οφείλουν να αναπτύξουν συνέργιες με εταιρείες πληροφορικής στις οποίες αποτελούν στρατηγικούς επενδυτές. Περισσότερο από ποτέ δίνεται σήμερα η δυνατότητα στους τραπεζικούς ομίλους να αναζητήσουν το κέρδος μέσω συνεργιών με τις επιχειρήσεις από τον χώρο της τεχνολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

7.1. Εισαγωγή

Η Ελληνική οικονομία και οι Τράπεζες είναι άμεσα συνυφασμένα μεταξύ τους. Έτσι θα αναφέρουμε κάποιους δείκτες και κάποια οικονομικά μεγέθη που επηρεάζουν αλλά και επηρεάζονται από τη λειτουργία των τραπεζών.

Στην ελληνική οικονομία, ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ παρέμεινε υψηλός το 2004, αλλά επιβραδύνθηκε στο 3,8% (από 4,5% το 2003), κυρίως επειδή η ολοκλήρωση των επενδύσεων που συνδέονταν με τους Ολυμπιακούς Αγώνες οδήγησε σε χαμηλότερο από ότι το 2003 ρυθμό αύξησης των ακαθάριστων επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου. Το 2005 ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας προβλέπεται ότι θα επιβραδυνθεί στο 3,3% περίπου, παραμένοντας όμως αισθητά υψηλότερος από ότι στη ζώνη του ευρώ. Η άνοδος της ιδιωτικής κατανάλωσης προβλέπεται ότι θα παραμείνει ο κύριος προωθητικός παράγοντας της εγχώριας ζήτησης και του προϊόντος, εμφανίζοντας μικρή επιβράδυνση σε σύγκριση με το 2004. Θετική επίσης προβλέπεται ότι θα είναι η συμβολή των ιδιωτικών επενδύσεων στην άνοδο του ΑΕΠ, με βάση την υπόθεση ότι θα εξακολουθήσουν να αυξάνονται οι επιχειρηματικές επενδύσεις (κυρίως λόγω των νέων κινήτρων που έχουν θεσμοθετηθεί, ενώ οι επενδύσεις σε κατοικίες εκτιμάται ότι θα παραμείνουν περίπου στο επίπεδο του 2004. Επίσης, με βάση τις ευνοϊκές εκτιμήσεις για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας, προβλέπεται ότι οι εξαγωγές ιδίως υπηρεσιών θα αυξηθούν με σχετικά υψηλό ρυθμό. Αντίθετα, οι επενδύσεις της γενικής κυβέρνησης οι οποίες ενισχύθηκαν το 2003-2004 λόγω των έργων που συνδέονταν με τους Ολυμπιακούς Αγώνες προβλέπεται ότι θα μειωθούν, αντανakλώντας εν μέρει την ανάγκη για δημοσιονομική εξυγίανση. Για τον ίδιο λόγο, προβλέπεται αισθητή συγκράτηση του ρυθμού ανόδου της δημόσιας κατανάλωσης. Οι προβλέψεις αυτές ενέχουν σημαντικά στοιχεία αβεβαιότητας, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εξέλιξη της τιμής του πετρελαίου, καθώς και το ενδεχόμενο να επηρεαστούν αρνητικά οι ιδιωτικές επενδυτικές αποφάσεις από την υποχώρηση ορισμένων δεικτών εμπιστοσύνης τους τελευταίους μήνες.

Η απασχόληση επηρεάστηκε θετικά το 2004 από την άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας και τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά αναμένεται ότι θα αυξηθεί πολύ λίγο το 2005, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση του ποσοστού ανεργίας σε υψηλό επίπεδο. Η προβλεπόμενη μικρή αύξηση της απασχόλησης αποδίδεται στην παρατηρούμενη υποχώρηση της στις κατασκευές, στην περιοριστική πολιτική προσλήψεων στον τομέα της γενικής κυβέρνησης (στο πλαίσιο της προσπάθειας δημοσιονομικής προσαρμογής), καθώς και σε προγράμματα εθελουσίας εξόδου σε αρκετές τράπεζες και μεγάλες δημόσιες επιχειρήσεις.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε σημαντικά το 2004 (σε 3,9% του ΑΕΠ, από 5,6% του ΑΕΠ το 2003) και αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω το 2005, παραμένοντας όμως σχετικά υψηλό, κυρίως λόγω διαρθρωτικών προβλημάτων και της συνεχιζόμενης υποχώρησης της ανταγωνιστικότητας ως προς τις τιμές. Το ευνοϊκό εξωτερικό περιβάλλον αναμένεται να ενισχύσει περαιτέρω τη ζήτηση για τις υπηρεσίες που παρέχει η εμπορική ναυτιλία, η οποία είναι ο πιο ανταγωνιστικός τομέας της ελληνικής οικονομίας διεθνώς, ενώ οι εισπράξεις από τον τουρισμό αναμένεται να αυξηθούν μετά την επιτυχή διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι εξαγωγές αγαθών προβλέπεται ότι θα επηρεαστούν θετικά από το ευνοϊκό εξωτερικό περιβάλλον, αλλά η χαμηλή διεθνής ανταγωνιστικότητα θα οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση του μεριδίου των ελληνικών εξαγωγών στις ξένες αγορές. Παράλληλα όμως, ο ρυθμός ανόδου των εισαγωγών, ο οποίος ήταν υψηλός το 2004 για ειδικούς λόγους, αναμένεται να επιβραδυνθεί αισθητά το 2005.

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού στην Ελλάδα (βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή - ΕνΔΤΚ) υποχώρησε στο 3,0% το 2004 από 3,4% το 2003, κυρίως λόγω της μείωσης των τιμών των νωπών οπωροκηπευτικών. Όμως, ο πυρήνας του πληθωρισμού, όπως μετρείται με τον ετήσιο ρυθμό μεταβολής του ΕνΔΤΚ χωρίς τις τιμές της ενέργειας και των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής, αυξήθηκε περαιτέρω και παρέμεινε σε υψηλό επίπεδο (3,4% κατά μέσον όρο, έναντι 3,1% το 2003).

Το 2005 ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ προβλέπεται να αυξηθεί ελαφρά στο 3,3%, λόγω της μικρής ανάκαμψης των τιμών των νωπών οπωροκηπευτικών. Αντίθετα, με βάση τις τελευταίες προβλέψεις για την τιμή του πετρελαίου στην παγκόσμια αγορά, οι λιανικές τιμές των καυσίμων στην εγχώρια αγορά αναμένεται να αυξηθούν το 2005 λιγότερο από ό,τι το 2004, με αποτέλεσμα να είναι μικρότερη από ό,τι πέρυσι και η άμεση συμβολή τους στον πληθωρισμό.

7.2. Τραπεζικά επιτόκια

Τα επιτόκια των τραπεζικών καταθέσεων παρουσίασαν μικρές μεταβολές κατά το 2004, καθώς τα επιτόκια της ΕΚΤ παρέμειναν αμετάβλητα από τον Ιούνιο του 2003. Σχετικά μεγαλύτερες ήταν οι μεταβολές των επιτοκίων των τραπεζικών δανείων, τα οποία γενικά υποχώρησαν στη διάρκεια του 2004.

Το μέσο επιτόκιο των καταθέσεων των νοικοκυριών διάρκειας μίας ημέρας σημείωσε μικρή αύξηση (κατά 9 μονάδες βάσης) το 2004 (Δεκέμβριος 2004: 0,96%,), δηλαδή όσο περίπου και το επιτόκιο των καταθέσεων ταμειυτηρίου (Δεκέμβριος 2004: 0,94%), οι οποίες αποτελούν

το μεγαλύτερο μέρος (92%) αυτής της κατηγορίας καταθέσεων. Το σχετικά χαμηλό επιτόκιο των καταθέσεων διάρκειας μιας ημέρας συνδέεται με το ιστορικά χαμηλό επίπεδο των επιτοκίων της ΕΚΤ και το μεγάλο βαθμό ρευστότητας των ανωτέρω καταθέσεων, αλλά και με το κόστος διαχείρισης τους λόγω και των υπηρεσιών που παρέχουν οι τράπεζες μέσω αυτών των λογαριασμών καταθέσεων (εκτέλεση πάγιων εντολών πληρωμής και εξόφληση λογαριασμών μέσω καρτών, διεκπεραίωση επιταγών). Σημειώνεται επίσης ότι τα επιτόκια που προσφέρονται από τις τράπεζες για τις ανωτέρω κατηγορίες καταθέσεων (ταμειυτηρίου, τρεχούμενων λογαριασμών, όψεως) εξαρτώνται και από το ύψος της κατάθεσης και είναι πολύ χαμηλά ή μηδενικά στα πρώτα κλιμάκια καταθέσεων. Σχεδόν αμετάβλητο παρέμεινε κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους το επιτόκιο των νέων *repos* (Δεκέμβριος 2004: 2,01%), ενώ μικρή αύξηση (κατά 8 μονάδες βάσης) σημείωσε το επιτόκιο των νέων καταθέσεων με συμφωνημένη διάρκεια έως ένα έτος (Δεκέμβριος 2004: 2,30%).

Ο σταθμικός μέσος όρος των επιτοκίων του συνόλου των νέων στεγαστικών δανείων κινήθηκε ανοδικά το πρώτο τρίμηνο του 2004, στη συνέχεια παρουσίασε διακυμάνσεις και το Δεκέμβριο διαμορφώθηκε σε επίπεδο ελαφρά χαμηλότερο από ό,τι στο τέλος του 2003 (Δεκέμβριος 2004: 4,37%, Δεκέμβριος 2003: 4,53%). Το επιτόκιο των νέων στεγαστικών δανείων με επιτόκιο κυμαινόμενο ή επιτόκιο σταθερό έως ένα έτος, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 83% του συνόλου των νέων στεγαστικών δανείων, διαμορφώθηκε σε επίπεδο ελαφρά χαμηλότερο σε σχέση με το Δεκέμβριο του 2003 (Δεκέμβριος 2004: 4,21%, Δεκέμβριος 2003: 4,31%). Καθώς το αντίστοιχο επιτόκιο στεγαστικών δανείων στη ζώνη του ευρώ μειώθηκε κατά 19 μονάδες βάσης το 2004 (βλ. Πίνακα IV.4), η διαφορά μεταξύ των δύο επιτοκίων διευρύνθηκε ελαφρά (σε 78 μονάδες βάσης το Δεκέμβριο του 2004, από 69 μονάδες βάσης το Δεκέμβριο του 2003). Πρέπει να σημειωθεί ότι οι διαφορές των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων μεταξύ της Ελλάδος και της ζώνης του ευρώ συνδέονται με το ότι είναι μακρότερο το χρονικό διάστημα που απαιτείται στην Ελλάδα για την εκποίηση των ακινήτων επί των οποίων έχει εγγραφεί υποθήκη ως εξασφάλιση των δανείων, ενώ ισχύουν και οι προαναφερθείσες παρατηρήσεις για την αβεβαιότητα που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες όσον αφορά τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου και επομένως του κόστους των επισφαλειών.

Όσον αφορά τα επιτόκια των δανείων προς τις επιχειρήσεις του μη χρηματοπιστωτικού τομέα, το επιτόκιο των δανείων χωρίς καθορισμένη διάρκεια, τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/3 του υπολοίπου των δανείων προς τις επιχειρήσεις, αυξήθηκε το 2004 κατά 19 μονάδες βάσης (Δεκέμβριος 2004:

6,97%), η αύξηση όμως αυτή οφείλεται σε στατιστικούς λόγους." Επειδή το αντίστοιχο επιτόκιο της ζώνης του ευρώ μειώθηκε κατά το 2004, η διαφορά του από το αντίστοιχο ελληνικό διευρύνθηκε (σε 1,71 εκατοστιαία μονάδα το Δεκέμβριο του 2004, από 1,20 εκατοστιαία μονάδα το Δεκέμβριο του 2003). Η σημαντική αυτή διαφορά επιτοκίων αντανακλά το γεγονός ότι η παραπάνω κατηγορία δανείων δεν είναι ομοιογενής μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ όσον αφορά τις εξασφαλίσεις που καλύπτουν αυτά τα δάνεια και τους άλλους όρους των δανείων. Ωστόσο, το ελληνικό επιτόκιο δεν είναι το υψηλότερο στη ζώνη του ευρώ. Μικρή μείωση (κατά 9 μονάδες (βάσης) *παρουσίασαν* στην Ελλάδα το 2004 τα επιτόκια των επιχειρηματικών δανείων με επιτόκιο κυμαινόμενο ή επιτόκιο σταθερό έως ένα έτος για τα δάνεια μέχρι 1 εκατ. ευρώ, ενώ τα επιτόκια της ίδιας κατηγορίας για δάνεια πάνω από 1 εκατ. ευρώ παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητα.

Η διαφορά μεταξύ του σταθμικού μέσου επιτοκίου του συνόλου των νέων τραπεζικών δανείων και του αντίστοιχου επιτοκίου καταθέσεων παρέμεινε περίπου σταθερή το 2004 (Δεκέμβριος 2004: 4,84 εκατοστιαίες μονάδες, Δεκέμβριος 2003: 4,89 εκατοστιαίες μονάδες), καθώς το μέσο επιτόκιο τόσο των δανείων όσο και των καταθέσεων δεν μεταβλήθηκε ουσιαστικά. Αναλυτικότερα, τα μέσα επιτόκια των καταθέσεων και των δανείων διαμορφώθηκαν σε 1,18% και 6,02% αντίστοιχα του Δεκέμβριο του 2004. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι το μέσο επιτόκιο εξαρτάται όχι μόνο από τη διαμόρφωση των επιτοκίων των επιμέρους κατηγοριών καταθέσεων και δανείων, αλλά και από τη στάθμιση που έχει κάθε κατηγορία στο σύνολο των καταθέσεων ή των δανείων. Η συνεχής διόγκωση του μεριδίου συμμετοχής των καταναλωτικών δανείων στο γενικό σύνολο επιδρά αυξητικά στη διαμόρφωση του μέσου επιτοκίου των δανείων, με αποτέλεσμα αυτό να μην αντανακλά πλήρως τη γενική πτώση των επιτοκίων των επιμέρους κατηγοριών των δανείων.

ΕΛΛΑΔΑ: τραπεζικά επιτόκια νέων καταθέσεων και δανείων σε ευρώ προς τους κάτοικους της ζώνης του ευρώ						
Ποσοστά % ετησίως)						
Περίοδος	Καταθέσεις από νοικοκυριά			Καταθέσεις από μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις		
	Μίας Ημέρας (1,2)	Ταμειυτηρίου (2)	Με συμφωνημένη διάρκεια έως ένα έτος (3)	Μίας Ημέρας (2)	Με συμφωνημένη διάρκεια έως ένα έτος (3)	Συμφωνίες επανασφορών Repors (3)
2002 ΣΕΠ	1,57	1,57	3,13	0,84	3,36	3,22
ΟΚΤ	1,56	1,57	3,17	0,90	3,39	3,01
ΝΟΕ	1,55	1,55	3,15	0,84	3,46	3,17
ΔΕΚ	1,10	1,09	2,93	0,74	3,10	2,97
2003 ΙΑΝ	1,10	1,09	2,83	0,74	2,88	2,75
ΦΕΒ	1,10	1,10	2,73	0,75	2,79	2,71
ΜΑΡ	1,06	1,05	2,68	0,69	2,40	2,54
ΑΠΡ	1,05	1,04	2,70	0,73	2,67	2,46
ΜΑΪ	1,04	1,03	2,61	0,70	2,66	2,45
ΙΟΥΝ	0,82	0,81	2,44	0,55	2,41	2,10
ΙΟΥΛ	0,80	0,79	2,38	0,60	2,36	2,04
ΑΥΓ	0,81	0,79	2,29	0,52	2,31	2,00
ΣΕΠ	0,81	0,80	2,30	0,55	2,30	1,98
ΟΚΤ	0,87	0,85	2,27	0,62	2,37	1,98
ΝΟΕ	0,87	0,85	2,29	0,54	2,33	1,94
ΔΕΚ	0,87	0,86	2,22	0,59	2,35	1,98
2004 ΙΑΝ	0,88	0,86	2,26	0,55	2,18	1,99
ΦΕΒ	0,88	0,87	2,18	0,57	2,17	1,98
ΜΑΡ	0,89	0,87	2,29	0,54	2,13	1,95
ΑΠΡ	0,89	0,88	2,26	0,56	2,13	1,97
ΜΑΪ	0,90	0,89	2,24	0,56	2,23	1,95
ΙΟΥΝ	0,91	0,90	2,29	0,54	2,16	1,97
ΙΟΥΛ	0,91	0,91	2,32	0,56	2,18	1,97
ΑΥΓ	0,92	0,91	2,31	0,60	2,19	1,96
ΣΕΠ	0,93	0,92	2,33	0,53	2,12	1,97
ΟΚΤ	0,94	0,93	2,35	0,53	2,17	1,98
ΝΟΕ	0,95	0,94	2,36	0,51	2,18	2,00
ΔΕΚ	0,96	0,94	2,30	0,55	2,20	2,01
Το επιτόκιο των καταθέσεων μίας ημέρας από νοικοκυριά είναι ο σταθμικός μέσος όρος του επιτοκίου των τρεχούμενων λογαριασμών και του επιτοκίου των καταθέσεων ταμειυτηρίου						
Επιτόκιο στο τέλος του μηνός						
Μέσο επιτόκιο του μηνός						
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος						

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

ΕΛΛΑΔΑ: τραπεζικά επιτόκια νέων καταθέσεων και δανείων σε ευρώ προς τους κατοίκους της ζώνης του ευρώ

(Ποσοστά % ετησίως)

Δάνεια προς νοικοκυριά

Δάνεια προς νοικοκυριά (1)

Καταναλωτικά δάνεια (4) Στεγαστικά δάνεια (4)

Κυμαινόμενο επιτόκιο ή σταθερό επιτόκιο έως ένα έτος (4)

Δάνεια χωρίς περιορισμένη διάρκεια (2,3) Με κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο έως ένα έτος Μέσο επιτόκιο συνόλου καταναλωτικών δανείων Με κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο έως ένα έτος Μέσο επιτόκιο στεγαστικών δανείων Δάνεια χωρίς καθορισμένη διάρκεια (3,5) Μέχρι ένα εκατ. Ευρώ Άνω του ενός εκατ. Ευρώ

Περίοδος	Δάνεια χωρίς περιορισμένη διάρκεια (2,3)	Με κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο έως ένα έτος	Μέσο επιτόκιο συνόλου καταναλωτικών δανείων	Με κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο έως ένα έτος	Μέσο επιτόκιο στεγαστικών δανείων	Δάνεια χωρίς καθορισμένη διάρκεια (3,5)	Μέχρι ένα εκατ. Ευρώ	Άνω του ενός εκατ. Ευρώ
002 ΣΕΠ	14,4	10,86	10,43	4,62	4,74	7,31	6,64	5,33
ΟΚΤ	14,51	10,69	10,45	4,65	4,81	7,28	6,37	4,98
ΝΟΕ	14,48	10,87	10,61	4,56	4,75	7,23	5,78	4,54
ΔΕΚ	14,54	10,58	10,45	4,42	4,61	7,23	5,76	4,5
003 ΙΑΝ	14,71	10,46	10,17	4,53	4,77	7,15	5,53	4,39
ΦΕΒ	14,68	11,13	10,6	4,58	4,81	7,09	5,59	4,27
ΜΑΡ	14,66	10,82	10,76	4,58	4,87	7,04	5,37	4,06
ΑΠΡ	14,76	11,15	10,82	4,58	4,93	7,07	5,55	4,14
ΜΑΪ	14,58	11,13	140,7	4,59	4,93	6,95	5,68	3,76
ΙΟΥΝ	14,54	10,61	10,44	4,53	4,86	6,84	5,15	3,47
ΙΟΥΛ	14,24	10,41	10,33	4,37	4,66	6,7	5,06	3,68
ΑΥΓ	14,05	10,24	10,37	4,48	4,76	6,67	4,95	3,6
ΣΕΠ	14,14	10,37	10,6	4,62	4,81	6,67	5,14	4,27
ΟΚΤ	14,22	10,57	10,58	4,57	4,81	6,68	5,24	4,68
ΝΟΕ	14,27	10,36	10,46	4,35	4,63	6,72	5,14	3,66
ΔΕΚ	14,08	9,6	9,86	4,31	4,53	6,78	5,13	3,78

004 ΙΑΝ	13,92	9,82	9,94	4,36	4,68	6,74	5,12	3,92
ΦΕΒ	13,97	9,94	9,99	4,35	4,63	6,85	5,16	4,09
ΜΑΡ	14	9,44	9,87	4,37	4,63	7,13	4,88	3,45
ΑΠΡ	14,06	9,56	9,85	4,36	4,55	7,11	5,15	3,49
ΜΑΪ	13,79	9,82	10,07	4,33	4,54	7,02	4,91	3,45
ΙΟΥΝ	13,89	9,71	10,05	4,3	4,54	7,06	4,89	3,58
ΙΟΥΛ	13,84	9,6	9,67	4,24	4,43	7,03	4,84	3,53
ΑΥΓ	13,77	9,7	10,05	4,34	4,53	7,06	4,95	3,52
ΣΕΠ	13,62	9,37	9,91	4,23	4,43	7,05	4,87	3,8
ΟΚΤ	13,72	9,68	9,87	4,29	4,45	7,02	4,86	3,83
ΝΟΕ	13,75	9,4	9,72	4,23	4,36	7,05	5,06	3,61
ΔΕΚ	13,41	8,58	9,36	4,21	4,37	6,97	5,04	3,77

Δεν περιλαμβάνονται οι τιβαρύνσεις

Το επιτόκιο είναι ο σταθμικός μέσος όρος των επιτοκίων των δανείων προς νοικοκυριά μέσω πιστωτικών καρτών, των ανοικτών δανείων και των υπεραναληψεων από τρεχούμενους λογαριασμούς

Επιτόκιο στο τέλος του μηνός

Μέσο επιτόκιο μηνός

Το επιτόκιο είναι ο σταθμικός μέσος όρος των επιτοκίων των δανείων προς τις επιχειρήσεις μέσω αλληλόχρεων λογαριασμών και των υπεραναληψεων από λογαριασμούς όψεως

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα έχει μία ιστορία εκατόν εξήντα ετών περίπου από την ίδρυση της πρώτης τράπεζας, της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, το 1841, η οποία είναι συνυφασμένη με τις διαχρονικές οικονομικές εξελίξεις του τόπου.

Υστερα από μία μακρά χρονική περίοδο στην οποία λειτούργησε κάτω από στενό κρατικό έλεγχο και εποπτεία, από τα μέσα της δεκαετίας του '80 ο ελληνικός τραπεζικός τομέας παρουσιάζει μία πορεία συνεχών μεταβολών, προσαρμοζόμενη στα νέα δεδομένα που προκύπτουν από την απελευθέρωση των εθνικών αγορών, τη δημιουργία της ενιαία αγοράς στο πλαίσιο της Ο.Ν.Ε. και τη διεθνοποίηση του ανταγωνισμού. Η αρχική φάση, που καλύπτει περίπου το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '80 και τα 2-3 πρώτα έτη της δεκαετίας του '90, αφορούσε κυρίως τη θεσμική προσαρμογή του χρηματοπιστωτικού τομέα και χαρακτηρίστηκε από τη σταδιακή απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, την κατάργηση των περιορισμών στη κίνηση κεφαλαίων, την εισαγωγή νέων θεσμών και την προώθηση μέτρων εκσυγχρονισμού των αγορών. Στην περίοδο που ακολούθησε, και μετά την εφαρμογή της Β' Τραπεζικής Οδηγίας (1993), οι ελληνικές τράπεζες, προσαρμοζόμενες στο νέο περιβάλλον, επιδίωξαν την εξυγίανση των χαρτοφυλακίων τους, την αναδιάρθρωση των δραστηριοτήτων τους και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους. Ειδικότερα τα τελευταία 3-4 έτη, τραπεζικός τομέας, χαρακτηρίζεται από τάση

μεγαλύτερης συγκέντρωσης και ενοποίησης των τραπεζικών ιδρυμάτων. Ακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα εισήλθαν στη φάση των εξαγορών και συγχωνεύσεων, η οποία έχει οδηγήσει σε σημαντική αναδιάταξη του τραπεζικού τομέα και έχει διαμορφώσει νέες ισορροπίες στην ελληνική χρηματοπιστωτική αγορά. Παράλληλα με τις ενέργειες για ενίσχυση της θέσης τους στην εγχώρια αγορά, ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα επέκτειναν τις δραστηριότητές τους και στο εξωτερικό και συνήψαν στρατηγικές συμμαχίες και συνεργασίες σε διεθνές και τοπικό επίπεδο.

Αυτή τη στιγμή στην ελληνική τραπεζική αγορά έχουν δημιουργηθεί τέσσερις ισχυροί τραπεζικοί όμιλοι. Ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας, της Εμπορικής Τράπεζας, της Άλφα Τράπεζας Πίστεως, και της Eurobank οι οποίοι κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος των τραπεζικών συναλλαγών.

Οι αλλαγές που πραγματοποιούνται στο διεθνή αλλά και στον ελληνικό τραπεζικό χώρο είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Ο παραδοσιακός διαμεσολαβητικός ρόλος των τραπεζών - αποδοχή καταθέσεων και χορήγηση δανείων σταδιακά περιορίζεται. Σε περιόδους χαμηλού πληθωρισμού και μειωμένων επιτοκίων, όπως αυτή που χαρακτηρίζει σήμερα τις προηγμένες χώρες, οι καταθέτες, αναζητώντας υψηλότερες αποδόσεις, επενδύουν ένα αυξανόμενο ποσοστό των αποταμιεύσεων τους σε τίτλους, είτε άμεσα, είτε μέσω αμοιβαίων κεφαλαίων. Οι επιχειρήσεις από την πλευρά τους, ιδίως οι μεγάλες και υγιείς, διευκολύνονται από τη διεύρυνση των κεφαλαιαγορών, ώστε να αντλούν κεφάλαια από αυτές με μειωμένο κόστος έναντι του τραπεζικού δανεισμού, με αποτέλεσμα η συμβολή των κεφαλαιαγορών στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων να αυξάνεται συνεχώς.

Η επέκταση της αποδιαμεσολάβησης και η ενίσχυση του ανταγωνισμού στην παγκοσμιοποιημένη αγορά και στον ενοποιημένο χρηματοπιστωτικό χώρο της ΟΝΕ ασκούν ισχυρές πιέσεις στην κερδοφορία των τραπεζών, καθώς περιορίζουν τα έσοδα τους, ιδιαίτερα αυτά που προέρχονται από τις παραδοσιακές τοκοφόρες εργασίες. Η αντίδραση των τραπεζών εκδηλώνεται κυρίως με την προσπάθεια μείωσης του λειτουργικού τους κόστους και την αναζήτηση εναλλακτικών πηγών εσόδων μέσα από τη διαφοροποίηση και επέκταση των εργασιών τους.

Στο περιορισμό του λειτουργικού κόστους μπορεί να συντελέσουν πολλοί παράγοντες, όπως η αποτελεσματικότερη οργάνωση, η ενσωμάτωση τεχνολογικά εξελιγμένων πληροφοριακών συστημάτων, η προώθηση της ηλεκτρονικής τραπεζικής και η αξιοποίηση των συνεργιών και των οικονομιών κλίμακας, όπου υπάρχουν.

Η διεύρυνση των εργασιών των τραπεζών αφορά στην παροχή υπηρεσιών στους τομείς της λιανικής τραπεζικής (καταναλωτική στεγαστική πίστη), της επενδυτικής τραπεζικής, των ασφαλειών, της διαχείρισης διαθεσίμων ιδιωτών και θεσμικών επενδυτών (όπως τα ασφαλιστικά ταμεία), των παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, καθώς και σε άλλους τομείς.

Στην όλη προσπάθεια των τραπεζών σημαντική είναι η συμβολή των νέων τεχνολογιών, ιδιαίτερα η ανάπτυξη της πληροφορικής. Όπως επισημαίνεται σε σχετικές μελέτες⁹ η μεγάλη πρόοδος στον τομέα αυτό επηρεάζει τις τράπεζες με δύο κυρίως τρόπους. Εν πρώτοις, μειώνει αισθητά το κόστος συλλογής, αποθήκευσης, επεξεργασίας και μετάδοσης πληροφοριών. Δεύτερον, δημιουργεί

νέες δυνατότητες προσέγγισης των καταναλωτών και προσφοράς νέων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών. Η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών από απόσταση, μέσω αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ATM), τηλεφώνου και, πρόσφατα, με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, είτε με απευθείας σύνδεση είτε μέσω Διαδικτύου, αποτελεί ουσιώδη μεταβολή στις πρακτικές των τραπεζών, που μετασχηματίζει ριζικά την αγορά τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Ο τραπεζικός τομέας βασίζεται στην έγκαιρη και ορθή χρήση μεγάλου όγκου πληροφοριών. Οι νέες τεχνολογίες συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση του κόστους διαχείρισης πληροφοριών και, για το λόγο αυτό, οι τράπεζες είναι από τους πρωτοπόρους στην υιοθέτηση τους. Ωστόσο, η χρήση νέων τεχνολογιών δεν επηρεάζει ομοιόμορφα όλες τις τραπεζικές δραστηριότητες. Εκτιμάται για παράδειγμα ότι, σε μεσομακροπρόθεσμη βάση, μεγαλύτερη μείωση του κόστους μπορεί να επιτευχθεί στις υπηρεσίες λιανικής και τις πληρωμές. Ενώ όμως η επένδυση στα σύγχρονα πληροφοριακά συστήματα αναμφισβήτητα μειώνει το κόστος ανά συναλλαγή, υπάρχει αβεβαιότητα κατά πόσο θα οδηγήσει και σε περιορισμό του συνολικού κόστους. Το υψηλό αρχικό κόστος επένδυσης, αλλά και της εκπαίδευσης του προσωπικού στις νέες τεχνολογίες, η διατήρηση, για ένα τουλάχιστον διάστημα, παράλληλων συστημάτων και ο σημαντικός χρόνος που απαιτείται προκειμένου το ευρύ κοινό να αλλάξει συνήθειες και να υιοθετήσει τη χρήση νέων μέσων είναι μερικοί από τους κυριότερους λόγους που δικαιολογούν αυτή την αβεβαιότητα ανεξάρτητα πάντως από τις τεχνολογικές εξελίξεις, οι πλέον σύνθετες υπηρεσίες θα συνεχίσουν να παρέχονται με τον παραδοσιακό τρόπο της προσωπικής επαφής με τον πελάτη. Οι τράπεζες αρχίζουν πλέον να αναθεωρούν συνολικά την πολιτική παραγωγής και διανομής των προϊόντων τους. Η εφαρμοζόμενη πρακτική, που επικεντρώνεται κυρίως στην παραγωγή και διανομή προκαθορισμένων προϊόντων αντικαθίσταται σε αυξανόμενο βαθμό από μία πολιτική προσανατολισμένη στην πληρέστερη εξυπηρέτηση του πελάτη και βασίζεται στη βαθύτερη μελέτη και ανάλυση των αναγκών του. Η συμβολή της τεχνολογίας είναι, εν προκειμένω, καταλυτική, καθώς επιτρέπει τη διαφοροποίηση των προσφερόμενων προϊόντων, και επομένως την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών προς συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς.

Εκείνο που φαίνεται να αλλάζει οριστικά είναι η φύση των τραπεζικών καταστημάτων. Επικρατεί η τάση να δημιουργούνται μικρότερα υποκαταστήματα, με ολιγομελές και εξειδικευμένο προσωπικό, τα οποία δεν θα επιβαρύνονται με υποστηρικτικές εργασίες, που θα εκτελούνται στο κεντρικό κατάστημα. Το προσωπικό που απελευθερώνεται μπορεί να επικεντρωθεί στην προώθηση των νέων προϊόντων και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών. Το σύγχρονο τραπεζικό κατάστημα καθίσταται πλέον κέντρο παροχής ενός ευρέως φάσματος σύγχρονων και ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών, με το μικρότερο δυνατό κόστος.

Η επιλογή σχετικά με το άριστο μέγεθος του δικτύου καταστημάτων μίας τράπεζας δεν είναι εύκολη, ούτε μπορεί να είναι η ίδια για όλα τις περιπτώσεις. Η διατήρηση μεγάλου δικτύου καταστημάτων επιβαρύνει σαφώς τα λειτουργικά έξοδα των τραπεζών, αλλά ταυτόχρονα τους προσφέρει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στη συλλογή καταθέσεων και την παροχή δανείων, ιδίως σε μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, η επέκταση του δικτύου μιας τράπεζας μπορεί για παράδειγμα να αποτελεί μέρος της στρατηγικής για την απόκτηση μεγαλύτερου τμήματος της αγοράς ή για εντονότερη δραστηριοποίηση στο τομέα της λιανικής τραπεζικής.

Επίσης η ισχυρή παρουσία σε τοπικό επίπεδο διευκολύνει την επέκταση των τραπεζών και σε άλλες δραστηριότητες, όπως η παροχή υπηρεσιών διαχείρισης χαρτοφυλακίου και επενδυτικών υπηρεσιών, η προσφορά προϊόντων συλλογικών τοποθετήσεων και η διανομή ασφαλιστικών προϊόντων, δηλαδή υπηρεσιών και προϊόντων που, σύμφωνα με ορισμένους αναλυτές, αναμένεται να έχουν αυξημένη ζήτηση στο μέλλον. Από την άλλη πλευρά όμως, οι νέες τεχνολογίες στην πληροφορική και τις τηλεπικοινωνίες έχουν επιτρέψει την προσφορά από απόσταση ενός ευρέως φάσματος χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών και έχουν έτσι περιορίσει τη σημασία του δικτύου των καταστημάτων στη διανομή των προϊόντων. Για το λόγο αυτό, η στρατηγική των τραπεζών εστιάζεται στην προσπάθεια απόκτησης ενός αποτελεσματικού δικτύου διανομής, όπου συνδυάζει έναν επαρκή αριθμό σύγχρονων καταστημάτων και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και αυτοματισμών για την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από απόσταση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ**

1. Π. ΑΝΕΞΑΚΗΣ-Π. ΠΕΤΡΑΚΗΣ: Εμπορικές και αναπτυξιακές Τράπεζες (Αθήνα 2000)
2. Π. ΚΙΟΧΟΣ-Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Χρήμα-Πίστη-Τράπεζες(β' έκδοση Αθήνα 1999)
3. Γ. ΜΗΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ: Χρηματοδοτική μίσθωση-Financial Leasing (Αθήνα 1992)
4. Π. ΜΑΛΑΚΟΣ: Νέοι χρηματοδοτικοί θεσμοί (Αθήνα 1996)
5. Δ. ΜΟΣΧΟΣ-Δ. ΦΡΑΓΓΕΤΗΣ: Φορολογικά θέματα τραπεζών (Αθήνα 1997)
6. Α. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ: Το παρόν και το μέλλον των ελληνικών τραπεζών (Αθήνα 1989)
7. ΕΜΜ. ΣΑΚΚΕΛΗ: Οι οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών
8. ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ: Τραπεζικές υπηρεσίες προς καταναλωτές (Αθήνα 1995)
9. ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ : Προστασία καταναλωτή και τραπεζικές υπηρεσίες(Αθήνα 1997)
10. Γ. ΧΟΛΕΒΑΣ: Τραπεζικές Εργασίες (Αθήνα 1995)
11. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΕΝΑ ΧΡΟΝΙΚΟ (Αθήνα 2002)

B. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ (Διαφορα τευχη)

1. ΕΙΚΟΝΕΣ: 27 ΜΑΡΤΙΟΥ 2005
2. ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ: 9 ΜΑΡΤΙΟΥ 2003
3. ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003
4. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ -ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ (ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2005)
5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ -ΤΕΥΧΟΣ 20 ,ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2003

Γ. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1. ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

www.hba.gr

2. EUROBANK

www.eurobank.gr

3. ALPHABANK

www.alphabank.gr